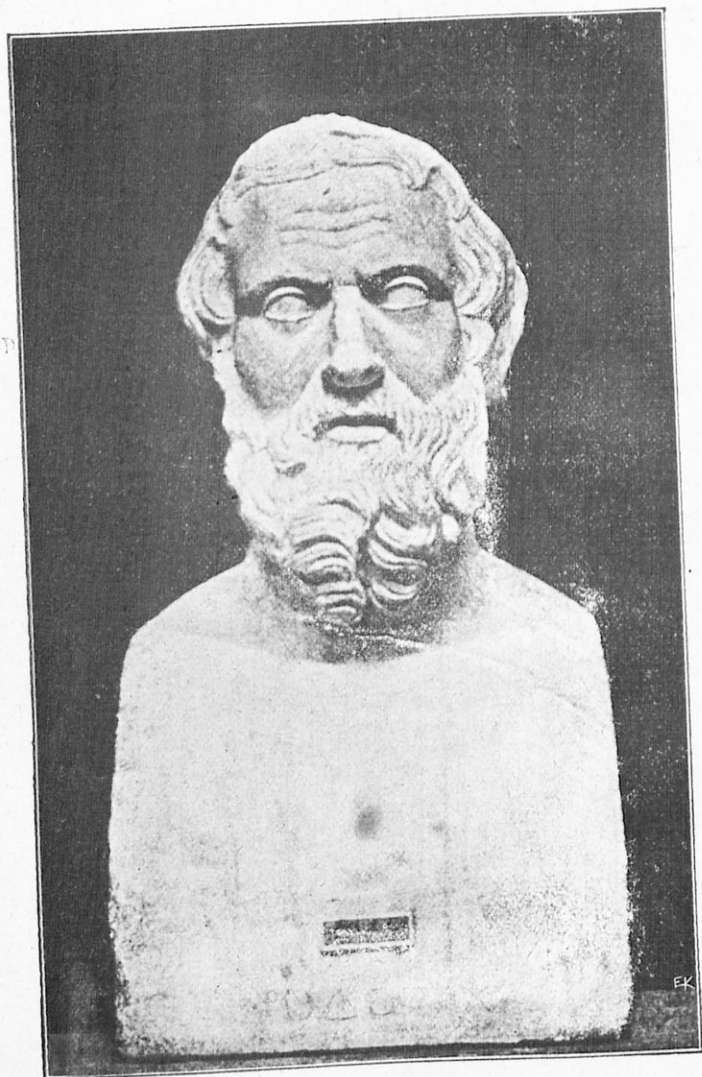


Ε
Ηρόδοτος

παιτ' ευχομένης
ευδοθείς
αὐτό

Δ. Χαζηνεμμανούη

J. A. Δημητριάδης



ΗΡΩΔΟΤΟΣ

1907
ΧΑΤ

ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ Π. ΧΑΤΖΗΕΜΜΑΝΟΥΗΔ

δ. φ. Καθηγητοῦ

Ἐν τῷ Α' Βαρβακίῳ Γυμνασίῳ.

ΗΡΟΔΟΤΟΣ

ΚΑΤ' ΕΚΛΟΓΗΝ

ΜΕΤΑ ΜΑΚΡΑΣ ΕΙΣΑΓΩΓΗΣ, ΕΙΚΟΝΟΣ ΤΟΥ ΗΡΟΔΟΤΟΥ,
ΣΧΕΔΙΩΝ ΤΩΝ ΕΝ ΜΑΡΑΘΩΝΙ, ΘΕΡΜΟΠΥΛΑΙΣ,
ΣΑΛΑΜΙΝΙ ΚΑΙ ΠΛΑΤΑΙΑΙΣ ΜΑΧΩΝ ΚΑΙ
ΕΡΜΗΝΕΥΤΙΚΩΝ ΣΗΜΕΙΩΣΕΩΝ

ΠΡΟΣ ΧΡΗΣΙΝ

ΤΩΝ ΜΑΘΗΤΩΝ ΤΗΣ Α' ΤΑΞΕΩΣ ΤΟΥ ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ



ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ
ΕΚ ΤΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ Δ. Ι. ΕΥΣΤΡΑΤΙΟΥ

— 8 Ὀδὸς Πραξιτέλους 8 —

1907

ΔΙΟΡΘΩΤΕΑ

- Ἐν σελίδι κ' τῆς γρχμμχτ. γρχμμ. 21 τὸ εἶον διόρθωσον εἰς-εἶον.
 » » » » τὸ δὲ ἐπειθήδεος » εἰς ἐπειθήδεος.
 » » » » 30 τὸ ὦν διόρθωσον εἰς ὦν.
 » » » » 32 » εἰρωτεύω » εἰς εἰρωτέω.
 » χζ' » » 2 (ὄρος εἰς (ὄρος). —
 » » » » 8 ταῖς τοῦ θέματος γράφει ταῖς παραγωγικαῖς.
 » χθ' » τὸ ἐν τοῖς εἰς εἶον ἐπιθέτοις εἰς-ἐν τοῖς εἰς εἶος.
 » χγ' » » 7 τὸ ψηλὸν εἰς ψιλόν.
 » » » » 13 διόρθ. τὸ εὐρισκόμενα εἰς εὐρισκομένων.
 » » » » 17 » τὸ κατ' ἃ εἰς κατ' ἃ.
 Ἐν τῇ πρώτῃ σελ. τῶν σημ. τὸ ἀπόδειξις διόρθωνε εἰς ἀπόδειξιν.
 Ἐν τῇ 26 σελ. τῶν σημ. γρχμ. 2, τὸ ἀνάμειξιν διόρθωνε εἰς ἀνάμειξιν.
 » » » 27, γρχμ. 23, τὸ εὐρίσκοντο διόρθωνε εἰς εὐρίσκοντο.
 Τὸ ἐν σελίδι 10 τῶν σημ. εἰσαγωγικὴ περίληψις διὰ γράφει.

Τὸ κείμενον εἶναι ἀπηλλαγμένον παντὸς λάθους.

Δ. Π. ΧΑΤΖΗΜΜΑΝΟΥΗΔ

Οὐδὲν ἀντίτυπον δύναται νὰ κυκλοφορήσῃ ἄνευ τῆς
 ὑπογραφῆς τοῦ συγγραφέως.

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

§ 1. Ἡροδότου βιωτικά περιπέτειαι.

Αἱ περὶ τοῦ βίου τοῦ Ἡροδότου, τοῦ κυρίως θεμελιωτοῦ τοῦ ἱστορίου περὶ τοῦ λόγου τῶν Ἑλλήνων, παραδεδομένα ἡμῖν ἐκ τῆς ἀρχαιότητος εἰδήσεις εἰσὶν ἑλλειπεῖς.

Ὁ Ἡρόδοτος ἐγεννήθη, ὡς ἐκ τῆς εἰσαγωγῆς τοῦ ἔργου αὐτοῦ ἐξάγεται, ἐν Ἀλικαρνασῶν, ἀκμαία ἐμπορικῇ πόλει τῆς Καρίας, καὶ ἀνῆκεν εἰς ἐπιφανῆ οἰκογένειαν. Ὁ πατὴρ αὐτοῦ ἐκαλεῖτο Δύξης, ἡ δὲ μήτηρ αὐτοῦ ἐκαλεῖτο Δρυώ (ἢ Ροιώ). θεῖος δ' αὐτοῦ ὑπῆρξεν ὁ ἐπικὸς ποιητὴς Πανύσις. Τὸ ἔτος τῆς γεννήσεως αὐτοῦ δὲν εἶναι ἀκριβῶς γνωστόν· κατὰ δὲ τὴν μαρτυρίαν τῆς Παμφίλης, ἣτις ἐπὶ τῶν χρόνων τοῦ Ῥωμαίου ἀποκράτορος Νέρωνος (54—68 μ. Χ.) ἱστορικὰ ἀπομνημονεύματα συνέλεγεν, ὁ Ἡρόδοτος ἐγεννήθη 53 ἔτη πρὸ τοῦ Πελοποννησιακοῦ πολέμου ἥτοι τῷ 484 π. Χ.

Ὁ Ἡρόδοτος ἀνεμίχθη μετὰ τοῦ θεοῦ αὐτοῦ Πανύσιδος εἰς σιάνην γενομένην ἐναντίον τοῦ τυράννου τῆς Ἀλικαρνασοῦ Λυγδάμιδος, ἐγγόνου τῆς περιφήμου Ἀρτεμισίας, ἣτις μετέσχε τῆς ἐν Σαλαμῖνι ναυμαχίας συμμαχοῦσα μετὰ τῶν Περσῶν. Ἡ σιάνις αὕτη ἀπέτυχε καὶ ὁ μὲν Πανύσις ἐφορευθεὶς, αὐτὸς δ' ὁ Ἡρόδοτος ἠναγκάσθη νὰ φύγῃ εἰς Σάμον· ἐνθα ἐπὶ δεκαετίαν διέτριψε. Μετὰ ταῦτα ἐπανῆλθεν περὶ τὸ 454 π. Χ. εἰς Ἀλικαρνασὸν καὶ μετέσχε νέας πρὸς ἐκδίωξιν τοῦ Λυγδάμιδος σιάνσεως, ἣτις ἤδη ἐπέτυχε καὶ ὁ τύραννος ἐξεδιώχθη. Μετὰ τὴν ἐκδίωξιν τοῦ τυράννου ὁ Ἡρόδοτος δὲν παρέμεινεν ἐπὶ μακρὸν χρόνον ἐν τῇ ἐαυτοῦ πατρίδι, ἀλλ' ἀπῆλθεν ἐκ ταύτης, διότι ἔβλεπεν ἑαυτὸν φθονούμενον ὑπὸ τῶν συμπολιτῶν του καὶ ἐκ τούτου ἀδυνατοῦντα νὰ ἐπιτελέσῃ τὰ ἀγαθὰ ὑπὲρ αὐτῆς σχεδιά του.

Ποῦ μετὰ τὴν ἀποδημίαν αὐτοῦ ἀπῆλθεν ὁ Ἡρόδοτος δὲν γινώσκομεν· εὐρίσκομεν ὁμῶς τοῦτον κατὰ τὸ 445 π. Χ. ἐν Ἀθήναις, ἔνθα ἴσως ἐν τῷ νεωστὶ οἰκοδομηθέντι ὠδεῖον ἀνέγνω μέρος τῆς ἱστορίας αὐτοῦ, πιθανὸν τὴν περιγραφὴν τῆς ἐν Μαρξιδῶνι μάχης, ἐν ἣ ὁ Ἀθηναῖος διέπρεψεν καὶ ἦν μετὰ πολλοῦ ἐνδιαφέροντος θὰ ἤκουον. Ἐκ τῆς ἀναγνώσεως δὲ τοῦ μέρους τούτου τοσοῦτον οἱ Ἀθηναῖοι ἐνεθουσιάσθησαν, ὥστε ἐξηγίσαντο αὐτῷ δωρεὰν δέκα ταλάντων. Ἐν Ἀθήναις ὁ Ἡρόδοτος συνῆψε στενὰς σχέσεις μετὰ τοῦ Περικλέους· δὲν διέτριψεν ὁμῶς ἐπὶ μακρὸν χρόνον ἐνταῦθα, διότι τῷ 444 π. Χ., ἄγων τὸ ιεσσαρακοστὸν ἔτος τῆς ἡλικίας του, ἀπῆλθεν ἐξ Ἀθηνῶν εἰς Θουρίους· ἦτις εἶναι πόλις τῆς κάτω Ἰταλίας, ἣν εἶχον κτίσει οἱ Ἀθηναῖοι ἐπὶ τῆς θέσεως τῆς ὑπὸ τῶν Κροτωνιατῶν καταστραφείσης ἀρχαίας πόλεως Συβάριδος. Ἐνταῦθα ὁ Ἡρόδοτος ἐπεξειργάσθη πιθανὸν τὴν ὅλην ἱστορίαν αὐτοῦ, ἣν πρόειπε νὰ παραδεχθῶμεν ὅτι εἶχε συγγράψει κατὰ τεμάχια.

Ὁ Ἡρόδοτος ἐπειδὴ μακρότερον χρόνον ἐν Θουρίοις διέτριψε καὶ φαίνεται ὅτι ἐν αὐτοῖς εἶχε διανύσει τὴν δύσιν τοῦ βίου αὐτοῦ, ἐκαλεῖτο κατὰ τὴν ἀρχαιότητα καὶ Θούριος. Ἐν τῇ ἀγορᾷ δὲ τῆς πόλεως ταύτης ἐνεταφιάσθη καὶ ἡ μνήμη αὐτοῦ διὰ τοῦ ἐπομένου ἐπιγράμματος διειρηθήη·

Ἡρόδοτον Ἀύξεω κρύπτει¹ κόνις ἥδε θανάοντα

Ἰάδος² ἀρχαίης ἱστορίας πρύτανιν³,

Δωριέων βλαστόντα⁴ πάτρης ἀπο· τῶν⁵ δ' ἄρ' ἄτλητον⁶
μῶμον⁷ ὑπεκπροφυγῶν⁸ Θούριον⁹ ἔσχε¹⁰ πάτρην.

1) κόνης ἥδε=τὸ χῶμα ἡδε—2) Ἰάδος=τῆς Ἰωνικῆς—3) πρύτανιν=πρωτόν—4) βλαστόντα ἀπὸ πάτρης Δωριέων=προελθόντα (καταγόμενον) ἀπὸ πατρίδος Δωρικῆς—5) τῶν δ' ἄρ' =τούτων δὲ (δηλ. τῶν Δωριέων συμπολιτῶν του) ὡς ἦτο ἐπόμενον.—6) ἄτλητον=ἀνυπόφορον.—7) μῶμον=τὸ σκῶμμα.—8) ὑπεκπροφυγῶν=διὰ κρυφίας φυγῆς ἀποφυγῶν.—9) Θούριον=τοὺς Θουρίους.—10) ἔσχε πάτρην=ἐκαμε πατρίδα του.

§ 2. Ἑκπαίδευσις τοῦ Ἡρόδοτου· συγγραφικὴ κλῆσις αὐτοῦ· λογογράφου.

Τὰ πρῶτα καὶ σπουδαιότατα στοιχεῖα τῆς μορφώσεως αὐτοῦ ἔλαβεν ὁ Ἡρόδοτος ἐκ τῆς μελέτης τῶν Ὀμηρικῶν ποιημάτων, αἵνα ἦσαν τὸ σπουδαιότατον μορφωτικὸν μέσον τῆς τότε ἀναπτυσσομένης Ἑλληνίδος νεολαίας. Ἐκτὸς τῶν Ὀμηρικῶν ἐπῶν ὁ Ἡρόδοτος ἐκέκτητο εὐρεῖαν γνῶσιν τῆς ποιητικῆς γραμματείας τῶν Ἑλλήνων ἐν γένει. Τὰ ποιήματα τοῦ Ἡοιόδου, τοῦ Ἀρχιλόχου, τοῦ Ἀλκαίου, τῆς Σαπφούς, τοῦ Σόλωνος, τοῦ Σιμωνίδου τοῦ Κείου, τοῦ Αἰσχύλου καὶ τοῦ Πινδάρου ἦσαν αὐτῷ γνωστά.

Σπουδαίαν δ' ἐπιρροὴν ἐπὶ τὴν ἀνατροπὴν καὶ νεανικὴν αὐτοῦ μόρφωσιν ἔσκησεν ἀναμφιβόλως καὶ ὁ θεῖος αὐτοῦ, ὁ ἐπικὸς ποιητὴς Πανύσιος· εἰς αὐτόν, ὅστις ἦτο συγγραφὸς ἐπικοηρωϊκοῦ τινος ποιήματος, πῦθανόν Ἡρακλειάδος καλουμένου, ὤφειλεν ὁ Ἡρόδοτος τὴν ἀκριβῆ γνῶσιν τῶν χρησμῶν καὶ τῆς μαντείας, τῆς ὄνειροκρισίας καὶ τῶν διοσημειῶν· διότι ὁ Πανύσιος ἦτο ἐξ ἐπαγγέλματος τερατοσκόπος.

Ἄφ' οὗ λοιπὸν ὁ Ἡρόδοτος διὰ τῶν Ὀμηρικῶν ποιημάτων ἐμορφώθη καὶ τὰ ποιήματα τῆς λοιπῆς ποιητικῆς τῶν Ἑλλήνων γραμματείας ἔμαθεν· ἄφ' οὗ ἐν τῇ νεανικῇ του ἡλικίᾳ τὰ συγγράμματα τῶν λογογράφων, πρὸ πάντων δὲ τοῦ Ἑκαταίου, ἐμελέτησε καὶ τὴν ἑαυτοῦ κλῆσιν (τὸν προσορισμόν) διέκρινεν, μιμούμενος τὸν Ἑκαταῖον (ὅστις εἶχε περιηγηθῆ τὴν Αἴγυπτον, τὸν Πόντον, ὁλόκληρον τὴν Ἑλλάδα, τὴν Θράκην καὶ ἴσως καὶ αὐτὴν τὴν κάτω Ἰταλίαν) ἀπεφάσισε νὰ ἀποδημήσῃ καὶ αὐτός· διότι ὡς ἀσφαλῆ βάσιν τοῦ ἔργου τῆς ιστοριογραφίας, εἰς ὃ ἤδη ἀπεδύετο, ἐθεώρει τὴν αὐτοψίαν, τὴν ἔρευναν καὶ τὴν κριτικὴν. Κύριον δὲ θέμα τῆς ιστορικῆς του ἐρεῦνης προέθετο ὁ Ἡρόδοτος τὴν περιγραφὴν τοῦ πεισματώδους μεταξὺ Ἑλλήνων καὶ Περσῶν πολέμου.

§ 3. Ἀποδημίαι τοῦ Ἡρόδοτου.

Τὴν τάξιν καὶ διαδοχικὴν σειρὰν τῶν μακρῶν ἀποδημιῶν τοῦ

Ἡροδότου ἀκριβῶς γὰ ὁρίσωμεν δὲν δυνάμεθα εἶναι ὅμως πιθανὸν ὅτι ἀπ' τῆς Ἀλικαρνασοῦ ἀπεδήμησεν εἰς πολλὰ μέρη τῆς Μικρᾶς Ἀσίας καὶ εἰς τὴν Βαβυλῶνα, ἥς τὰ θαυμάσια οἰκοδόμηματα ἀκριβῶς ἔχει περιγράψει.

Μετοικήσας ὁ Ἡρόδοτος περὶ τὸ 460 π. Χ. εἰς Σάμον, ἥτις ἐδρίσκειτο εἰς ἐμπορικὰς σχέσεις πρὸς τὰς νήσους τοῦ Αἰγαίου πελάγους καὶ τὰς παραλίους πόλεις, πρὸς Ν δὲ πρὸς τὴν Κρήτην, Ῥόδον, Κύπρον, Φοινίκην, Αἴγυπτον, ἐπεσκέφθη ἐκεῖθεν τὴν Ῥόδον, Κύπρον, Δῆλον, Πάρον, Θάσον, Σαμοθράκην, πιθανῶς καὶ τὰ Κύθηρα, τὴν Αἴγυπτον καὶ τὴν Κρήτην. Κατὰ τὴν πέραν τῆς Κρήτης, Ῥόδου, Κύπρου καὶ τῶν παραλίων τῆς Φοινίκης καὶ Παλαιστίνης πορείαν ταύτην ἐπεσκέφθη πιθανῶς τὴν Αἴγυπτον, ἀπὸ τῆς χώρας τῆς ὁποίας νέας καὶ παραδόξους εἰδήσεις ἀπεκόμισεν. Τὸ ὅλον δεύτερον βιβλίον τῆς ἱστοριογραφίας του πληροῦται ἐκ τῶν πλουσίων καρπῶν τῆς εἰς Αἴγυπτον ἀποδημίας αὐτοῦ. Ἀφίκετο εἰς Θήβας, Μέμφιδα, Ἡλιούπολιν, εἰς τοὺς ἀρχιερεῖς τῶν ὀπρίων ὄφειλε τὸ πλεῖστον μέρος τῆς ἀρχαίας αὐτοῦ Αἰγυπτιακῆς ἱστορίας πρὸς τοῦτοις ἀφίκετο εἰς Σαῖδα, Ἐλεφαντίνην, ἥτις εἶναι τὸ τελευταῖον ὄριον τῆς παρανειλείου πορείας αὐτοῦ. Ἐνταῦθα, ἐν Αἰγύπτῳ, ἔλαβεν ἐκτὸς ἄλλων ἀκριβεῖς πληροφορίας περὶ τοῦ ὁῦ, τῶν πηγῶν τοῦ Νείλου, τῶν πλημμυρῶν καὶ τοῦ ὕψους τῶν ὑδάτων αὐτοῦ, καὶ συνέλεξε τὴν ὕλην, τὴν κατάλληλον πρὸς περιγραφὴν τῆς φυσικῆς ποιότητος τῆς χώρας καὶ πρὸς ἐξηγησιν τῆς Αἰγυπτιακῆς θρησκείας. Μετὰ μακροτέραν δὲ ἐν Σαῖδι καὶ Ναυκρατίδι διαμονὴν ἐπορεύθη ὁ Ἡρόδοτος, ἀναχωρήσας ἀπὸ τῆς Ναυκρατίδος, ἄνω εἰς τὴν Μέμφιδα ὅπου ἐπεσκέφθη τὴν χώραν τῶν Πυραμίδων, τὴν τοῦ Μοΐριδος λίμνην, τὸ γιγαντιαῖον οἰκοδόμημα τοῦ λαβυρίνθου, ὅσους πρὸ πάντων κατέπληξεν αὐτόν. Κατὰ τὴν ἐπιστροφὴν διέπλευσε τὴν διώρυγα τοῦ Νεχῶ, ἥτις τὸν Νεῖλον μετὰ τοῦ Ἀραβικοῦ κόλπου συνέδεεν.

Εἰς τὴν Αἰθιοπίαν καὶ τὸ ἐσωτερικὸν τῆς Αἰθύης δὲν προεχώρησεν ὁ Ἡρόδοτος, ἐπεσκέφθη ὅμως ἐκ τῆς Αἰγύπτου τὴν Ἐλληνικὴν ἀποικίαν Κυρήνην, ἥς οἱ κάτοικοι ἀρχαίως διεξοδικὰς ἀνακοινώσεις περὶ τῶν γεγνησάντων αὐτοῖς λαῶν παρέσχον αὐτῷ.

Εἰς Καρχηδόνα δὲν μετέβη ὁ Ἡρόδοτος. Ἐν Ἑλλάδι ἐπανειλημμένως διέτριψε μεμαρτυρημένον δὲ εἶναι οὐ ἐπεσκέφθη τὰς Ἀθήνας, τὴν Σπάρτην, τὰς Θήβας, τὸ ἱερὸν τῶν Δελφῶν, τὴν Δοδώνην, τὰς Ἀβάς, τὰ πεδία τῶν ἐν Μαραθῶνι, Θερμοπύλαις, Πλαταιαῖς πρὸς τοὺς Πέρσας συγκροτηθεῖσων μαχῶν, πρὸς τοῦτοις τὴν Ἀρκαδίαν, τὴν Ἥλιδά, τὴν Ἀργολίδα, τὸ ἀκρωτήριον Ταΐναρον, τὸν ἰσθμὸν τῆς Κορίνθου, τὴν κοιλάδα τῶν Τεμπῶν, τὴν πόλιν τῆς Χαλκιδικῆς Χερσιώνην, τὸ Βυζάντιον, τὴν Ἀθῶνα. Πρὸς ταύτην τὴν ἀπὸ τὴν Ἑλλάδα ἀποδημίαν συνεδέοντο ἀναμφιβόλως περιηγήσεις εἰς Ἡπειρον, Μακεδονίαν, Θράκην, διότι καὶ περὶ τῶν χωρῶν τούτων τοιαύτας εἰδήσεις παρέχει, οἷαι μόνον ἐξ αὐτοψίας ἡδύναντο νὰ προσέλθωσιν.

Ἐκ τῶν ἡγουμένων δῆλον γίνεται, ὁποίας τεραστίας ἐκιάσεως ὑπῆρξαν αἱ τοῦ Ἡροδότου ἀποδημίαι· ἐξετείνοντο ἀνὰ πάσας σχεδὸν τὰς ἡμετέρας Ἑλληνικῆς κόσμου προσιτὰς χώρας. Ἐὰν δὲ ἀναλογισθῶμεν μετὰ πόσῳ πολλῶν καὶ ποικίλων δυσχερειῶν ἦσαν πάντως συνδεδεμένοι αἱ τοιαῦται ἀποδημίαι κατὰ τὴν πρωτόγονον κατάστασιν τῶν μέσων τῆς συγκοινωνίας, θὰ κατατάξωμεν τὰς ἀποδημίας τοῦ τολμηροῦ περιηγητοῦ, ὡς ἐκ καθαροῦ ἐρευνητικοῦ πνεύματος ἐλεχείρῃσεν, ἂν μὴ ὑπὲρ τὰς περιφημοτάτας πρὸς ἔρευναν περιηγήσεις τῶν νεωτέρων χρόνων, ἀσφαλῶς ὅμως μεταξὺ αὐτῶν. Τὸ κέρδος, ὅπερ αἱ φυσικαὶ ἐπιστῆμαι, πρὸ παντὸς δὲ ἡ ἱστορία καὶ ἡ γεωγραφία, ἐκ τῶν περιηγήσεων τούτων καὶ τῶν ἐξ αὐτῶν ἐν τῇ Ἡροδοτείῳ συγγραφῇ ἐναποτεθειμένων πορισμάτων ἡρῶσθη, ὑπῆρξεν ἄπειρον.

§ 4. Ὁ Ἡρόδοτος πατὴρ τῆς ἱστορίας· ἱστορικὴ αὐτοῦ ἀξιοπιδία.

Ἡ ἀρχαιοτάτη ἱστορία τῶν Ἑλλήνων ἀρχεῖται ἀπὸ τῶν λογογράφων (μυθογράφων)· οἷτινες ἡρῶντων καὶ συνέλεγον μύθους, διηγήσεις περὶ τῆς κήσεως τῆς πατρίδος αὐτῶν, περὶ τῆς γενέσεως καὶ τῶν πρώτων νόμων διαφόρων ἐθνῶν καὶ γενῶν, καὶ οἷτινες δύνανται νὰ θεωρηθῶσιν ὡς οἱ πρόδρομοι τῆς κυρίως ἱστοριογρα-

ιη'.

φίας. Αἱ συλλογαὶ αὗται μόνον ὡς συλλογαὶ τῶν διεσπαρμένων παραδόσεων ἔχουσιν ἀξίαν τινα, ὑπὸ ἔποινιν ὅμως κύρους ἱστορικῆς ἀληθείας οὐδόλως πρέπει νὰ ἀξιῶνται ἔστω καὶ τῆς ἐλαχίστης πίστεως· διότι οἱ τούτων συλλογῆς γράφουσιν αὐτὰς κατὰ τρόπον ποιητικόν, συναναμινύουσι πρὸς τούτοις τὸ ἀληθὲς μετὰ τοῦ φευδοῦς καὶ τοὺς μύθους οὐδόλως ἀποκροῦνται. Οὕτως ἐχόντων τῶν πραγμάτων ὁ Ἡρόδοτος ἐποίησατο τὸ πρῶτον βῆμα ἀπὸ τῆς ποιητικῇ τῷ τρόπῳ γινομένης ἱστορικῆς διηγήσεως εἰς τὴν κυρίως ἱστοριογραφίαν· ἐφ' ᾧ καὶ δικαίως καλεῖται **πατὴρ τῆς ἱστορίας**. Ὁ Ἡρόδοτος λοιπὸν δὲν παραλαμβάνει εὐπίστως καὶ ἀβασανίστως πᾶν ὅ,τι αὐτῷ τις ἀνέφερεν, ὡς ἔπραττον οἱ προγενέστεροι αὐτοῦ λογογράφοι καὶ μυθογράφοι, ἀλλὰ ἀσκεῖ αὐστηρὸν ἐπ' αὐτὸ ἔλεγχον καὶ ἐκ τῶν διαφόρων διηγήσεων ἐκλέγει τὰς πιθανωτάτας, περὶ δὲ τῶν ἀπιθάνων ἐκφράζει τὴν ἀτομικὴν αὐτοῦ ἀμφιβαλίαν· καὶ οὕτως ἐργασασμένου τοῦ Ἡροδότου αἱ διηγήσεις αὐτοῦ δὲν εἶναι καθ' ὁλοκληρίαν ἀπηλλαγμέναι τοῦ μυθώδους.

Ἐπειδὴ ὁ Ἡρόδοτος ἐπίστευεν εἰς τοὺς χρησμούς, τὰ ὄνειρα καὶ τὰς δισημείας, ἐπειδὴ πρὸς τούτοις αἱ ἱστορικαὶ αὐτοῦ διηγήσεις οὐχὶ σπανίως μετὰ μύθων εἰσὶν συννυφασμέναι, διὰ τοῦτο παρὰ τε τοῖς ἀρχαίοις καὶ τοῖς μεταγενεστέροις ἡ ἱστορικὴ αὐτοῦ ἀξιοπιστία ἐν ἀμφιβόλῳ ἐτέθη.

§ 5. Ἡροδότου διάλεκτος καὶ γλῶσσα.

Ὁ Ἡρόδοτος εἰ καὶ ἐκ γεννήσεως ἀνῆκεν εἰς τὴν δωρικὴν φυλὴν, ἔγραψεν ὅμως εἰς τὴν Ἰωνικὴν διάλεκτον, διότι ἡ διάλεκτος αὕτη εἶχε καταστῆ συγγραφικὴ γλῶσσα· ὑπερέβη δὲ πάντας τοὺς προγενεστέρους αὐτοῦ κατὰ τὴν χάριν τῆς διηγήσεως καὶ διὰ τοῦτο παρὰ τὴν ἐν τῇ γλώσσῃ αὐτοῦ παρατηρουμένην χαλαρότητα παρέχει τῷ ἀναγνώστῃ μερίστην ἡδονήν, δι' ἣν ὁ μὲν γραμματικὸς καὶ σοφιστὴς Ἀθήναιος ὠνόμασεν αὐτὸν κατὰ τὴν γλυκύτητα τοῦ μέλιτος **μελίγηνον**, ὁ δὲ τεχνικότης Κυνυλιανὸς **ἡδὺν καὶ θαφῆν** (*dulcem candidum*).

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Β'.

ΠΕΡΙ

ΤΗΣ ΙΩΝΙΚΗΣ ΔΙΑΛΕΚΤΟΥ ΤΟΥ ΗΡΟΔΟΤΟΥ

Προεισαγωγικὴ παρατήρησις.

Ἡ ἡροδότειος (νέα Ἰωνικὴ) διάλεκτος συμφωνεῖ ἐν πολλοῖς πρὸς τὴν Ὀμηρικὴν (παλαιὰν Ἰωνικὴν διάλεκτον).

Σύνοψις

τῶν κυριωτέρων διαφορῶν τῆς ἡροδοτείου
διελέκτου ἀπὸ τῆς Ἀττικῆς.

Α'. ΦΩΝΗΕΝΤΑ

1. Ὁ Ἡρόδοτος ἔχει ἡ ἀντὶ τοῦ ἀττικοῦ *ā*:

α') Συνήθως ἐν ταῖς καταλήξεσι τοῦ ἐνικοῦ ἀριθμοῦ τῆς πρώτης κλίσεως· χώρα (χώρης, χώρα, χώρην), φίλη, Ἀσίη κ.τ.λ. Ὡσπύτως δὲ καὶ ἐν τοῖς θηλυκοῖς τῶν ἐπιθέτων, π.χ. ἰσχυρή, ἰσχυρῆς κ.τ.λ.

β') Ἐν τῇς ἀριθμητικοῖς· τριήκοντα, διηκόσιοι, τριηκόσιοι.

γ') Ἐν τισι τύποις τῶν εἰς *ιαω* καὶ *ραω* ῥημάτων· ἐβήσατο, ἐβλήθη—ἐπειρήσατο, ἐπειρήθη.

δ') Ἐν τοῖς ἐπιρρήμασιν· λάθρη, λίην, πέρην.

ε') Ἐν ταῖς παραγωγικαῖς συλλαβαῖς, ὡς ἐν τοῖς-ἰρηξ, θώρηξ, Παρηγσός, Αἰγινῆται, Σπαριῆται, θέητρον, ἱητρος, ἀνηρώς.

- ζ') Ἐν ταῖς ῥιζικαῖς συλλαβαῖς, ὡς ἐν τοῖς — κορητήρ, ἡῆρ^ε
 ρηός, προῆγμα, (πρήσσω), ῥηΐδιος.
2. Ὡσχύτως καὶ ἀντὶ ἃ ἔχει ὁ Ἡρόδοτος η'
 ἐν τοῖς· πρύμνη, πρῶρη, πεντηκόσιοι, διπλήσιος, πολλα-
 πλήσιος.
3. Ἐχει καὶ ἄλλας διαφορὰς, τὰς ἑξῆς·
 α ἀντὶ ε ἐν τοῖς· τάμνω, τράπω (ἄλλὰ τρέπω, ἔτρεπα) μέγαθος.
 α » η ἐν τοῖς· μεσαμβροίη, ἀμφοισβατέω καὶ ἐν τοῖς τύποις τῶν
 ῥηματικῶν χράω καὶ χροίομαι, ἄτινι οὐχὶ ὡς ἐν τῇ Ἀτ-
 τικῇ διαλέκτῳ εἰς η, ἀλλὰ εἰς α συνκλιθεύονται (χράσται,
 ἐχράτο).
- α » ο ἐν τοῖς· ἀρρωδέω, ἀρρωδίη.
 ε » α ἐν τοῖς· ἔρσην, ἑσσερες, τεσσεροῖκοντα.
 ε » ει ἐν τοῖς· ἔς, ἔσω, μέζων, κρέσσων, πλέον· πρὸς τούτοις
 ἐν τοῖς θηλυκαῖς τῶν εἰς υς ληγόντων ἐπιθέτων, οἷον
 βαθέα, εὐρέα, ταχέα· τέλος ἐν πᾶσι τοῖς ῥηματικαῖς
 τύποις τοῦ δεικνυμι (ἐξκινουμένων τοῦ ἐνεστώτος καὶ
 παρτακτινοῦ), ὡς· δέξω, ἔδεξα, δέξαι, ἐδέχθη, ἐδέδεκτο
 καὶ ἐν πᾶσι τοῖς συνθέτοις αὐτοῦ. Ὡσχύτως ἐν τοῖς
 ἔργῳ, ἔωθα καὶ τέλος ἐν τισι προπαραϋτόνοις εἰς -ειος,
 -εια, -εῖον· ἐπετήδεος, ἐπέτεος.
- ι » ε ἐν τῇ λέξει ἰστίη καὶ ταῖς ἑξ αὐτῆς παρκαγομέναις λέ-
 ξεσιν.
- ι » ευ ἐν τοῖς· ἰθύς, ἰθεῖα, ἰθύ.
- ι » ιε ἐν τοῖς· ἰρός, ἰρεύς ἰρήιον.
- η » ω ἐν τοῖς· Φθιῆτις, Θεσσαλιῆτις, Ἰσθμιαῖτις καὶ τοῖς παρκα-
 γώγοις Φθιήτης, Ἀμβρακικήτης, κ. τ.λ.
- ω » η ἐν τῷ· πτήσσω.
- ω » αυ ἐν τοῖς· θῶμα, θωμάζω, τρωμα.
- ω » ου ἐν τοῖς· ὦν, γῶν, οὔκων, τοιγαρῶν.
- αι » α ἐν τοῖς· αἰεῖ, αἰετός.
- εἰ » ε ἐν τοῖς· εἴρωμαι, εἰρωτένω, εἴναιος, εἴνεκεν, κεινός, ξεῖ-
 ρος, στεινός.

ου » ο ἐν τοῖς μοῦνος, νοῦσος, νουσέω, Οὔλυμπος, οὔνομα, οὔνομα, οὔνομάζω, ὁ οὔρος (ὄρος), ὁ οὔδος (=κατώφλιον), ἀλλὰ ἡ ὁδός· τέλος ἐν τοῖς τρισυλλάβοις τύποις τῶν λέξεων γόνυ, δόρυ· γούνατα, γουνάτων, δούρατα, δούρασι.

4. Συναίρεσις.

Ἡ συναίρεσις παραλείπεται συχνάκις παρ' Ἡροδότῳ ὡς παρ' Ὀμήρῳ ἐν τε ταῖς ῥιζικαῖς συλλαβαῖς καὶ ἐν ταῖς τοῦ θέματος ὁμοίως καὶ ἐν τῇ κλίσει παραλείπεται, οἷον·

ἀειδλος, ἀέκων, ἀείρω, ἔαρ, νόος, ῥέειθρον,
γνωμέων, πολιητέων, γένεος, γένεα,
καλέω, καλέεις, κάλεε, καλέη, ἐκάλεον.

Ἀνάττικος εἶναι·

α') Ἡ συναίρεσις τῶν φωνηέντων εο καὶ εου εἰς ευ ἐν πέντε ῥήμασιν εἰς εω, π.χ. ποιεῦντες, ἐποίουν, ποιούμενος· ὁμοίως καὶ ἐν τοῖς ἀντωνυμικοῖς τύποις ἐμεῦ, σεῦ, οἷον·

β') ἡ συναίρεσις τοῦ οη εἰς ω ἐν τῷ ὀγδώκοντα καὶ ἐν τοῖς τὸ αὐτὸ πᾶσχυσι τύποις τῶν ῥημάτων βοᾶν καὶ νοεῖν, ὡς π. χ. βῶσαι, βώσασθαι, ἐβώσθην, ἐννόσας (ἐννοεῖν), ἐννενώκασι, ἐννένωντο, νενωμένος, ἐπενώθη· τέλος ἐν τῷ βωθέω (βοηθέω), π. χ. βωθήσας, ἐβώθεε.

β. Διαίρεσις.

α') εἰ εἰς ηῖ.

Ἐκτὸς τῆς διαίρεσεως τοῦ εἰ εἰς εἷ ἐν τῇ δοτικῇ τῆς τρίτης κλίσεως (βασιλείῃ, πάθει) εὐρίσκεται ἐν τῇ διφθόγῳ εἰ, μετὰ τὴν ἐπισυμβαίνουσαν ἐπέκτασιν τοῦ ε εἰς η, διαίρεσις εἰς ηῖ ἐν ταῖς ἐπομέναις περιπτώσεσιν·

α') Ἐν τοῖς εἰς εἰᾶ λήγουσιν εὐσαιστικοῖς, π.χ. βασιληῖᾱ (= ἡ βασιλεία), στρατηῖᾱ, θεραπηῖᾱ, πολιτηῖᾱ, δουλῆᾱ καὶ ἄλλα.

Τούναντίον διατηροῦσι τὰ προπαροξύτονα εἰς εἰς τὸ εἰ, ὡς βασιλεία (= βασιλίσσα), ἀλήθεια, ἀτρέκεια, εὐμένεια, ὑγίεια καὶ ἄλλα.

β') 'Εν τοῖς εἰς εἶον οὐσιαστικοῖς, ὡς· μαντήιον, σημήιον, ἰορήιον, μνημήιον, πρυτανήιον, ἀριστήιον, δευτερήιον.

γ') 'Εν τοῖς εἰς εἶον ἐπιθέτοις, ὡς· οἰκήϊος*, (οἰκηϊόω), ἀνδροήϊος, βασιλήϊος.

'Εξαίρουσινται μόνον ὀλίγα κύρια ὀνόματα, ὡς·

Δαρεῖος, Ἀργεῖος, Ἡλεῖος, Καδμεῖος.

6') ἡ εἰς ἡ'.

'Εν τοῖς δηϊόω, κληῖς, κληϊόω, χορήζω, θορήϊξ, θορήϊκή, καὶ ὄρηϊδιος (ὄρίδιος).

γ') ὡ εἰς ὡ'

'Εν τοῖς πατριώϊος, μητροῴϊος, πρωτ' καὶ προῴϊος

6. Κραδεις.

Παραδείγματα κράσεως παρ' Ἡροδότῳ εἰσίν·

α') τὰ καὶ παρὰ τοῖς Ἀττικοῖς συνήθη, ὡς· ἄλλα, ταῦτά, τὰγάματα, τὰνθρώπου, τὰλήθεος.

β') τὰ Ἰωνικά ἐν τοῖς· ὠνήρ, ὠνθρωπος, ὠνθρωποι, οὔτερος, τοὔτερον, τᾶτερα, ὦλλοι, τῶρχαῖον, τῶληθές, τῶπό, ὠνθρῶπε, ὠναξ.

γ') οἱ ἐκ τῶν ἑο αὐτοῦ, ἐμέο αὐτοῦ, σέο αὐτοῦ διὰ τῆς κράσεως γινόμενοι τύποι τῶν αὐτοπαθῶν ἀντωνυμιῶν· ἐωυτοῦ ἐμεωυτοῦ, σεωυτοῦ, ὡς καὶ οἱ ἐκ τῆς ὁ αὐτὸς προσερχόμενοι τύποι ὠυτός, ὠυτοί, τῶντό,

δ') αἱ τέσσαρες μετὰ τοῦ καὶ ἐσχηματισμέναι συγχωνεύσεις· καλὸς ἀγαθός, κἀκεῖθι, κἀκεῖνος, κἀμοί.

Πλειστάκις ἐν τῇ δικλέκτῳ τοῦ Ἡροδότου ἀπαντᾶται ἡ

*) Διατηροῦσιν ὅμως τὰ ἐπιθέτα ταῦτα καὶ παρ' Ἡροδότῳ τοὺς συνήθεις παραθετικούς βαθμούς, οἷον οἰκηϊότατος, ἐπιτηδεύτερος, ἐπιτηδεύτατος (ἐκ τοῦ ἐπιτήδεος)!

σύμπτωσις δύο φωνέντων ἐν τῇ λαγούσῃ καὶ ἐν τῇ ἀρχῇ δύο λέξεων (χασμωδία) ἔθεν

α) ἐλλείπει τὸ ἐφελευστικὸν ν καθ' ὁλοκληρίαν.

β) ὡσαύτως ἐλλείπει τὸ σ ἐν τοῖς ἄχοι, μέχοι, οὔτω.

γ) παρλείπεται συχνάκις ἡ ἐκθλίψις.

Β ΕΝΑΛΛΑΓΗ ΣΥΜΦΩΝΩΝ

1. Ἀντὶ τοῦ δασέως παρεμβάλλεται ἐν τρισὶ λέξεσι τὸ ἀντίστοιχον ψηλόν· αὔτις, δέκομαι, οὐκί

2. Ἀμοιβαία τις ἀλλαγὴ τῶν ψιλῶν καὶ τῶν δασέων συμβαίνει ἐν ταῖς τρισὶ λέξεσιν ἐνθαῦθα, ἐνθεῦθεν, χιτών, αἵτινες παρ' Ἡροδότου ἀπαντῶσιν ἐνθαῦθα, ἐνθεῦθεν, κιθών.

3. Πρὸ τῶν δασυνομένων φωνέντων παρλείπεται ἡ τροπὴ τῶν ψιλῶν συμφώνων εἰς τὰ ἀντίστοιχά των δασέα, οὐ μόνον ἐν τῷ τέλει τῆς λέξεως εὐρισκόμενα, ἀλλὰ καὶ ἐν τῷ μέσῳ αὐτῆς. Ἰδίως ἐν ταῖς προθέσεσιν ἀντί, ἀπό, ἐπί, κατά, μετὰ καὶ ἔπο τὸ ψιλὸν σύμφωνον αὐτῶν, οὔτε ἐν ἐκθλίψει οὔτε ἐν συνθέσει πρὸ δασυνομένου φωνέντος εὐρισκόμενον δασύνεται ὡς ἀπ' οὐ, ἐπ' ὃ, μετ' ἃ, κατ' ἃ (=καθ' ἃ), ἀντιποκρίνεσθαι, ἀπικνέεσθαι, καταρρέειν, ἀπισιάναι—τοῦτερον, ἰάτερον, ἀντήμερον, ἐπεξῆς· ὡσαύτως δὲν τρέπεται εἰς χ, τὸ κ ἐν τῷ οὐκ, πρὸ δασυνομένου φωνέντος εὐρισκόμενον.

4. Ἀντὶ τοῦ π τίθεται κ ἐν ταῖς ἐρωτηματικαῖς καὶ ἀορίστοις ἀντωνυμίαις καὶ ἐπιρρήμασιν, ὡς· κοῖος, κόσος, κότερος, κῆ, κοῖ. κοῦ, κῶς, κόθεν, κότε· πρὸς τοῦτοις ἐν ταῖς ἀναφορικοῖς τύποις, ὡς· ὁκοῖος, ὁκόσος, ὁκότερος καὶ ἐν τοῖς ἐπιρρήμασιν οὔκοτε, οὐδέκοτε, οὔκω.

5. Τὰ δύο σσ οὐδέποτε ὡς παρ' Ἀττικοῖς εἰς δύο τι μεταβάλλονται· ἔθεν γλῶσσα, θάλασσα, τάσσω, ἐλάσσω.

Ἡ χρῆσις τοῦ δυϊκοῦ ἀριθμοῦ παρ' Ἡροδότῳ, ἐν τε τοῖς ὀνόμασι καὶ τοῖς ῥήμασιν, δὲν ἀπαντᾷται.

Γ. ΚΛΙΣΕΙΣ

Πρώτη Κλίσις.

1. Ἡ γενική τοῦ πληθυντικοῦ ἀριθμοῦ ἔχει πάντοτε τὸν ἀσυνάρτετον τύπον εὼν (προσερχόμενον ἐκ τοῦ ἁών), ὡς γνωμέων — λοιπέων, (θηλυκόν), πασέων, μελαιnéων, αὐτέων (θηλυκόν).

Ἐξαίρεσις. Τοῦ κανόνος τούτου ἐξαίρουνται μόνον τὰ θηλυκὰ τῶν εἰς-ος, -η-ον, ληγόντων βραχυτόνων ἐπιθέτων, μετοχῶν καὶ ἄντωνυμιῶν, ὧν ἡ γενική πληθυντική τοῦ θηλυκοῦ γένους μετὰ τῆς γενικῆς πληθυντικῆς τῶν παροξυτόνων ἀρσενικῶν ἔχει τὴν αὐτὴν κατάληξιν καὶ τὸν αὐτὸν τονισμόν, ὡς τοῦτο συμβαίνει καὶ παρ' Ἀττικοῖς. Οὕτω λοιπὸν ἡ γενική πληθυντική τοῦ θηλυκοῦ π. χ. τῶν ἄλλος, φίλος, ἀλισκόμενος, ἀρπαζόμενος, ἐκεῖνος, οὗτος εἶναι ἄλλων, φίλων, ἀλισκομένων, ἀρπαζομένων, ἐκείνων, τούτων.

2. Ἡ δοτική πληθυντική ἔχει γενικῶς τὴν κατάληξιν ῥσι (ῥσι), ὡς γνώμῃσι, τιμῇσι, αὐτῇσι, λοιπῇσι.

3. Τὰ ὀνόματα τῆς πρώτης κλίσεως, τὰ παρ' Ἀττικοῖς εἰς ᾧ λήγοντα, τρέπουν τὸ α τοῦτο ἐν πάσῃς ταῖς πτώσεσι τοῦ ἐνικοῦ εἰς η, χώρη, χώρης, χώρη, χώρη· ἰσχυρή, — ῆς — ῆ κ. τ. λ.

Τοῦναντίον μένει ἀμετάβλητον τὸ βραχὺ ᾧ τῆς ὀνομαστικῆς καὶ αἰτιατικῆς, ὡς ἐν ταῖς ἀλήθεια, εὐνοια, μοῖρα, μία, οὐδεμία. Ἐν τῇ γενικῇ δὲ καὶ δοτικῇ συμφώνως πρὸς τὸν κανόνα τρέπεται τὸ ᾧ εἰς η, ὡς ἀλήθεια, ἀληθείης, ἀληθείη, ἀληθειαν· ὡσαύτως μῆρ, μοῖρη κ. τ. λ. ἀλλὰ μίαν, μοῖραν.

4. Τὰ εἰς ης, λήγοντα ὀνόματα, ὡς δεσπότης, πολίτης, Μίδης, Λεωνίδης, Εἰρήνης καὶ πολλὰ ἄλλα λήγουσιν ἐν τῇ γενικῇ τοῦ ἐνικοῦ εἰς εω καὶ καὶ προπαραξύνονται, ὡς· πολίτης, πολίτew, πολίτη, πολίτην, πολίτη. Γενική πληθυντική πολιτήων, πολίται. Ομοίως κλίνονται τὰ εἰς ης λήγοντα κύρια ὀνόματα, ὡς Εἰρήνης, — εω, — ην, — ην, — η. Ἡ ἐνική γενική τῶν

εἰς εἰς ὀνομάτων λήγει εἰς εω, (οὐχὶ εεω)· βορέω (τοῦ βορέης),
ἐορέω (τοῦ ἐορέης).

Δευτέρα Κλίσις.

1. Ἐν τῇ δευτέρᾳ κλίσει ὑπάρχει ἡ μόνη διαφορὰ ἀπὸ τῆς Ἀττικῆς διαλέκτου ἐν τῇ καταλήξει τῆς δοτικῆς πληθυντικῆς-οῖσι (οῖσι) ἀντὶ τῆς Ἀττικῆς καταλήξεως οἰς (λόγοισι, θεοῖσι, καλοῖσι).

2. Τὰ οὐσιαστικὰ καὶ ἐπίθετα ἐκεῖνα, ἐν οἷς τῆς πτωτικῆς καταλήξεως προηγεῖται ὁ ἦ ε, δὲν ὑφίστανται συναίρεσιν, ἀλλὰ μένουσιν ἐν γένει ἀσυναίρετα, ὡς πλόος, ἀπλόῃ, ἀπλόον, ὀστέον, χρούσεος, χρουσέῃ, χρούσειον.

3. Ἡ χρῆσις τῆς καλουμένης ἄττικῆς δευτέρας κλίσεως περιορίζεται παρ' Ἡροδότῃ εἰς τὰ κύρια ὀνόματα τὰ λήγοντα εἰς λέως, ὡς Ἀρκεσίλεως, Μενέλεως, καὶ ἄλλα· ὁμοίως δὲ καὶ εἰς ὀλίγα ἄλλα, ὡς Μίνως Ἀθως.

4. Ἀντὶ τῶν λεώς, νεώς, λαγώς μεταχειρίζεται πάντοτε ὁ Ἡρόδοτος τοὺς ἰωνικοὺς τύπους ληός, ρηός, λαγός· τέλος ἀντὶ τῶν ἄττικῶν ἐπιθέτων πλέως ἴλεως μεταχειρίζεται τοὺς ἰωνικοὺς τύπους πλέος, -η, -ον. ἴλεος, -ον.

Τρίτη Κλίσις.

Ἐν τῇ ἀπλῇ τρίτῃ κλίσει συμφωνεῖ τοῦ Ἡροδότου ἡ διάλεκτος ἐν πάσαις ταῖς πτωτικαῖς καταλήξεσι πρὸς τὴν ἄττικην.

1. Ὡς παραδείγματα τοῦ παρ' Ἡροδότῃ σχηματισμοῦ τῶν εἰς εως καὶ ις παρατίθενται τὰ κατωτέρω.

βασιλεὺς	βασιλέες	πόλις	πόλιες
βασιλέος	βασιλέων	πόλιος	πολίων
βασιλέϊ	βασιλεῦσι	πόλι	πόλισι
βασιλέα	βασιλέας	πόλιν	πόλις
βασιλεῦ		πόλι	

Περὶ τῶν πτώσεων τῆς λέξεως νῆς (ναῦς) παρὰβάλε κατωτέρω 6.

Κατὰ τὸ πόλις σχηματίζονται τὰ ὕβρις, ὄφρις, φύσις, κοίσις, πίσις καὶ ἄλλα, καὶ τὰ κύρια ὀνόματα Ἀμασις, Λάτις, Μέμφις· ὡσαύτως τὰ πλεῖστα τῶν εἰς ις (ἄττική γενική -ιδος) ληγόντων κυρίων ὀνομάτων, οἷον Θέτιος, Θέτι, Θέτιν, καὶ τὰ εἰς ις ὀνόματα τῶν πόλεων, οἷον Σάρδιες Σαρδίων καὶ ἄλλα. Τοῦνκντίον σχηματίζουσιν τὰς πτώσεις τῶν Ἀριτεμις, Ἀριτέμιδος, ἔρις, ἔριδος, αἰτιατικὴν ἔριν, χάρις, χάριτος, χάριν.

2. Τὰ εἰς ος οὐδέτερα (π.χ. γένος), τὰ οὐσιαστικὰ καὶ ἐπίθετα εἰς ης (τριῆρης, Ἀστυάγης, ἀληθής, —ές), τὰ οὐσιαστικὰ εἰς υς, καὶ υ (πῆχυς, ἄστυ), τέλος τὰ ἐπίθετα εἰς υς, (ῥδύς) ἔχουσιν ἀσυναίρετους πάσας τὰς παρὰ τοῖς Ἀττικοῖς συνηρημένους πτωτικὰς καταλήξεις·

γένος, γένεος, γένει, γένεα, γενέων

Ἀστυάγης, Ἀστυάγεος, Ἀστυάγει, Ἀστυάγεα, Ἀστυάγες, ἀληθής, έος, -εί, -έα, -έες, -έα, -έων (ἐπίρρημα ἀληθέως)

ῥδύς, ῥδέι, ῥδὺν κ. τ. λ.

ἄστυ, ἄστεος, ἄστει, ἄστεα.

Τὰ κύρια ὀνόματα, τὰ ὅποια παρὰ τοῖς Ἀττικῆς λήγουσιν εἰς κλῆς, σχηματίζονται παρ' Ἡροδότῃ ὡς ἔπεται·

Θεμιστοκλῆς, -κλέος, κλέϊ, -κλέα, Θεμιστοκλες.

Ὀμοίως Περικλέης, Ἡρακλέης.

3. Τὰ οὐσιαστικὰ εἰς ως, ω, ὡς αἰδώς, ῥώς, κλίνονται ὡς ἐν τῇ Ἀττικῇ.

4. Τὰ οὐδέτερα εἰς ας, ὡς γέρας, τέρας τρέπουσι ἐν τῇ κλίσει τὸ α εἰς ε, πλὴν τῆς λέξεως γῆρας, οἷον κέρας, κέρεος, κέροει, κέρεα, γέρεα κ.τ.λ.· τὸ δὲ γῆρας σχηματίζεται φυλάττον τὸ α, ὡς γήρας, γήραϊ.

5. Ἀντὶ τῶν τύπων πολύς, πολλή, πολὺν ὁ Ἡρόδοτος μετχειρίζεται πάντοτε πολλός, πολλή, πολλόν.

6. νῆς (Ἀττικῶς ναῦς) παρ' Ἡροδότῃ κλίνεται ὡς ἔπεται· νέος, νεῖ, νέα, **πλ.ηθ.** νέες, νεῶν, νηυσί, νέας.

Δ' ΑΝΤΩΝΥΜΙΑΙ

1. Αἱ προσωπικαὶ ἀντωνυμίαι ἔχουσι τοὺς ἐπομένους ἀπὸ μὲν τῆς ἀττικῆς διαλέκτου, διαφέροντας, πρὸς δὲ τὴν ὁμηρικὴν πολυκειδῶς συμφωνοῦντας τύπους*.

Ἐνικ. ἀριθ. Γενική. — ἐμέο, ἐμεῦ, μεν — σεό, σεῦ, σευ — εὐ·

Δοτική. — — — — — τοι — οἱ

Αἰτιατ. — — — — — μιν

Πλ.ηθ. ἀριθ. Γενική. ἡμέων — ὑμέων -σφέων, σφεων

Δοτική. — — — — — σφίσι σφι

Αἰτιατ. ἡμέας — ὑμέας -σφέας, σφεας

Ἡ δοτικὴ οἱ ἀπκντᾶται συχνάκις ἀντὶ τῆς αὐτιῶ, αὐτιῇ.

Ἡ Αἰτιατικὴ μιν ἀπκντᾶται καὶ ἀντὶ τῆς αὐτιόν, αὐτήν καὶ ἀντὶ τῆς ἑαυτιόν, ἑαυτήν, σφίσι εἶναι πάντοτε αὐτοπαθής (=ἑαυτοῖς, ἑαυταῖς)· σφι τούναντίον=αὐτοῖς, αὐταῖς. Οὐδέτερον πληθύν. σφέα=αὐτά,

2. Τῶν ἀναφορικῶν ἀντωνυμιῶν σχηματίζονται, ἐκτὸς τῶν τύπων βς ἦ, οἶ, αἶ, καὶ τύποι τῶν πλ.αί.ων πτώσεων μετὰ τ ἐν τῇ ἀρχῇ· τοῦ, τῆς, τό, τὰ κ. τ. λ.

Ἀπκντῶσιν ὅμως αἱ πλ.αί.αὶ πτώσεις καὶ ἄνευ τοῦ τ μετὰ τῶν ἐκθλιψν πασχουσῶν προθέσεων (ἀντί, ἀπό, ἀνί, ἐπί, κατὰ, μετὰ, παρὰ, ὑπό), οἷον ἀπ' οὗ, δι' ἧς, ἐπ' ᾧ, παρ' ἧν κ.τ. λ.

Οἱ ἄνευ τ τύποι τῶν πλ.αί.ων πτώσεων ἀπκντῶνται καὶ μετὰ τῶν προθέσεων ἐν, ἐξ, ἐς, ἐν δηλῶσι χρονικὸν προσδιορισμόν·

ἐν ᾧ = ἐν ᾧ χρόνῳ,

ἐξ οὗ = ἐξ οὗ χρόνου,

ἐς ὃ = μέχρι οὗ χρόνου.

3. Ἡ τις κλίνεται τέο (τεῦ), τέφ, τέφισι. Τοὺς αὐτοὺς (ἄλλ' ἐγκλιτικούς) τύπους ἔχει ἡ ἀόριστος ἀντωνυμία. Αἱ λοιπαὶ πτώσεις σχηματίζονται ὁμοίως πρὸς τὰς τῆς ἀττικῆς διαλέκτου.

* Οἱ ἄνευ τόνου τύποι εἶναι ἐγκλιτικοί.

4.) Ἡ ὁδοὺς σχηματίζει τοὺς ἐξῆς, ὡς παρ' Ὀμήρου, τύπους·
 -δοτεον (δοτεν), δοτεω, δότεοσι καὶ ἅσα ἀντὶ αὐτῶν.

Ε' ΣΧΗΜΑΤΙΣΜΟΣ ΤΩΝ ΡΗΜΑΤΩΝ

α'. Προσωπικαὶ καταλήξεις.

1. Ἀναλύσεις.

α) Ἐν τῷ παθητικῷ καὶ μέσῳ ἡ κατάληξις τοῦ δευτέρου ἐνικοῦ προσώπου τῆς ὀριστικῆς ἐν μὲν τοῖς ἀρχαίοις χρόνοις εἶναι εαι, ἐν δὲ τοῖς ἱστορικοῖς εο·

βουλεύεαι, ἔσαι, οἶχαι —

ἐγέρεο, εἴρεο, ἐπίκεο.

Ἡ κατάληξις εσαι συντέμνεται εἰς εαι (φοβέαι)

Καὶ ἡ προστακτικὴ ἐν τῷ παθητικῷ ἔχει τὸν ἀνακλειόμενον τύπον εἰς εο· ἔπεο· πείθεο, ἀπαλλίσσεο.

Ἡ κατάληξις εσο, συντέμνεται εἰς εο, (αἰτέο, φοβέο)

β') Καὶ ἐν τῷ δευτέρῳ προσώπῳ τοῦ πρώτου ἀορίστου τῆς μέσης φωνῆς μεταχειρίζεται ὁ Ἡρόδοτος τοὺς ἀνακλειόμενους τύπους· ἐβουλεύσαο, ἐδέξαο, ἐπεθήσαο.

Τούτωντιόν τὰ δεύτερα πρόσωπα πάντων τῶν χρόνων τῆς ὑποτακτικῆς συνκρίονται ὡς καὶ ἐν τῇ ἁπτικῇ διχλέκτῳ· βουλεύῃ, οἶχῃ· γένῃ, περὰ δόλῃ — δέξῃ, βουλεύσῃ.

γ') Ἐν τῇ ὑποτακτικῇ τοῦ πρώτου καὶ δευτέρου ἀορίστου τῆς παθητικῆς φωνῆς πάντων τῶν ῥημάτων, ἐν τῇ ὑποτακτικῇ τοῦ δευτέρου ἀορίστου τῶν εἰς μι ῥημάτων καὶ ἐν τῇ ὑποτακτικῇ τῶν κατὰ τὰ εἰς μι σχηματιζομένων ἀορίστων, τὸ ἐκ συνκρίσεως προερχόμενον φωνὴν αὐτὴ ἀνακλειομένη εἰς εω

ἀγνοέω, φανέωσι, ἐξαγιστεύωμεν,

προσθέω, θέωσι, (τοῦ ἔθην), βέω, ἔβην).

Τούτωντιόν μένει καὶ ἐνταῦθα τὸ ἦ τοῦ δευτέρου καὶ τρίτου προσώπου πάντοτε συνηρημένον· νικηθῆς, φανῇ, ἐκβῇ, θῇται.

Ὁμοίως ἔχει καὶ τὸ ἀπαρέμφατον τοῦ δευτέρου ἀορίστου τῆς ἐνεργητικῆς φωνῆς πάντοτε τὸν Ἀττικὸν τύπον· μαθεῖν, ἰδεῖν, λαβεῖν, σχεῖν, ἀγαγεῖν.

δ') Ὁ ἐνεργητικὸς ὑπερσυντέλικος ἔχει τὰς καταλήξεις εα, εας, εε, εκτε, π. χ. εἰώθεα, εἰώθεας, εἰώθεε, εἰωθέατε, εἰώθεσαν—ἐλγλύθεε, ἐόργεε.

2. Αἱ προσωπικαὶ καταλήξεις-αται, —ατο.

Ἀντὶ τῶν καταλήξεων-νται καὶ ντο ἔχει ὁ Ἡρόδοτος συμφώνως πρὸς τὴν ὁμηρικὴν διάλεκτον τὰς καταλήξεις-αται καὶ-ατο.

1. Ἐν τοῖς πηθητικοῖς παραινέμασι καὶ ὑπερσυντελικοῖς τῶν εἰς ω ῥημάτων καὶ δὴ

α) ἐν τοῖς συμφωνολήκτοις π. χ. τειύφονται, ἐσκευάδαται, δεδέχονται, ἀπίκαται καὶ ἄλλα, μετὰ τῶν συστοίχων ὑπερσυντελίκων. Τὸ δὲ πρὸ τῆς καταλήξεως τούτης ψιλὸν ῥιζικὸν σύμφωνον τρέπεται πάντοτε εἰς τὸ ἀντίστοιχόν του δασύ· μένει δ' ἀμετάβλητον μόνον ἐν τῷ ἀπίκαται (ἀπίκατο) καὶ ἐν πᾶσι τοῖς ὁδοντοφώνοις (σκευαδ-χωριδ-αγωνιδ'.

β') ἐν τοῖς φωνηεντολήκτοις μετὰ συστολῆς τοῦ προηγούμενου τῆς καταλήξεως φωνήεντος· ἡγέεται, ἔαιαι (τοῦ ἡμαι) κατέεται, οἰκέεται, κέεται (τοῦ κείμαι), ὀρμέεται, βεβλέεται κ. τ. λ. μετὰ τῶν συστοίχων ὑπερσυντελίκων.

2. Ἐν τοῖς πηθητικοῖς ἐνεστώσι καὶ παρρησιαστικαῖς τῶν εἰς μι ῥημάτων· τιθέεται, ἰστέεται, δυνέεται, ἐκδιδόεται·

μετὰ τῶν συστοίχων παρησιαστικῶν.

3. Ἐν πάσαις ταῖς καταλήξεσι τῆς εὐκτικῆς εἰς-οἶατο·αἶατο, ὤς· ἀροῖατο, βουλοῖατο, γευσαῖατο, τισαῖατο.

6'. Αὕξησις.

Ἡ χρονικὴ αὕξησις ἐλλείπει συνήθως ἐν τῇ διαλέκτῳ τοῦ Ἡροδότου.

1. Ἐν πᾶσι τοῖς ἀπὸ *αι, αυ, ει, ευ, οι* ἀρχομένοις ῥήμασι, ὡς αἰδέομαι, αἰνέω, ἰστέω, αἰτέω, αὔξω (αὐξάνω), εἰρωτεύω, εὐδῶ, εὐτυγέω, εὐρίσκω, οἰκέω, οἷχομαι.

2. Ἐν τοῖς ῥήμασι τοῖς ἔχουσιν ἴδιον ἰωνικὸν τύπον ἀμείβομαι, ἀρωσδέω, δοτάζω, οδονμάζω, ἔργω (Ἀτικ. εἶργω) καὶ ἄνωγα.

3. Ἐν τοῖς-έάω, ἐργάζομαι, ἔωθα.

Τὸν ἀντίον οὐδέποτε ἐλλείπει ἡ αὐξήσις ἐν τοῖς τύποις εἶδον, εἶχον, ἦσαν, ἦλθον, ἦλασα (ἐλαύνω).

Ἐν τοῖς θυμαστικοῖς εἰς-σπον καὶ-σκόμην ἐλλείπει ἡ τε συλλαβική καὶ ἡ χρονική αὐξήσις συνήθως· ἄγεσπον, ποιέεσπον, πέμπεσκε, ὀδυρόσκετο. Καὶ ἐν τοῖς ὑπερσυντελείοις ἐλλείπει ἐνίοτε ἡ αὐξήσις (π. χ. τειτελευτήκεε, δέδακτο, κατακέκρωτο).

γ'. Ῥήματα σπληνημένα.

1. Τὰ εἰς ἑὸν ῥήματι μένουσιν ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἀσυνκίρετα
καλέω, καλέεις, καλέης, καλέοιμι,
κάλεε, καλέειν, καλέων-ἐκάλεον —
καλέομαι, καλέη, καλέεται, καλέωμαι,
καλέη, καλέηται, καλεοίμην, καλέου, καλέεσθαι,
καλεόμενος,
ἐκαλεοίμην, ἐκαλέετο.

Ἐξαιρεῖται τὸ ῥήμα δεῖ, ὅπερ ἐν τῷ ἐνεστώτι τῆς ὀριστικῆς καὶ τοῦ ἀπαραμφύτου συνκίρεται (δεῖ, δεῖν)· παρκατακτικῶς ὁμῶς ἔδεε.

Μόνον ἐν πέντε ῥήμασι, ἐν αἷς πρὸ τῆς κατὰκλήσεως ἑὸν (ἢ ἑομαι) εὐρίσκεται φωνήεν, συνκίρουσιν τὰ εὖ καὶ εὐ εἰς εὐ ἵνα μὴ συμπέσωσι τρία ἢ πλεονα φωνήεντα, ὡς ἄγροέω, διαγοέομαι, θηρέομαι, νοέω καὶ ὅλως ἰδίχ ποιέω (ποιεῦσι, ποιεῦντες, ἐποίησιν, ποιεῦμαι, ποιεύμενος, ἐποιεύμην, ἐποιεῦντο)· ἐν πάσῃς δὲ ταῖς λοιπαῖς περιπτώσεσιν οἱ ὑπὸ τῶν Ἀττικῶν συνηρημένοι τύποι μένουσι καὶ ἐν τοῖς ῥήμασι τούτοις ἀσυνκίρετοι (π. χ. ποιέειν, ποιέεσθαι).

Ὁ περὶ τῶν εἰς ἑω τεθεῖς κανὼν ἰσχύει καὶ περὶ τῶν ἐν τῇ ἄττικῇ διαλέκτῳ συνηρημένων τύπων τοῦ μέλλοντος τῶν ὑγρολήκτων καὶ τοῦ ἄττικοῦ καλουμένου μέλλοντος, οἵτινες πάντοτε κατ' ἀναλογία πρὸς τὰ εἰς ἑω ῥήματα μένουσιν ἀσυναίρετοι ἔρρω, κερδανέεις, ὑπομενέουσι, κομιέει (τρίτον πρόσωπον τοῦ ἄττικοῦ μέλλοντος) καταπλουιέειν, κομιέαι (β' ἐνικ. πρόσωπ. μέσ. μέλλοντος), χαριέεσθαι Καὶ ἐν τῷ ἄττικῷ δὲ μέλλοντι οἱ εἰς ἑω καὶ ἑου τύποι, ἐὰν προηγῇται ὡς ἀνωτέρω εἴπομεν, αὐτῶν φωνῆεν, συναίρουσιν εἰς ευ, ὡς ἀνταγωνιεύμενος, ἐξανδραποδιεύμαι, κομιεύμεθα, ἐναγωνιεύμαι.

Τοὺνχντίον μένουσιν ἀσυναίρετοι συμφώνως πρὸς τὸν κανόνα οἱ εἰς ἑω ἢ ἑου τύποι τοῦ μέλλοντος τῶν ὑγρολήκτων ὡς ἀγγελέονται, ἀπολέοντες, ἀπολεόμενοι, ὑπομενέουσι.

2. Τὰ εἰς ἑω ῥήματα σ ναιρούσιν ἅπαντας τοὺς τύπους ὡς ἐν τῇ ἄττικῇ διαλέκτῳ.

Μόνον τὰ χράω, χράομαι συναίρουσιν οὐχὶ ὡς ἐν τῇ ἄττικῇ διαλέκτῳ εἰς η, ἀλλὰ εἰς α (χράται, ἐχράτο).

3. Καὶ οἱ τύποι τῶν εἰς ὅω ῥημάτων συναίρουσιν ἅπαντες ὡς ἐν τῇ ἄττικῇ διαλέκτῳ.

στ'. Ῥήματα εἰς μι.

1. Τὸ β' καὶ γ' ἐνικὸν πρόσωπον καὶ τὸ γ' πληθυντικὸν τῶν ῥημάτων εἴθημι, ἴσθημι, δίδωμι σχηματίζονται κατὰ τὰ εἰς ἑω, ἑω καὶ ὅω ῥήματα, ὡς:

εἴθημι, τιθεῖς, τιθεῖ-τιθεῖσι,

ἴσθημι, ἰσιῖς, ἰσιῖ-ἰσιῖσι

δίδωμι, διδοῖς, διδοῖ-διδούσι

Κατὰ τὸ εἴθημι κλίνεται (μετὰ διαφορᾶς μόνον περὶ τὸν το-νισμὸν) καὶ

τὸ ἴημι, ἴεις, ἴει-ἴεισι.

Ὁ παρτακτικὸς τοῦ εἴθημι σχηματίζεται ὡς ἔπεται:

εἰθέα εἰθεες, εἰθεε.

2. Ἐν τῷ γ' πληθυντικῷ προσώπῳ τοῦ παθητικοῦ ἐνεστώ-

λβ'.

τος καὶ παρατατικοῦ ὡς προσωπικὴ κατ'ἀλήξιν χρησιμεύει ἡ
αὐτὴ καὶ ἀπο ἀντι ντα καὶ ντο

τιθέσθαι, ἰστέσθαι διδόναι, δυνέσθαι,

ἰστέσθαι, κατέσθαι (ἀντι ἐκάθηντο). Παράβλεπε τὰ περὶ
τῶν προσωπικῶν κατ'ἀλήξιν αὐτὴ καὶ ἀπο προηγουμένως ῥηθέντα.

3. Τὸ 6' πρόσωπον τοῦ εἰμί εἶναι εἰς (ἀττικῶς εἶ), τὸ δὲ
ἀ πληθυντικὸν εἶναι εἰμέν.

ὑποτακτικὴ ἔω - ἔωσι· εὐκτικὴ εἶην - εἶσαν (εἶεν),

Μετοχὴ ἑών, ἑοῦσα, ἑόν,

Παρατατικὸς ἦν-ἦσαν, πρὸς δὲ τούτοις καὶ ὁ θαμιστικὸς
τύπος ἔσκον

Τὸ Εἰμί σχηματίζει τὸν παρατατικὸν ἀσυναίρετον ὡς ἐν τῇ
ὁμηρικῇ διαλέκτῳ· ἦμα, ἦιε, ἦισαν· ὁμοίως δὲ καὶ τὰ σύνθετα τοῦ-
του σχηματίζονται.

Κατάλογος

ἀνωμάλων τινῶν ὀνημάτων δυσανάκτις ἀπαντῶντων
μετ' ἰδίου ἰωνικοῦ ὀχηματισμοῦ τῶν χρόνων.

1. ἄγω. Μέσ. ἀόρ. ἀ ἐσαξάμην, προσεσαξάμην.

2. αἰρέω. Παρακείμε. ἀραίρηκα, ἀραίρημαι.

3. εἶπα. Ἀπαρμφ. εἶπαι, μετοχὴ εἶπας· εἶπασθαι. Παθ. ἀόρ. ἀ
εἰρέθη, μετοχὴ ὀρηθείς· παθ. μέλλων εἰρήσεται (ἀντι
ὀρηθήσεται).

4. ἵημι. Ἐκ τοῦ ἀπύημι-ἀπίεσαν, ἀπειμένος, ἀπειτο, ἀπείθη.
Ἐκ τοῦ ἀνίημι-ἀνειμένος, ἐκ τοῦ μετήημι· μεμε-
τιμένος, μετειθή.

5. λαγχάνω. Μέλλ. λάξομαι, παρακείμε. 6' λέλογχα.

6. λαμβάνω. Μέλλ. λάμφομαι, παρακείμε. λελάβηκα, λέλαμ-
μαι, (διαλελαμμένος) ἐλάμφοθην.

7. Οἶδα οἶδας, οἶδε, ἴδμεν (καὶ οἶδαμεν), ἴστε, οἶδασι. ὑποτ.
εἶδέω, εὐκτ, εἰδείην, παρατατικὸς ἦδεα, ἦδεε-
ἦδέατε, ἦδεσαν.

8. ὁράω, ὄφομαι, εἶδον, ὄπωπα, ὄπώπειν.

9. ὄρω οἶσω, οἶσομαι, ἦνεκα, ἐνεῖται, ἦνεκάμην, ἐνήνεγμαι
ἠνείχθην (ἐνευχθείς).

ΗΡΟΔΟΤΟΥ

ΤΟΥ

ΑΛΙΚΑΡΝΗΣΣΕΟΣ ΙΣΤΟΡΙΗ

(Προοίμιον) ΗΡΟΔΟΤΟΥ Ἀλικαρνησσέος ιστορίας
ἀποδεξίς ἦδε, ὥς μήτε τὰ γενόμενα ἐξ ἀνθρώπων τῷ
χρόνῳ ἐξίτηλα γένηται, μήτε ἔργα μεγάλα τε καὶ θωμα-
στά, τὰ μὲν Ἕλλησι, τὰ δὲ βαρβάροισι ἀποδεχθέντα,
ἀγλεᾶ γένηται, τὰ τε ἄλλα καὶ δι' ἣν αἰτίην ἐπολέμησαν
ἀλλήλοισι.

I. Κροῖδος καὶ Σόλων (Βιβλ. I, Κεφ. 6, 28 – 33)

Κροῖσος ἦν Λυδὸς μὲν γένος, παῖς δὲ Ἀλυσίῳ,
τύραννος δὲ ἐθνέων τῶν ἐντὸς Ἀλυσιοῦ ποταμοῦ, ὃς ῥέων
ἀπὸ μεσαμβρίας μεταξὺ Συρίων καὶ Παφλαγόνων ἐξίει
πρὸς βορέην ἄνεμον ἐς τὸν Εὐξείνιον καλεόμενον πόντον.
οὗτος ὁ Κροῖσος βαρβάρων πρῶτος τῶν ἡμεῖς ἴδμεν τοὺς
μὲν κατεστρέφατο Ἑλλήνων ἐς φόρον ἀπαγωγὴν, τοὺς
δὲ φίλους προσεποιήσατο. κατεστρέφατο μὲν Ἰωνᾶς τε
καὶ Αἰολέας καὶ Δωριέας τοὺς ἐν τῇ Ἀσίῃ, φίλους δὲ
προσεποιήσατο Λακεδαιμονίους. πρὸ δὲ τῆς Κροίσου ἀρ-
χῆς πάντες Ἕλληνες ἦσαν ἐλεύθεροι.

Χρόνον δὲ ἐπιγινόμενον καὶ κατεστραμμένων σχεδὸν
πάντων τῶν ἐντὸς Ἀλυσιοῦ ποταμοῦ οἰκημένων (πλὴν γὰρ
Κιλικῶν καὶ Λυκίων τοὺς ἄλλους πάντας ὑπ' ἐωυτῷ εἶχε
καταστρεφάμενος ὁ Κροῖσος) ἀπικιέονται ἐς Σάρδεις ἀ-

κμαζούσας πλούτῳ ἄλλοι τε οἱ πάντες ἐκ τῆς Ἑλλάδος σοφισταί, οἱ τοῦτον τὸν χρόνον ἐτύγχανον ἐόντες, ὡς ἕκαστος αὐτῶν ἀπικνέοιτο, καὶ δὴ καὶ Σόλων ἀνὴρ Ἀθηναῖος, ὃς Ἀθηναίοισι νόμους κελεύσας ποιήσας ἀπεδήμησε ἔτεα δέκα κατὰ θεωρίας πρόφασιν ἐκπλώσας, ἵνα δὴ μή τινα τῶν νόμων ἀναγκασθῇ λῦσαι τῶν ἔθετο. αὐτοὶ γὰρ οὐκ οἶοί τε ἦσαν αὐτὸ ποιῆσαι Ἀθηναῖοι· ὁρκίοισι 30 γὰρ μεγάλοισι κατείχοντο δέκα ἔτεα χρήσεσθαι νόμοισι τοὺς ἄν σφι Σόλων θῆται. αὐτῶν δὴ ὧν τούτων καὶ τῆς θεωρίας ἐκδημήσας ὁ Σόλων εἵνεκεν ἐς Αἴγυπτον ἀπίκειτο παρ' Ἀμασιν καὶ δὴ καὶ ἐς Σάρδις παρὰ Κροῖσον· ἀπικόμενος δὲ ἐξεινίζετο ἐν τοῖσι βασιλῆίοισι ὑπὸ τοῦ Κροῖσου μετὰ δὲ ἡμέρῃ τρίτῃ ἢ τετάρτῃ κελεύσαντος Κροῖσου τὸν Σόλωνα θεράποντες περιῆγον κατὰ τοὺς θησαυροὺς, καὶ ἐπεδείκνυσαν πάντα ἐόντα μεγάλα τε καὶ ὄλβια. θηησάμενον δέ μιν τὰ πάντα καὶ σκεψάμενον ὥς οἱ κατὰ καιρὸν ἦν, εἶρετο ὁ Κροῖσος τάδε· «ξεῖνε Ἀθηναῖε, παρ' ἡμέας γὰρ περὶ σέο λόγος ἀπῖκται πολλὸς καὶ σοφίης εἵνεκεν τῆς σῆς καὶ πλάνης, ὡς φιλοσοφῶν γῆν πολλὴν θεωρίας εἵνεκεν ἐπελήλυθας· νῦν ὧν ἡμερος ἐπειρέσθαι με ἐπῆλθε εἴ τινα ἤδη πάντων εἶδες ὀλβιώτατον». ὁ μὲν ἐλπίζων εἶναι ἀνθρώπων ὀλβιώτατος ταῦτα ἐπειρώτα· Σόλων δὲ οὐδὲν ὑποθωπεύσας, ἀλλὰ τῷ ἐόντι χρησάμενος λέγει «ὦ βασιλεῦ, Τέλλον Ἀθηναῖον». ἀποθωμάσας δὲ Κροῖσος τὸ λεχθὲν εἶρετο ἐπιστρεφέως «κοίη δὴ κρίνεις Τέλλον εἶναι ὀλβιώτατον;» ὁ δὲ εἶπε «Τέλλῳ τοῦτο μὲν τῆς πόλιος εὖ ἡκούσης παῖδες ἦσαν καλοὶ τε καὶ ἀγαθοί, καὶ σφι εἶδε ἅπασι τέκνα ἐκγενόμενα καὶ πάντα παραμειναντα τοῦτο δὲ τοῦ βίου εὖ ἡκοντι, ὡς τὰ παρ' ἡμῶν, τελευταίῃ τοῦ βίου λαμπροτάτῃ ἐπεγένετο· γενομένης γὰρ 3 Ἀθηναίοισι μάχης πρὸς τοὺς ἀστυγείτονας ἐν Ἐλευσίνι

βωθήσας καὶ τροπὴν ποιήσας τῶν πολεμίων ἀπέθανε κάλλιστα, καὶ μὲν Ἀθηναῖοι δημοσίῃ τε ἔθαψαν αὐτοῦ τῇ περ ἔπεσε καὶ ἐτίμησαν μεγάλως».

1 Ὡς δὲ τὰ κατὰ τὸν Τέλλον προειρέψατο ὁ Σόλων τὸν Κροῖσον εἶπας πολλά τε καὶ ὄλβια, ἐπειρώτα τίνα δευτέρου μετ' ἐκείνων ἴδοι, δοκέων πάγχυ δευτερόγεια γῶν οἴσασθαι. ὁ δὲ εἶπε «Κλέοβίν τε καὶ Βίτωνα. τούτοισι γὰρ ἐοῦσι γένος Ἀργείοισι βίος τε ἀρκέων ὑπὴν καὶ πρὸς τούτῳ ῥώμῃ σώματος τοιγὰρ ἀεθλοφόροι τε ἀμφοτέρω μοίως ἦσαν, καὶ δὴ καὶ λέγεται ὅδε ὁ λόγος. εὐούσης ὀρθῆς τῇ Ἥρῃ τοῖσι Ἀργείοισι ἔδεε πάντως τὴν μητέρα αὐτῶν ζεύγε' κομισθῆναι εἰς τὸ ἱρόν, οἱ δὲ σφι βόες ἐκ τοῦ ἀγροῦ οὐ παρεγίνοντο ἐν ὥρῃ· ἐκκληνόμενοι δὲ τῇ ὥρῃ οἱ νεηνίαὶ ὑποδύντες αὐτοὶ ὑπὸ τὴν ζεύγλῃν εἵλκον τὴν ἄμαξαν, ἐπὶ τῆς ἀμάξης δὲ σφι ὠχέετο ἡ μήτηρ, σταδίους δὲ πέντε καὶ τεσσαράκοντα διακομίσαντες ἀπίκοντο εἰς τὸ ἱρόν. ταῦτα δὲ σφι ποιήσας καὶ ὀφθαῖσι ὑπὸ τῆς πανηγύριος τελευτῇ τοῦ βίου ἀρίστη ἐπεγένετο, διέδεξέ τε ἐν τούτοις ὁ θεὸς ὡς ἄμεινον εἶη ἀνθρώπῳ τεθνάναι μᾶλλον ἢ ζῶειν. Ἀργεῖοι μὲν γὰρ περιστάντες ἐμακάριζον τῶν νεηνιέων τὴν ῥώμην, αἱ δὲ Ἀργεῖαι τὴν μητέρα αὐτῶν, οἷων τέκνων ἐκήρυσε· ἡ δὲ μήτηρ περιχαρὴς ἐοῦσα τῷ τε ἔργῳ καὶ τῇ φήμῃ, στήσας ἀντίον τοῦ ἀγάλματος εὐχετο Κλέοβι τε καὶ Βίτῳ τοῖσι ἐωυτῆς τέκνοισι, οἳ μὲν ἐτίμησαν μεγάλως, δοῦναι τὴν θεὸν τὸ ἀνθρώπῳ τυχεῖν ἀριστόν ἐστι· μετὰ ταύτην δὲ τὴν εὐχὴν ὡς ἔδυσάν τε καὶ εὐωχήθησαν, κατακοιμηθέντες ἐν αὐτῷ τῷ ἱρῷ οἱ νεηνίαὶ οὐκέτι ἀνέστησαν, ἀλλ' ἐν τέλει τούτῳ ἐσχοντο. Ἀργεῖοι δὲ σφῶν εἰκόνας ποιησάμενοι ἀνέθεσαν ἐς Δελφοὺς ὡς ἀνδρῶν ἀρίστων γενομένων».

2 Σόλων μὲν δὴ εὐδαιμονίης δευτερόγεια ἔνευε τούτοις.

Κροῖσος δὲ σπερχθείς εἶπε «ὦ ξεῖνε Ἀθηναῖε, ἡ δὲ ἡμε-
τέρη εὐδαιμονία οὕτω τοι ἀπέρριπται ἐς τὸ μηδὲν ὥστε
οὐδὲ ἰδιωτῶν ἀνδρῶν ἀξίους ἡμέας ἐποίησας ;» ὁ δὲ εἶπε
«ὦ Κροῖσε, ἐπιστάμενόν με τὸ θεῖον πᾶν ἐὼν φθονερόν τε
καὶ ταραχῶδες ἐπειρωτῆς ἀνθρωπῶν πρηγμάτων πέρι.
ἐν γὰρ τῷ μακρῷ χρόνῳ πολλὰ μὲν ἔστι ἰδεῖν τὰ μὴ τις
ἐθέλει, πολλὰ δὲ καὶ παθεῖν. Οὕτω ὢν, ὦ Κροῖσε, πᾶν ἐστὶ
ἄνθρωπος συμφορῇ. ἐμοὶ δὲ σὺ καὶ πλουτέειν μέγα φαί-
νεται καὶ βασιλεὺς εἶναι πολλῶν ἀνθρώπων· ἐκείνο δέ, τὸ
εἶρεό με, οὗ κῶ σε ἐγὼ λέγω, πρὶν τελευτήσαντα καλῶς
τὸν αἰῶνα πύθωμαι. σὺ γάρ τοι ὁ μέγα πλούσιος μᾶλλον
τοῦ ἐπ' ἡμέρην ἔχοντος ὀλβιώτερός ἐστι, εἰ μὴ οἱ τύχη ἐπί-
σποιοιτο πάντα καλὰ ἔχοντα τελευτῆσαι εὖ τὸν βίον. πολλοὶ
μὲν γὰρ ζόπλονται ἀνθρώπων ἀνόλβιοί εἰσι, πολλοὶ δὲ
μετρίως ἔχοντες βίον εὐτυχέες. σκοπέειν δὲ χρὴ παντὸς
χρήματος τὴν τελευτήν, κῆ ἀποβήσεται· πολλοῖσι γὰρ δὴ
33 ὑποδέξας ὄλβον ὁ θεὸς προορίζους ἀνέτρεψε.» Ταῦτα λέ-
γων τῷ Κροίσῳ οὕτως οὕτε ἐχαρίζετο, οὕτε λόγον μιν
ποιησάμενος οὐδενὸς ἀποπέμπεται, κάρτα δόξας ἀμαθῆα
εἶναι, ὅς τὰ παρόντα ἀγαθὰ μετεῖς τὴν τελευτήν παντὸς
χρήματος ὁρᾶν ἐκέλευε.

II. Ὁ Κροῖσος ἐπὶ τῆς πυρᾶς (Βιβλ. I, κεφ. 86).

86 Οἱ δὲ Πέρσαι τὰς τε δὴ Σάρδις ἔσχον καὶ αὐτὸν Κροῖ-
σον ἐξώγρησαν, ἄρξαντα ἔτεα τεσσερεσκαίδεκα καὶ τεσ-
σερεσκαίδεκα ἡμέρας πολιορκηθέντα, κατὰ τὸ χρηστήριόν
τε καταπαύσαντα τὴν ἐσωτοῦ μεγάλην ἀρχήν. λαβόντες δὲ
αὐτὸν οἱ Πέρσαι ἤγαγον παρὰ Κῦρον. Ὁ δὲ συννήσας πυ-
ρὴν μεγάλην ἀνεβίβασε ἐπ' αὐτήν τὸν Κροῖσόν τε ἐν πέ-
δησι δεδεμένον καὶ δις ἐπὶ τὰ Ἀνδῶν παρ' αὐτὸν παῖδας,
ἐν νόῳ ἔχων εἴτε δὴ ἀκροθίνια ταῦτα καταγιεῖν θεῶν ὀτεφθῇ

εἴτε καὶ εὐχὴν ἐπιτελέσαι ἐθέλων, εἴτε καὶ πυθόμενος τὸν Κροῖσον εἶναι θεοσεβέα τοῦδε εἵνεκεν ἀνεβίβασθ' ἐπὶ τὴν πυρῆν, βουλόμενος εἰδέναι εἴ τίς μιν δαιμόνων ῥύσεται τοῦ μὴ ζῶοντα κατακαυθῆναι. τὸν μὲν δὴ ποιεῖν ταῦτα τῷ δὲ Κροίσῳ ἐστεῶτι ἐπὶ τῆς πυρῆς ἐσελθεῖν, καίπερ ἐν κακῷ ἔοντι τοσοῦτω, τὸ τοῦ Σόλωνος, ὥς οἱ εἶη σὺν θεῷ εἰρημένον, τὸ μηδὲνα εἶναι τῶν ζώντων ὄλβιον. ὥς δὲ ἄρα μιν προσστήναι τοῦτο, ἀνενικάμενόν τε καὶ ἀναστενάξαντα ἐκ πολλῆς ἡσυχίης ἐς τρεῖς οὐνομάσαι «Σόλων». καὶ τὸν Κῦρον ἀκούσαντα κελεῦσαι τοὺς ἐρμηνέας ἐπειρῆσθαι τὸν Κροῖσον τίνα τοῦτον ἐπεκαλεῖτο, καὶ τοὺς προσελθόντας ἐπειρωτᾶν. Κροῖσον δὲ τέως μὲν σιγὴν ἔχειν εἰρωτώμενον, μετὰ δὲ ὥς ἠναγκάζετο, εἰπεῖν «τὸν ἂν ἐγὼ πᾶσι τυράννοισι προετίμασα μεγάλων χρημάτων ἐς λόγους ἐλθεῖν». ὥς δὲ σφι ἄσσημα ἔφραζε, πάλιν ἐπειρώτων τὰ λεγόμενα. λιπαρεόντων δὲ αὐτῶν καὶ ὄχλον παρεχόντων ἔλεγε δὴ ὥς ἦλθε ἀρχὴν ὁ Σόλων ἐὼν Ἀθηναῖος, καὶ θηησάμενος πάντα τὸν ἑωυτοῦ ὄλβον ἀποφλαυρίσειε οἰαδὴ εἰπας, ὥς τε αὐτῷ πάντα ἀποβεβήκοι τῇπερ ἐκεῖνος εἶπε, οὐδέν τι μᾶλλον ἐς ἑωυτὸν λέγων ἢ ἐς ἅπαν τὸ ἀνθρωπῆιον καὶ μάλιστα τοὺς παρὰ σφίσι αὐτοῖσι δοκέοντας ὄλβιους εἶναι. τὸν μὲν Κροῖσον ταῦτα ἀπηγγέεσθαι, τῆς δὲ πυρῆς ἤδη ἀμμένης καίεσθαι τὰ περιέσχατα. καὶ τὸν Κῦρον ἀκούσαντα τῶν ἐρμηνέων τὰ εἶπε Κροῖσος, μεταγνόντα τε καὶ ἐννῶσαντα ὅτι καὶ αὐτὸς. ἄνθρωπος ἐὼν ἄλλον ἄνθρωπον, γενόμενον ἑωυτοῦ εὐδαιμονίῃ οὐκ ἐλάσσω, ζῶοντα πυρὶ διδοίῃ, πρὸς τε τούτοις δέισαντα τὴν τίσιν καὶ ἐπιλεξάμενον ὥς οὐδὲν εἶη τῶν ἐν ἀνθρώποισι ἀσφαλῶς ἔχον, κελεῦειν σβεννύναι τὴν ταχίστην τὸ καίμενον πῦρ καὶ καταβιβάζειν Κροῖσόν τε καὶ τοὺς μετὰ Κροῖσου.

III. Ἰστυαῖος (Βιβλ. V. κεφ. 23—28).

- 23 Μεγάβαζος δὲ ἄγων τοὺς Παίονας ἀπύκετο ἐπὶ τὸν Ἑλλήσποντον, ἐνθεῦτεν δὲ διαπεραιωθεὶς ἀπύκετο ἐς τὰς Σάρδεις. ἅτε δὲ τειχέοντος ἤδη Ἰστυαίου τοῦ Μιλησίου τὴν παρὰ Δαρείου αἰτήσας ἔτυχε δωρεὴν μισθὸν φυλακῆς τῆς σχεδίας, ἐόντος δὲ τοῦ χώρου τούτου παρὰ Στρυμόνα ποταμὸν τῷ οὐνομά ἐστι Μύρκινος, μαθὼν ὁ Μεγάβαζος τὸ ποιούμενον ἐκ τοῦ Ἰστυαίου, ὥς ἦλθε τάχιστα ἐς τὰς Σάρδεις ἄγων τοὺς Παίονας, ἔλεγε Δαρεῖω τάδε. «ὦ βασιλεῦ, κοῖόν τι χρῆμα ἐποίησας, ἀνδρὶ Ἑλλήνι δεινῷ τε καὶ σοφῷ δοὺς ἐγκτήσασθαι πόλιν ἐν Θρηάκῃ, ἵνα ἴδῃ τε ναυπηγήσιμός ἐστι ἄφθονος καὶ πολλοὶ κωπέες καὶ μέταλλα ἀργύρεα, θμιλὸς τε πολλὸς μὲν Ἑλλήν περιοικέει πολλὸς δὲ βάρβαρος, οἱ προστάτεω ἐπιλαβόμενοι ποιήσουσι τοῦτο τὸ ἂν ἐκεῖνος ἐξηγέται καὶ ἡμέρης καὶ νυκτός. σὺ νῦν τοῦτον τὸν ἄνδρα παῦσον ταῦτα ποιεῦντα, ἵνα μὴ οἰκῇ πολέμῳ συνέχῃ. τρόπον δὲ ἡπίῳ μεταπεμψάμενος παῦσον· ἐπεὰν δὲ αὐτὸν περιλάβῃς, ποιέειν ὅπως μηκέτι
- 24 ἐκεῖνος ἐς Ἑλλάδας ἀπίξεται». ταῦτα λέγων ὁ Μεγάβαζος εὐπετέως ἔπειθε Δαρεῖον ὥς εἴ προορῶν τὸ μέλλον γίνεσθαι μετὰ δὲ ἄγγελον πέμψας ὁ Δαρεῖος ἐς τὴν Μύρκινον ἔλεγε τάδε. «Ἰστυαῖε, βασιλεὺς Δαρεῖος τάδε λέγει. ἐγὼ φροντίζων εὐρίσκω ἐμοί τε καὶ τοῖσι ἐμοῖσι πρήγματα οὐδένα εἶναι σεῦ ἄνδρα εὐνοέστερον· τοῦτο δὲ οὐ λόγῳσι ἀλλ' ἔργοισι οἶδα μαθῶν. νῦν ὦν, ἐπινοέω γὰρ κρήματα μεγάλα κατεργάσασθαι, ἀπικνέο μοι πάντως, ἵνα τοι αὐτὰ ὑπερθέωμαι». τοῦτοις τοῖσι ἔπεισι πιστεύσας ὁ Ἰστυαῖος, καὶ ἅμα μέγα ποιούμενος βασιλέος σύμβουλος γενέσθαι, ἀπύκετο ἐς τὰς Σάρδεις. ἀπικομένῳ δὲ οἱ ἔλεγε Δαρεῖος τάδε. «Ἰστυαῖε, ἐγὼ σε μετεπεμψάμην τῶν δε εἵνεκεν· ἐπεῖτε τάχιστα ἐνόστησα ἀπὸ Σκυθῶν καὶ

- σύ μοι ἐγένεο ἐξ ὀφθαλμῶν, οὐδέν κω ἄλλο χρῆμα οὕτω
ἐν βραχεῖ ἐπεζήτησα ὡς σὲ ἰδεῖν τε καὶ ἐς λόγους μοι ἀπι-
κέσθαι, ἐγνωκὼς ὅτι κτημάτων πάντων ἐστὶ τιμώτατον
ἄνθρωπος φίλος συνετός τε καὶ εὖνοος, τὰ τοι ἐγὼ καὶ ἀμ-
φότερα συνειδὼς ἔχω μαρτυρεῖν ἐς πράγματα τὰ ἐμά.
νῦν ὦν, εὖ γὰρ ἐποίησας ἀπικόμενος, τάδε τοι ἐγὼ προ-
τείνομαι· Μίλητον μὲν ἔα καὶ τὴν νεόκτιστον ἐν Θρηίκῃ
πόλιν, σὺ δέ μοι ἐπόμενος ἐς Σοῦσα ἔχε τάπερ ἂν ἐγὼ
²⁵ ἔχω, ἐμός τε σύσσιτος ἐὼν καὶ σύμβουλος· ταῦτα Δα-
ρεῖος εἶπας, καὶ καταστήσας Ἀρταφρένεα ἀδελφεὸν ἐωυ-
τοῦ ὁμοπάτριον ὑπαρχον εἶναι Σαρδίων, ἀπήλυνε ἐς
Σοῦσα ἅμα ἀγόμενος Ἰστιαῖον, Οὔανην δὲ ἀποδέξας
στρατηγὸν εἶναι τῶν παραθαλασσίων ἀνδρῶν· οὗτος ὦν ὁ
²⁶ Οὔανης, τότε διάδοχος γενόμενος Μεγαβάζῳ τῆς στρα-
τηγίης, Βυζαντίους τε εἶλε καὶ Χαλκηδονίους, εἶλε δὲ
Ἀντανδρον τὴν ἐν τῇ Τρωάδι γῇ, εἶλε δὲ Λαμπώνιον,
²⁷ λαβὼν δὲ παρὰ Λεσβίων νέας, εἶλε Δῆμυόν τε καὶ Ἴμ-
βρον, ἀμφοτέρως ἔτι τότε ὑπὸ Πελασγῶν οἰκεομένους οἱ
μὲν δὴ Δῆμυοι καὶ ἐμαχέσαντο εὖ καὶ ἀμυνόμενοι ἀνὰ
χρόνον ἐκακώθησαν
- ²⁸ Οὗτος μὲν γιν τὸσαῦτα ἐξεργάσατο στρατηγήσας,
μετὰ δὲ οὐ πολλὸν χρόνον ἄνεσις κακῶν ἦν, καὶ ἤρχετο
τὸ δεύτερον ἐκ Νάξου τε καὶ Μιλήτου Ἴωσι γίνεσθαι
κακά.

IV. Ἀρισταγόρας

(Βιβλ. V. κεφ. 37-38. 4)-51. 99-103. 105-108. 124-126).

- ³⁷ Οὕτω δὴ ἐκ τοῦ ἐμφανέος ὁ Ἀρισταγόρας ἀπεστή-
κε, πᾶν ἐπὶ Δαρείῳ μηχανώμενος. καὶ πρῶτα μὲν λόγῳ
μετεῖς τὴν τυραννίδα ἰσονομίην ἐποίησεν τῇ Μιλήτῳ, ὥς ἂν
ἐκόντες αὐτῷ οἱ Μιλήσιοι συναπιστάταιο, μετὰ δὲ καὶ

ἐν τῇ ἄλλῃ Ἰωνίῃ τὸντὸ τοῦτο ἐποίει, τοὺς μὲν ἐξελαύ-
νων τῶν τυράννων, τοὺς δ' ἔλαβε τυράννους ἀπὸ τῶν
νεῶν τῶν συμπλωσασέων ἐπὶ Νάξον, τούτους δὲ φίλα
38 βουλόμενος ποιεέσθαι τῇσι πόλεσι. ἐξεδίδου, ἄλλον ἐς ἄλλην
πόλιν παραδιδούς, ὅθεν εἴη ἕκαστος. Κώην μὲν νυν Μυ-
τιληναῖοι ἐπεῖτε τάχιστα παρέλαβον, ἐξαγαγόντες κατέ-
λευσαν, Κυμαῖοι δὲ τὸν σφέτερον αὐτῶν ἀπῆκαν· ὥς δὲ
καὶ ἄλλοι οἱ πλεῖνες ἀπίεσαν. τυράννων μὲν νυν κατὰ
πανσὺς ἐγένετο ἀνὰ τὰς πόλεις· Ἀρισταγόρης δὲ ὁ Μιλή-
σιος ὥς τοὺς τυράννους κατέπανσε, στρατηγούς ἐν ἐκάτῃ
τῶν πόλεων κελεύσας ἑκάστους καταστήσαι, δεύτερα αὐτὸς
ἐς Λακεδαιμόνα τριήρεϊ ἀπόστολος ἐγένετο· ἔδεε γὰρ δὴ
συμμαχίης τινὸς οἱ μεγάλης ἐξευρεθῆναι.

49 Ἀπικνέεται δ' ὦν ὁ Ἀρισταγόρης ὁ Μιλήτιον τύ-
ραννος ἐς τὴν Σπάρτην Κλεομένους ἔχοντος τὴν ἀρχήν·
τῷ δὴ ἐς λόγους ἦε, ὥς Λακεδαιμόνιοι λέγουσι, ἔχων
χάλκεον πῖνακα ἐν τῷ γῆς ἀπάσης περιόδῳ ἐνετέμντο
καὶ θάλασσά τε πᾶσα καὶ ποταμοὶ πάντες. ἀπικνεό-
μενος δὲ ἐς λόγους ὁ Ἀρισταγόρης ἔλεγε πρὸς αὐτὸν τάδε.
Κλεόμενες σπουδὴν μὲν τὴν ἐμὴν μὴ θωμάσης τῆς ἐνθαῦτα
ἀπίξις· τὰ γὰρ κατήκοντά ἐστι τοιαῦτα. Ἰόνων παῖδας
δούλους εἶναι ἀντ' ἐλευθέρων ὄνειδος καὶ ἄλγος μέγιστον
μὲν αὐτοῖσι ἡμῖν, ἔτι δὲ τῶν λοιπῶν ὑμῖν, ὅσῳ προέστατε
τῆς Ἑλλάδος· νῦν ὦν πρὸς θεῶν τῶν Ἑλληνίων ῥύ-
σασθε Ἴωνας ἐκ δουλοσύνης ἀνδρας ὁμαίμονας. εὐπετέως
δὲ ὑμῖν ταῦτα οἶά τε χωρέειν ἐστί· οὔτε γὰρ οἱ βάρβα-
ροι ἄλκιμοί εἰσι, ὑμεῖς τε τὰ ἐς τὸν πόλεμον ἐς τὰ μέ-
γιστα ἀνήκετε ἀρετῆς πέρι. ἢ τε μάχῃ αὐτῶν ἐστὶ τειγέδε,
τόξα καὶ αἰχμὴ βραχέα· ἀναξυρίδας δὲ ἔχοντες ἔρχονται
εἰς τὰς μάχας καὶ κυρβασίας ἐπὶ τῇσι κεφαλῇσι· οὕτω εὐ-
πειτέες χειρωθῆναι εἰσι· ἐστὶ δὲ καὶ ἀγαθὰ τοῖσι τὴν ἡπει-

ρον ἐκείνην νεμομένοισι ὅσα οὐδὲ τοῖσι συνάπασι ἄλλοισι, ἀπὸ χρυσοῦ ἄρξαμένοισι, ἄργυρος καὶ χαλκὸς καὶ ἐσθῆς ποικίλη καὶ ὑποζύγια τε καὶ ἀνδράποδα, τὰ θυμῷ βουλόμενοι αὐτοὶ ἂν ἔχουτε. κατοικέεται δὲ ἀλλήλων ἐχόμενοι ὥς ἐγὼ φράσω. Ἰώνων μὲν τῶνδε οἶδε Λυδοί, οἰκέοντες τε χώραν ἀγαθὴν καὶ πολυαργυρώτατοι ἐόντες.» δεικνὺς δὲ ἔλεγε ταῦτα ἐς τῆς γῆς τὴν περίοδον, τὴν ἐφέρετο ἐν τῷ πίνακι ἐντετυμημένην. «Λυδῶν δὲ» ἔφη λέγων ὁ Ἀρισταγόρης» οἶδε ἔχονται Φρύγες οἱ πρὸς τὴν ἡῶ, πολυπροβατώτατοί τε ἐόντες ἀπάντων τῶν ἐγὼ οἶδα καὶ πολυκαρπώτατοι. Φρυγῶν δὲ ἔχονται Καππαδόκαι, τοὺς ἡμεῖς Συρίους καλέομεν. τούτοις δὲ πρόσουροι Κίλικες, κατήκοντες ἐπὶ θάλασσαν τήνδε, ἐν τῇ ἦδε Κύπρος νῆσος κέεται· οἱ πεντακόσια τάλαντα βασιλεῖ τὸν ἐπέτεον φόρον ἐπιτελέουσι. Κιλικῶν δὲ τῶνδε ἔχονται Ἀρμενιοὶ οἶδε, καὶ οὗτοι ἐόντες πολυπρόβατοι, Ἀρμενίων δὲ Ματιηνοὶ χώραν τήνδε ἔχοντες, ἔχεται δὲ τούτων γῆ ἡδε Κισσίη, ἐν τῇ δὴ παρὰ ποταμὸν τόνδε Χοάσπην κείμενόν ἐστι τὰ Σοῦσα ταῦτα, ἐνθα βασιλεὺς τε μέγας δίαίταν ποιεῖται, καὶ τῶν χρημάτων οἱ θησαυροὶ ἐνθαυτὰ εἰσι· ἐλόντες δὲ ταύτην τὴν πόλιν θαρσέοντες ἡδὴ τῷ Διὶ πλούτου πέρι ἐρίζετε. ἀλλὰ περὶ μὲν χώρας ἄρα οὐ πολλῆς οὐδὲ οὕτω χρηστής καὶ οὕρων σμικρῶν χρεόν ἐστι ὑμᾶς μάχας ἀναβάλλεσθαι πρὸς τε Μεσσηνίους ἐόντας ἰσοπαλέας καὶ Ἀρκάδας τε καὶ Ἀργεῖους, τοῖσι οὔτε χρυσοῦ ἐχόμενόν ἐστι οὐδὲν οὔτε ἀργύρου, τῶν πέρι καὶ τινα ἐνάγει προθυμίη μαχόμενον ἀποθνήσκειν· παρέχον δὲ τῆς Ἀσίης πάσης ἄρχειν εὐπετέως, ἄλλο τι αἰρήσεσθε ; »

Ἀρισταγόρης μὲν ταῦτα ἔλεξε, Κλεομένης δὲ ἀμείβετο τοιοῦδε. «ὦ ξεῖνε Μιλήσιε, ἀναβάλλομαί τοι ἐς τρίτην ἡμέρην ὑποκρινέεσθαι.» τότε μὲν ἐς τοσοῦτο ἤλασαν· ἐπεῖτε

δὲ ἡ κυρία ἡμέρη ἐγένετο τῆς ὑποκρίσιος καὶ ἦλθον ἐς τὸ συγκείμενον, εἶρετο ὁ Κλεομένης τὸν Ἀρισταγόρην ὁκόσων ἡμερέων ἀπὸ θαλάσσης τῆς Ἰώνων ὁδὸς εἴη παρὰ βασιλέα. ὁ δὲ Ἀρισταγόρης τὰ ἄλλα ἐὼν σοφὸς καὶ διαβάλλων ἐκείνον εὖ ἐν τούτῳ ἐσφάλη· χρέον γάρ μιν μὴ λέγειν τὸ ἐόν, βουλόμενόν γε Σπαρτιήτας ἐξαγαγεῖν ἐς τὴν Ἀσίην, λέγει δ' ὢν τριῶν μηνῶν φάς εἶναι τὴν ἄνοδον. ὁ δὲ ὑπαρπάσας τὸν ἐπίλοιπον λόγον τὸν ὁ Ἀρισταγόρης ὥρμητο λέγειν περὶ τῆς ὁδοῦ, εἶπε «ὦ ξεῖνε Μιλήσιε, ἀπαλλάσσεο ἐκ Σπάρτης πρὸ δύνοντος ἡλίου οὐδένα

51 γὰρ λόγον εὐεπέα λέγεις Λακεδαιμονίοισι, ἐθέλων σφέας ἀπὸ θαλάσσης τριῶν μηνῶν ὁδὸν ἀγαγεῖν.» ὁ μὲν δὴ Κλεομένης ταῦτα εἶπας ἦϊε ἐς τὰ οἰκία· ὁ δὲ Ἀρισταγόρης λαβὼν ἱκετηρίην ἦϊε ἐς τοῦ Κλεομένεος, ἐσελθὼν δὲ ἔσω ἅτε ἱκετεύων ἐπακοῦσαι ἐκέλευε τὸν Κλεομένεα ἀποπέμψαντα τὸ παιδίον· προσεστήκεε γὰρ δὴ τῷ Κλεομένει ἡ θυγάτηρ, τῇ οὖνομα ἦν Γοργώ· τοῦτο δὲ οἱ καὶ μῦνον τέκνον ἐτύγχανε ἐὼν ἐτέων ὀκτὼ ἢ ἐννέα ἡλικίην. Κλεομένης δὲ λέγειν μιν ἐκέλευε τὰ βούλειαι μηδὲ ἐπισχεῖν τοῦ παιδίου εἶνεκεν. ἐνθαῦτα δὴ ὁ Ἀρισταγόρης ἤρχετο ἐκ δέκα ταλάντων ὑπισχνέμενος, ἣν οἱ ἐπιτελέσῃ τῶν ἐδέετο. ἀνανεύοντος δὲ τοῦ Κλεομένεος προσέβαινε τοῖσι χρήμασι ὑπερβάλλων ὁ Ἀρισταγόρης, ἐς ὃ πεντήκοντά τε τάλαντα ὑποδέδεκτο καὶ τὸ παιδίον αὐδάξατο «πάτερ, διαφθερέει σε ὁ ξεῖνος, ἣν μὴ ἀποστάς ἦς». ὁ τε δὴ Κλεομένης ἥσθεις τοῦ παιδίου τῇ παραινέσει ἦϊε ἐς ἕτερον οἴκημα, καὶ ὁ Ἀρισταγόρης ἀπαλλάσσετο τὸ παράπαν ἐκ τῆς Σπάρτης, οὐδὲ οἱ ἐξεγένετο ἐπὶ πλεόν ἔτι σημῆναι περὶ τῆς ἀνόδου τῆς παρὰ βασιλέα

55 Ἀπελαινόμενος δὲ ὁ Ἀρισταγόρης ἐκ τῆς Σπάρτης ἦϊε ἐς τὰς Ἀθήνας· αὕτη γὰρ ἡ πόλις τῶν λοιπέων ἐδυ-

νάστευε μέγιστον. ἐπελθὼν δὲ ἐπὶ τὸν δῆμον ὁ Ἀρισταγόρης ταῦτά ἔλεγε τὰ καὶ ἐν τῇ Σπάρτῃ περὶ τῶν ἀγαθῶν τῶν ἐν τῇ Ἀσίῃ καὶ τοῦ πολέμου τοῦ Περσικοῦ, ὡς οὔτε ἀσπίδα οὔτε δόρυ νομίζουσι, εὐπετέες τε χειρωθῆναι εἶσαν. ταῦτά τε δὴ ἔλεγε καὶ πρὸς τοῖσι τάδε, ὡς οἱ Μιλήσιοι τῶν Ἀθηναίων εἰσὶ ἄποικοι, καὶ οἶκός σφέας εἴη ὄυεσθαι δυναμένους μέγα· καὶ οὐδὲν ὃ τι οὐκ ὑπίσχειτο οἷα κάρτα δεόμενος, ἐς ὃ ἀνέπεισέ σφεας. πολλοὺς γὰρ οἶκε εἶναι εὐπετέστερον διαβάλλειν ἢ ἓνα, εἰ Κλεομένεα μὲν τὸν Λακεδαιμόνιον μοῦνον οὐκ οἶός τε ἐγένετο διαβάλλειν, τρεῖς δὲ μυριάδας Ἀθηναίων ἐποίησε τοῦτο. Ἀθηναῖοι μὲν δὴ ἀναπεισθέντες ἐψηφίσαντο εἰκοσι νέας ἀποστεῖλαι βοηθοὺς Ἰωσι στρατηγὸν ἀποδέξαντες αὐτέων εἶναι Μελάνθιον ἄνδρα τῶν ἀστῶν ἐόντα τὰ πάντα δόκιμον· αὐταὶ δὲ αἱ νέες ἀρχὴ κακῶν ἐγένοντο Ἑλλησί τε καὶ βαρβάροις.

- 99 Ἀρισταγόρης δέ, ἐπειδὴ οἱ τε Ἀθηναῖοι ἀπίκοντο εἰκοσι νηυσί, ἅμα ἀγόμενοι Ἐρετριέων πέντε τριήρεας, καὶ οἱ ἄλλοι σύμμαχοι παρήσαν, ἐποιέετο στρατήϊν ὁ Ἀρισταγόρης ἐς Σάρδεις. αὐτὸς μὲν δὴ οὐκ ἐστρατεύετο ἀλλ' ἔμενε ἐν Μιλήτῳ, στρατηγούς δὲ ἄλλους ἀπέδεξε Μιλησίων εἶναι, τὸν ἐωυτοῦ τε ἀδελφεὸν Χαροπῖνον καὶ
100 τῶν ἄλλων ἀστῶν Ἐρμόφαντον. ἀπικόμενοι δὲ τῷ στόλῳ τούτῳ Ἴωνες ἐς Ἐφεσον πλοῖα μὲν κατέλιπον ἐν Κορησσῷ τῆς Ἐφεσίης, αὐτοὶ δὲ ἀνέβαινον χειρὶ πολλῇ, ποιούμενοι Ἐφεσίους ἡγεμόνας. πορευόμενοι δὲ παρὰ ποταμὸν Καῦστριον, ἐνθεῦτεν ἐπεῖτε ὑπερβάντες τὸν Τμῶλον ἀπίκοντο, αἰρέουσι Σάρδεις οὐδενός σφι ἀντιωθέντος αἰρέουσι δὲ χωρὶς τῆς ἀκροπόλιος τὰλλα πάντα· τὴν δὲ ἀκρόπολιν ἐρρύετο αὐτὸς Ἀρταφρένης ἔχων δύναμιν ἀν-
101 δρῶν οὐκ ὀλίγην τὸ δὲ μὴ λεηλατῆσαι ἐλόντας σφέας τὴν πόλιν ἔσχε τόδε ἦσαν ἐν τῇσι Σάρδισι οἰκίαι αἱ μὲν πλεῖνες καλάμιναι, ὅσαι δ' αὐτέων καὶ πλίνθιναι ἦσαν, καλά-

μου εἶχον τὰς ὁροφάς. τούτων δὴ μίαν τῶν τις στρατιω-
τέων ὡς ἐνέπρησε, αὐτίκα ἀπ' οἰκίης ἐς οἰκίην ἰὼν τὸ
πῦρ ἐπενέμετο τὸ ἄστυ πᾶν. καιομένου δὲ τοῦ ἄστεος οἱ
Λυδοὶ τε καὶ οἱ Περσέων ἐνήσαν ἐν τῇ πόλει, ἀπολαμ-
φθέντες πάντοθεν ὥστε τὰ περιέσχατα νεμομένου τοῦ
πυρός, καὶ οὐκ ἔχοντες ἐξήλυσιν ἐκ τοῦ ἄστεος, συνέρ-
ρεον ἔς τε τὴν ἀγορὴν καὶ ἐπὶ τὸν Πακτωλὸν ποταμόν,
ὅς σφι ψῆγμα χρυσοῦ καταφορέων ἐκ τοῦ Τρωῶλου διὰ
μέσης τῆς ἀγορῆς ῥέει καὶ ἔπειτεν ἔς τὸν Ἑρμον ποταμὸν
ἐκδιδού, ὃ δὲ ἐς θάλασσαν ἐπὶ τοῦτον δὴ τὸν Πακτωλὸν
καὶ ἐς τὴν ἀγορὴν ἀθροιζόμενοι οἱ τε Λυδοὶ καὶ οἱ Πέρ-
σαι ἠναγκάζοντο ἀμύνεσθαι. οἱ δὲ Ἴωνες ὀρώντες τοὺς
μὲν τῶν πολεμίων ἀμυνομένους τοὺς δὲ σὺν πλήθει πολ-
λῷ προσφερομένους, ἐξανεχώρησαν δείσαντες πρὸς τὸ
οὖρος τὸ Τρωῶλον καλεόμενον, ἐνθεῦτεν δὲ ὑπὸ νύκτα
ἀπαλάσσοντο ἐπὶ τὰς νέας.

102 Καὶ Σάρδιες μὲν ἐνεπρήσθησαν, ἐν δὲ αὐτῇσι καὶ ἱρὸν
ἐπιχωρίης θεοῦ Κυβήβης, τὸ σκηπτόμενοι Πέρσαι ὕστε-
ρον ἀντενεπίμπρασαν τὰ ἐν Ἑλλήσι ἱρά. τότε δὲ οἱ Πέρσαι
οἱ ἐντὸς Ἄλως ποταμοῦ νομοὺς ἔχοντες, προπυνθανόμενοι
ταῦτα, συνηλίζοντο καὶ ἐβώθεον τοῖσι Λυδοῖσι. καὶ κως
ἐν μὲν Σάρδισι οὐκέτι ἐόντας τοὺς Ἴωνας εὐρίσκουσι,
ἐπόμενοι δὲ κατὰ στίβον αἰρέουσι αὐτοὺς ἐν Ἐφέσῳ καὶ
ἀντετάχθησαν μὲν οἱ Ἴωνες, συμβαλόντες δὲ πολλὸν ἐσ-
σώθησαν. καὶ πολλοὺς αὐτῶν οἱ Πέρσαι φονεύουσι ἄλλους
τε οὐνομαστούς, ἐν δὲ δὴ καὶ Εὐδαλκίδα στρατηγέον-
τα Ἑρετριέων, στεφανηφόρους τε ἀγῶνας ἀναραιοηκότα
καὶ ὑπὸ Σιμωνίδεω τοῦ Κηρίου πολλὰ αἰνεθέντα. οἱ δὲ
αὐτῶν ἀπέφυγον τὴν μάχην, ἐσκεδάσθησαν ἀνὰ τὰς πόλεις.

103 Τότε μὲν δὴ οὕτω ἡγωνίσαντο· μετὰ δὲ Ἀθηναῖοι μὲν
τὸ παράπαν ἀπολιπόντες τοὺς Ἴωνας ἐπικαλεόμενον σφέας

πολλὰ δι' ἀγγέλων Ἀρισταγόρεω οὐκ ἔφασαν τιμωρήσιν σφίσι. Ἴωνες δὲ τῆς Ἀθηναίων συμμαχίης στερηθέντες, οὕτω γάρ σφι ὑπῆρχε πεποιημένα ἐς Δαρείον, οὐδὲν δὴ ἔσσαν τὸν πρὸς βασιλέα πόλεμον ἐσκευάζοντο.

105 Βασιλεῖ δὲ Δαρείῳ ὥς ἐξηγγέλθη Σάρδις ἀλούσας ἐμπεπρῆσθαι ὑπὸ τε Ἀθηναίων καὶ Ἰώνων, τὸν δὲ ἡγεμόνα γενέσθαι τῆς συλλογῆς, ὥστε ταῦτα συνυφανθῆναι, τὸν Μιλήσιον Ἀρισταγόρην, πρῶτα μὲν λέγεται αὐτόν, ὥς ἐπύθετο ταῦτα, Ἰώνων οὐδένα λόγον ποιησάμενον, εὖ εἰδότα ὥς οὗτοί γε οὐ καταπροῖξονται ἀποστάντες, εἰρέσθαι οὔτινες εἶεν οἱ Ἀθηναῖοι, μετὰ δὲ πυθόμενον αἰτῆσαι τὸ τόξον, λαβόντα δὲ καὶ ἐπιθέντα ὁίστον ἄνω ἐς τὸν οὐρανὸν ἀπείνει, καὶ μιν ἐς τὸν ἥερα βάλλοντα εἰπεῖν «ὦ Ζεῦ, ἐκγενέσθαι μοι Ἀθηναίους τίσασθαι,» εἴπαντα δὲ ταῦτα προστάξαι ἐνὶ τῶν θεραπόντων δείπνου προκειμένου αὐτῷ ἐς τρεῖς ἐκάστοτε εἰπεῖν «δέσποτα μέμνεο τῶν Ἀθηναίων».

106 Προστάξας δὲ ταῦτα εἶπε, καλέσας ἐς ὄψιν Ἰστιαῖον τὸν Μιλήσιον, τὸν ὁ Δαρείος κατεῖχε χρόνον ἤδη πολὺν, «πυνθάνομαι, Ἰστιαῖε, ἐπίτροπον τὸν σὸν, τῷ σὺ Μίλητον ἐπέτρεψας, νεώτερα ἐς ἐμὲ πεποιηκέναι πρήγματα· ἄνδρας γάρ μοι ἐκ τῆς ἐτέρης ἡπείρου ἐπαγαγόν, καὶ Ἴωνας σὺν αὐτοῖσι τοὺς δώσοντας ἐμοὶ δίκην τῶν ἐποίησαν, τούτους ἀναγνώσας ἅμα ἐκείνοισι ἐπεσθαι Σαρδίῳ με ἀπεστέρηκε. νῦν ὦν κῶς τοι φαίνεται ταῦτα ἔχειν καλῶς ; κῶς δ' ἄνευ τῶν σῶν βουλευμάτων τοιούτῳ τι ἐπρήχθη ; ὅρα μὴ ἐξ ὑστέρης σεωυτὸν ἐν αἰτίῃ ἔχῃς.» εἶπε πρὸς ταῦτα ὁ Ἰστιαῖος «βασιλεῦ, κοῖον ἐφθέρξαιο ἔπος, ἐμὲ βουλεύσασθαι πρῆγμα ἐκ τοῦ σοί τι ἢ μέγα ἢ σμικρὸν ἔμελλε λυπηρὸν ἀνασχῆσιν ; τί δ' ἂν ἐπιδίζήμενος ποίεοιμι ταῦτα, τεῦ δὲ ἐνδεής ἐών ; τῷ πάρα

μὲν πάντα ὅσαπερ σοί, πάντων δὲ πρὸς σέο βουλευμάτων ἐπακούειν ἀξιεῦμαι. ἀλλ' εἴπερ τι τοιοῦτο οἶον σὺ εἴρηκας πρήσσει ὁ ἐμὸς ἐπίτροπος, ἴσθι αὐτὸν ἐπ' ἑωυτοῦ βαλλόμενον πεπρηχέναι. ἀρχὴν δὲ ἔγωγε οὐδὲ ἐνδέχομαι τὸν λόγον, ὅπως τι Μιλήσιοι καὶ ὁ ἐμὸς ἐπίτροπος νεώτερον πρήσσουσι περὶ πρήγματα τὰ σά. εἰ δ' ἄρα τι τοιοῦτο ποιῆσαι καὶ σὺ τὸ ἐν ἀκήκοας, ὦ βασιλεῦ, μάθε οἶον πρῆγμα ἐργάσαιο ἐμὲ ἀπὸ θαλάσσης ἀνάσπαστον ποιήσας. Ἴωνες γὰρ οἴκασι ἐμεῦ ἐξ ὀφθαλμῶν σφι γενομένου ποιῆσαι τῶν πάλαι ἡμερον εἶχον· ἐμέο δ' ἂν ἐόντος ἐν Ἰωνίῃ οὐδεμία πόλις ὑπεκίνησε. νῦν ὦν ὡς τάχος με ἄπερ πορευθῆναι ἐς Ἰωνίην, ἵνα τοι κεῖνά τε πάντα καταρτίσω ἐς τωυτό, καὶ τὸν Μιλήτου ἐπίτροπον τοῦτον τὸν ταῦτα μηχανησάμενον ἐγχειρίθαιτον παραδῶ. ταῦτα δὲ κατὰ νόον τὸν σὺν ποιήσας, θεοὺς ἐπόμενυμι τοὺς βασιλῆους μὴ μὲν πρότερον ἐκδύσεσθαι τὸν ἔχων κιθῶνα καταβήσομαι ἐς Ἰωνίην, πρὶν ἂν τοι Σαρδῶ νῆσον τὴν με-
 107 γίστην δασμοφόρον ποιήσω». Ἰστιαῖος μὲν λέγων ταῦτα διέβαλλε, Δαρεῖος δὲ ἐπείθεται καὶ μιν ἀπείει ἐντειλάμενος, ἐπεὰν τὰ ὑπέσχετό οἱ ἐπιτελέα ποιήσῃ, παραγίνεσθαι οἱ ὀπίσω ἐς τὰ Σοῦσα.

124 Ἀλισκομένων δὲ τῶν πολιῶν, ἦν γὰρ ὡς διέδεξε Ἀρισταγόρης ὁ Μιλήσιος ψυχὴν οὐκ ἄκρος, ὃς ταραξας τὴν Ἰωνίην καὶ ἐγκερασάμενος πρήγματα μεγάλα δρησμονέβουλενε ὁρῶν ταῦτα· πρὸς δὲ οἱ καὶ ἀδύνατα ἐφάνη βασιλέα Δαρεῖον ὑπερβαλέσθαι· πρὸς ταῦτα δὲ ὦν συγκαλέσας τοὺς συστασιώτας ἐβουλεύετο, λέγων ὡς ἄμεινον σφίσι εἶη κρησφύγειόν τι ὑπάρχον εἶναι, ἦν ἄρα ἐξωθένται ἐκ τῆς Μιλήτου, εἴτε δὲ ὦν ἐς Σαρδῶ ἐκ τοῦ τόπου τούτου ἄγοι ἐς ἀποικίην, εἴτε ἐς Μύρκινον τὴν Ἡδωνῶν, τὴν Ἰστιαῖος
 125 ἐτείχεε παρὰ Δαρεῖον δωρεὴν λαβών. Ταῦτα ἐπειρώτα ὁ

Ἀρισταγόρης. Ἐκαταίου μὲν νυν τοῦ Ἠγησάνδρου, ἀνδρὸς λογοποιοῦ, τούτων μὲν ἐς οὐδετέρην στέλλειν ἔφερε ἡ γνώμη, ἐν Δέρῳ δὲ τῇ νήσῳ τεῖχος οἰκοδομησάμενον ἡσυχίην ἄγειν, ἣν ἐκπέσῃ ἐκ τῆς Μιλήτου· ἔπειτεν δὲ ἐκ ταύτης ὁρμώμενον κατελεύσεσθαι ἐς τὴν Μίλητον.

26 ταῦτα μὲν δὴ Ἐκαταῖος συνεβούλευε, αὐτῷ δὲ Ἀρισταγόρῃ πλείστη γνώμη ἦν ἐς τὴν Μύρκινον ἀπάγειν. τὴν μὲν δὴ Μίλητον ἐπιτάττει Πυθαγόρῃ ἀνδρὶ τῶν ἀστῶν δοκίμῳ, αὐτὸς δὲ παραλαβὼν πάντα τὸν βουλόμενον ἔπλωε ἐς τὴν Θρηίκην, καὶ ἔσχε τὴν χώραν ἐπ' ἣν ἐστάλη· ἐκ δὲ ταύτης ὁρμώμενος ἀπόλλυται ὑπὸ Θρηίκων αὐτὸς τε ὁ Ἀρισταγόρης καὶ ὁ στρατὸς αὐτοῦ, πόλιν περικατήμενος καὶ βουλομένων τῶν Θρηίκων ὑποσπόνδων ἐξίεναι.

Ἀτυχὴς τοῦ Μαρδονίου ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα στρατεία.

(Βιβλ. VI, κεφ. 43—45)

06 Ἄμα δὲ τῷ ἔαρι, τῶν ἄλλων καταλελυμένων στρατηγῶν ἐκ βασιλέος, Μαρδόσιος ὁ Γωβρύεω κατέβαινε ἐπὶ θάλασσαν, στρατὸν πολλὸν μὲν κάρτα πεζὸν ἅμα ἀγόμενος πολλὸν δὲ ναυτικόν, ἡλικίην τε νέος ἐὼν καὶ νεωστὶ γεγαμηκὼς βασιλέος Δαρείου θυγατέρα Ἀρτοξώστρην. ἄγων δὲ τὸν στρατὸν τοῦτον ὁ Μαρδόσιος ἔπειτε ἐγένετο ἐν τῇ Κιλικίῃ, αὐτὸς μὲν ἐπιβὰς ἐπὶ νεὸς ἐκομίζετο ἅμα τῇσι ἄλλῃσι νηυσί, στρατιὴν δὲ τὴν πεζὴν ἄλλοι ἡγεμόνες ἤγον ἐπὶ τὸν Ἑλλήσποντον. ὥς δὲ παραπλώων τὴν Ἀσίην ἀπίκετο ὁ Μαρδόσιος ἐς τὴν Ἰωνίην, ἐνθαῦτα μέγιστον θῶμα ἐρέω τοῖσι μὴ ἀποδεκομένοισι Ἑλλήνων Περσέων τοῖσι ἐπὶ Ὀτάνην γνώμην ἀποδέξασθαι ὥς χρεὸν εἶη δημοκρατέεσθαι Πέρσας· τοὺς γὰρ τυράννους τῶν Ἰόνων καταπαύσας πάντας ὁ Μαρδόσιος δημοκρατίας κατίστη ἐς τὰς πόλεις.

Ταῦτα δὲ ποιήσας ἡπείγετο ἐς τὸν Ἑλλήσποντον. ὥς δὲ
 συνελέχθη μὲν χοῖμα πολλὸν νεῶν, συνελέχθη δὲ καὶ
 44 πεζὸς στρατὸς πολλός, διαβάντες τῇσι νηυσὶ τὸν Ἑλλή-
 σποντον ἐπορεύοντο διὰ τῆς Εὐρώπης, ἐπορεύοντο δὲ ἐπὶ
 τε Ἐρέτριαν καὶ Ἀθήνας. αὐταὶ μὲν ὧν σφι πρόσχημα ἦσαν
 τοῦ στόλου· ἀτὰρ ἐν νόῳ ἔχοντες ὅσας ἂν πλείστας δύ-
 ναιτο καταστρέφειν τῶν Ἑλληνίδων πολίων, τοῦτο
 μὲν δὴ τῇσι νηυσὶ Θασίους οὐδὲ χεῖρας ἀνταειραμένους
 κατεστρέφαντο, τοῦτο δὲ τῷ πεζῷ Μακεδόνας πρὸς τοῖσι
 ὑπάρχουσι δούλους προσεκτήσαντο· τὰ γὰρ ἐντὸς Μα-
 κεδόνων ἔθνηα πάντα σφι ἤδη ἦν ὑποχείρια γεγονότα.
 ἐκ μὲν δὴ Θάσου διαβαλόντες πέτρην ὑπὸ τὴν ἡπειρον
 ἐκομίζοντο μέχρι Ἀκάνθου, ἐκ δὲ Ἀκάνθου ὁρμώμενοι
 τὸν Ἄθων περιέβαλλον. ἐπιπεσὼν δὲ σφι περιπλώουσι
 βορέης ἄνεμος μέγας τε καὶ ἄπορος κάρτα τρηχέως πε-
 ριέσπε πλήθει πολλὰς τῶν νεῶν ἐκβάλλων πρὸς τὸν
 Ἄθων. λέγεται γὰρ κατὰ τριηκοσίας μὲν τῶν νεῶν τὰς
 διαφθαρείσας εἶναι, ὑπὲρ δὲ δύο μυριάδας ἀνθρώπων·
 ὥστε γὰρ θηριωδεστάτης ἐούσης τῆς θαλάσσης ταύτης
 τῆς περὶ τὸν Ἄθων, οἱ μὲν ὑπὸ τῶν θηρίων διεφθείροντο
 ἀρπαζόμενοι, οἱ δὲ πρὸς τὰς πέτρας ἀρασσόμενοι· οἱ δὲ
 αὐτῶν νέειν οὐκ ἡπιστέατο καὶ κατὰ τοῦτο διεφθείροντο,
 οἱ δὲ ὀίγει.

45 Ὁ μὲν δὴ ναυτικὸς στρατὸς οὕτω ἔπραξε, Μαρδονίῳ
 δὲ καὶ τῷ πεζῷ στρατοπεδευομένῳ ἐν Μακεδονίᾳ νυκτὸς
 Βρύγοι Θρήικες ἐπεχείρησαν καὶ σφῶν πολλοὺς φο-
 νεύουσι οἱ Βρύγοι, Μαρδόνιον δὲ αὐτὸν τρωματίζουσι.
 οὐ μέντοι οὐδὲ αὐτοὶ δουλосύνην διέφυγον πρὸς Περσέων·
 οὐ γὰρ δὴ πρότερον ἀπανέστη ἐκ τῶν χωρέων τούτων
 Μαρδόνιος πρὶν ἢ σφῶν ὑποχειρίους ἐποιήσατο. τού-
 τος μέντοι καταστρεψάμενος ἀπῆγε τὴν στρατιὴν ὀπίσω

ἄτε τῷ πεζῷ τε προσπταίσας πρὸς τοὺς Βρύγους καὶ τῷ
ναυτικῷ μεγάλως περὶ τὸν Ἄθων. οὗτος μὲν νυν ὁ στό-
λος αἰσχροῦς ἀγωνισάμενος ἀπηλλάχθη ἐς τὴν Ἀσίην.

VI. Δευτέρα τῶν Περοδῶν ὑπὸ τὸν Δᾶτιν καὶ Ἀρτα-
φέρνην ἐκστρατεία. — Ἡ ἐν Μαραθῶνι μάχη

(Βιβλ. VI, κεφ. 102—120).

12  Χειρωσάμενοι δὲ τὴν Ἐρετρίαν, καὶ ἐπισχόντες ὀλί-
γας ἡμέρας, ἔπλωον ἐς γῆν τὴν Ἀττικὴν κατέργοντές
τε πολλὸν καὶ δοκέοντες ταῦτά τοὺς Ἀθηναίους ποιήσειν
τὰ καὶ τοὺς Ἐρετριέας ἐποίησαν. καὶ ἦν γὰρ ὁ Μαρα-
θῶν ἐπιτηδεότατον χωρίον τῆς Ἀττικῆς ἐνιππεῦσαι καὶ
ἀγχοτάτω τῆς Ἐρετρίας, ἐς τοῦτό σφι κατηγγέετο Ἰπλῆς
ὁ Πεισιστράτου. Ἀθηναῖοι δὲ ὡς ἐπύθοντο ταῦτα, ἐβώ-
θειον καὶ αὐτοὶ ἐς τὸν Μαραθῶνα. ἦγον δὲ σφεας στρα-
τηγοὶ δέκα, τῶν ὁ δέκατος ἦν Μιλτιάδης, τοῦ τὸν πατέρα
Κίμωνα τὸν Σιτσαγόρεω κατέλαβε φυγεῖν ἐξ Ἀθηνῶν
14 Πεισιστράτον τὸν Ἴπποκράτεος. οὗτος δὴ ὢν τότε ὁ
Μιλτιάδης ἦκων ἐκ τῆς Χερσονήσου ἐστρατήγεε Ἀθη-
ναίων.

15 Καὶ πρῶτα μὲν ἑόντες ἔτι ἐν τῷ ἄστεϊ οἱ στρατηγοὶ
ἀποπέμπουσι ἐς Σπάρτην κήρυκα Φειδιππίδην Ἀθηναῖον
μὲν ἄνδρα, ἄλλως δὲ ἡμεροδρόμον τε καὶ τοῦτο μελετῶντα·
τῷ δὴ, ὡς αὐτός τε ἔλεγε Φειδιππίδης καὶ Ἀθηναίοισι ἀ-
πήγγελλε, περὶ τὸ Παρθένιον οὗρος τὸ ὑπὲρ Τεγῆς ὁ
Πᾶν περιίπτει. βώσαντα δὲ τοῦνομα τοῦ Φειδιππίδew
τὸν Πᾶνα Ἀθηναίοισι κελεῦσαι ἀπαγγεῖλαι, διότι ἑωντοῦ
οὐδεμίαν ἐπιμέλειαν ποιεῦνται ἑόντος εὐνόου Ἀθηναίοισι,
καὶ πολλὰ ἤδη γενομένου ἤδη σφι χρησίμου, τὰ δ'
ἔτι καὶ ἐσομένου. καὶ ταῦτα μὲν Ἀθηναῖοι, καταστάτων

σφι εὖ ἤδη τῶν πρηγμάτων, πιστεύσαντες εἶναι ἀληθέα
ιδρύσαντο ὑπὸ τῇ ἀκροπόλει Πανὸς ἱρόν, καὶ αὐτὸν ἀπὸ ταύ-
106 τῆς τῆς ἀγγελίης θυσίῃσι ἐπιτέοισι καὶ λαμπάδι ἱλάσκον-
ται. τότε δὲ πεμφθεὶς ὑπὸ τῶν στρατηγῶν ὁ Φειδιππίδης
οὗτος, ὅτε περ οἱ ἔφη καὶ τὸν Πᾶνα φανῆναι, δευτεραῖος
ἐκ τοῦ Ἀθηναίων ἄστεος ἦν ἐν Σπάρτῃ, ἀπικόμενος δὲ
ἐπὶ τοὺς ἄρχοντας ἔλεγε «ὦ Λακεδαιμόνιοι, Ἀθηναῖοι
ὑμῶν δέονται σφίσι βοθῆσαι καὶ μὴ περιδεῖν πόλιν ἀρ-
χαιοτάτην ἐν τοῖσι Ἑλλήσι δουλοσύνη περιπεσοῦσαν πρὸς
ἀνδρῶν βαρβάρων· καὶ γὰρ νῦν Ἑρέτριά τε ἠνδραπόδι-
σται καὶ πόλι λογίμῃ ἢ Ἑλλὰς γέγονε ἀσθενεστέρα». ὁ
μὲν δὴ σφι τὰ ἐντεταλμένα ἀπήγγελλε, τοῖσι δὲ ἔαδε μὲν
βοθῆειν Ἀθηναίοισι, ἀδύνατα δὲ σφι ἦν τὸ παραντίκα
ποιεῖν ταῦτα, οὐ βουλομένοισι λύειν τῶν νόμον· ἦν γὰρ
ἵσταμένου τοῦ μηνὸς εἰνάτη, εἰνάτη δὲ οὐκ ἐξελεύσεσθαι
ἔφασαν μὴ οὐ πλήρεος ἐόντος τοῦ κύκλου.

107 Οὗτοι μὲν νυν τὴν πανσέληνον ἔμενον· τοῖσι δὲ βαρ-
βάροισι κατηγέετο Ἰππίης ὁ Πεισιστράτου ἐς τὸν Μαρα-
θῶνα, τῆς παροικομένης νυκτὸς ὅπιν ἰδὼν ἐν τῷ ὕπνῳ
τοιγῆνδε· ἐδόκεε ὁ Ἰππίης τῇ μητρὶ τῇ ἐωυτοῦ συνεννηθῆ-
ναι· συνεβάλετο ὦν ἐκ τοῦ οὐνείρου κατελθὼν ἐς τὰς Ἀ-
θήνας καὶ ἀνασωσάμενος τὴν ἀρχὴν τελευτήσῃ ἐν τῇ
ἐωυτοῦ γηραιός. ἐκ μὲν δὴ τῆς ὄψιος συνεβάλετο ταῦτα,
τότε δὲ κατηγεόμενος τοῦτο μὲν τὰ ἀνδράποδα τὰ ἐξ Ἑ-
ρετριῆς ἀπέβησε ἐς τὴν νῆσον τὴν Στυρέων, καλεομέ-
νην δὲ Αἰγίλειαν, τοῦτο δὲ καταγομένας ἐς τὸν Μαρα-
θῶνα τὰς νέας ὥρμιζε οὗτος, ἐκβάντας τε ἐς γῆν τοὺς
βαρβάρους διέτασσε. καὶ οἱ ταῦτα διέποντι ἐπῆλθε πτα-
ρεῖν τε καὶ βῆξαι μειζόνως ἢ ὥς ἐώθεε· οἷα δὲ οἱ πρεσβυ-
τέρῳ ἐόντι, τῶν ὀδόντων οἱ πλεῦνες ἐσεῖοντο. τούτων ὦν
ἓνα τῶν ὀδόντων ἐκβάλλει ὑπὸ βίης βήξας· ἐκπεσόντος

δὲ ἐς τὴν ψάμμον αὐτοῦ ἐποιέετο πολλὴν σπουδὴν ἔξευρεῖν. ὥς δὲ οὐκ ἐφαίνετό οἱ ὁ ὁδὼν, ἀναστενάξας εἶπε πρὸς τοὺς παραστάτας «ἢ γῆ ἦδε οὐκ ἡμετέρη ἐστί, οὐδέ μιν δυνησόμεθα ὑποχειρὴν ποιήσασθαι· ὁκόσον δέ τι μοι μέρος μετῆν, ὁ ὁδὼν μετέχει».

9 Τοῖσι δὲ Ἀθηναίων στρατηγοῖσι ἐγίνοντο δίχα αἱ γνώμαι, τῶν μὲν οὐκ ἐόντων συμβαλεῖν (ὀλίγους γὰρ εἶναι στρατιῇ τῇ Μήδων συμβαλεῖν), τῶν δὲ καὶ Μιλτιάδεω κελευόντων. ὥς δὲ δίχα τε ἐγίνοντο καὶ ἐνίκα ἡ χείρων τῶν γνωμένων, ἐνθαῦτα, ἦν γὰρ ἐνδέκατος ψηφιδόφωρος ὁ τῷ κυάμφ λαχὼν Ἀθηναίων πολεμαρχεῖν (τὸ παλαιὸν γὰρ Ἀθηναῖοι ὁμόγηρον τὸν πολέμαρχον ἐποιεῦντο τοῖσι στρατηγοῖσι), ἦν δὲ τότε πολέμαρχος Καλλίμαχος Ἀφιδναῖος, πρὸς τοῦτον ἐλθὼν Μιλτιάδης ἔλεγε τάδε. «ἐν σοὶ νῦν, Καλλίμαχε, ἐστὶ ἢ καταδουλώσαι Ἀθῆνας, ἢ ἐλευθέρως ποιήσαντα μνημόσυνα λιπέσθαι ἐς τὸν ἅπαντα ἀνθρώπων βίον οἷα οὐδὲ Ἀρμόδιός τε καὶ Ἀριστογείτων λείπουσι. νῦν γὰρ δὴ ἐξ οὗ ἐγένοντο Ἀθηναῖοι ἐς κίνδυνον ἤκουσι μέγιστον, καὶ ἦν μὲν γε ὑποκύνωσι τοῖσι Μήδοις, δέδοκται τὰ πείσονται παραδεδομένοι Ἰππῆι, ἦν δὲ περιγένηται αὕτη ἡ πόλις, οἷη τέ ἐστι πρώτη τῶν Ἑλληνίδων πολιῶν γενέσθαι. κῶς ὦν δὴ ταῦτα οἶά τέ ἐστι γενέσθαι, καὶ κῶς ἐς σέ τοι τούτων ἀνήκει τῶν προηγμάτων τὸ κῦρος ἔχειν, νῦν ἔρχομαι φράσω. ἡμέων τῶν στρατηγῶν ἐόντων δέκα δίχα γίνονται αἱ γνώμαι, τῶν μὲν κελευόντων συμβαλεῖν τῶν δ' οὐ. ἦν μὲν νυν μὴ συμβάλωμεν, ἔλπομαί τινα στάσιν μεγάλην διασείσειν ἐμπεσοῦσαν τὰ Ἀθηναίων φρονήματα ὥστε μηδίσαι· ἦν δὲ συμβάλωμεν πρὶν τι καὶ σάθρον Ἀθηναίων μετεξετέροισι ἐγγενέσθαι, θεῶν τὰ ἴσα νεμόντων οἷοι τέ εἰμεν περιγενέσθαι τῇ συμβολῇ. ταῦ-

τα ὧν πάντα ἐς σὲ νῦν τείνει καὶ ἐκ σέο ἄρτηται· ἦν γὰρ
 σὺ γνώμη τῇ ἐμῇ προσοθῇ, ἔστι τοι πατρίς τε ἐλευθέρη
 καὶ πόλις πρώτη τῶν ἐν τῇ Ἑλλάδι· ἦν δὲ τῶν ἀποσπεν-
 δόντων τὴν συμβολὴν ἔλη, ὑπάρξει τοι τῶν ἐγὼ κατέλεξα
 110 ἀγαθῶν τὰ ἐναντία».

Ταῦτα λέγων ὁ Μιλτιάδης προσκίᾳται τὸν Καλλίμαχον.



προσγενομένης δὲ τοῦ πολεμάρχου τῆς γνώμης ἐκεκύρωτο
 συμβάλλειν. μετὰ δὲ οἱ στρατηγοὶ τῶν ἡ γνώμη ἔφεζε
 συμβάλλειν, ὥς ἐκάστος αὐτῶν ἐγίνετο πρυτανή τῆς ἡ-
 μέρους, Μιλτιάδῃ παρεδίδοσαν· ὁ δὲ δεκόμενος οὐτι κω
 συμβολὴν ἐποιεῖτο, πρὶν γε δὴ αὐτοῦ πρυτανήν ἐγένετο·
 111 ὥς δὲ ἐς ἐκεῖνον περιῆλθε, ἐνθαῦτα δὴ εἰτάσσοντο ὧδε
 οἱ Ἀθηναῖοι ὥς συμβαλέοντες. τοῦ μὲν δεξιοῦ κέρους

ἡγέετο ὁ πολέμαρχος Καλλίμαχος. ὁ γὰρ νόμος τότε εἶχε οὕτω τοῖσι Ἀθηναίοισι, τὸν πολέμαρχον ἔχειν κέρας τὸ δεξιόν. ἡγεομένου δὲ τούτου ἐξεδέκοντο ὥς ἡριθιμέοντο αἱ φυλαὶ ἐχόμεναι ἀλλήλων, τελευταῖοι δὲ ἐτάσσοντο ἔχοντες τὸ εὐώνυμον κέρας Πλαταιέες· ἀπὸ ταύτης γὰρ σφι τῆς μάχης, θυσίας Ἀθηναίων ἀναγόντων καὶ πανηγύρις τὰς ἐν τῇσι πεντετηρίσι γινομένης, κατεύχεται ὁ κῆρυξ ὁ Ἀθηναῖος ἅμα τε Ἀθηναίοισι λέγων γίνεσθαι τὰ ἀγαθὰ καὶ Πλαταιεῦσι. τότε δὲ τασσομένων τῶν Ἀθηναίων ἐν τῷ Μαραθῶνι ἐγίνετο τοιόνδε τι· τὸ στρατόπεδον ἐξισούμενον τῷ Μηδικῷ στρατοπέδῳ, τὸ μὲν αὐτοῦ μέσον ἐγίνετο ἐπὶ τάξις ὀλίγας, καὶ ταύτῃ ἦν ἀσθενέστατον τὸ στρατόπεδον, τὸ δὲ κέρας ἐκότερον ἔρρωτο πλήθει.

112 Ὡς δὲ σφι διετέτακτο καὶ τὰ σφάγια ἐγίνετο καλὰ, ἐνθαῦτα ὥς ἀπείδησαν οἱ Ἀθηναῖοι, δρόμῳ ἵεντο ἐς τοὺς βαρβάρους. ἦσαν δὲ στάδιοι οὐκ ἐλάσσονες τὸ μεταίχμιον αὐτῶν ἢ ὀκτώ. οἱ δὲ Πέρσαι ὀρῶντες δρόμῳ ἐπιόντας παρεσκευάζοντο ὥς δεξόμενοι, μανίην τε τοῖσι Ἀθηναίοισι ἐπέφερον καὶ πάγχυ ὀλεθρὴν, ὀρῶντες αὐτοὺς ὀλίγους, καὶ τούτους δρόμῳ ἐπειγομένους οὔτε ἵππου ὑπαρχούσης σφι οὔτε τοξευμάτων. ταῦτα μὲν νυν οἱ βάρβαροι κατείκαζον· Ἀθηναῖοι δὲ ἐπεῖτε ἀνδρόοι προσέμιξαν τοῖσι βαρβάροισι, ἐμάχοντο ἀξίως λόγου. πρῶτοι μὲν γὰρ Ἑλλήνων πάντων τῶν ἡμεῖς ἴδμεν δρόμῳ ἐς πολέμιους ἐχρήσαντο, πρῶτοι δὲ ἀνέσχοντο ἐσθῆτά τε Μηδικὴν ὀρῶντες καὶ ἄνδρας τοὺς ταύτην ἐσθημένους· τέως δὲ ἦν τοῖσι

113 Ἑλλήσι καὶ τὸ οὐνομα τὸ Μήδων φόβος ἀκοῦσαι. μαχομένων δὲ ἐν τῷ Μαραθῶνι χρόνος ἐγίνετο πολλός. καὶ τὸ μὲν μέσον τοῦ στρατοπέδου ἐνίκων οἱ βάρβαροι, τῇ Πέρσαι τε αὐτοὶ καὶ Σάκαι ἐτετάχατο· κατὰ τοῦτο μὲν δὴ ἐνίκων οἱ βάρβαροι καὶ ῥήξαντες ἐδίωκον ἐς τὴν μεσόγαϊαν,

- τὸ δὲ κέρας ἐκάτερον ἐνίκων Ἀθηναῖοι τε καὶ Πλαταιεῖς. νικῶντες δὲ τὸ μὲν τετραμμένον τῶν βαρβάρων φεύγειν ἔων, τοῖσι δὲ τὸ μέσον ῥήξασι αὐτῶν συναγαγόντες τὰ κέρα αἰμώτερα ἐμάχοντο καὶ ἐνίκων Ἀθηναῖοι. φεύγουσι δὲ τοῖσι Πέρσῃσι εἶποντο κόπτοντες, ἐς δ' ἐπὶ τὴν θάλασσαν ἀπικόμενοι πῦρ τε αἶτεον καὶ ἐπελαμβάνοντο
- 114 τῶν νεῶν. καὶ τοῦτο μὲν ἐν τούτῳ τῷ πόνῳ ὁ πολέμαρχος Καλλίμαχος διαφθείρεται, ἀνὴρ γενόμενος ἀγαθός, ἀπὸ δ' ἔθανε τῶν στρατηγῶν Σιτησίλεως ὁ Θρασύλεω. τοῦτο δὲ Κυνέγειρος ὁ Εὐφορίωνος ἐνθαῦτα ἐπιλαβόμενος τῶν ἀφλάστων νεός, τὴν χεῖρα ἀποκοπεῖς πελέκει πίπτει, τοῦτο δὲ ἄλλοι Ἀθηναίων πολλοί τε καὶ οὐνομα-
- 115 στοί. ἐπὶ μὲν δὴ τῶν νεῶν ἐπεκράτησαν τρόπῳ τοιούτῳ Ἀθηναῖοι. τῇσι δὲ λοιπῇσι οἱ βάρβαροι ἐξανακρουσάμενοι, καὶ ἀναλαβόντες ἐκ τῆς νήσου ἐν τῇ ἔλιπον τὰ ἐξ Ἐρετρίης ἀνδράποδα, περιέπλων Σούνιον, βουλόμενοι φθῆναι τοὺς Ἀθηναίους ἀπικόμενοι ἐς τὸ ἄστυ. αἱ τῇ δὲ ἔσχε ἐν Ἀθηναίοισι ἐξ Ἀλκμεωνιδέων μηχανῆς αὐτοὺς ταῦτα ἐπινοηθῆναι. τούτους γὰρ συνθεμένοις τοῖσι Πέρσῃσι ἀναδέξαι ἀσπίδα ἐοῦσι ἤδη ἐν τῇσι νηυσί.
- 116 Οὗτοι μὲν δὴ περιέπλων Σούνιον Ἀθηναῖοι δὲ ὥς ποδῶν εἶχον τάχιστα ἐβώθεν ἐς τὸ ἄστυ, καὶ ἐφθῆσαν τε ἀπικόμενοι πρὶν ἢ τοὺς βαρβάρους ἥκειν, καὶ ἐστρατοπεδεύσαντο ἀπυγμένοι ἐξ Ἡρακλείου τοῦ ἐν Μαραθῶνι ἐν ἄλλῳ Ἡρακλείῳ τῷ ἐν Κυνοσάργεϊ. οἱ δὲ βάρβαροι τῇσι νηυσὶ ὑπεραιωρηθέντες Φαλήρου, (τοῦτο γὰρ ἦν ἐπίνειον τότε τῶν Ἀθηναίων), ὑπὲρ τούτου ἀνακωχεύσαντες τὰς νέας ἀπέπλων ὀπίσω ἐς τὴν Ἀσίην.
- 117 Ἐν ταύτῃ τῇ ἐν Μαραθῶνι μάχῃ ἀπέθανον τῶν βαρβάρων κατὰ ἑξακισχιλίους καὶ τετρακοσίους ἄνδρας, Ἀθηναίων δὲ ἑκατὸν ἐνενήκοντα καὶ δύο.

20 Λακεδαιμονίων δὲ ἦκον εἰς τὰς Ἀθήνας δισχίλιοι μετὰ τὴν πανσέληνον, ἔχοντες σπουδὴν πολλὴν καταλαβεῖν, οὕτω ὥστε τριταῖοι ἐκ Σπάρτης ἐγένοντο ἐν τῇ Ἀττικῇ. ὕστεροι δὲ ἀπικόμενοι τῆς συμβολῆς ἰμείροντο ὁμῶς θηήσασθαι τοὺς Μήδους· ἐλθόντες δὲ εἰς τὸν Μαραθῶνα ἐθῆσαντο. μετὰ δὲ αἰνέοντες Ἀθηναίους καὶ τὸ ἔργον αὐτῶν ἀπαλλάσسونτο ὀπίσω.

VII. Ξέρξου καὶ Δημοράτου διάλογος

(Βιβλ. VII, Κεφ. 100—105)

00 Ξέρξης δέ, ἐπεὶ ἡριθμήθη τε καὶ διετάχθη ὁ στρατός, ἐπεθύμησε αὐτός σφεας διεξελάσας θηήσασθαι. μετὰ δὲ ἐποίεε ταῦτα, καὶ διεξελαύνων ἐπ' ἄρματος παρ' ἔθνος ἐν ἑκαστον ἐπυνθάνετο, καὶ ἀπέγραφον οἱ γραμματισταί, ἕως ἐξ ἑσχάτων εἰς ἑσχατὰ ἀπύκειτο καὶ τῆς ἵππου καὶ τοῦ πεζοῦ. ὥς δὲ ταῦτά οἱ ἐπεποίητο, τῶν νεῶν κατελκυσθεισέων εἰς θάλασσαν, ἐνθαῦτα ὁ Ξέρξης μετεκβὰς ἐκ τοῦ ἄρματος εἰς νέα Σιδωνίην ἵκετο ὑπὸ σκηνῇ χρυσῇ καὶ παρέπλωσε παρὰ τὰς πρόρας τῶν νεῶν, ἐπειρωτῶν τε ἐκάστας ὁμοίως καὶ τὸν πεζὸν καὶ ἀπογραφόμενος. τὰς δὲ νέας οἱ ναύαρχοι ἀναγαρόντες ὅσον τε τέσσερα πλῆθρα ἀπὸ τοῦ αἰγιαλοῦ ἀνεκώχευον, τὰς πρόρας εἰς γῆν τρέψαντες πάντες μετωπηδόν, καὶ ἐξοπλίσαντες τοὺς ἐπιβάτας ὥς εἰς πόλεμον. ὁ δ' ἐντὸς τῶν προωρέων πλώων ἐθῆετο καὶ τοῦ αἰγιαλοῦ.

01 Ὡς δὲ καὶ ταύτας διεξέπλωσε καὶ ἐξέβη ἐκ τῆς νεός, μετεπέμψατο Δημόρητον τὸν Ἀρίσιωνος συστρατευόμενον αὐτῷ ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα, καλέσας δ' αὐτὸν εἶρετο τάδε. «Δημόρητε, νῦν μοί σε ἡδὺ ἐστὶ εἰρέσθαι τὰ ἐθέλω. σὺ εἰς Ἑλλήν τε, καὶ ὥς ἐγὼ πυνθάνομαι σεῦ τε καὶ τῶν

ἄλλων Ἑλλήνων τῶν ἐμοὶ ἐς λόγους ἀπικνεομένων, πό-
 λις οὔτε ἐλαχίστης οὔτε ἀσθενεστάτης. νῦν ὦν μοι τόδε
 φράσον, εἰ Ἑλληνες ὑπομενέουσι χεῖρας ἐμοὶ ἀνταειρό-
 μενοι. οὐ γάρ, ὥς ἐγὼ δοκέω, οὐδ' εἰ πάντες Ἑλληνες
 καὶ οἱ λοιποὶ οἱ πρὸς ἐσπέρης οἰκέοντες ἄνθρωποι συλ-
 λεχθείησαν, οὐκ ἀξιόμαχοί εἰσι ἐμὲ ἐπιόντα ὑπομεῖναι μὴ
 ἐόντες ἄρθμοι. ἐθέλω μέντοι καὶ τὸ ἀπὸ σεῦ, ὁκοῖόν τι
 λέγεις περὶ αὐτῶν, πυνθέσθαι.» ὁ μὲν ταῦτα εἰρώτα, ὁ
 δὲ ὑπολαβὼν ἔφη «ὦ βασιλεῦ, κόττερα ἀληθείῃ χρήσω-
 μαι πρὸς σέ ἢ ἡδονῇ;» ὁ δέ μιν ἀληθείῃ χρῆσασθαι ἐ-
 κέλευε, φὰς οὐδὲν οἱ ἀηδέστερον ἔσεσθαι ἢ πρότερον ἦν.

102 Ὡς δὲ ταῦτα ἤκουσε Δημάροχος, ἔλεγε τάδε. «βασι-
 λεῦ, ἐπειδὴ ἀληθείῃ χρῆσασθαι πάντως με κελεύεις ταῦτα
 λέγοντα τὰ μὴ ψευδόμενός τις ὕστερον ὑπὸ σεῦ ἀλώσεται,
 τῇ Ἑλλάδι πενίη μὲν αἰεὶ κοτε σύντροφός ἐστι, ἀρετὴ δὲ
 ἔπακτός ἐστι, ἀπὸ τε σοφίης κατεργασμένη καὶ νόμου ἰ-
 σχυροῦ· τῇ διαχρωμένη ἡ Ἑλλὰς τὴν τε πενίην ἀπαμύνε-
 ται καὶ τὴν δεσποσύνην. αἰνέω μὲν νυν πάντας Ἑλληνας
 τοὺς περὶ ἐκείνους τοὺς Δωρικὸνς χώρους οἰκημένους,
 ἔρχομαι δὲ λέξων οὐ περὶ πάντων τούσδε τοὺς λόγους
 ἀλλὰ περὶ Λακεδαιμονίων μόνων, πρῶτα μὲν οὖν οὐκ
 ἔστι ὅπως κοτὲ σὺν δέξονται λόγους δουλοσύνην φέρον-
 τας τῇ Ἑλλάδι, αὐτὶς δὲ ὥς ἀντιώσσονται τοι ἐς μάχην
 καὶ ἦν οἱ ἄλλοι Ἑλληνες πάντες τὰ σὰ φρονέωσι. ἀρι-
 θμοῦ δὲ πέρι, μὴ πύθῃ ὅσοι τινὲς ἐόντες ταῦτα ποιεῖν
 οἰοί τε εἰσι ἦν τε γὰρ τύχωσι ἐξεστρατευμένοι χίλιοι,
 οὗτοι μαχέσονται τοι, ἦν τε ἐλάσσονες τούτων, ἦν τε καὶ
 πλεῖνες».

103 Ταῦτα ἀκούσας Ξέρξης, γελάσας ἔφη «Δημάροχτε, οἱ
 ὄν ἐφθέρξαιο ἔπος, ἄνδρας χιλίους σιραιῇ τοσσηδε μαχέ-
 σασθαι. ἄγε εἰπέ μοι σὺ φῆς τούτων τῶν ἀνδρῶν αὐτὸς

βασιλεὺς γενέσθαι· σὺ ὧν ἐθελήσεις αὐτίκα μάλα πρὸς ἄνδρας δέκα μάχεσθαι; καίτοι εἰ τὸ πολιτικὸν ὑμῖν πᾶν ἔστι τοιοῦτο οἷον σὺ διαιρέεις, σέ γε τῶν ἐκείνων βασιλέα πρέπει πρὸς τὸ διπλήσιον ἀντιτάσσεσθαι κατὰ νόμους τοὺς ὑμετέρους. εἰ γὰρ ἐκείνων ἕκαστος δέκα ἀνδρῶν τῆς στρατιῆς τῆς ἐμῆς ἀντάξιός ἐστι, σέ δέ γε δίζημαι εἴκοσι εἶναι ἀντάξιον. καὶ οὕτω μὲν ὀρθοῖτ' ἂν ὁ λόγος ὁ παρὰ σεῦ εἰρημένος· εἰ δὲ τοιοῦτοί τε ἐόντες καὶ μεγάθεια τοσοῦτοι, ὅσοι σύ τε καὶ οἱ παρ' ἐμὲ φοιτῶσι Ἑλλήνων ἐς λόγους, αὐχέετε τοσοῦτο, ὅρα μὴ μάτην κόμπος ὁ λόγος οὗτος εἰρημένος εἴη. ἐπεὶ φέρε ἴδω παντὶ τῷ οἰκίῳ· κῶς ἂν δυναίητο χίλιοι ἢ καὶ μύριοι ἢ καὶ πεντακισμύριοι, ἐόντες γε ἐλεύθεροι πάντες, ὁμοίως καὶ μὴ ὑπ' ἐνὸς ἀρχόμενοι, στρατῷ τοσῶδε ἀντιστῆναι; ἐπεὶ τοι πλεῖνες περὶ ἓνα ἕκαστον γινόμεθα ἢ χίλιοι, ἐόντων ἐκείνων πέντε χιλιάδων. ὑπὸ μὲν γὰρ ἐνὸς ἀρχόμενοι κατὰ τρόπον τὸν ἡμέτερον γενοίαιτ' ἂν, δειμαίνοντες τοῦτον, καὶ παρὰ τὴν ἐωυτῶν φύσιν ἀμείνονες, καὶ ἴοιεν ἀναγκαζόμενοι μάστιγοι ἐς πλεῖνας ἐλάσσονες ἐόντες· ἀνειμένοι δὲ ἐς τὸ ἐλεύθερον οὐκ ἂν ποιόειεν τούτων οὐδέτερα. δοκέω δὲ ἔγωγε καὶ ἀνισωθέντας πλήθει χαλεπῶς ἂν Ἑλλήνας Πέρσῃσι μύνουσι μάχεσθαι. ἀλλὰ παρ' ἡμῖν τοῦτο ἔστι τὸ σὺ λέγεις, ἔστι γε μέντοι οὐ πολλὸν ἀλλὰ σπάνιον· εἰσὶ γὰρ Περσέων τῶν ἐμῶν αἰχμοφόρων οἱ ἐθελήσουσι Ἑλλήνων ἀνδράσι τρισὶ ὁμοῦ μάχεσθαι· τῶν σὺ ἐὼν ἄπειρος πολλὰ φλυηρέεις».

104 Πρὸς ταῦτα Δημάροχος λέγει «ὦ βασιλεῦ, ἀρχῆθεν ἠπιστάμην ὅτι ἀληθεῖν χρώμενος οὐ φίλα τοι ἐρέω. σὺ δὲ ἐπεὶ ἠνάγκασας λέγειν τῶν λόγων τοὺς ἀληθεσιτάτους, ἔλεγον τὰ κατήκοντα Σπαρτιήτησι. καίτοι ὥς ἐγὼ τυγχάνω τὰ νῦν τάδε ἔστοργῶς ἐκείνους, αὐτὸς μάλιστα ἐξεπί-

στεαι, οἳ με τιμὴν τε καὶ γέρεα ἀπελόμενοι πατρῷα ἀπο-
λὴν τε καὶ φνυγάδα πεποιήκασι, πατὴρ δὲ ὁ σὸς ὑποδεξάμε-
νος βίον τέ μοι καὶ οἶκον δέδωκε. οὐκ ὦν οἶκός ἐστι ἄν-
δρα τὸν σάφρονα εὖνοιαν φαινομένην διωθέεσθαι, ἀλλὰ
στέργειν μάλιστα. ἐγὼ δὲ οὔτε δέκα ἀνδράσι ὑπίσχομαι
οἷός τε εἶναι μάχεσθαι οὔτε δυοῖσι, ἐκῶν τε εἶναι οὐδ' ἂν μον-
νομαχέοιμι. εἰ δὲ ἀναγκαίη εἴη ἢ μέγας τις ὁ ἐποτρύνων ἀ-
γών, μαχοίμην ἂν πάντων ἥδιστα ἐνὶ τούτων τῶν ἀνδρῶν
οἱ Ἑλλήνων ἕκαστός φησι τριῶν ἄξιός εἶναι. ὥς δὲ καὶ
Λακεδαιμόνιοι κατὰ μὲν ἓνα μαχόμενοι οὐδαμῶν εἰσι κα-
κίονες ἀνδρῶν, ἀλέες δὲ ἄριστοι ἀνδρῶν ἀπάντων. ἐλεύ-
θεροι γὰρ ἑόντες οὐ πάντα ἐλεύθεροί εἰσι· ἔπεστι γὰρ
σφι δεσπότης νόμος, τὸν ὑποδευμαίνουσι πολλῶ ἔτι μάλ-
λον ἢ οἱ σοὶ σέ. ποιεῦσι γῶν τὰ ἂν ἐκεῖνος αἰώγῃ· ἀνώ-
γει δὲ τῶντ' αἰεὶ, οὐκ ἔων φεύγειν οὐδὲν πλῆθος ἀν-
θρώπων ἐκ μάχης, ἀλλὰ μένοντας ἐν τῇ τάξει ἐπικρατεῖν
ἢ ἀπόλλυσθαι. σοὶ δὲ εἰ φαίνομαι ταῦτα λέγων φλυσηρεῖν,
τᾶλλα σιγᾷ ἐθέλω τὸ λοιπὸν· νῦν δὲ ἀναγκασθεὶς ἔλεξα.
γένοιτο μέντοι κατὰ νόον τοι, βασιλεῦ».

Ὁ μὲν δὴ ταῦτα ἀμείψατο, Ξέρξης δὲ ἐς γέλωτά τε
ἔτρεψε καὶ οὐκ ἐποιήσατο ὀργὴν οὐδεμίαν, ἀλλ' ἡπίως
αὐτὸν ἀπεπέμψατο.

VIII. Αἱ παρὰ τὰς Θερμοπύλας μάχαι καὶ δεύτερος τοῦ Ξέρξου καὶ Δημοράτου διάλογος.

(Βιβλ. VII, κεφ. 208—238).

- 208 Ταῦτα βουλευομένων σφέων, ἔπεμπε Ξέρξης κατάσκο-
πον ἱππέα ἰδέσθαι ὁκόσοι τέ εἰσι καὶ ὅ τι ποίεοιεν, ἀκηκόες
δὲ ἔτι ἔων ἐν Θεσσαλίῃ ὡς ἀλισμένη εἴη ταύτη στρατιῇ
ὀλίγῃ, καὶ τοὺς ἡγεμόνας ὡς εἴησαν Λακεδαιμόνιοί τε

καὶ Λεωνίδης ἐὼν γένος Ἡρακλείδης. ὥς δὲ προσήλασε
ὁ ἱππεὺς πρὸς τὸ στρατόπεδον, ἐθιγέντο τε καὶ κατώρα
πᾶν μὲν οὐ τὸ στρατόπεδον· τοὺς γὰρ ἔσω τεταγμένους
τοῦ τείχεος, τὸ ἀνορθώσαντες εἶχον ἐν φυλάκῃ, οὐκ
οἶά τε ἦν κατιδέσθαι· ὁ δὲ τοὺς ἔξω ἐμάνθανε, τοῖσι
πρὸ τοῦ τείχεος τὰ ὅπλα ἐκέειτο. ἔτυχον δὲ τοῦτον τὸν
χρόνον Λακεδαιμόνιοι ἔξω τεταγμένοι. τοὺς μὲν δὴ ὦρα
γυμναζομένους τῶν ἀνδρῶν, τοὺς δὲ τὰς κόμας κτενιζο-
μένους. ταῦτα δὴ θηεύμενος ἐνώμαζε, καὶ το πλῆθος
ἐμάνθανε. μαθὼν δὲ πάντα ἀτρεκέως ἀπήλυνε ὀπίσω
κατ' ἡσυχίην· οὔτε γὰρ τις ἐδίωκε ἀλογίης τε ἐκύρῃσε
πολλῆς· ἀπελθὼν τε ἔλεγε πρὸς Ξέρξην τάπερ ὁπώπεε
209 πάντα. ἀκούων δὲ Ξέρξης οὐκ εἶχε συμβαλέσθαι τὸ
εὖν, ὅτι παρασκευάζονται ὥς ἀπολεόμενοι τε καὶ ἀπολέον-
τες κατὰ δύναμιν· ἀλλ' αὐτῷ γελοῖα γὰρ ἐφαίνοντο ποιέ-
ειν, μετεπέμψατο Δημάρχην τὸν Ἀρίστωνος ἐόντα ἐν
τῷ στρατοπέδῳ. ἀπικόμενον δὲ μιν εἰρώτα Ξέρξης ἕκα-
στα τούτων, ἐθέλων μαθεῖν τὸ ποιεύμενον πρὸς τῶν
Λακεδαιμονίων. ὁ δὲ εἶπε «ἤκουσας μὲν μεν καὶ πρότερον,
εὔτε ὠρμῶμεν ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα, περὶ τῶν ἀνδρῶν τού-
των· ἀκούσας δὲ γέλωτά με ἔθεο λέγοντα τῇπερ ὥρων
ἐκβησόμενα πρήγματα ταῦτα· ἐμοὶ γὰρ τὴν ἀλήθειαν ἀσκέ-
ειν ἀντία σεῦ, ὦ βασιλεῦ, ἀγὼν μέγιστός ἐστι. ἄκουσον δὲ
καὶ νῦν. οἱ ἄνδρες οὗτοι ἀπικάται μαχεσόμενοι ἡμῖν πε-
ρὶ τῆς ἐσόδου, καὶ ταῦτα παρασκευάζονται. νόμος γὰρ
σφι οὕτω ἔχων ἐστί· ἐπεὰν μέλλωσι κινδυνεύειν τῇ ψυχῇ,
τότε τὰς κεφαλὰς κοσμέονται. ἐπίστασο δὲ, εἰ τούτους τε
καὶ τὸ ὑπομένον ἐν Σπάρτῃ καταστρέφεται, ἔστι οὐδὲν
ἄλλο ἔθνος ἀνθρώπων τό σε, βασιλεῦ, ὑπομενέει χεῖρας
ἀνταειρόμενον· νῦν γὰρ πρὸς βασιλῆην τε καὶ πόλιν
καλλίστην τῶν ἐν Ἑλλήσιν προσφέρει καὶ ἄνδρας ἀρί-

στους». κάρτα τε δὴ ἄπιστα Ξέρξῃ ἐφαίνεται τὰ λεγόμενα εἶναι, καὶ δευτέρα ἐπειρώτα ὄντινα τρόπον τοσοῦτοι ἔόντες τῇ ἑωυτοῦ στρατιῇ μαχέσονται. ὁ δὲ εἶπε «ὦ βασιλεῦ, ἐμοὶ χρᾶσθαι ὡς ἀνδρὶ φεύσῃ, ἣν μὴ ταυτὰ τοι ταύτῃ ἐκβῇ τῇ ἐγὼ λέγω».

Ταῦτα λέγων οὐκ ἔπειθε τὸν Ξέρξην. τέσσαρας μὲν δὴ παρεξῆκε ἡμέρας, ἐλπίζων αἰεὶ σφεας ἀποδρῆσεσθαι πέμπτη δέ, ὡς οὐκ ἀπαλλάσσοντο ἀλλὰ οἱ ἐφαίνοντο ἀναιδεῖν τε καὶ ἀβουλίῃ διαχρώμενοι μένειν, πέμπει ἐπ' αὐτοὺς Μήδους τε καὶ Κισσίους θυμωθεῖς, ἐντειλάμενός σφεας ζωγρήσαντες ἄγειν ἐς ὄψιν τὴν ἑωυτοῦ. ὥς δ' ἐσέπεσον φερόμενοι ἐς τοὺς Ἑλληνας οἱ Μῆδοι, ἔπιπτον πολλοί, ἄλλοι δ' ἐπεσήσαν, καὶ οὐκ ἀπήλυνον, καίπερ μεγάλως προσπταίοντες. δῆλον δ' ἐποίευν παντί τεφρὰ καὶ οὐκ ἦκιστα αὐτῶν βασιλεῖ, ὅτι πολλοὶ μὲν ἀνθρώποι εἶεν, ὀλίγοι δὲ ἄνδρες. ἐγένετο δὲ ἡ συμβολὴ δι' ἡμέρας. ἐπεῖτε δὲ οἱ Μῆδοι τροχέως περιεῖποντο, ἐνθαῦτα οὗτοι μὲν ὑπεξήσαν, οἱ δὲ Πέρσαι ἐκδεξάμενοι ἐπήσαν, τοὺς ἀθανάτους ἐκάλεε βασιλεύς, τῶν ἦρχε Ὑδάρνης, ὡς δὴ οὗτοί γε εὐπετέως κατεργασόμενοι. ὡς δὲ καὶ οὗτοι συνέμισγον τοῖσι Ἑλλήσι, οὐδὲν πλέον ἐφέροντο τῆς στρατιῆς τῆς Μηδικῆς ἀλλὰ τὰ αὐτά, ἅτε ἐν στεινοπόρῳ τε χώρῳ μαχόμενοι καὶ δούρασι βραχυτέροισι χρώμενοι ἢ περ οἱ Ἑλληνες, καὶ οὐκ ἔχοντες πλήθει χρήσασθαι. Λακεδαιμόνιοι δὲ ἐμάχοντο ἀξίως λόγον, ἄλλα τε ἀποδεικνύμενοι ἐν οὐκ ἐπισταμένοισι μάχεσθαι ἐξεπιστάμενοι, καὶ ὅπως ἐντρέψειαν τὰ νῶτα, ἀλέες φεύγεσκον δῆθ' ἐν, οἱ δὲ βάρβαροι ὀρῶντες φεύγοντας βοῇ τε καὶ πατάγῳ ἐπήσαν, οἱ δ' ἂν καταλαμβανόμενοι ὑπέστρεφον ἀντίοι εἶναι τοῖσι βαρβάροις, μεταστρεφόμενοι δὲ κατέβαλλον πλήθει ἀναριθμήτους τῶν Περσέων. ἔπιπτον δὲ καὶ αὐτῶν τῶν Σπαρτιητέων ἐνθαῦτα ὀλίγοι.

ἐπεὶ δὲ οὐδὲν ἐδυνέατο πορλαβεῖν οἱ Πέρσαι τῆς ἐξόδου
πειρώμενοι καὶ κατὰ τέλος καὶ παντοίως προσβάλλοντες,
¹² ἀπήλυνον ὀπίσω. ἐν ταύτῃσι τῇσι προσόδοισι λέγεται βα-
σιλέα θηνύμενον τρεῖς ἀναδραμεῖν ἐκ τοῦ θρόνου, δεί-
σαντα περὶ τῇ στρατιῇ. τότε μὲν οὕτω ἡγωνίσαντο, τῇ
δ' ὕστεραι ἡ οἱ βάρβαροι οὐδὲν ἄμεινον ἀέθλεον. ἅτε γὰρ
ὀλίγων ἐόντων, ἐλπίσαντές σφας κατατειρωματίσθαι τε
καὶ οὐκ οἴους τε ἔσεσθαι ἔτι χειρὰς ἀνταείρασθαι συνέ-
βαλλον. οἱ δὲ Ἕλληνες κατὰ τάξεις τε καὶ κατὰ ἔθνηα κε-
κοσμημένοι ἦσαν, καὶ ἐν μέρει ἕκαστοι ἐμάχοντο, πλὴν
Φωκέων· οὗτοι δὲ ἐς τὸ οὖρος ἐτάχθησαν φυλάξοντες τὴν
ἀτραπὸν. ὥς δὲ οὐδὲν ἀλλοιότερον οἱ Πέρσαι ἢ τῇ προτε-
ραίῃ ἐνώρων, ἀπήλυνον.

¹³ Ἀπορέοντος δὲ βασιλέως, ὅ τι χρήσεται τῷ παρόντι πρῆ-
γματι, Ἐπιάλτης ὁ Εὐρυδήμου ἀνὴρ Μηλιεύς ἦλθέ οἱ ἐς
λόγους ὥς μέγα τι παρὰ βασιλέως δοκέων οἴσεσθαι, ἔφρασε
τε τὴν ἀτραπὸν τὴν διὰ τοῦ οὖρος φέρουσαν ἐς Θερμοπύ-
λας, καὶ διέφθειρε τοὺς ταύτῃ ὑπομείναντας Ἕλλήνων.
ὕστερον δὲ δεισας Λακεδαιμονίους ἔφυγε ἐς Θεσσαλίην,
καὶ οἱ φυγόντι ὑπὸ τῶν Πυλαγόρων (τῶν Ἀμφικτυόνων
ἐς τὴν Πυλαίην συλλεγομένων) ἀργύριον ἐπεκηρύχθη.
χρόνῳ δὲ ὕστερον, κατῆλθε γὰρ ἐς Ἀντικύρην, ἀπέθανε
ὑπ' Ἀθηνάδεω ἀνδρὸς Τριχηνίου.

¹⁵ Ἐξέρξης δὲ, ἐπεὶ οἱ ἤρесе τὰ ὑπέσχετο ὁ Ἐπιάλτης κα-
τεργάσεσθαι, αὐτίκα περιχαρὴς γενόμενος ἔπεμπε Ὑδάρ-
νεα καὶ τῶν ἐστρατήγεε Ὑδάρνης· ὠρμέατο δὲ περὶ λύ-
χων ἀφὰς ἐκ τοῦ στρατοπέδου. τὴν δὲ ἀτραπὸν ταύτην
ἐξεῦρον μὲν οἱ ἐπιχώριοι Μηλιέες, ἐξευρόντες δὲ Θεσσα-
λοῖς· κατηγήσαντο ἐπὶ Φωκέας, τότε δτε οἱ Φωκέες φρά-
ξαντες τείχεϊ τὴν ἐσβολὴν ἦσαν ἐν σκέπη τοῦ πολέμου· ἐκ
τόσου δὴ κατεδέδεκτο ἐοῦσα οὐδὲν χρησιτὴ Μηλιεῦσι. ἔχει

δὲ ὧδε ἡ ἀτραπὸς αὕτη. ἄρχεται μὲν ἀπὸ τοῦ Ἀσωποῦ ποταμοῦ τοῦ διὰ τῆς διασφάγος ῥέοντος, οὖνομα δὲ τῷ οὐρεῖ τούτῳ καὶ τῇ ἀτραπῷ τωὐτὸ κέεται, Ἀνόπαια· τείνει δὲ ἡ Ἀνόπαια αὕτη κατὰ ῥάχιν τοῦ οὐρεος, λήγει δὲ κατὰ τε Ἀλπηνὸν πόλιν, πρώτην ἐοῦσαν τῶν Λοκρίδων πρὸς τῶν Μηλιέων, καὶ κατὰ Μελάμπυγόν τε καλεόμενον λίθον καὶ κατὰ Κερκώπων ἔδρας, τῇ καὶ τὸ στει-
 217 νότατόν ἐστι. κατὰ ταύτην δὴ τὴν ἀτραπὸν καὶ οὕτω ἔχουσιν οἱ Πέρσαι, τὸν Ἀσωπὸν διαβάντες, ἐπορεύοντο πᾶσαν τὴν νύκτα, ἐν δεξιῇ μὲν ἔχοντες οὐρεα τὰ Οἰταίων, ἐν ἀριστερῇ δὲ τὰ Τρηχινίων. ἡὼς τε δὴ διέφαινε καὶ ἐγένοντο ἐπ' ἀκρωτηρίῳ τοῦ οὐρεος. κατὰ δὲ τοῦτο τοῦ οὐρεος ἐφύλασσον, ὥς καὶ πρότερόν μοι δεδήλωται, Φωκέων χίλιοι ὀπλῖται, ὀνόμεναι τε τὴν σφειτέρην χώραν καὶ φρουρέοντες τὴν ἀτραπὸν. ἡ μὲν γὰρ κάτω ἐσβολὴ ἐφύλασσετο ὑπὸ τῶν εἰρηται· τὴν δὲ διὰ τοῦ οὐρεος ἀτραπὸν ἐθελονταὶ Φωκέες ὑποδεξάμενοι Λεωνίδῃ ἐφύλασσον.
 218 ἔμαθον δ' ἐσφείας οἱ Φωκέες ὧδε ἀναβιβηκότας· ἀναβαίροντες γὰρ ἐλάνθανον οἱ Πέρσαι τὸ οὐρος πᾶν ἐὼν δρυῶν ἐπίπλεον. ἦν μὲν δὴ νηγεμίη, ψόφου δὲ γινομένου πολλοῦ ὥς οἶκός ἦν φύλλων ὑποκεχυμένων ὑπὸ τοῖσι ποσὶ, ἀνὰ τε ἔδραμον οἱ Φωκέες καὶ ἐνέδυνον τὰ ὄπλα, καὶ αὐτίκα οἱ βάρβαροι παρήσαν. ὥς δὲ εἶδον ἄνδρας ἐνδυομένους ὄπλα, ἐν θώματι ἐγένοντο· ἐλπόμενοι γὰρ οὐδέν σφι φανήσεσθαι ἀντίξουν ἐνεκύρῃσαν στρατῷ. ἐνθαῦτα Ὑδάρνης καταρρωδήσας μὴ οἱ Φωκέες ἔωσι Λακεδαιμόνιοι, εἴρειτο τὸν Ἐπιάτην ὁδοπαὸς εἴη ὁ στρατός, πυθόμενος δὲ ἀτρεκέως διέτασσε τοὺς Πέρσας ὥς ἐς μάχην. Οἱ δὲ Φωκέες ὥς ἐβάλλοντο τοῖσι τοξεύμασι πολλοῖσί τε καὶ πυκνοῖσι, οἷχοντο φεύγοντες ἐπὶ τοῦ οὐρεος τὸν κόρυμβον, ἐπιστάμενοι ὥς ἐπὶ σφείας ὠρμήθησαν ἀρχήν, καὶ παρεσκευά-

δατο ὥς ἀπολεόμενοι. οὗτοι μὲν δὴ ταῦτα ἐφρόνεον, οἱ δὲ
 ἀμφὶ Ἐπιάλεινον καὶ Ὑδάρνεα Πέρσαι Φωκίων μὲν οὐδέ-
 να λόγον ἐποιεῦντο, οἱ δὲ κατέβαινον τὸ οὖρος κατὰ τάχος.
 219 Τοῖσι δὲ ἐν Θερμοπύλῃσι ἐοῦσι Ἑλλήνων πρῶτον μὲν
 ὁ μάντις Μεγιστίης, εἰδὼν ἐς τὰ ἱερά, ἔφρασε τὸν μέλ-
 λοντα ἔσεσθαι ἅμα ἡοῖ σφι θάνατον, ἐπὶ δὲ καὶ αὐτόμο-
 λοι ἦσαν οἱ ἐξαγγείλαντες τῶν Περσέων τὴν περίοδον.
 οὗτοι μὲν ἔτι νυκτὸς ἐσήμηναν, τρίτοι δὲ οἱ ἡμεροσκο-
 ποι καταδραμόντες ἀπὸ τῶν ἄκρων ἤδη διαφαινούσης ἡμέ-
 ρας. Ἐνθαῦτα ἐβουλεύοντο οἱ Ἕλληνες, καὶ σφῶν ἐσχί-
 ζοντο αἱ γνώμαι· οἱ μὲν γὰρ οὐκ ἔων τὴν τάξιν ἐκλιπεῖν
 οἱ δὲ ἀντέτεινον. μετὰ δὲ τοῦτο διακριθέντες οἱ μὲν ἀπαλ-
 λάσσοντο καὶ διασκεδασθέντες, κατὰ πόλιν ἕκαστοι ἐτρά-
 ποντο, οἱ δὲ αὐτῶν ἅμα Λεωνίδῃ μένειν αὐτοῦ παρεσκευά-
 220 δατο. λέγεται δὲ καὶ ὥς αὐτὸς σφῶν ἀπέπεμψε Λεωνί-
 δης, μὴ ἀπόλονται κηδόμενος· αὐτῷ δὲ καὶ Σπαρτιητέων
 τοῖσι παρεοῦσι οὐκ ἔχειν εὐπρεπέως ἐκλιπεῖν τὴν τάξιν ἐς
 τὴν ἡλθον φυλάξοντες ἀρχήν· ταύτη καὶ μᾶλλον τῇ
 γνώμῃ πλείστός εἰμι, Λεωνίδην, ἐπεῖτε ἥσθετο τοὺς συμ-
 μάχους ἐόντας ἀπροθύμους καὶ οὐκ ἐθέλοντας συνδιακιν
 δυνεῦειν, κελεῦσαί σφῶν ἀπαλλάσσεσθαι, αὐτῷ δὲ ἀπιέναι
 οὐ καλῶς ἔχειν. μένοντι δὲ αὐτοῦ κλέος μέγα ἐλείπετο,
 καὶ ἡ Σπάρτης εὐδαιμονίῃ οὐκ ἐξηλείφετο. ἐκέχρηστο γὰρ
 ὑπὸ τῆς Πυθίης τοῖσι Σπαρτιήτησι χρωμένοισι περὶ τοῦ
 πολέμου τούτου αὐτίκα κατ' ἀρχὰς ἐγειρομένου, ἢ Λακε-
 δαίμονα ἀνάστατον γενέσθαι ὑπὸ τῶν βαρβάρων, ἢ τὸν
 βασιλέα σφῶν ἀπολέσθαι. ταῦτα δὲ σφι ἐν ἔπεισι ἐξαμέ-
 τροισι χοῳ ἔχοντα ᾤδε·

ὕμιν δ', ὦ Σπάρτης οἰκήτορες εὐρυχόροιο,
 ἢ μέγα ἄστυ ἐρικυδὲς ὑπ' ἀνδράσι Περσεΐδῃσι
 πέρθεται, ἢ τὸ μὲν οὐκί, ἀφ' Ἑρακλέος δὲ γενέθλης

πενθήσει βασιλῇ φθίμενον Λακεδαιμόνος οὔρος
οὐ γὰρ τὸν ταύρων σχήσει μένος οὐδὲ λεόντων
ἀντιβίην· Ζηνὸς γὰρ ἔχει μένος· οὐδὲ ἔφημι
σχήσεσθαι, πρὶν τῶνδ' ἕτερον διὰ πάντα δάσσηται.

Ταῦτά τε δὴ ἐπιλεγόμενον Λεωνίδην, καὶ βουλόμενον
κλέος καταθέσθαι μύνων Σπαρτιητέων, ἀποπέμψαι τοὺς
συμμάχους μᾶλλον ἢ γνώμῃ διενειχθέντας οὕτω ἀκόσμως
221 οἷχεσθαι τοὺς οἰχομένους· μαρτύριον δέ μοι καὶ τότε οὐκ
ἐλάχιστον τούτου πέρι γέγονε, ὅτι καὶ τὸν μάντιν ὅς εἴ-
παιτο τῇ στρατιῇ ταύτῃ, Μεγιστήν τὸν Ἀκαρονᾶνα, λεγό-
μενον εἶναι τὰ ἀνέκαθεν ἀπὸ Μελάμποδος, τούτου τὸν
εἵπαντα ἐκ τῶν ἱερῶν τὰ μέλλοντά σφι ἐκβαίνειν, φανερός
ἐστὶ Λεωνίδης ἀποπέμψων, ἵνα μὴ συναπόληται σφι. ὁ δὲ
ἀποπεμπόμενος αὐτὸς μὲν οὐκ ἀπέλιπε, τὸν δὲ παῖδα συ-
στρατευόμενον, ἑόντα οἱ μουνογενέα, ἀπέπεμψε.

222 Οἱ μὲν νῦν σύμμαχοι οἱ ἀποπεμπόμενοι οἷχοντό τε
ἀπιόντες καὶ ἐπείθοντο Λεωνίδῃ, Θεσπῖες δὲ καὶ Θηβαῖοι
κατέμειναν μόννοι παρὰ Λακεδαιμονίοισι. τούτων δὲ Θη-
βαῖοι μὲν ἀέκοντες ἔμενον καὶ οὐ βουλόμενοι (κατεῖχε
γὰρ σφεας Λεωνίδης ἐν ὁμήρων λόγῳ ποιεύμενος), Θε-
σπῖες δὲ ἐκόντες μάλιστα, οἳ οὐκ ἔφασαν ἀπολιπόντες
Λεωνίδην καὶ τοὺς μετ' αὐτοῦ ἀπαλλάξεσθαι, ἀλλὰ κατα-
μείναντες συναπέθανον. ἐστρατήγεε δὲ αὐτῶν Δημόφιλος
ὁ Διαδρόμεω.

223 Ξέρξης δὲ ἐπεὶ ἡλίου ἀνατείλαντος σπονδὰς ἐποιήσατο,
ἐπισχὼν χρόνον ἐς ἀγορῆς κού μάλιστα πληθώρην πρόσο-
δον ἐποιέετο· καὶ γὰρ ἐπέσταλτο ἐξ Ἐπιάτῃ οὕτω ἀπὸ
γὰρ τοῦ οὔρεος ἡ κατάβασις συντομωτέρη τέ ἐστὶ καὶ
βραχύτερος ὁ χῶρος πολλὸν ἤπερ ἡ περίοδος τε καὶ ἀνά-
βασις οἳ τε δὴ βάρεβαροι οἳ ἀμφὶ Ξέρξην προήσαν· καὶ οἳ
ἀμφὶ Λεωνίδην Ἕλληνες, ὥς τὴν ἐπὶ θανάτῳ ἔξοδον ποιεύ-

μενοι, ἤδη πολλῶ μᾶλλον ἢ κατ' ἀρχάς ἐπεξήσαν ἐς τὸ
 εὐρύτερον τοῦ αὐχένος. τὸ μὲν γὰρ ἔρμα τοῦ τείχεος
 106 ἐφυλάσσετο, οἱ δὲ ἀνὰ τὰς προτέρας ἡμέρας ὑπεξιόντες
 ἐς τὰ στεινόπορα ἐμίχοντο. τότε δὲ συμμίσγοντες ἔξω τῶν
 στεινῶν ἐπιπτον πλήθει πολλοὶ τῶν βαρβάρων· ὅπισθε
 γὰρ οἱ ἡγεμόνες τῶν τελέων ἔχοντες μάστιγας ἐρράπιζον
 πάντα ἄνδρα, αἰεὶ ἐς τὸ πρόσω ἐποιρύνοντες. πολλοὶ μὲν
 δὴ ἐσέπιπτον αὐτῶν ἐς τὴν θάλασσαν καὶ διεφθείροντο,
 πολλῶ δ' ἔτι πλεῖνες κατεπατέντο ζωὴ ὑπ' ἀλλήλων·
 ἦν δὲ λόγος οὐδεὶς τοῦ ἀπολλυμένου. ἅτε γὰρ ἐπιστάμε-
 νοι τὸν μέλλοντά σφι ἔσεσθαι θάνατον ἐκ τῶν περιμόν-
 των τὸ οὖρος, ἀπεδείκνυντο ῥώμης ὅσον εἶχον μέγιστον
 ἐς τοὺς βαρβάρους, παραχρῶμενοί τε καὶ ἀτέοντες δού-
 107 ρατα μὲν νῦν τοῖσι πλέοσι αὐτῶν τηρικαῦτα εἰτύχανε κα-
 τεηγότα ἤδη, οἱ δὲ τοῖσι ξίφεσι διεργάζοντο τοὺς Πέρσας.
 καὶ Λεωνίδης τε ἐν τούτῳ τῷ πόνῳ πίπτει ἀνὴρ γενόμε-
 νος ἄριστος, καὶ ἕτεροι μετ' αὐτοῦ οὐνόμαστοι Σπαρτιη-
 τέων, τῶν ἐγὼ ὡς ἀνδρῶν ἀξίων γενομένων ἐπυθόμην τὰ
 οὐνόματα, ἐπυθόμην δὲ καὶ ἀπάντων τῶν τριηκοσίων.
 καὶ δὴ καὶ Περσέων πίπτουσι ἐνθαῦτα ἄλλοι τε πολλοὶ
 καὶ οὐνόμαστοί, ἐν δὲ δὴ καὶ Δαρείου δύο παῖδες Ἀβρο-
 κόμης τε καὶ Ὑπεράνθης, ἐκ τῆς Ἀρτάνεω θυγατρὸς
 Φραταγούνης γερονότες Δαρείῳ. Ὁ δὲ Ἀρτάνης Δαρείου
 μὲν τοῦ βασιλέως ἦν ἀδελφεός, Ὑσιάσπεος δὲ τοῦ Ἀρ-
 σάμεος παῖς· ὃς καὶ ἐκδιδοὺς τὴν θυγατέρα Δαρείῳ τὸν
 οἶκον πάντα τὸν ἑωυτοῦ ἐπέδωκε ὡς μούνης οἱ εἰούσης
 225 ταύτης τέκνον. Ἐξέξω τε δὴ δύο ἀδελφεοὶ ἐνθαῦτα πί-
 πτουν μαχόμενοι ὑπὲρ τοῦ νεκροῦ τοῦ Λεωνίδεω, Περ-
 σέων τε καὶ Λακεδαιμονίων ὦθισμός ἐγένετο πολλός, ἐς
 ὃ τοῦτόν τε ἀρετῇ οἱ Ἕλληνες ὑπεξείρυσαν καὶ ἐτρέφαντο
 τοὺς ἐναντίους τετράκις. Τοῦτο δε συνεστήκει μέχρι οὗ

οἱ σὺν Ἐπιάλῃ παρεγένοντο. ὥς δὲ τούτους ἦκειν ἐπύ-
θοντο οἱ Ἕλληνες, ἐνθεῦτεν ἤδη ἑτεροιοῦτο τὸ νεῖκος· ἔς
τε γὰρ τὸ στενὸν τῆς ὁδοῦ ἀνεχώρεον ὀπίσω, καὶ παραμει-
ψάμενοι τὸ τεῖχος ἐλθόντες ἵκοντο ἐπὶ τὸν κολωνὸν πάν-
τες ἄλλες οἱ ἄλλοι πλὴν Θηβαίων. ὁ δὲ κολωνὸς ἔστι ἐν
τῇ ἐσόδῳ, ὅκου νῦν ὁ λίθινος λέων ἔστηκε ἐπὶ Λεωνίδῃ.
ἐν τούτῳ σφέας τῷ χώρῳ ἀλεξομένους μαχαίρησι, τοῖσι
αὐτῶν ἐτύγχανον ἔτι περιεοῦσαι, καὶ χερσὶ καὶ στόμασι
κατέχωσαν οἱ βάρβαροι βάλλοντες, οἱ μὲν ἐξ ἐναντίας
ἐπισπόμενοι καὶ τὸ ἔρυμα τοῦ τείχεος συγχώσαντες, οἱ δὲ
περιελθόντες πάντοθεν περισταδόν.



- 226 Λακεδαιμονίων δὲ καὶ Θεσπιέων τοιούτων γενομένων,
ὅμως λέγεται ἄριστος ἀνὴρ γενέσθαι Σπαρτιήτης Διηφέ-
κης, τὸν τότε φασὶ εἶπαι τὸ ἔπος πρὶν ἢ συμμῆξαι σφεας
τοῖσι Μήδοισι, πνυθόμενον πρὸς τευ τῶν Τρηχινίων ὥς
ἐπεὰν οἱ βάρβαροι ἀπίωσι τὰ τοξεύματα, τὸν ἥλιον ὑπὸ
τοῦ πλήθεος τῶν ὕπτων ἀποκρύπτουσι· τοσοῦτό τι πλη-
θος αὐτῶν εἶναι· τὸν δὲ οὐκ ἐκπλαγέντα τούτοις εἶπαι, »

ἀλογίῃ ποιούμενον τὸ Μῆδων πλῆθος, ὥς πάντα σφι ἀγα-
θὰ ὁ Τρηχίνιος ξεῖνος ἀγγέλλοι, εἰ ἀποκρυπτόντων τῶν
Μῆδων τὸν ἥλιον ὑπὸ σκιῇ ἔσοιτο πρὸς αὐτοὺς ἡ μάχη
καὶ οὐκ ἐν ἡλίῳ. ταῦτα μὲν καὶ ἄλλα τοιοῦτότροπα ἔπεά
φασι Διηνέκεα τὸν Λακεδαιμόνιον λιπέσθαι μνημόσυνα·
μετὰ δὲ τοῦτον ἀριστεῦσαι λέγονται Λακεδαιμόνιοι δύο
ἀδελφοί, Ἀλφεός τε καὶ Μάρων Ὀρσιφάντιου παῖδες.
Θεσπιέων δὲ εὐδοκίμειε μάλιστα τῷ οὐνόμα ἦν Διθύραμ-
βος Ἀρματίδew.

228 Θαφθεῖσι δέ σφι αὐτοῦ ταύτῃ τῇπερ ἔπεσον, καὶ τοῖσι
πρότερον τελευτήσασι ἢ ὑπὸ Λεωνίδew ἀποπεμφθέντας
οἴχεσθαι, ἐπιγέγραπται γράμματα λέγοντα τάδε·

μυριάσι ποτὲ τᾶδε τριακοσίαις ἐμάχοντο

ἐκ Πελοποννάσου χιλιάδες τέτορες.

ταῦτα μὲν δὴ τοῖσι πᾶσι ἐπιγέγραπται, τοῖσι δὲ Σπαρτι-
ήτησι ἰδίῃ

ὦ ξεῖν', ἀγγέλλειν Λακεδαιμονίοις ὅτι τῇδε

κείμεθα τοῖς κείνων ῥήμασι πειθόμενοι.

Λακεδαιμονίοισι μὲν δὴ τοῦτο, τῷ δὲ μάντι τόδε·

μῆμα τόδε κλεινοῖο Μεγιστία, ὃν ποτε Μῆδοι

Σπερχειὸν ποταμὸν κτεῖναν ἀμειψάμενοι,

μάντιος, ὅς τότε κῆρας ἐπερχομένας σάφα εἰδὼς

οὐκ ἔτλη Σπάρτης ἡγεμόνας προλιπεῖν.

ἐπιγράμμασι μὲν νυν καὶ στήλῃσι, ἔξω ἢ τὸ τοῦ μάντιος

ἐπίγραμμα, Ἀμφικτύονές εἰσι σφεας οἱ ἐπικοσμήσαντες·

τὸ δὲ τοῦ μάντιος Μεγιστίew Σιμωνίδης ὁ Λεωπρέπέος
ἔστι κατὰ ξεινίην ὁ ἐπιγράφας.

XI. Αἱ παρὰ τὸ Ἀρτεμίδιον ναυμαχίαι

(Βιβλ. VIII, κεφ. 8—18)

8 Ἐν δὲ τούτῳ τῷ χρόνῳ, ἐν τῷ οὗτοι ἀριθμὸν ἐποι-

εὗντο τῶν νεῶν (ἦν γὰρ ἐν τῷ στρατοπέδῳ τούτῳ Σκυλλίης Σκιωναῖος δούτης τῶν τότε ἀνθρώπων ἄριστος, ὃς καὶ ἐν τῇ ναυηγίᾳ τῇ κατὰ τὸ Πήλιον γενομένη πολλὰ μὲν ἔσωσε τῶν χρημάτων τοῖσι Πέρσῃσι, πολλὰ δὲ καὶ αὐτὸς περιεβάλετο), οὗτος ὁ Σκυλλίης ἐν νόῳ μὲν εἶχε ἄρα καὶ πρότερον αὐτομολήσῃν ἐς τοὺς Ἑλληνας, ἀλλ' οὐ γὰρ οἱ παρέσχε ὥς τότε. ὅτεφ' μὲν δὴ τρόπῳ τὸ ἐνθεῦτεν ἔτι ἀπίκετο ἐς τοὺς Ἑλληνας, οὐκ ἔχω εἶπαι ἀτρεκέως, θαυμάζω δέ, εἰ τὰ λεγόμενά ἐστι ἀληθέα. λέγεται γάρ, ὥς ἐξ Ἀφειτέων δὺς ἐς τὴν θάλασσαν οὐ πρότερον ἀνέσχε, πρὶν ἢ ἀπίκετο ἐπὶ τὸ Ἀρτεμίσιον, σταδίους μάλιστα κη τούτους ἐς ὀγδώκοντα διὰ τῆς θαλάσσης διεξεληθὼν. λέγεται μὲν νυν καὶ ἄλλα ψευδέσι ἵκελα περὶ τοῦ ἀνδρὸς τούτου, τὰ δὲ μετεξέτερα ἀληθέα. περὶ μέντοι τούτου γνώμη μοι ἀποδεδέχθω πλοῖφ' μιν ἀπικέσθαι ἐπὶ τὸ Ἀρτεμίσιον. ὥς δὲ ἀπίκετο, αὐτίκα ἐσήμενε τοῖσι στρατηγοῖσι τὴν τε ναυηγίην ὥς γένοιτο, καὶ τὰς περιπεμφθείσας τῶν νεῶν περὶ Εὐβοίαν.

- 9 Τοῦτο δὲ ἀκούσαντες οἱ Ἕλληνες λόγον σφίσι αὐτοῖσι ἐδίδοσαν. πολλῶν δὲ λεχθέντων ἐνῖκα τὴν ἡμέρην ἐκείνην αὐτοῦ μείναντάς τε καὶ ἀβλισθέντας, μετέπειτεν νύκτα μέσσην παρέντας πορεύεσθαι καὶ ἀπαντᾶν τῇσι περιπλωούσῃσι τῶν νεῶν. μετὰ δὲ τοῦτο, ὥς οὐδεὶς σφι ἐπέπλωε δειλὴν ὀφίην γινομένην τῆς ἡμέρης φυλάξαντες αὐτοὶ ἐπανεπλῶον ἐπὶ τοὺς βαρβάρους, ἀπόπειραν αὐτῶν ποιήσασθαι
 10 βουλόμενοι τῆς τε μάχης καὶ τοῦ διεκπλόου. ὁρῶντες δὲ σφεας οἱ τε ἄλλοι στρατιῶται οἱ Ξέρξεω καὶ οἱ στρατηγοὶ ἐπιπλῶοντας νηυσὶ ὀλίγησι, πάγχυ σφι μανίην ἐπενείκοντες ἀνῆγον καὶ αὐτοὶ τὰς νέας, ἐλπίσαντές σφεας εὐπετέως αἰρήσειν, οἰκότα κάρτα ἐλπίσαντες. τὰς μὲν γὰρ τῶν Ἑλλήνων ὁρῶντες ὀλίγας νέας, τὰς δὲ ἐωυτῶν πλήθει

- τε πολλαπλησίας καὶ ἄμεινον πλωούσας, καταφρονήσαν-
τες ταῦτα ἐκυκλοῦντο αὐτοὺς ἐς μέσον. ὅσοι μὲν νυν τῶν
Ἰώνων ἦσαν εὖνοοι τοῖσι Ἑλλήσι, ἀέκοντές τε ἐστρα-
τεύοντο, συμφορὴν τε ἐποιεῦντο μεγάλην, ὁρῶντες περιε-
χομένους αὐτοὺς καὶ ἐπιστάμενοι ὥς οὐδεὶς αὐτῶν ἀπονο-
στήσει· οὕτω ἀσθενέα σφι ἐφαίνετο εἶναι τὰ τῶν Ἑλλή-
νων πρήγματα. ὅσοισι δὲ καὶ ἡδομένοισι ἦν τὸ γινόμενον,
ἄμειλλαν ἐποιεῦντο, ὅπως αὐτὸς ἕκαστος πρῶτος νέα Ἀτ-
τικὴν ἐλὼν δῶρα παρὰ βασιλέος λάμψεται. Ἀθηναίων
γὰρ αὐτοῖσι λόγος ἦν πλεῖστος ἀνὰ τὰ στρατόπεδα. τοῖσι
- 11 δὲ Ἑλλήσι ὥς ἐσήμηνε, πρῶτα μὲν ἀντίπροφροι τοῖσι
βαρβάροισι γενόμενοι ἐς τὸ μέσον τὰς πρύμνας συνήγα-
γον, δεύτερα δὲ σημήναντος ἔργου εἶχοντο, ἐν ὀλίγῳ περ
ἀπολαμφθέντες καὶ κατὰ στόμα. ἐνθαῦτα τριήκοντα νέας
αἰρέουσι τῶν βαρβάρων καὶ τὸν Γόργον τοῦ Σαλαμινίων
βασιλέος ἀδελφεὸν Φιλάονα τὸν Χέρσιος, λόγιμον ἐόντα
ἐν τῷ στρατοπέδῳ ἄνδρα. πρῶτος δὲ Ἑλλήνων νέα τῶν
πολεμίων εἶλε ἀνὴρ Ἀθηναῖος Λυκομήδης Αἰσχροῖον,
καὶ τὸ ἀριστήϊον ἔλαβε οὗτος. τοὺς δ' ἐν τῇ ναυμαχίῃ
ταύτῃ ἑτεροαλκῶς ἀγωνιζομένους, νύξ ἐπελθοῦσα διέλυσε.
οἱ μὲν δὴ Ἕλληνες ἐπὶ τὸ Ἀρτεμίσιον ἀπέπλων, οἱ δὲ
βάρβαροι ἐς τὰς Ἀφειτάς, πολλὸν παρὰ δόξαν ἀγωνισάμε-
νοι. ἐν ταύτῃ τῇ ναυμαχίῃ Ἀντίδωρος Λήμνιος μούνος
τῶν σὺν βασιλεῖ Ἑλλήνων ἐόντων αὐτομολέει ἐς τοὺς
Ἕλληνας, καὶ οἱ Ἀθηναῖοι διὰ τοῦτο τὸ ἔργον ἔδοσαν
αὐτῷ χῶρον ἐν Σαλαμῖνι.
- 12 Ὡς δὲ εὐφρόνη ἐγεγόνεε, ἦν μὲν τῆς ὥρης μέσον
θέρους, ἐγίνετο δὲ ὕδωρ τε ἄπλετον διὰ πάσης τῆς νυκτὸς
καὶ σκληραὶ βροштаὶ ἀπὸ τοῦ Πηλίου· οἱ δὲ νεκροὶ καὶ τὰ
ναήγια ἐξεφορέοντο ἐς τὰς Ἀφειτάς, καὶ περὶ τε τὰς
πρόφρας τῶν νεῶν εἰλέοντο καὶ ἐτάρασσον τοὺς ταρσοὺς

- τῶν κωπέων. Οἱ δὲ στρατιῶται οἱ ταύτῃ ἀκούοντες ταῦτα ἐς φόβον κατιστέατο, ἐλπίζοντες πάγχυ ἀπολέεσθαι ἐς οἷα κακὰ ἦγον· πρὶν γὰρ ἢ καὶ ἀναπνεῦσαί σφεας ἔκ τε τῆς ναυηγίης καὶ τοῦ χειμῶνος τοῦ γενομένου κατὰ Πήλιον ὑπέλαβε ναυμαχίῃ καρτερή, ἐκ δὲ τῆς ναυμαχίης ὄμβρος τε λάβρος καὶ ῥεύματα ἰσχυρὰ ἐς θάλασσαν ὠρμημένα βρονταί τε σκληραί. καὶ τούτοις μὲν τοιαύτῃ νύξ ἐγίνετο, 14 τοῖσι δὲ ταχθεῖσι αὐτῶν περιπλῶειν Εὐβοίαν ἢ αὐτὴ περ ἐοῦσα νύξ πολλὸν ἦν ἔτι ἀγριωτέρη, τοσούτῳ ὅσῳ ἐν πελάγει φερομένοις ἐπέπιπτε, καὶ τὸ τέλος σφί ἐγένετο ἄχαρι. ὥς γὰρ δὴ πλώουσι αὐτοῖσι χειμῶν τε καὶ τὸ ὕδωρ ἐπεγίνετο ἐοῦσι κατὰ τὰ Κοῖλα τῆς Εὐβοίης, φερόμενοι τῷ πνεύματι καὶ οὐκ εἰδότες τῇ ἐφέροντο, ἐξέπιπτον πρὸς τὰς πέτρας. ἐποίετό τε πᾶν ὑπὸ τοῦ θεοῦ, ὅπως ἂν ἐξισωθείη τῷ Ἑλληνικῷ τὸ Περσικὸν μηδὲ πολλῶ πλέον εἴη. οὗτοι μὲν νυν περὶ τὰ Κοῖλα τῆς Εὐβοίης διεφθείροντο, οἱ δὲ ἐν Ἀφειῇσι βάρβαροι, ὥς σφί ἀσμένοις ἡμέρῃ ἐπέλαμψε, ἀτρέμας τε εἶχον τὰς νέας, καὶ σφί ἀπεχρᾶτο κακῶς πρήσσουσι ἡσυχίην ἄγειν ἐν τῷ παρεόντι. τοῖσι δὲ Ἑλλησι ἐπεβώθειον νέες τρεῖς καὶ πεντήκοντα Ἀττικάι. αὐταί τε δὴ σφεας ἐπέρρωσαν ἀπικόμεναι, καὶ ἅμα ἀγγελίῃ ἐλθοῦσα ὥς τῶν βαρβάρων οἱ περιπλῶντες τὴν Εὐβοίαν πάντες εἶσαν διεφθαρμένοι ὑπὸ τοῦ γενομένου χειμῶνος. φυλάξαντες δὲ τὴν αὐτὴν ὥρην πλώοντες ἐπέπεσον νηυσὶ Κιλίσσησι, ταύτας δὲ διαφθείραντες, ὥς εὐφρόνῃ ἐγένετο, ἀπέπλων ὀπίσω ἐπὶ τὸ Ἀρτεμίσιον.
- 15 Τρίτῃ δὲ ἡμέρῃ δεινὸν τι ποιησάμενοι οἱ στρατηγοὶ τῶν βαρβάρων νέας οὕτω σφί ὀλίγας λυμαίνεσθαι καὶ τὸ ἀπὸ Ξέρξεω δειμαίνοντες οὐκ ἀνεμειναν ἔτι τοὺς Ἑλλήνας μάχης ἄρξαι, ἀλλὰ παρακελευσάμενοι κατὰ μέσον

ἡμέρης ἀνῆγον τὰς νέας. συνέπιπτε δὲ ὥστε τῇσι αὐτῇσι
 ἡμέρησι τὰς ναυμαχίας γίνεσθαι ταύτας καὶ τὰς πεζομα-
 χίας τὰς ἐν Θερμοπύλῃσι. ἦν δὲ πᾶς ὁ ἀγὼν τοῖσι κατὰ
 θάλασσαν περὶ τοῦ Εὐρύπου, ὥσπερ τοῖσι ἀμφὶ Λεωνί-
 δην τὴν ἐσβολὴν φυλάσσειν. οἱ μὲν δὴ παρεκελεύοντο ὁκῶς
 μὴ παρήσουσι ἐς τὴν Ἑλλάδα τοὺς βαρβάρους, οἱ δ' ὁκῶς
 τὸ Ἑλληνικὸν στρατεύμα διαφθείραντες τοῦ πόρου κρα-
 16 τήσουσι. ὥς δὲ ταξάμενοι οἱ Ξέρξεω ἐπέπλων, οἱ Ἕλλη-
 νες ἀτρέμας εἶχον πρὸς τῷ Ἀρτεμισίῳ. οἱ δὲ βάρβαροι
 μνησιόδοι ποιήσαντες τῶν νεῶν ἐκυκλοῦντο, ὥς περιλά-
 βοιεν αὐτούς. ἐνθεῦτεν οἱ Ἕλληνες ἐπανέπλων τε καὶ
 συνέμισγον. ἐν ταύτῃ τῇ ναυμαχίᾳ παραπλήσιοι ἀλλήλοισι
 ἐγένοντο. ὁ γὰρ Ξέρξεω στρατὸς ὑπὸ μεγάρους τε καὶ
 πλήθους αὐτὸς ὑπ' ἐωντοῦ ἔπιπτε, ταρασσομένων τε τῶν
 νεῶν καὶ περιπιπτονσέων περὶ ἀλλήλας· ὁμοῦ μέντοι ἀν-
 τεῖχε καὶ οὐκ εἶκε· δεινὸν γὰρ χοῦμα ἐποιεῦντο ὑπὸ νεῶν
 ὀλίγων ἐς φυγὴν τράπεσθαι. πολλὰ μὲν δὴ τῶν Ἑλλή-
 νων νέες διεφθείροντο, πολλοὶ δὲ ἄνδρες, πολλῶ δ' ἐτι
 πλεῦνες νέες τε τῶν βαρβάρων καὶ ἄνδρες. οὕτω δὲ ἀγω-
 νιζόμενοι διέστησαν χωρὶς ἐκάτεροι.

17 Ἐν ταύτῃ τῇ ναυμαχίᾳ Αἰγύπτιοι μὲν τῶν Ξέρξεω
 στρατιωτῶν ἡρώστευσαν, οἱ ἄλλα τε ἔργα μεγάλα ἀπεδέ-
 ξαντο καὶ νέας αὐτοῖσι ἀνδράσι εἶλον Ἑλληνίδας πέντε.
 τῶν δὲ Ἑλλήνων κατὰ ταύτην τὴν ἡμέρην ἡρώστευσαν
 Ἀθηναῖοι, καὶ Ἀθηναίων Κλεινίης ὁ Ἀλκιβιάδης, ὃς
 δαπάνην οἰκὴν παρέχόμενος ἐστρατεύετο ἀνδράσι τε
 δικησοίοισι καὶ οἰκὴν νηί.

Ὡς δὲ διέστησαν ἄσμενοι ἐκάτεροι, ἐς ὄρμον ἠπείγοντο.

X. Ἀλώσεως τῶν Ἀθηνῶν
καὶ πυρπόλῃσις τῆς Ἀκροπόλεως αὐτῶν
(Βιβλ. VIII, κεφ. 40, 42, 49-55).

- 40 Ὁ δὲ Ἑλλήνων ναυτικός στρατός ἀπὸ τοῦ Ἀρτεμισίου Ἀθηναίων δεηθέντων ἐς Σαλαμῖνα κατίσχει τὰς νέας. τῶνδε δὲ εἵνεκεν προσεδεήθησαν αὐτῶν σχεῖν πρὸς Σαλαμῖνα Ἀθηναῖοι, ἵνα αὐτοὶ παῖδάς τε καὶ γυναῖκας ὑπεξαγάγῃνται ἐκ τῆς Ἀττικῆς, πρὸς δὲ καὶ βουλευσύνται τὸ ποιητέον αὐτοῖσι ἔσται.
- 42 Ἐπεὶ δὲ οἱ ἀπ' Ἀρτεμισίου ἐς Σαλαμῖνα κατέσχον τὰς νέας, συνέρρεε καὶ ὁ λοιπὸς πυνθανόμενος ὁ τῶν Ἑλλήνων ναυτικός στρατός ἐκ Τροιζῆνος· ἐς γὰρ Πώγωνα τὸν Τροιζηνίων λιμένα προεῖρητο συλλέγεσθαι. συνελέχθησάν τε δὴ πολλῶ πλεῦνες νέες ἢ ἐπ' Ἀρτεμισίῳ ἐνανμάχεον, καὶ ἀπὸ πολλίων πλεόνων. ναύαρχος μὲν νυν ἐπὴν ὄντος ὅσπερ ἐπ' Ἀρτεμισίῳ, Εὐρυβιάδης ὁ Εὐρυκλείδew ἀνὴρ Σπαρτιήτης, οὐ μέντοι γένεος τοῦ βασιλῆους ἐών. νέας δὲ πολλῶ πλείστας τε καὶ ἄριστα πλωούσας παρείχοντο Ἀθηναῖοι.
- 49 Ὡς δὲ ἐς τὴν Σαλαμῖνα συνῆλθον οἱ στρατηγοί, ἐβουλεύοντο προθέντος Εὐρυβιάδew γνώμην ἀποφαίνεσθαι τὸν βουλόμενον, ὅκου δοκέοι ἐπιτηδεότατον εἶναι ναυμαχίην ποιέεσθαι τῶν αὐτοὶ χωρέων ἐγκρατέες εἰσί· ἡ γὰρ Ἀττικὴ ἀπέιτο ἤδη, τῶν δὲ λοιπέων πέρι προτίθει. αἱ γνῶμαι δὲ τῶν λεγόντων αἱ πλείσται συνεξέπιπτον πρὸς τὸν Ἰσθμὸν πλώσαντας ναυμαχέειν πρὸ τῆς Πελοποννήσου, ἐπιλέγοντες τὸν λόγον τόνδε, ὥς ἦν νικηθέωσι τῇ ναυμαχίῃ, ἐν Σαλαμῖνι μὲν ἐόντες πολιορκήσονται ἐν νήσῳ, ἵνα σφι τιμωρίῃ οὐδεμία ἐπιφανήσεται, πρὸς δὲ τῷ Ἰσθμῷ ἐς τοὺς ἐκωτῶν ἐξοίσονται.

50 Ταῦτα τῶν ἀπὸ Πελοποννήσου στρατηγῶν ἐπιλεγομένων ἐληλύθει ἀνὴρ Ἀθηναῖος ἀγγέλλων ἦκειν τὸν βάρο-
 βαρον ἐς τὴν Ἀττικὴν καὶ πᾶσαν αὐτὴν πυρπολέεσθαι.
 ὁ γὰρ διὰ Βοιωτῶν τραπόμενος στρατὸς ἅμα Ξέρξῃ, ἐμ-
 πρήσας Θεσπιέων τὴν πόλιν αὐτῶν ἐκλελοιπότες ἐς Πε-
 λοπόννησον καὶ τὴν Πλαταιέων ὁσανύτως, ἦκέ τε ἐς τὰς
 Ἀθήνας καὶ πάντα ἐκεῖνα ἐδήριον. Ἐνέπρησε δὲ Θεσπειάν
 τε καὶ Πλάταιαν πυθόμενος Θηβαίων, ὅτι οὐκ ἐμῆδιζον.

51 ἀπὸ δὲ τῆς διαβάσιος τοῦ Ἑλλησπόντου, ἐνθεν πορεύε-
 σθαι ἤρξαντο οἱ βάρβαροι, ἕνα αὐτοῦ διατρίψαντες μῆνα,
 ἐν τῷ διέβαινον ἐς τὴν Εὐρώπην, ἐν τρισὶ ἐτέροισι μῆσι
 ἐγένοντο ἐν τῇ Ἀττικῇ, Καλλιάδεω ἄρχοντος Ἀθηναί-
 οισι. καὶ αἰρέουσι ἔρημον τὸ ἄστυ, καὶ τινὰς ὀλίγους εὐ-
 ρίσκουσι τῶν Ἀθηναίων ἐν τῷ ἱερῷ ὄντας, ταμίας τε
 τοῦ ἱεροῦ καὶ πένητας ἀνθρώπους, οἱ φραξάμενοι τὴν
 ἀκρόπολιν θύρῃσί τε καὶ ξύλοισι ἡμύνοντο τοὺς ἐπιόντας,
 ἅμα μὲν ὑπ' ἀσθενείης βίου οὐκ ἐκχωρήσαντες ἐς Σα-
 λαμῖνα, πρὸς δὲ αὐτοὶ δοκέοντες ἐξευρηκέναι τὸ μαντήϊον,
 τὸ ἢ Πυθίῃ σφι ἔχρησε, τὸ ξύλινον τεῖχος ἀνάλωτον ἔσε-
 σθαι, καὶ αὐτὸ δὴ τοῦτο εἶναι τὸ κρησφύγετον κατὰ τὸ
 μαντήϊον, καὶ οὐ τὰς νέας.

52 Οἱ δὲ Πέρσαι ἰζόμενοι ἐπὶ τὸν καταντίον τῆς ἀκροπό-
 λιος ὄχθον, τὸν Ἀθηναῖοι καλέουσιν Ἀρήϊον πάγον, ἐπο-
 λόρκεον τρόπον τοιόνδε· ὅπως στυπεῖον περὶ τοὺς οἰ-
 σινοὺς περιθέντες ἄφειαν, ἐτόξευον ἐς τὸ φράγμα. ἐν-
 θαῦτα Ἀθηναίων οἱ πολιορκεόμενοι ὁμῶς ἡμύνοντο, καί-
 περ ἐς τὸ ἔσχατον κακοῦ ἀπιγμένοι καὶ τοῦ φράγματος
 προδεδωκότος. οὐδὲ λόγους τῶν Πεισιστρατιδῶν προσ-
 φερόντων περὶ ὁμολογίης ἐνεδέκοντο, ἀμυνόμενοι δὲ ἄλ-
 λα τε ἀντεμυχανῶντο καὶ δὴ καὶ προσσιόντων τῶν βαρ-
 βάρων πρὸς τὰς πύλας ὀλοιστρόχους ἀπίεσαν ὥστε Ξέρ-

ξην ἐπὶ χρόνον συχνὸν ἀπορίησι ἐνέχεσθαι οὐ δυνάμε-
 53 ρὸν σφεας ἐλεῖν. χρόνῳ δ' ἐκ τῶν ἀπόρων ἐφάνη δὴ τις
 ἔξοδος τοῖσι βαρβάροισι· ἔδρε γὰρ κατὰ τὸ θεοπρόπιον
 πᾶσαν τὴν Ἀτικὴν τὴν ἐν τῇ ἡπείρῳ γενέσθαι ὑπὸ Πέ-
 ροισι. ἔμπροσθε ὦν πρὸ τῆς ἀκροπόλεως, ὅπισθε δὲ τῶν
 πυλέων καὶ τῆς ἀνόδου, τῇ δὴ οὔτε τις ἐφύλασσε οὔτ' ἂν
 ἤλπιε μὴ κοτέ τις κατὰ ταῦτα ἀναβαίῃ ἀνθρώπων, ταύτη
 ἀνέβησάν τινες κατὰ τὸ ἱερὸν τῆς Κέκροπος θυγατρὸς
 Ἀγλαύρου, καίτοι περ ἀποκρήμνον ἑόντος τοῦ χώρου.
 ὥς δὲ εἶδον αὐτοὺς ἀναβεβηκότας οἱ Ἀθηναῖοι ἐπὶ τὴν
 ἀκρόπολιν, οἱ μὲν ἐρρίπτεον ἑωυτοὺς κατὰ τοῦ τείχεος
 κάτω καὶ διεφθείροντο, οἱ δὲ ἐς τὸ μέγαρον κατέφενγον.
 τῶν δὲ Περσέων οἱ ἀναβεβηκότες πρῶτον μὲν ἐιράποντο
 πρὸς τὰς πύλας, ταύτας δὲ ἀνοίξαντες τοὺς ἰκέτας ἐφό-
 54 νευον· ἐπεὶ δὲ σφι πάντες κατέστρωντο, τὸ ἱερὸν συλή-
 σαντες ἐνέπρησαν πᾶσαν τὴν ἀκρόπολιν. σχὼν δὲ παντε-
 λέως τὰς Ἀθήνας Ξέρξης ἀπέπεμψε εἰς Σοῦσα ἄγγελον
 ἱππέα Ἀρταβάνῳ ἀγγελέοντα τὴν παρθεοῦσάν σφι εὐπρη-
 ξίην. ἀπὸ δὲ τῆς πέμψιος τοῦ κήρυκος δευτέρῃ ἡμέρῃ
 συγκαλέσας Ἀθηναίων τοὺς φυγάδας, ἑωυτῷ δὲ ἐπομέ-
 νους, ἐκέλευε τρόπῳ τῷ σφειτέρῳ θῦσαι τὰ ἱερὰ ἀναβάντας
 εἰς τὴν ἀκρόπολιν, εἴτε δὴ ὦν ὅπιν τινα ἰδὼν ἐνυ-
 πνίου ἐνετίλλετο ταῦτα, εἴτε καὶ ἐνθυμῖόν οἱ ἐγένετο ἐμ-
 55 πρήσαντι τὸ ἱερὸν. οἱ δὲ φυγάδες τῶν Ἀθηναίων ἐποίη-
 σαν τὰ ἐντεταλμένα. τοῦ δὲ εἵνεκεν τούτων ἐπεμνήσθην,
 φράσω. ἔστι ἐν τῇ ἀκροπόλει ταύτῃ Ἐρεχθίδος τοῦ γηγε-
 νέος λεγομένου εἶναι νηὸς, ἐν τῷ ἐλαίῃ τε καὶ θάλασσᾳ
 ἔνι, τὰ λόγος παρ' Ἀθηναίων Ποσειδέωνά τε καὶ Ἀθη-
 ναίην ἐρίσαντας περὶ τῆς χώρας μαρτύρια θέσθαι. ταύ-
 την ὦν τὴν ἐλαίην ἅμα τῷ ἄλλῳ ἱερῷ κατέλαβε ἔμπρη-
 σθῆναι ὑπὸ τῶν βαρβάρων· δευτέρῃ δὲ ἡμέρῃ ἀπὸ τῆς

ἐμπροΐσιος Ἀθηναίων οἱ θύειν ὑπὸ βασιλέος κελευόμενοι ὥς ἀνέβησαν ἐς τὸ ἱρόν, ὧρων βλαστὸν ἐκ τοῦ στελέχεος ὅσον τε πηχυαῖον ἀναδεδραμηκότα. οὗτοι μὲν νυν ταῦτα ἔφρασαν.

Ἡ παρὰ τὴν Σαλαμῖνα ναυμαχία

(Βιβλ. VIII, κεφ. 83—96).

80 Τοῖσι δὲ Ἑλλήσι ὥς πιστὰ δὴ τὰ λεγόμενα ἦν τῶν Τηνίων ῥήματα, παρεσκευάζοντο ὥς ναυμαχῆσοντες. ἡὼς τε δὴ διέφαινε, καὶ οἱ σύλλογον τῶν ἐπιβατέων ποιησάμενοι, προηγόρευε εὖ ἔχοντα μὲν ἐκ πάντων θεμιστοκλῆς, τὰ δὲ ἔπεα ἦν πάντα κρέσσω τοῖσι ἔσσοσι ἀντιθέμενα ὅσα δὲ ἐν ἀνθρώπου φύσει καὶ καταστάσι ἐργίγνεται, παραινέσας δὴ τούτων τὰ κρέσσω αἰρέεσθαι, καὶ καταπλέξας τὴν ῥῆσιν, ἐσβαίνειν ἐκέλευε ἐς τὰς νέας. καὶ οὗτοι μὲν δὴ ἐσέβαινον, καὶ ἦ ε ἦ ἀπ' Αἰγίνης τριήρης, ἦ κατὰ τοὺς Αἰακίδας ἀπεδήμησε. ἐνθαῦτα ἀνῆγον τὰς νέας ἀπάσας οἱ Ἕλληνες

84 Ἀναγομένοισι δέ σφι αὐτίκα ἐπεκέατο οἱ βάροβαροι. οἱ μὲν δὴ ἄλλοι Ἕλληνες πρὸ μνην ἀνεκρούοντο καὶ ὤκελλον τὰς νέας, Ἀμεινίης δὲ Παλληγεὺς ἀνὴρ Ἀθηναῖος ἐξαναχθεὶς νηὶ ἐμβάλλει. συμπλακείσης δὲ τῆς νεὸς καὶ οὐ δυναμένων ἀπαλλαγῆναι, οὕτω δὴ οἱ ἄλλοι Ἀμεινίῃ βωθέοντες συνέμισγον. Ἀθηναῖοι μὲν οὕτω λέγουσι τῆς ναυμαχίης γενέσθαι τὴν ἀρχήν, Αἰγινῆται δὲ τὴν κατὰ τοὺς Αἰακίδας ἀποδημήσασαν ἐς Αἶγιναν, ταύτην εἶναι τὴν ἄρξασαν. λέγεται δὲ καὶ τάδε, ὥς φάσμα σφι γυναικὸς ἐφάνη, φανεῖσαν δὲ διακελεύεσθαι ὥστε καὶ ἅπαν ἀκοῦσαι τὸ τῶν Ἑλλήνων στρατόπεδον ὄνειδίσασαν πρότερον τάδε· «ὦ δαιμόνιοι, μέγρι κόσους ἔτι

85 πρύμνην ἀνακρούσεσθαι ; » κατὰ μὲν δὴ Ἀθηναίους ἐτε-
τάχατο Φοίνικες (οἷτοι γὰρ εἶχον τὸ πρὸς Ἐλευσῖνός τε
καὶ ἐσπέρης κέρας) κατὰ δὲ Λακεδαιμονίους Ἴωνες· οἷ-
τοι δ' εἶχον τὸ πρὸς τὴν ἡῶ τε καὶ τὸν Πειραιέα. ἐθέλο-
κάκεον μέντοι αὐτῶν κατὰ τὰς Θεμιστοκλέους ἐντολὰς ὀλί-
γοί, οἱ δὲ πλεῖνες οὔ. ἔχω μὲν νῦν συγχῶν οὐνόματα τρι-
ηρόρων καταλέξει τῶν νέας Ἑλληνίδας ἐλόντων, χορή-
σομαι δὲ αὐτοῖσι οὐδὲν πλὴν Θεομήστορος τε τοῦ Ἀνδρο-
δάμαντος καὶ Φυλάκου τοῦ Ἰστιαίου, Σαμίων ἀμφοτέρων.
τοῦδε δὲ εἵνεκεν μέμνημαι τούτων μούνων, ὅτι Θεομήστωρ
μὲν διὰ τοῦτο τὸ ἔργον Σάμου ἐνυράννευσε καταστησάν-
των τῶν Περσέων, Φύλακος δὲ εὐεργέτης βασιλέος ἀνε-
γράφῃ καὶ χώρῃ οἱ ἐδωρήθη πολλή· οἱ δ' εὐεργέται βα-
σιλέος ὀροσάγγαι καλέονται Περσιστί.

- 86 Περὶ μὲν νῦν τούτους οὕτω εἶχε, τὸ δὲ πλῆθος τῶν
νεῶν ἐν τῇ Σαλαμῖνι ἐκεραίετο, αἱ μὲν ὑπ' Ἀθηναίων
διαφθειρόμεναι, αἱ δὲ ὑπ' Αἰγινητέων. αἶτε γὰρ τῶν μὲν
Ἑλλήνων σὺν κόσμῳ ναυμαχεόντων κατὰ τάξιν, τῶν δὲ
βαρβάρων οὔτε τεταγμένων ἔτι οὔτε σὺν νόῳ ποιεύντων
οὐδέν, ἔμελλε τοιοῦτό σφι συνοίσεσθαι, οἷόν περ ἀπέβη.
καίτοι ἦσαν γε καὶ ἐγένοντο ταύτην τὴν ἡμέρην μακροῦ
ἀμείνοντες αὐτοὶ ἐωυτῶν ἢ πρὸς Εὐβοίῃ, πᾶς τις προθυ-
μέμενος καὶ δειμαίνων Ξέρξην, ἐδόκεε τε ἕκαστος ἐωυτὸν
θῆήσεσθαι βασιλέα. κατὰ μὲν δὴ τοὺς ἄλλους οὐκ ἔχω
87 μετεξετέρους εἰπεῖν ἀτρεκέως ὥς ἕκαστοι τῶν βαρβάρων ἢ
τῶν Ἑλλήνων ἡγωνίζοντο, κατὰ δὲ Ἀρτεμισίην τὰδε ἐγέ-
νετο, ἀπ' ὧν εὐδοκίμησε μᾶλλον ἔτι παρὰ βασιλεῦ· ἐπειδὴ
γὰρ ἐς θόρυβον πολλὸν ἀπῆκετο τὰ βασιλέος πράγματα,
ἐν τούτῳ τῷ καιρῷ ἢ Ἀρτεμισίης ἐδιώκετο ὑπὸ νεὸς Ἀτ-
τικῆς· καὶ ἢ οὐκ ἔχονσα διαφυγεῖν, ἔμπροσθε γὰρ αὐτῆς
ἦσαν ἄλλαι νέες φίλιναι, ἢ δὲ αὐτῆς πρὸς τῶν πολεμίων

μάλιστα ἐτύγχανε ἑοῦσα, ἔδοξέ οἱ τότε ποιῆσαι, τὸ καὶ συν-
 ἦναι ποιεσάσῃ διωκομένη γὰρ ὑπὸ τῆς Ἀττικῆς φέ-
 ρουσα ἐνέβαλε νηὶ φιλίῃ ἀνδρῶν τε Καλυνδέων καὶ αὐ-
 τοῦ ἐπιπλώοντος τοῦ Καλυνδέων βασιλέως Δαμασιθύμου.
 εἰ μὲν καὶ τι νεῖκος πρὸς αὐτὸν ἐγεγόνεε ἔτι περὶ Ἑλλήσ-
 ποντον ἑόντων, οὐ μέντοι ἔγωγε ἔχω εἰπεῖν, οὔτε εἰ ἐκ



προνοίης αὐτὰ ἐποίησε, οὔτε εἰ συνεκύρησε ἡ τῶν Καλυν-
 δέων κατὰ τύχην παραπεσοῦσα νηῦς. ὥς δὲ ἐνέβαλέ τε
 καὶ κατέδυσε, εὐτυχίῃ χρησαμένη διπλόα ἑωυτὴν ἀγαθὰ
 ἐργάσατο· ὃ τε γὰρ τῆς Ἀττικῆς νεὸς τριήραρχος ὥς εἶδε
 μιν ἐμβάλλουσαν νηὶ ἀνδρῶν βαρβάρων, νομίσας τὴν νέα
 τὴν Ἀρτεμισίης ἢ Ἑλληνίδα εἶναι ἢ αὐτομολέειν ἐκ τῶν
 βαρβάρων καὶ αὐτοῖσι ἀμύνειν, ἀποστρέψας πρὸς ἄλλας
 88 ἐτράπετο. τοῦτο μὲν τοιοῦτο αὐτῇ σινῆναικε γενέ-
 σθαι διαφυγεῖν τε καὶ μὴ ἀπολέσθαι. τοῦτο δὲ συνέβη
 ὥστε κακὸν ἐργασαμένην ἀπὸ τούτων αὐτὴν μάλιστα εὖ-
 δοκιμῆσαι παρὰ Ξέρξῃ. λέγεται γὰρ βασιλέα θηνούμενον

μαθεῖν τὴν νῆα ἐμβαλοῦσαν καὶ δὴ τινα εἶπαι τῶν παρεόντων· «δέσποτα, ὁρᾷς Ἀρτεμισίην, ὡς εὖ ἀγωνίζεται καὶ νῆα τῶν πολεμίων κατέδυσε;» καὶ τὸν ἐπειρέσθαι, εἰ ἀληθῶς ἐστὶ Ἀρτεμισίης τὸ ἔργον, καὶ τοὺς φάναι, σαφέως τὸ ἐπίσημον τῆς νεὸς ἐπισταμένους τὴν δὲ διαφθαρεῖσαν ἠπιστέατο εἶναι πολεμίην. ἰά τε γὰρ ἄλλα, ὡς εἴρηται, αὐτῇ συνήνεικε ἐς εὐτυχίην γενόμενα καὶ τὸ τῶν ἐκ τῆς Καλυνδικῆς νεὸς μηδένα ἀποσωθέντα κατήγορον γενέσθαι. Ξέρξην δὲ εἶπαι λέγεται πρὸς τὰ φραζόμενα· «οἱ μὲν ἄνδρες γεγόνασί μοι γυναῖκες αἱ δὲ γυναῖκες ἄνδρες» ταῦτα μὲν Ξέρξην φασὶ εἶπαι.

- 89 Ἐν δὲ τῷ πόνῳ τούτῳ ἀπὸ μὲν ἔθανε ὁ στρατηγὸς Ἀριαβίγνης ὁ Δαρεῖον, Ξέρξεω ἐὼν ἀδελφεός, ἀπὸ δὲ ἄλλοι πολλοὶ τε καὶ οὐνομαστοὶ Περσέων καὶ Μήδων καὶ τῶν ἄλλων συμμάχων, ὀλίγοι δέ τινες καὶ Ἑλλήνων. αἶτε γὰρ νέειν ἐπιστάμενοι, τοῖσι αἱ νέες διεφθείροντο, οἱ μὴ ἐν χειρῶν νόμῳ ἀπολλύμενοι ἐς τὴν Σαλαμίνα διένειον. τῶν δὲ βαρβάρων οἱ πολλοὶ ἐν τῇ θαλάσῃ διεφθάρησαν, νέειν οὐκ ἐπιστάμενοι ἐπεὶ δὲ αἱ προῶται ἐς φυγὴν ἐτρόποντο, ἐνθαῦτα αἱ πλεῖσται διεφθείροντο. εἰ γὰρ ὀπισθε τεταγμένοι, ἐς τὸ πρόσθε τῇσι νηυσὶ παριέναι πειρώμενοι ὡς ἀποδεξόμενοί τι καὶ αὐτοὶ ἔργον βασιλεῦ, τῇσι σφετέ-
- 90 ρησι νηυσὶ φευγούσῃσι περιέπιπτον. ἐγένετο δὲ καὶ τότε ἐν τῷ θορύβῳ τούτῳ τῶν τινὲς Φοινίκων, τῶν αἱ νέες διεφθάραιτο ἐλθόντες παρὰ βασιλέα διέβαλλον τοὺς Ἴωνας ὡς δι' ἐκείνους ἀπολοῖατο αἱ νέες, ὡς προδόντων. συνήνεικε ὦν οὕτω ὥστε Ἴωνων τε τοὺς στρατηγούς μὴ ἀπολέσθαι, Φοινίκων τε τοὺς διαβάλλοντας λαβεῖν τοιόνδε μισθόν· ἔτι τούτων ταῦτα λεγόντων ἐνέβαλε νηὶ Ἀττικῇ Σαμοθρηκικῇ νηὺς. ἥ τε δὴ Ἀττικὴ κατεδύετο, καὶ ἐπιφερομένη Αἰγιναιῇ νηὺς κατέδυσε τῶν Σαμοθρηκίων τὴν

νέα. ἅτε δὴ ἔόντες ἀκοντισταὶ οἱ Σαμοθρήικες τοὺς ἐπιβάτας ἀπὸ τῆς καταδυσάσης νεὸς βάλλοντες ἀπήραξαν καὶ ἐπέβησάν τε καὶ ἔσχον αὐτήν. ταῦτα γενόμενα τοὺς Ἰωνας ἐρρύσατο· ὥς γὰρ εἶδὲ σφεας Ξέρξης ἔργον μέγα ἐργασαμένους, ἐτράπετο πρὸς τοὺς Φοίνικας οἷα ὑπερλυπέομένους τε καὶ πάντας αἰτιώμενος, καὶ σφεων ἐκέλευσε τὰς κεφαλὰς ἀποταμεῖν, ἵνα μὴ αὐτοὶ κακοὶ γενόμενοι τοὺς ἀμείνονας διαβάλλωσι. ὅπως γὰρ τινα ἴδοι Ξέρξης τῶν ἑωυτοῦ ἔργον τι ἀποδεικνύμενον ἐν τῇ ναυμαχίῃ, κατήμενος ὑπὸ τῷ οὐρεῖ τῷ ἀντίον Σαλαμῖνος, τὸ καλέεσθαι Αἰγάλεως, ἀνεπυνθάνετο τὸν ποιήσαντα, καὶ οἱ γραμματισταὶ ἀνέγραφον πατρόθεν τὸν τριήραρχον καὶ τὴν πόλιν. πρὸς δέ τι καὶ προσεβάλετο φίλος ἐὼν Ἀριαράμνης ἀνὴρ Πέρσης παρεὼν τούτου τοῦ Φοινικῆίου πάθεος.

91 Οἱ μὲν δὴ πρὸς τοὺς Φοίνικας ἐτράποντο, τῶν δὲ βαρβάρων ἐς φυγὴν τραπομένων καὶ ἐκπλωόντων πρὸς τὸ Φάληρον Αἰγινῆται ὑποστάντες ἐν τῷ πορθμῷ ἔργα ἀπεδέξαντο λόγου ἄξια. οἱ μὲν γὰρ Ἀθηναῖοι ἐν τῷ θορύβῳ ἐκεράζον τὰς τε ἀντισταμένας καὶ τὰς φευγούσας τῶν νεῶν, οἱ δὲ Αἰγινῆται τὰς ἐκπλωούσας· ὅπως δέ τινες τοὺς Ἀθηναίους διαφύγοιεν, φερόμενοι ἐσέπιπτον ἐς
92 τοὺς Αἰγινήτας. ἐνθαῦτα συνεκύρεον νέες ἢ τε Θεμιστοκλέος διώκουσα νέα, καὶ ἡ Πολυκρίτου τοῦ Κρίου ἀνδρὸς Αἰγινήτεω νηὶ ἐμβαλοῦσα Σιδωνίῃ, ἥπερ εἴλε τὴν προφυλάσσουσαν ἐπὶ Σκιαθῶ τὴν Αἰγιναίην, ἐπ' ἧς ἔπλωε Πυθέης ὁ Ἰσχερόου, τὸν οἱ Πέρσαι κατακοπέντα ἀρετῆς εἵνεκεν εἶχον ἐν τῇ νηὶ ἐκπαγλεόμενοι. τὸν δὴ περιάγουσα ἅμα τοῖσι Πέρσῃσι ἤλω νηὺς ἡ Σιδωνίῃ ὥστε Πυθέην οὕτω σωθῆναι ἐς Αἰγιναν. ὥς δὲ ἐσεῖδε τὴν νέα τὴν Ἀττικὴν ὁ Πολύκριτος, ἔγνω τὸ σημήϊον ἰδὼν τῆς στρατηγίδος, καὶ βώσας τὸν Θεμιστοκλέα ἐπεκεροτόμησε ἐς τῶν

Αἰγινητέων τὸν μηδισμόν ὀνειδίζων. ταῦτα μὲν νυν νηὶ
 ἐμβάλων ὁ Πολύκριτος ἀπέρριψε ἐς Θεμιστοκλέα, οἱ δὲ
 βάρβαροι, τῶν αἱ νέες περιεγένοντο, φεύγοντες ἀπίκοντο
 93 ταύτῃ ἤκουσαν Ἑλλήνων ἄριστα Αἰγινῆται, ἐπὶ δὲ Ἀθη-
 ναῖοι, ἀνδρῶν δὲ Πολύκριτός τε ὁ Αἰγινῆτης καὶ Ἀθη-
 ναῖοι Εὐμένης τε ὁ Ἀναγυράσιος καὶ Αμεινίης Παλ-
 ληνεύς, ὃς καὶ Ἀρτεμισίην ἐπεδίωξε. εἰ μὲ νυν ἔμαθε,
 ὅτι ἐν ταύτῃ πλώοι Ἀρτεμισίη, οὐκ ἂν ἐπαύσατο πρό-
 τερον ἢ εἰλέ μιν ἢ καὶ αὐτὸς ἦλω. τοῖσι γὰρ Ἀθηναίων
 τριηράρχοισι παρικεκέλευστο, πρὸς δὲ καὶ ἄεθλον ἐκέετο
 μύρται δραχμαί, ὃς ἂν μιν ζωὴν ἔλῃ. δεινὸν γάρ τι ἐποι-
 εῦντο γυναιῖκα ἐπὶ τὰς Ἀθήνας στρατεύεσθαι. αὕτη μὲν
 δὴ, ὥς πρότερον εἴρηται, διέφυγε, ἦσαν δὲ καὶ οἱ ἄλλοι,
 τῶν αἱ νέες περιεγεγόνεσαν, ἐν τῷ Φαλήρῳ.

Ἀδείμαντον δὲ τὸν Κορίνθιον στρατηγὸν λέγουσι
 94 Ἀθηναῖοι αὐτίκα κατ' ἀρχάς, ὥς συνέμισγον αἱ νέες, ἐκ-
 πλαγέντια τε καὶ ὑπερδείσαντα, τὰ ἱστία ἀειράμενον οἴχε-
 σθαι φεύγοντα, ἰδόντας δὲ τοὺς Κορινθίους τὴν στρατηγίδα
 φεύγουσαν ὡσαύτως οἴχεσθαι. ὥς δὲ ἄεα φεύγοντας γί-
 νεσθαι τῆς Σαλαμινίης κατὰ τὸ ἱερὸν Ἀθηναίης Σκιράδος,
 περιλίπτειν σφι κέλητα θείῃ πομπῇ, τὸν οὔτε πέμπαντα
 φανῆναι οὐδένα, οὔτε τι τῶν ἀπὸ τῆς στρατιῆς εἰδόσι
 προσφέρεσθαι τοῖσι Κορινθίοις. τῇδε δὲ συμβάλλονται
 εἶναι θεῖον τὸ πρῆγμα· ὥς γὰρ ἀγχοῦ γενέσθαι τῶν
 νεῶν, τοὺς ἀπὸ τοῦ κέλητος λέγειν τάδε· Ἀδείμαντε, σὺ
 μὲν ἀπαστρέψας τὰς νέας ἐς φυγὴν ὥρμησαι καταπροδοὺς
 τοὺς Ἑλληνας· οἱ δὲ καὶ δὴ νικῶσι, ὅσον αὐτοὶ ἡρώωντο
 ἐπικρατῆσαι τῶν ἐχθρῶν. ταῦτα λεγόντων, ἀπιστέειν γὰρ
 τὸν Ἀδείμαντον, αὐτὺς τάδε λέγειν, ὥς αὐτοὶ οἰοί τε

εἶεν ἀγόμενοι ὁμηροὶ ἀποθνήσκειν, ἣν μὴ νικῶντες φαί-
 νωνται οἱ Ἕλληνες. οὕτω δὴ ἀποστρέψαντα τὴν νέαν αὐτόν
 τε καὶ τοὺς ἄλλους ἐπ' ἐξεργασμένοισι ἐλθεῖν ἐς τὸ στρα-
 τόπεδον. τούτους μὲν τοιαύτη φάτις ἔχει ὑπὸ Ἀθηναίων,
 οὐ μέντοι αὐτοὶ γε Κορίνθιοι ὁμολογέουσι, ἀλλ' ἐν πρώ-
 τοις σφέας αὐτοὺς τῆς ναυμαχίης νομίζουσι γενέσθαι,
 μαρτυρεῖ δέ σφι καὶ ἡ ἄλλη Ἑλλάς. Ἀριστείδης δὲ ὁ

Ἀριστείδης

Ἀνσιμάχου ἀνὴρ Ἀθηναῖος, τοῦ καὶ ὀλίγω τι πρότερον
 τούτων ἐπεμνήσθην ὡς ἀνδρὸς ἀρίστου, οὗτος ἐν τῷ θο-
 ρύῳ τούτῳ τῷ περὶ Σαλαμῖνα γενομένῳ τάδε ἐποίηε·
 παραλαβὼν πολλοὺς τῶν ὀπλιτέων, οἱ παρατετάχατο παρὰ
 τὴν ἀκτὴν τῆς Σαλαμίνης χώρας, γένος ἑόντες Ἀθη-
 ναῖοι, ἐς τὴν Ψυττάλειαν νῆσον ἀπέβησε ἄγων, οἱ τοὺς
 Πέρσας τοὺς ἐν τῇ νησίδι ταύτῃ κατεφόνευσαν πάντα.
 96 Ὡς δὲ ἡ ναυμαχία διετέλυτο, κατειρύσαντες ἐς τὴν
 Σαλαμῖνα οἱ Ἕλληνες τῶν ναυηγίων ὅσα ταύτῃ ἐτύγ-
 χανε εἶτι ἑόντα, ἑτοιμοὶ ἦσαν ἐς ἄλλην ναυμαχίην, ἐλπί-
 ζοντες τῇσι περιεούρησι νηυσὶ εἶτι χρήσεσθαι βασιλείᾳ.

58 XII. Ἡ ἐν Πλαταιαῖς μάχη (Βιβλ. IX κεφ. 58.75).

Μαρδόνιος δὲ ὡς ἐπύθετο τοὺς Ἕλληνας ἀποικομέ-
 νους ὑπὸ νύκτα εἶδέ τε τὸν χώρον ἔρημον, καλέσας τὸν
 Αἰριαῖον Θώρηκα καὶ τοὺς ἀδελφεοὺς αὐτοῦ Εὐρύπυ-
 λον καὶ Θρασυδήϊον ἔλεγε· ὦ παῖδες Ἀλεύεω, εἶτι τί λέ-
 ξετε τάδε ὀρῶντες ἔρημα; ὑμεῖς γὰρ οἱ πλησιόχωροι ἐλέ-
 γετε Λακεδαιμονίους οὐ φεύγειν ἐκ μάχης, ἀλλὰ ἄνδρας
 εἶναι τὰ πολέμια πρῶτους. τοὺς πρότερόν τε μετισταμέ-
 νους ἐκ τῆς τάξις εἶδετε, νῦν τε ὑπὸ τὴν παροικομένην νύ-
 κτα καὶ οἱ πάντες ὀρῶμεν διαδράντας· διέδεξάν τε, ἐπεὶ σφέας
 ἔδεε πρὸς τοὺς ἀψευδέως ἀρίστους ἀνθρώπων μάχη δια-

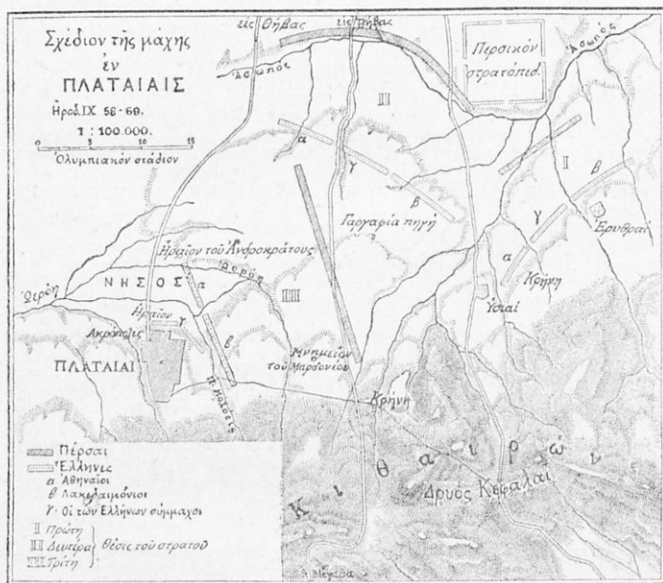
κριθῆναι, ὅτι οὐδένες ἄρα ἐόντες ἐν οὐδαμοῖσι ἐοῦσι Ἑλ-
 λησι ἐναπεδεικνύατο. καὶ ὑμῖν μὲν ἐοῦσι Περσέων ἀπεί-
 ροισι πολλή ἐκ γε ἐμεῦ ἐγίνετο συγγνώμη, ἐπαινεόντων
 τούτους, τοῖσι τι καὶ συνηδέατε· Ἀρταβάζου δὲ θῶμα καὶ
 μᾶλλον ἐποιεύμην τὸ καὶ καταρρωδῆσαι Λακεδαιμονίους,
 καταρρωδῆσαντά τε ἀποδέξασθαι γνώμην δειλοτάτην, ὥς
 χρεὸν εἶη ἀναζεύξαντας τὸ στρατόπεδον ἰέναι ἐς τὸ Θη-
 βαίων ἄστρῳ πολιορκησομένους· τὴν ἔτι πρὸς ἐμεῦ βασι-
 λεὺς πύσεται. καὶ τούτων μὲν ἐτέρωθι ἔσται λόγος, νῦν
 δὲ ἐκείνοισι ταῦτα ποιεῦσι οὐκ ἐπιτρεπτέα ἐστί, ἀλλὰ διω-
 κτέοι εἰσὶ ἐς ὃ καταλαμφθέντες δώσουσι ἡμῖν τῶν δὴ
 59 ἐποίησαν Πέρσας πάντων δίκας.» ταῦτα εἶπας ἦγε τοὺς
 Πέρσας δρόμῳ διαβάοντας τὸν Ἀσωπὸν κατὰ στίβον τῶν
 Ἑλλήνων ὥς δὴ ἀποδιδρυσκόντων, ἐπεῖχέ τε ἐπὶ Λακε-
 δαιμονίους τε καὶ Τεγεήτας μούνοους· Ἀθηναίους γὰρ
 τραπομένους ἐς τὸ πεδίον ὑπὸ τῶν ὄχθων οὐ κατώρα.
 Πέρσας δὲ ὀρῶντες ὠρμημένους διώκειν τοὺς Ἕλληνας
 οἱ λοιποὶ τῶν βαρβαρικῶν τελέων ἄρχοντες ἀντίκα πάν-
 τες ἤειραν τὰ σημήϊα, καὶ ἐδίωκον ὥς ποδῶν ἕκαστος
 εἶχον, οὔτε κόσμῳ οὐδενὶ κοσμηθέντες οὔτε τάξι. καὶ οὗτοι
 μὲν βοῇ τε καὶ ὀμίλῳ ἐπήϊσαν ὥς ἀναρπασόμενοι τοὺς
 Ἕλληνας.

60 Πανσανίης δέ, ὥς προσεκέετο ἡ ἵππος, πέμψας πρὸς
 τοὺς Ἀθηναίους ἱππέα, λέγει τάδε· «ἄνδρες Ἀθηναῖοι,
 ἀγῶνος μεγίστου προκειμένου, ἐλενθέρην εἶναι ἢ δεδου-
 λωμένην τὴν Ἑλλάδα, προδεδόμεθα ὑπὸ τῶν συμμάχων
 ἡμεῖς τε οἱ Λακεδαιμόνιοι καὶ ὑμεῖς οἱ Ἀθηναῖοι ὑπὸ τὴν
 παροικομένην νύκτι διαδράντων. νῦν ὧν δέδοκται τὸ ἐν-
 θεῦτεν τὸ ποιητέον ἡμῖν, ἀμυνομένους γὰρ τῇ δυνάμεθα
 ἀριστα περιστελλεῖν ἀλλήλους. εἰ μὲν νυν ἐς ὑμέας ὥρ-
 μησε ἀρχὴν ἡ ἵππος, χρῆν δὴ ὑμέας τε καὶ τοὺς μετ' ἡ-
 μέων τὴν Ἑλλάδα οὐ προδιδόντας Τεγεήτας βωθῆειν

ὕμῃν νῦν δέ, ἐς ἡμέας γὰρ ἅπαντα κεχώρηκε, δίκαιοί ἐστε ὑμεῖς πρὸς τὴν πιεζομένην μάλιστα τῶν μοιρῶν ἀμυνέοντες ἰέναι. εἰ δ' ἄρα αὐτοὺς ὑμέας καταλελάβηκε ἀδυνατόν τι βωθῆειν, ὑμεῖς δ' ἡμῖν τοὺς τοξότας ἀποπέμψαντες χάριν θέσθε. συνοίδαμεν δὲ ὑμῖν ὑπὸ τὸν παρεόντα τόνδε πόλεμον εἶναι πολλὸν προθυμοτάτοις, ὥστε καὶ ταῦτα ἑσακούειν».

16 Ταῦτα οἱ Ἀθηναῖοι ὡς ἐπύθοντο, ὠρμέατο βωθῆειν καὶ τὰ μάλιστα ἐπαμύνειν. καὶ σφι ἤδη στείχουσι ἐπιθέεται οἱ ἀντιταχθέντες Ἑλλήνων τῶν μετὰ βασιλέος γενομένων ὥστε μηκέτι δύνασθαι βωθῆσαι· τὸ γὰρ προσκείμενόν σφεας ἐλύπεε. οὕτω δὴ μυνωνθέντες Λακεδαιμόνιοι καὶ Τεγεῆται, εἶοντες σὺν ψιλοῖσι ἀριθμὸν οἱ μὲν πεντακισμῦριοι, Τεγεῆται δὲ τρισχίλιοι (οὗτοι γὰρ οὐδαμὰ ἀπεσχίζοντο ἀπὸ Λακεδαιμονίων), ἐσφαγιάζοντο ὡς συμβαλέοντες Μαρδονίῳ καὶ τῇ στρατιῇ τῇ παρεούσῃ. καὶ οὐ γάρ σφι ἐγίνετο τὰ σφάγια χρηστά, ἔπιπτον δὲ αὐτῶν ἐν τούτῳ τῷ χρόνῳ πολλοὶ καὶ πολλῷ πλεῦνες ἐτρωματίζοντο· φράξαντες γὰρ τὰ γέρρα οἱ Πέρσαι ἀπίεσαν τῶν τοξευμάτων πολλὰ ἀφειδέως, οὕτω ὥστε πιεζομένων τῶν Σπαρτιηέων καὶ τῶν σφαγίων οὐ γινομένων ἀποβλέψαντα τὸν Πανσανίην πρὸς τὸ Ἑραιοὺς τὸ Πλαταιέων ἐπικαλέσασθαι τὴν θεόν, χρηίζοντα μηδαμῶς σφεας ψευ-
62 σθῆναι τῆς ἐλπίδος. ταῦτα δ' εἰς τοῦτου ἐπικαλεομένου προεξαναστάντες πρότεροι οἱ Τεγεῆται ἐχώρεον ἐς τοὺς βαρβάρους, καὶ τοῖσι Λακεδαιμονίοισι αὐτίκα μετὰ τὴν εὐχὴν τὴν Πανσανίῳ ἐγίνετο θυζόμενοις τὰ σφάγια χρηστά. ὥς δὲ χρόνῳ κοιτὲ ἐγένετο, ἐχώρεον καὶ οὗτοι ἐπὶ τοὺς Πέρσας, καὶ οἱ Πέρσαι ἀντίοι τὰ τόξα μετέντες. ἐγίνετο δὲ πρῶτον περὶ τὰ γέρρα μάχη. ὥς δὲ ταῦτα ἐπεπώκεε, ἤδη ἐγίνετο ἡ μάχη ἰσχυρὴ παρ' αὐτὸ τὸ Δη-

μήτριον καὶ χρόνον ἐπὶ πολλόν, ἐς ὃ ἀπίκοντο ἐς ὠθισμόν· τὰ γὰρ δούρατα ἐπιλαμβανόμενοι κατέκλων οἱ βάρβαροι. λήματι μὲν νυν καὶ ῥώμῃ οὐκ ἔσσανες ἦσαν οἱ Πέρσαι, ἀνοπλοι δὲ ἔόντες καὶ πρὸς ἀνεπισιτήμονες ἦσαν καὶ οὐκ ὅμοιοι τοῖσι ἐναντίοις σοφίην. προεξαίσσοντες



δὲ κατ' ἓνα καὶ δέκα, καὶ πλευνές τε καὶ ἐλάσσονες συστρεφόμενοι, ἐσέπιπτον ἐς τοὺς Σπαρτιήτας καὶ διεφθεί-
56 ροντο.

Τῇ δὲ ἐτύγχανε αὐτὸς ἐὼν Μαρδόνιος ἀπ' ἵππου τε μαχόμενος λευκοῦ ἔχων τε περὶ ἑωυτὸν λογάδας Περσέων τοὺς ἀρίστους χιλίους, ταύτῃ δὲ καὶ μάλιστα τοὺς ἐναντίους ἐπίεσαν. ὅσον μὲν νυν χρόνον Μαρδόνιος περιῆν, οἱ δὲ ἀντιῆχον καὶ ἀμυνόμενοι κατέβαλλον πολλοὺς τῶν Λακεδαιμονίων, ὥς δὲ Μαρδόνιος ἀπέθανε καὶ τὸ περὶ ἐκεῖνον τεταγμένον ἐὼν ἰσχυρότατον ἔπεσε, οὕτω

- δὴ καὶ οἱ ἄλλοι ἐτράποντο καὶ εἶξαν τοῖσι Λακεδαιμονίοισι. πλεῖστον γὰρ σφεας ἐδηλέετο ἢ ἐσθῆς ἔρημος ἐοῦσα ὀπλῶν· πρὸς γὰρ ὀπλίτας ἐόντες γυμνήτες ἀγῶνα ἐποιεῦντο.
- 64 ἐνθαῦτα ἢ τε δίκη τοῦ φόνου τοῦ Λεωνίδεω κατὰ τὸ χρηστήριον τοῖσι Σπαρτιήτησι ἐκ Μαρδονίου ἐπετελέετο, καὶ νίκην ἀναιρέεται καλλίστην ἀπασέων τῶν ἡμεῖς ἴδμεν Πανσανίης ὁ Κλεομβρότου τοῦ Ἀναξανδρίδεω. τῶν δὲ κατῦπερθὲ οἱ προγόνων τὰ οὐνόματα εἴρηται ἐς Λεωνίδην· ὧντοὶ γὰρ σφι τυγχάνουσι ἐόντες. ἀποθνήσκει δὲ Μαρδόσιος ὑπὸ Ἀριμνίστου ἀνδρὸς ἐν Σπάρτῃ λογίμου, ὃς χρόνῳ ὕστερον μετὰ τὰ Μηδικὰ ἔχων ἄνδρας τριηκόσιους συνέβαλε ἐν Στενυκλήρῳ πολέμου ἐόντος Μεσσηνίοισι πᾶσι καὶ αὐτὸς τε ἀπέθανε καὶ οἱ τριηκόσιοι. ἐν δὲ
- 65 Πλαταιῇσι οἱ Πέρσαι ὥς ἐτράποντο ὑπὸ τῶν Λακεδαιμονίων, ἔφευγον οὐδένα κόσμον ἐς τὸ στρατόπεδον τὸ ἐωυτῶν καὶ ἐς τὸ τεῖχος τὸ ξύλινον, τὸ ἐποίησαντο ἐν μοίρῃ τῇ Θηβαίδι. θῶμα δέ μοι ὅπως παρὰ τῆς Δήμητρος τὸ ἄλσος μαχομένων οὐδὲ εἰς ἐφάνη τῶν Περσέων οὔτε ἐσελθὼν εἰς τὸ τέμενος οὔτε ἐναποθανόν, περὶ τε τὸ ἱρὸν οἱ πλεῖστοι ἐν τῷ βεβήλῳ ἔπεσον. δοκέω δέ, εἴ τι περὶ τῶν θείων πρηγμάτων δοκέειν δεῖ, ἢ θεὸς αὐτῇ σφεας οὐκ οὐκ ἐδέκετο ἐμπρήσαντας τὸ ἱρὸν τὸ ἐν Ἑλενσίῃ.
- 66 Αὕτη μὲν νυν ἡ μάχη ἐπὶ τοσοῦτο ἐγένετο, Ἀρτάβαζος δὲ ὁ Φαρνάκεος αὐτίκα τε οὐκ ἠρέσκετο κατ' ἀρχὰς λειπομένου Μαρδονίου ἀπὸ βασιλέος, καὶ τότε πολλὰ ἀπαγορεύων οὐδὲν ἦννε συμβάλλειν οὐκ ἐὼν· ἐποίησέ τε αὐτὸς τοιάδε ὥς οὐκ ἀρεσκόμενος τοῖσι πρήγμασι τοῖσι ἐκ Μαρδονίου ποιευμένοισι. τῶν ἐστρατήγεε ὁ Ἀρτάβαζος (εἶχε δὲ δύναμιν οὐκ ὀλίγην, ἀλλὰ καὶ ἐς τέσσερας μυριάδας ἀνθρώπων περὶ ἐωυτόν), τούτους, ὅπως ἢ συμβολῇ ἐγίνετο, εὖ ἐξεπιστάμενος τὰ ἔμελλε ἀποβήσεσθαι ἀπὸ τῆς μάχης, ἦγε κατηρημένως, παραγγείλας κατὰ τὸντὸ ἰέναι πάντας τῇ ἂν αὐτὸς ἐξηγέηται, ὅπως ἂν αὐτὸν ὀρῶσι σπουδῆς ἔχοντα. ταῦτα παραγγείλας ὥς ἐς

μάχην ἤγε δῆθεν τὸν στρατὸν προτερέων δὲ τῆς ὁδοῦ ὥρα
καὶ δὴ φεύγοντας τοὺς Πέρσας. οὕτω δὴ οὐκέτι τὸν αὐτὸν
κόσμον κατηγέετο, ἀλλὰ τὴν ταχίστην ἐτρόχαζε φεύγων οὔτε
ἐς τὸ ξύλινον τεῖχος οὔτε ἐς τὸ Θηβαίων τεῖχος, ἀλλ' ἐς Φω-
κέας, ἐθέλων ὡς τάχιστα ἐπὶ τὸν Ἑλλήσποντον ἀπικέσθαι. καὶ

67 δὴ οὗτοι μὲν ταύτῃ ἐτράποντο, τῶν δὲ ἄλλων Ἑλλήνων τῶν
μετὰ βασιλέος ἐθελokaκεόντων Βοιωτοὶ Ἀθηναίοισι ἐμα-
χέσαντο χρόνον ἐπὶ συχνόν. οἱ γὰρ μηδίζοντες τῶν Θη-
βαίων, οὗτοι εἶχον προθυμίην οὐκ ὀλίγην μαχόμενοί τε
καὶ οὐκ ἐθελokaκεόντες, οὕτω ὥστε τριηκόσιοι αὐτῶν οἱ
πρῶτοι καὶ ἄριστοι ἐνθαῦτα ἔπεσον ὑπ' Ἀθηναίων ὡς
δὲ ἐτράποντο καὶ οὗτοι, ἔφευγον ἐς τὰς Θήβας, οὐ τῇ περ
οἱ Πέρσαι. καὶ τῶν ἄλλων συμμάχων ὁ πᾶς ὁμίλος οὔτε
διαμαχεσάμενος οὐδενὶ οὔτε τι ἀποδεξάμενος ἔφευγον.
δηλοῖ τέ μοι, ὅτι πάντα τὰ πρήγματα τῶν βαρβάρων ἤρ-
68 τητο ἐκ Περσέων, εἰ καὶ τότε οὗτοι πρὶν ἢ καὶ συμμῆξαι
τοῖσι πολεμίοισι ἔφευγον, ὅτι καὶ τοὺς Πέρσας ὥρων.
οὕτω τε πάντες ἔφευγον πλὴν τῆς ἵππου τῆς τε ἄλλης καὶ
Βοιωτῆς. αὕτη δὲ τοσαῦτα προσωφέλεε τοὺς φεύγοντας,
αἰεὶ τε πρὸς τῶν πολεμίων ἄγχιστα ἐοῦσα, ἀπέργουσά τε
τοὺς φίλους φεύγοντας ἀπὸ τῶν Ἑλλήνων.

69 Οἱ μὲν δὴ νικῶντες εἶποντο τοὺς Ξέρξεω διώκοντές
τε καὶ φονεύοντες, ἐν δὲ τούτῳ τῷ γινομένῳ φόβῳ ἀγ-
γέλλεται τοῖσι ἄλλοις Ἕλλησι τοῖσι τεταγμένοις περὶ τὸ
Ἱεραίων καὶ ἀπογενομένοις τῆς μάχης, ὅτι μάχη τε γέ-
γονε καὶ νικῶεν οἱ μετὰ Πανσανίεω. οἱ δὲ ἀκούσαντες
ταῦτα οὐδένα κόσμον ταχθέντες οἱ μὲν ἀμφὶ Κορινθίους
ἐτράποντο διὰ τῆς ὑπωρέης καὶ τῶν κολωνῶν τὴν φέρου-
σαν ἄνω ἰθὺ τοῦ ἱεροῦ τῆς Δήμητρος, οἱ δὲ ἀμφὶ Μεγα-
ρέας τε καὶ Φλιασίους διὰ τοῦ πεδίου τὴν λειοτάτην
τῶν ὁδῶν. ἐπεῖτε δὲ ἀρχοῦ τῶν πολεμίων ἐγίνοντο οἱ

Μεγαρέες καὶ Φλιάσιοι, ἀπιδόντες σφείας οἱ τῶν Θηβαίων ἱππότες ἐπειγομένους οὐδένα κόσμον ἤλαυνον ἐπ' αὐτοὺς τοὺς ἵππους, τῶν ἱππάρχων Ἀσωπόδαρος ὁ Τιμάνδρου. ἐσπεύοντες δὲ κατεστίοντο αὐτῶν ἑξακοσίους, τοὺς δὲ λοιποὺς κατήρασαν διώκοντες ἐς τὸν Κιθαιρῶνα. οὗτοι μὲν δὴ ἐν οὐδενὶ λόγῳ ἀπώλοντο, οἱ δὲ Πέρσαι καὶ ὁ ἄλλος ὄμιλος ὥς κατέφυγον ἐς τὸ ξύλινον τεῖχος, ἔφθισαν ἐπὶ τοὺς πύργους ἀναβάντες πρὶν ἢ τοὺς Λακεδαιμονίους ἀπικέσθαι. ἀναβάντες δὲ ἐφράξαντο ὥς ἐδυνάετο ἄριστα τὸ τεῖχος. προσελθόντων δὲ τῶν Λακεδαιμονίων κατεστήκεε σφι τειχομαχίῃ ἐρρωμενεστέρη. ἔως μὲν γὰρ ἀπῆσαν οἱ Ἀθηναῖοι, οἱ δ' ἡμύνοντο καὶ πολλῶ πλεόνειχον τῶν Λακεδαιμονίων ὥστε οὐκ ἐπισταμένων τειχομαχεῖν, ὥς δὲ σφι οἱ Ἀθηναῖοι προσῆλθον, οὕτω δὴ ἰσχυρῇ ἐγίνετο τειχομαχίῃ καὶ χρόνον ἐπὶ πολλόν. τέλος δὲ ἀρετῇ τε καὶ λιπαρίῃ ἐπέβησαν Ἀθηναῖοι τοῦ τεύχεος καὶ ἡρεπον, τῇ δὴ ἐσεχέοντο οἱ Ἕλληνες. πρῶτοι δὲ ἐσῆλθον Τεγεῆται ἐς τὸ τεῖχος, καὶ τὴν σκηνὴν τὴν Μαρδονίου οὗτοι ἦσαν οἱ διαρπάσαντες, τὰ τε ἄλλα ἐξ αὐτῆς καὶ τὴν φάτνην τῶν ἵππων εὐῶσαν χαλκὴν πᾶσαν καὶ θέης ἀξίην. τὴν μὲν νυν φάτνην ταύτην τὴν Μαρδονίου ἀνέθεσαν ἐς τὸν νηὸν τῆς Ἀλέης Ἀθηναίης Τεγεῆται, τὰ δὲ ἄλλα ἐς τὸν τό, ὅσα περ ἔλαβον, ἐσήνεικαν τοῖσι Ἕλλησι. οἱ δὲ βάρβαροι οὐδὲν ἔτι σῆμα ἐποίησαντο πεσόντος τοῦ τεύχεος οὔτε τις αὐτῶν ἀλκῆς ἐμέμνητο, ἀλόκταζόν τε οἷα ἐν ὀλίγῳ χώρῳ πεφοβημένοι τε καὶ πολλὰ μυριάδες κατελιγμέναι ἀνθρώπων. παρὴν τε τοῖσι Ἕλλησι φονεύειν οὕτω ὥστε τριήκοντα μυριάδων στρατοῦ, καταδευσέων τεσσέρων, τὰς ἔχων Ἀρτάβαζος ἐφευγε, τῶν λοιπέων μὴδὲ τρεῖς χιλιάδας περιγενέσθαι. Λακεδαιμονίων δὲ τῶν ἐκ Σπάρτης ἀπέθανον οἱ πάντες ἐν τῇ συμβολῇ εἰς καὶ ἐνε-

νήκοντα, Τεγεατέων δὲ ἑκκαίδεκα, Ἀθηναίων δὲ δύο καὶ πεντήκοντα.

71 Ἡρίστευσε δὲ τῶν βαρβάρων πεζὸς μὲν ὁ Περσέων, ἵππος δὲ ἡ Σακέων, ἀνὴρ δὲ λέγεται Μαρδόνιος Ἑλλήνων δέ, ἀγαθῶν γενομένων καὶ Τεγεατέων καὶ Ἀθηναίων ὑπερεβάλοντο ἀρειτῇ Λακεδαιμόνιοι. ἄλλω μὲν οὐδενὶ ἔχω ἀποσημήνασθαι (ἅπαντες γὰρ οὗτοι τοὺς κατ' ἐκκεντοὺς ἐνίκων), ὅτι δὲ κατὰ τὸ ἰσχυρότατον προσηνείχθησαν καὶ τούτων ἐκράτησαν. καὶ ἄριστος ἐγένετο μακρῷ Ἀριστόδημος κατὰ γνώμας τὰς ἡμετέρας, ὃς ἐκ Θερμοπυλίων μοῦνος τῶν τριηκοσίων σωθεὶς εἶχε ὄνειδος καὶ ἀτιμίην. μετὰ δὲ τοῦτον ἠρίστευσαν Ποσειδώνιος τε καὶ Φιλοκύων καὶ Ἀμομφάρετος ὁ Σπαρτιήτης. καίτοι γενομένης λέσχης ὃς γένοιτο αὐτῶν ἄριστος, ἔγνωσαν οἱ παραγεγόμενοι Σπαρτιητέων Ἀριστόδημον μὲν βουλόμενον φανερώς ἀποθανεῖν ἐκ τῆς παρεούσης οἱ αἰτίας, λυσσῶντά τε καὶ ἐκλιπόντα τὴν τάξιν ἔργα ἀποδέξασθαι μεγάλα, Ποσειδώνιον δὲ οὐ βουλόμενον ἀποθνήσκειν ἄνδρα γενέσθαι ἀγαθόν· τοσούτῳ τοῦτον εἶναι ἀμείνω. ἀλλὰ ταῦτα μὲν καὶ φθόνῳ ἂν εἴποιεν, οὗτοι δὲ τοὺς κατέλεξα πάντες, πλὴν Ἀριστοδήμου, τῶν ἀποθανόντων ἐν ταύτῃ τῇ μάχῃ, τίμοι ἐγένοντο, Ἀριστόδημος δὲ βουλόμενος ἀποθανεῖν διὰ τὴν προειρημένην αἰτίην οὐκ ἐτιμήθη.

72 Οὗτοι μὲν τῶν ἐν Πλαταιῇσι οὐνομασιτότατοι ἐγένοντο. Καλλικράτης γὰρ ἔξω τῆς μάχης ἀπέθανε, ἐλθὼν ἀνὴρ κάλλιστος ἐς τὸ στρατόπεδον τῶν τότε Ἑλλήνων, οὐ μόνον αὐτῶν Λακεδαιμονίων, ἀλλὰ καὶ τῶν ἄλλων Ἑλλήνων, ὃς, ἐπειδὴ ἐσφαγιάζετο Πανσανίης, κατήμενος ἐν τῇ τάξει ἐτρωματίσθη τοξεύματι τὰ πλευρά. καὶ δὴ οἱ μὲν ἐμάχοντο, ὁ δ' ἐξηγηγμένος ἐδυθανάτεε τε καὶ ἔλεγε πρὸς Ἀρίμνηστον, ἄνδρα Πλαταιέα οὐ μέλειν οἱ ὅτι πρὸ

τῆς Ἑλλάδος ἀποθνήσκει, ἀλλ' οὐκ ἐχρήσατο τῇ χει-
ρὶ καὶ οὐ οὐδέν ἐστὶ οἱ ἀποδεδεγμένον ἔργον ἑωυτοῦ ἄ-
ξιον προθυμομένου ἀποδέξασθαι.

- 73 Ἀθηναίων δὲ λέγεται εὐδοκιμῆσαι Σωφάνης ὁ Εὐτυ-
χίδεω, ἐὼν δήμου Δεκελειῆθεν, Δεκελέων δὲ τῶν κοτὲ
ἐργασαμένων ἔργον χρήσιμον ἐς τὸν πάντα χρόνον, ὥς
αὐτοὶ Ἀθηναῖοι λέγουσι. ὥς γὰρ δὴ τὸ πάλαι κατὰ Ἑ-
λένης κομίδην Τυνδαρίδαι ἐσέβαλον ἐς γῆν τὴν Αἰτικήν
σὺν στρατοῦ πλήθει καὶ ἀνίστασαν τοὺς δήμους, οὐκ εἶ-
δότες ἵνα ὑπεξεκέετο ἡ Ἑλένη, τότε λέγουσι τοὺς Δεκελέ-
ας, οἱ δὲ αὐτὸν Δέκελον ἀχθόμενόν τε τῇ Θησέος ὕβρι
καὶ δειμαίνοντα περὶ πάσῃ τῇ Ἀθηναίων χώρῃ, ἐξηγησά-
μενόν σφι τὸ πᾶν προῆγμα κατηγγήσασθαι ἐπὶ τὰς Ἀφί-
δνας, τὰς δὴ Τιτακὸς ἐὼν αὐτόχθων καταπροδιδόι Τυν-
δαρίδῃσι. τοῖσι δὲ Δεκελεῦσι ἐν Σπάρτῃ ἀπὸ τούτου τοῦ
ἔργου ἀτέλειά τε καὶ προεδρίῃ διατελέει ἐς τότε αἰεὶ ἔτι
ἑοῦσα, οὕτω ὥστε καὶ ἐς τὸν πόλεμον τὸν ὕστερον πολλοῖσι
ἔτεσι τούτων γενόμενον Ἀθηναίοισι τε καὶ Πελοποννη-
σίοισι σινομένων τὴν ἄλλην Ἀττικὴν Λακεδαιμονίων Δε-
74 κελείης ἀποσχέσθαι. τούτου τοῦ δήμου ἐὼν δ Σωφάνης
καὶ ἀριστεύσας τότε Ἀθηναίων, διξοὺς λόγους λεγομένους
ἔχει, τὸν μὲν ὥς ἐκ τοῦ ζωστήρος τοῦ θώρηκος ἐφόρει
χαλκῇ ἀλύσι δεδεμένην ἄγκυραν σιδηρῇν, τὴν ὅκως πε-
λάσειε ἀπικνεόμενος τοῖσι πολεμίοισι βαλλέσκετο, ἵνα δὴ
μὴ οἱ πολέμοι ἐκπίπτοντες ἐκ τῆς τάξις μετακινήσῃ μὴ
δυναίατο γινομένης δὲ φυγῆς τῶν ἐναντίων ἐδέδοκτο τὴν
ἄγκυραν ἀναλαβόντα οὕτω διώκειν. οὗτος μὲν οὕτω λέγε-
ται, ὁ δ' ἕτερος τῶν λόγων τῷ πρότερον λεχθέντι ἀμφι-
σβατέων λέγεται ὥς ἐπ' ἀσπίδος αἰεὶ περιθεούσης καὶ
κυδὰμὰ ἀτρεμιζούσης ἐφόρει ἐπίσημον ἄγκυραν, καὶ οὐκ
75 ἐκ τοῦ θώρηκος δεδεμένην σιδηρῇν. ἔστι δὲ καὶ ἕτερον
Σωφάνει λαμπρὸν ἔργον ἐξεργασμένον, ὅτι περικατημέ-
νων Ἀθηναίων Αἰγιναν Εὐρυβάτην τὸν Ἀργεῖον, ἄνδρα
πενιᾶεθλον, ἐκ προκλήσις ἐφόνευσε. αὐτὸν δὲ Σωφάνεα
χρόνῳ ὕστερον τούτων κατέλαβε ἄνδρα γενόμενον ἀγα-
θόν, Ἀθηναίων στρατηγέοντα ἅμα Λεάγρῳ τῷ Γλαύκῳ-

νος, ἀποθανεῖν ὑπὸ Ἑδωνῶν ἐν Δάτῳ περὶ τῶν μειάλων τῶν χρυσέων μαχόμενον.

XIII. Ἐν Μυκάλῃ μάχῃ.

(Βιβλ. IX. κεφ. 90—92. 96—106).

- 90 Τῆς δὲ αὐτῆς ἡμέρης τῆσπερ ἐν Πλαταιῇσι τὸ τροῶμα ἐγένετο, συνεκύρηνσε γενέσθαι καὶ ἐν Μυκάλῃ τῆς Ἰωνίης. ἐπειδὴ γὰρ ἐν τῇ Δήλῳ κατέατο οἱ Ἕλληνες οἱ ἐν τῇσι νηυσὶ ἅμα Λευτυχίδῃ τῷ Λακεδαιμονίῳ ἀπικόμενοι, ἥλθόν σφι ἄγγελοι ἀπὸ Σάμου Λάμπιον τε Θρασυκλέος καὶ Ἀθηναγόρης Ἀρχεστρατίδῃ καὶ Ἠγησίστρατος Ἀρισταγόρῳ, πεμφθέντες ὑπὸ Σαμίων λάθρῃ τῶν τε Περσέων καὶ τοῦ τυράννου Θεομήστορος τοῦ Ἀνδροδάμαντος, τὸν κατέστησαν Σάμου τύραννον οἱ Πέρσαι. ἐπελθόντων δὲ σφῶν ἐπὶ τοὺς στρατηγούς ἔλεγε Ἠγησίστρατος πολλὰ καὶ παντοῖα, ὥς ἦν μόνον ἰδωνταὶ αὐτοὺς οἱ Ἴωνες, ἀποστήσονται ἀπὸ Περσέων, καὶ ὥς οἱ βάρβαροι οὐκ ὑπομένουσιν ἦν δὲ καὶ ἄρα ὑπομείνῳσι, οὐκ ἐτέρην ἄγρην τοιαύτην εὑρεῖν ἂν αὐτοὺς. θεοὺς τε κοινὸν ἀνακαλέων προέειπε αὐτοὺς ῥύσασθαι ἄνδρας Ἕλληνας ἐκ δουλοσύνης καὶ ἀπαμῦναι τὸν βάρβαρον εὐπετές τε αὐτοῖσι ἔφη ταῦτα γίνεσθαι· τὰς τε γὰρ νέας αὐτῶν κακῶς πλῶειν καὶ οὐκ ἀξιομάχους ἐκείνοισι εἶναι· αὐτοὶ τε, εἴ τι ὑποπτεύουσι μὴ δόλῳ αὐτοὺς προάγοιεν, ἔτοιμοι εἶναι ἐν τῇ-
- 91 σιν νηυσὶ τῇσι ἐκείνων ἀγόμενοι ὁμηροὶ εἶναι. ὥς δὲ πολλὸς ἦν λισσούμενος ὁ ξεῖνος ὁ Σάμιος, εἶρετο Λευτυχίδης, εἴτε κληδόνος εἵνεκεν ἐθέλων πνθέσθαι εἴτε καὶ κατὰ συντυχίην «ὦ ξεῖνε Σάμιε, τί τοι τὸ οὔνομα;» ὁ δὲ εἶπε· «Ἠγησίστρατος.» ὁ δὲ ὑπαρπάσας τὸν ἐπίλοιπον λόγον, εἴ τινα ὥρμητο λέγειν ὁ Ἠγησίστρατος, εἶπε· «δέχομαι τὸν οἰωνόν, ὦ ξεῖνε Σάμιε. σὺ δὲ ἡμῖν ποίεε ὅπως αὐτὸς τε δὸς πίστιν ἀποπλώσεται καὶ οἱ σὺν σοὶ ἔοντες οἶδε, ἢ
- 92 μὲν Σαμίους ἡμῖν προθύμους ἔσεσθαι συμμάχους.» ταῦτά τε ἅμα ἠγόρευε καὶ τὸ ἔργον προσῆγε αὐτίκα γὰρ οἱ Σάμοι πίστιν τε καὶ ὄρκια ἐποιεῦντο συμμαχίης πέρι πρὸς τοὺς Ἕλληνας.

Ταῦτα δὲ ποιήσαντες οἱ μὲν ἀπέπλων· μετὰ σφέων γὰρ ἐκέλευε πλῶειν τὸν Ἠγησίστρατον, οἷωνδ' τὸ οὐνομα ποιεύμενος· οἱ δὲ Ἕλληνες ἐπισχόντες ταύτην τὴν ἡμέρην τῇ ὕστεραίῃ ἐκαλλιρέοντο.

97 Τοῖσι δὲ Ἕλλησι ὥς ἐκαλλίρησε, ἀνήγον τὰς νέας ἐκ τῆς Δήλου πρὸς τὴν Σάμον. ἐπεὶ δὲ ἐγένοντο τῆς Σαμῆς πρὸς Καλάμοισι, οἱ μὲν αὐτοῦ ὁρμισάμενοι κατὰ τὸ Ἡραῖον τὸ ταύτῃ παρεσκευάζοντο ἐς ναυμαχίην, οἱ δὲ Πέρσαι πυθόμενοι σφεας προσπλῶειν ἀνήγον καὶ αὐτοὶ πρὸς τὴν ἡπειρον τὰς νέας τὰς ἄλλας, τὰς δὲ Φοινίκων ἀπῆκαν ἀποπλῶειν· βουλευομένοισι γὰρ σφι ἐδόκεε ναυμαχίην μὴ ποιέεσθαι· οὐ γὰρ ὦν ἐδόκεον ὅμοιοι εἶναι· ἐς δὲ τὴν ἡπειρον ἀπέπλων, ὅπως ἔωσι ὑπὸ τὸν πεζὸν στρατὸν τὸν σφέτερον ἐόντα ἐν τῇ Μικάλῃ, ὃς κελεύσαντος Ξέρξεω καταλελειμμένος τοῦ ἄλλου στρατοῦ Ἰωνίην ἐφύλασσε. τοῦ πληθὸς μὲν ἦν ἑξ μυριάδες, ἐστρατήγεε δὲ αὐτοῦ Τιγράνης κάλλεϊ τε καὶ μεγάλῃ ὑπερφέρων Περσέων. ὑπὸ τοῦτον μὲν δὴ τὸν στρατὸν ἐβουλεύσαντο καταφυγόντες οἱ τοῦ ναυτικοῦ στρατηγοὶ ἀνείρυσαι τὰς νέας καὶ περιβαλέσθαι ἔρκος, ἔρμα τῶν νεῶν καὶ σφέων αὐτῶν κορησφύ-

98 γειτον ταῦτα βουλευσάμενοι ἀνήγοντο. ἀπικόμενοι δὲ παρὰ τὸ τῶν Ποτινέων ἱερὸν αἰῆς Μυκάλης ἐς Γαίσιwnά τε καὶ Σκολοπέντα, τῇ Δήμητρος Ἐλευσηνίης ἐστὶ ἱερὸν, τὸ Φίλιστος ὁ Πασικλέος ἰδρύσατο Νεῖλεω τῷ Κόδρουν ἐπισπόμενος ἐπὶ Μιλήτου κτιστύν, ἐνθαῦτα τὰς τε νέας ἀνείρυσαν καὶ περιεβάλοντο ἔρκος καὶ λίθων καὶ ξύλων, δένδρεα ἐκκόψαντες ἡμέρα, καὶ σκόλοπας περὶ τὸ ἔρκος κατέπηξαν. καὶ παρεσκευάδατο ὥς πολιορκησόμενοι καὶ ὥς νικήσοντες. ἐπ' ἀμφοτέρω γὰρ ἐπιλεγόμενοι παρεσκευάζοντο.

Οἱ δὲ Ἕλληνες ὥς ἐπύθοντο οἰχωκότας τοὺς βαρβάρους ἐς τὴν ἡπειρον, ἤχθοντο ὥς ἐκπεφυγότες, ἐν ἀπορίῃ τε εἶχοντο ὅ, τι ποιέωσι, εἴτε ἀπαλλάσσονται ὀπίσω εἴτε καταπλώωσι ἐπ' Ἑλλησπόντον. τέλος δ' ἔδοξε τούτων μὲν μηδέτερά ποιέειν, ἐπιπλῶειν δὲ ἐπὶ τὴν ἡπειρον. παρασκευασμένοι ὦν ἐς ναυμαχίην καὶ ἀποβάθρας καὶ τὰ ἄλλα ὅσων ἔδεε ἔπλων ἐπὶ τῆς Μυκάλης. ἐπεὶ δὲ ἀγ-

χοῦ τε ἐγίνοντο τοῦ στρατοπέδου καὶ οὐδεὶς ἐφαίνετό σφι ἐπαναγόμενος, ἀλλὰ ὥρων νέας ἀνειλκυσμένας ἔσω τοῦ τείχεος, πολλὸν δὲ πεζὺν παρακεκριμένον παρὰ τὸν αἰγιαλόν, ἐνθαῦτα πρῶτον μὲν ἐν τῇ νηϊ παραπλώων, ἐγχορίμψας τῷ αἰγιαλῷ τὰ μάλιστα, Λευτυχίδης ὑπὸ κήρυκος προηγόρευε τοῖσι Ἴωσι λέγων «ἄνδρες Ἴωνες, ὅσοι ὑμέων τυγχάνουσι ἐπακούοντες, μάθετε τὰ λέγω πάντως γὰρ οὐδὲν συνήσουσι Πέρσαι τῶν ἐγὼ ὑμῖν ἐντέλλομαι. ἐπεὰν συμμίσγωμεν, μεμνήσθαί τινα χρὴ ἐλευθερίας μὲν πάντων πρῶτον, μετὰ δὲ τοῦ συνθήματος Ἑβης. καὶ τάδε ἴστω καὶ ὁ μὴ ἐπακούσας ὑμέων πρὸς τοῦ ἐπακούσαντος.

99 Λευτυχίδεω δὲ ταῦτα ὑποθεμένου δεύτερα δὴ τάδε ἐποίευν οἱ Ἕλληνες. προσσχόντες τὰς νέας ἀπέβησαν ἐς τὸν Αἰγιαλόν. καὶ οὗτοι μὲν ἐτάσσοντο, οἱ δὲ Πέρσαι ὡς εἶδον τοὺς Ἕλληνας παρασκευαζομένους ἐς μάχην καὶ τοῖσι Ἴωσι παραινέσαντας, τοῦτο μὲν ὑπονοήσαντες τοὺς Σάμιους τὰ Ἑλλήνων φρονέειν ἀπαιρέονται τὰ ὅπλα. οἱ γὰρ ὦν Σάμιοι ἀπικομένων Ἀθηναίων αἰχμαλώτων ἐν τῇσι νηυσὶ τῶν βαρβάρων, τοὺς ἔλαβον ἀνὰ τὴν Ἀττικὴν λελειμμένους οἱ Ξέρξεω, τούτους λυσάμενοι πάντας ἀποπέμπουσι ἐποδιάσαντες ἐς τὰς Ἀθήνας· τῶν εἵνεκεν οὐκ ἦκιστα ὑποψίην εἶχον, πεντακοσίας κεφαλὰς τῶν Ξέρξεω πολεμίων λυσάμενοι. τοῦτο δὲ τὰς διόδους τὰς ἐς τὰς κορυφὰς τῆς Μυκάλης φερούσας προστάσσουσι τοῖσι Μηλησίοισι φυλάσσειν ὡς ἐπισταμένοισι δῆθεν μάλιστα τὴν χώραν. ἐποίευν δὲ τούτου εἵνεκεν, ἵνα ἐκτὸς τοῦ στρατοπέδου ἔωσι. τούτους μὲν Ἰώνων, τοῖσι καὶ κατεδόκεον νεοχμὸν ἂν τι ποιέειν δυνάμεις ἐπιλαβομένοισι, τρόποισι τοιοῦτοισι προεφυλάισοντο οἱ Πέρσαι, αὐτοὶ δὲ συνεφόρησαν τὰ γέρεα ἕρκος εἶναι σφι.

100 Ὡς δὲ ἄρα παρεσκευάστω τοῖσι Ἕλλησι, προσήϊσαν πρὸς τοὺς βαρβάρους. ἰοῦσι δὲ σφι φήμη τε ἐσέπειτο ἐς τὸ στρατοπέδον πᾶν καὶ κηρυκῆιον ἐφάνη ἐπὶ τῆς κυματογῆς κείμενον. ἡ δὲ φήμη διηλθὲ σφι ὧδε, ὡς οἱ Ἕλληνες τὴν Μαρδονίου στρατιὴν νικῶεν ἐν Βοιωτοῖσι μαχόμενοι. δῆλα δὴ πολλοῖσι τεκμηρίοις ἐστὶ τὰ θεῖα τῶν

πρηγματίων, εἰ καὶ τότε τῆς ἡμέρης συμπιπτούσης τοῦ τε ἐν Πλαταιῖσι καὶ τοῦ ἐν Μυκάλῃ μέλλοντος ἔσεσθαι τρώματος φήμη τοῖσι Ἕλλησι τοῖσι ταύτῃ ἐσαπικετο, ὥστε θαρσῆσαι τε τὴν στρατιὴν πολλῶ μᾶλλον καὶ ἐθέλειν
 101 προθυμότερον κινδυνεύειν. καὶ τότε ἕτερον συνέπεσε γινόμενον, Δήμητρος τεμένεα Ἐλευσινίης παρ' ἀμφοτέρως τὰς συμβολὰς εἶναι. καὶ γὰρ δὴ ἐν τῇ Πλαταιίδι παρ' αὐτὸ τὸ Δημήτριον ἐγίνετο, ὥς καὶ πρότερόν μοι εἰρηγται, ἡ μάχη, καὶ ἐν Μυκάλῃ ἔμελλε ὡσαύτως ἔσεσθαι. γεγονέναι δὲ νίκην τῶν μετὰ Πανσανίῳ Ἑλλήνων ὁρθῶς σφι ἡ φήμη συνέβαινε ἐλθοῦσα. τὸ μὲν γὰρ ἐν Πλαταιῖσι πρῶτ' ἔτι τῆς ἡμέρης ἐγίνετο, τὸ δὲ ἐν Μυκάλῃ περὶ δείλῃν. οὗτι δὲ τῆς αὐτῆς ἡμέρης συνέβαινε γίνεσθαι μηνός τε τοῦ αὐτοῦ, χρόνῳ δὲ πολλῶ σφι ὕστερον δῆλα ἀναμανθάνουσι ἐγένετο. ἦν δὲ ἀρρωδίῃ σφι πρὶν τὴν φήμην ἐσαπικέσθαι, οὗτι περὶ σφέων αὐτῶν οὕτω, ὥς τῶν Ἑλλήνων, μὴ περὶ Μαρδονίῳ πταίῃσιν ἡ Ἑλλάς. ὥς μέντοι ἡ κληδὼν αὕτη σφι ἐσέπτατο, μᾶλλον τι καὶ ταχύτερον τὴν πρόσδοον ἐποιεῦντο. οἱ μὲν δὴ Ἕλληνες καὶ οἱ βάρβαροι ἔσπευδον εἰς τὴν μάχην, ὥς σφι καὶ αἱ νῆσοι καὶ ὁ Ἑλλήσποντος ἀεθλα προσέκετο.

102 Τοῖσι μὲν νυν Ἀθηναίοισι καὶ τοῖσι προσεχέσι τοῦτοισι τεταγμένοισι μέχρι κου τῶν ἡμισέων, ἡ ὁδὸς ἐγίνετο κατ' αἰγιαλὸν τε καὶ ἄπεδον χῶρον, τοῖσι δὲ Λακεδαιμονίοισι καὶ τοῖσι ἐπεξῆς τούτοις τεταγμένοις κατὰ τε γαράδρην καὶ οὖρεα. ἐν ᾧ δὲ οἱ Λακεδαιμόνιοι περιήϊσαν, οὗτοι οἱ ἐπὶ τῷ ἐτέρῳ κέρεϊ καὶ δὴ ἐμάχοντο. ἕως μὲν νυν τοῖσι Πέρσῃσι ὀρθία ἦν τὰ γέρεα, ἡμύνοντό τε καὶ οὐδὲν ἔλασσον εἶχον τῇ μάχῃ, ἐπεὶ τε δὲ τῶν Ἀθηναίων καὶ τῶν προσεχέων ὁ στρατός, ὅπως ἐωυτῶν γένηται τὸ ἔργον καὶ μὴ Λακεδαιμονίων, παρακελευσάμενοι ἔργον εἵχοντο προθυμότερον, ἐνθεῦτεν ἤδη ἑτεροιοῦτο τὸ πρῆγμα. διωσάμενοι γὰρ τὰ γέρεα οὗτοι φερόμενοι ἐσέπεσον ἀλῆες εἰς τοὺς Πέρσας, οἱ δὲ δεξάμενοι καὶ χρόνον συχρὸν ἀμυνόμενοι τέλος ἔφευγον εἰς τὸ τεῖχος. Ἀθηναῖοι δὲ καὶ Κορίνθιοι καὶ Σικυνῶνιοι καὶ Τροιζήνιοι (οὗτοι γὰρ ἦσαν ἐπεξῆς τεταγμένοι) συνεπισπόμενοι συνεσέπιπτον

- ἐς τὸ τεῖχος. ὥς δὲ καὶ τὸ τεῖχος ἀραιήρητο, οὐτ' ἔτι πρὸς ἀλκὴν ἐτράποντο οἱ βάρβαροι, πρὸς φυγὴν τε ὤρμετο οἱ ἄλλοι πλὴν Περσέων. οὗτοι δὲ κατ' ὀλίγους γινόμενοι ἐμάχοντο τοῖσι αἰεὶ ἐς τὸ τεῖχος ἐσπίπτουσι Ἑλλήνων. καὶ τῶν στρατηγῶν τῶν Περσικῶν δύο μὲν ἀποφεύγουσι, δύο δὲ τελευτῶσι. Ἀρταύνης μὲν καὶ Ἰθαμίτρης τοῦ ναυτικοῦ στρατηγέοντες ἀποφεύγουσι, Μαρδόντης δὲ καὶ ὁ
- 103 τοῦ πεζοῦ στρατηγὸς Τιγράνης μαχόμενοι τελευτῶσι. ἔτι δὲ μαχομένων τῶν Περσέων ἀπίκοντο Λακεδαιμόνιοι καὶ οἱ μετ' αὐτῶν καὶ τὰ λοιπὰ συνδιεχειρίζον. ἔπεσον δὲ καὶ αὐτῶν τῶν Ἑλλήνων συχνοὶ ἐνθαῦτα, ἄλλοι τε καὶ Σικυῶνιοι καὶ στρατηγὸς Περίλεως τῶν δὲ Σαμίων οἱ στρατευόμενοι ἐόντες τε ἐν τῷ στρατοπέδῳ τῷ Μηδικῷ καὶ ἀπαραιρημένοι τὰ ὄπλα ὥς εἶδον αὐτίκα κατ' ἀρχὰς γινομένην ἑτεροαλκίαν τὴν μάχην, ἔρδον ὅσον ἐδυνάετο, προσωφελῆειν ἐθέλοντες τοῖσι Ἑλλήσι. Σαμίους δὲ ἰδόντες οἱ ἄλλοι Ἴωνες ἄρξαντας, οὕτω δὴ καὶ αὐτοὶ ἀποστάντες ἀπὸ
- 104 Περσέων ἐπέθεντο τοῖσι βαρβάροισι. Μιλησίοισι δὲ προσετέτακτο μὲν τῶν Περσέων τὰς διόδους τηρεῖν, σωτηρίης εἵνεκέν σφι, ὥς ἦν ἄρα σφ. ας καταλαμβάνη οἷά περ κατέλαβε, ἔχοντες ἡγεμόνας σώζωνται ἐς τὰς κορυφὰς τῆς Μυκάλης· ἐτάχθησαν μὲν νυν ἐπὶ τοῦτο τὸ πρῆγμα οἱ Μιλησιοὶ τούτου τε εἵνεκεν καὶ ἵνα μὴ παρεόντες ἐν τῷ στρατοπέδῳ τι νεοχμὸν ποιεῖον, οἱ δὲ πᾶν τὸ ἐναντίον τοῦ προστεταγμένου ἐποίουν, ἄλλας τε κατηγεόμενοί σφι ὁδοὺς φεύγουσι, αἱ δὴ ἔφερον ἐς τοὺς πολεμίους, καὶ τέλος αὐτοὶ σφι ἐγίνοντο πολεμιώτατοι. οὕτω δὴ τὸ δεύτερον Ἰωνίη
- 105 ἀπὸ Περσέων ἀπέστη. ἐν δὲ ταύτῃ τῇ μάχῃ Ἑλλήνων ἡρίστευσαν Ἀθηναῖοι, καὶ Ἀθηναίων Ἑρμόλυκος ὁ Εὐθόϊνον, ἀνὴρ παγκράτιον ἐπασκήσας. τοῦτον δὲ τὸν Ἑρμόλυκον κατέλαβε ὕστερον τούτων, πόλεμον ἐόντος Ἀθηναίοισι τε καὶ Καρυστίοισι, ἐν Κύρῳ τῆς Καρυστίνης χώρας ἀποθανόντα ἐν μάχῃ κέεσθαι ἐπὶ Γεραιστῷ. μετὰ δὲ Ἀθηναίους Κορίνθιοι καὶ Τροιζήνιοι καὶ Σικυῶνιοι ἡρίστευσαν.
- 106 Ἐπεὶ τε δὲ κατεργάσαντο οἱ Ἕλληνες τοὺς πολλούς, τοὺς μὲν μαχομένους, τοὺς δὲ καὶ φεύγοντας τῶν βαρβάρων, τὰς νέας ἐνέπρῃσαν καὶ τὸ τεῖχος ἅπαν, τὴν ληϊὴν προεξαγαγόντες ἐς τὸν αἰγιαλόν, καὶ θησαυροὺς τινας χρημάτων εὖρον. ἐμπρήσαντες δὲ τὸ τεῖχος καὶ τὰς νέας ἀπέπλων.

ΜΕΡΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟΝ

ΕΡΜΗΝΕΥΤΙΚΑΙ ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

Α'. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Ἐν τῷ προοιμίῳ τοῦ ἔργου αὐτοῦ ἐκτίθησιν ὁ Ἡρόδοτος αὐτός τὸν σκοπὸν τῆς ἱστοριογραφίας αὐτοῦ· λέγει οὖν προτίθεται νὰ ἀφηγηθῇ τὰς αξιομνημονεύτους πράξεις τῶν Ἑλλήνων καὶ βαρβάρων.

Β'. ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

1. Ἀπόδειξις ἥδε|==σκοπὸς ἐστὶν ὁ ἐξῆς.--ὥς μῆτε ἐξ ἀνθρώπων ἐξίτηλα γένηται μῆτε.. ἀκλεᾶ γένηται|==ἵνα δῆλα δὴ μῆτε... ἐκ τῆς μνήμης τῶν ἀνθρώπων ἐξηφανισθῶσι μῆτε... ἀφανῇ μείνωσιν.—τῷ χρόνῳ|==διὰ τῆς παρόδου τοῦ χρόνου.—ἐξίτηλος|==ἐνκόλως ἀφανιζόμενος.—θωμαστά|==θανμασιά.—τά μὲν...τὰ δὲ|==ἄλλα μὲν...ἄλλα δέ.—Ἑλλήνοι—βαρβάροι|δοικαὶ τοῦ ποιητικοῦ αἰτίου εἰς τὴν μετοχὴν ἀποδεχθέντα ==ἀποδειχθέντα ==πραχθέντα.—τά τε ἄλλα καὶ οἱ ἦν αἰτίην ἐπολέμουν ἀλλήλοισι|==καὶ ὅσον ἀφορᾷ εἰς τὰ ἄλλα καὶ ὅσον ἀφορᾷ εἰς τὴν αἰτίαν, δι' ἣν πρὸς ἀλλήλους ἐπολέμησαν.

Α'. ΚΡΟΪΣΟΣ ΚΑΙ ΣΟΛΩΝ

Α'. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Ὁ Κροῖσος, ὁ τελευταῖος βασιλεὺς τῆς Λυδίας καὶ υἱὸς τοῦ Ἀλυάττου, ὃν διεδέξατο πιθανὸν τῷ 571 π. χ., εἶχεν ἀποκτήσει ἐκ τῶν πόρων, οὓς ἐπλήρωνον αὐτῷ αἱ ὑποτεταγμέναι αὐτῷ Ἑλληνίδες πόλεις τῆς Μικρᾶς Ἀσίας καὶ ἄλλαι χώραι, καὶ

ἐκ τῆς ἐκμεταλλεύσεως τῆς χρυσοφόρου ἄμμου τοῦ ποταμοῦ Πακτωλοῦ ἀμύθητον πλοῦτον· μέγας δὲ ἐπὶ τούτῳ ἐσεμνύνετο καὶ ἑαυτὸν εὐδαίμονα ἐνόμιζεν. Ὅθεν εἰς τὸν Σόλωνα ἀφικόμενον παρ' αὐτῷ εἰς Σάρδεις ἔσπευσεν γὰρ ἐπιδείξῃ τοὺς θησαυροὺς αὐτοῦ, νομίζων ὅτι θὰ ἀνεκηρύσσεται ὑπ' αὐτοῦ εὐδαίμων ἀλλ' ὁ Σόλων οὐδόλως ἐκ τοῦ θησαυροῦ τούτου συγκινηθεὶς ἄλλους ὥς εὐδαίμονας τῷ Κροίσῳ εἶπεν, οὐχὶ δὲ καὶ αὐτόν, ἐπειπὼν, τὸ περὶ φημον «**μυθῆνα πρὸ τοῦ τέλους μακάριζε**». Καὶ οἱ λόγοι μὲν οὗτοι τοῦ Σόλωνος δυσηρέστησαν τὸν Κροῖσον, ἀπεδείχθησαν ὅμως βραδύτερον ἀληθεῖς.

Β'. ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

Γένος | = κατὰ τὸ γένος. — **τῶν ἐντός Ἄλνος** | = τῶν ἐντός, τῶν πρὸς Ἀ δηλ. τοῦ Ἄλνος. — **ἀπὸ μεσαμβρίας** | = ἀπὸ μεσημβρίας, ἀπὸ νότου, ἐνθα ἦσαν αἱ πηγαὶ αὐτοῦ. — **ἐξίει** | — ἐκβάλλει τὸ ἑαυτοῦ ὕδωρ. — **πρὸς βορέην ἄνεμον** | = πρὸς Β. — **βαρβάρων πρῶτος τῶν ἡμεῖς ἴδμεν** | = πρῶτος ἐκ τῶν βαρβάρων, οὓς ἡμεῖς γνωρίζομεν ἴδμεν = ἴδμεν (οἶδα). — **τοὺς μὲν Ἑλλάνων... τοὺς δὲ** | = ἄλλους μὲν... ἄλλους δέ. — **κατεστρέψατο** | = ὑπέταξεν. — **ἐς ὄρου ἀπαγωγὴν** | = πρὸς πληρωμὴν φόρου, ἵνα πληρώσῃσι φόρον. — **προσδοιήσατο** | **προσδοιοῦμαι τινα** ὀφίλον = καθίστημί τινα ἐμνηστῆ φίλον.

Χρόνου δὲ ἐπιγινωμένου καὶ κατεστραμμένων.. | = ἐντῷ δὲ ὁ χρόνος παρήρχετο καὶ εἶχον ὑποταχθῇ σχεδὸν πάντες οἱ ἐντός τοῦ Ἄλνος. ἔγκαθεσταμένοι. — **τοὺς ἄλλους πάντας ὅφ' ἑωυτῷ** (= ὅφ' ἑαυτῷ) εἶχε καταστρεψάμενος | — τοὺς ἄλλους πάντας εἶχεν ὑπαγάγει ὑπὸ τὴν ἐξουσίαν του. — **ἀπικνέονται** | = ἀφικνοῦνται. — **πλούτῳ** | = κατὰ τὸν πλοῦτον. — **σοφιστῶν** | = οἱ φιλόσοφοι ἐπὶ τῆς ἐποχῆς τοῦ Ἡροδότου ἢ λέξις σοφιστῆς δὲν εἶχεν ἀκόμη κακὴν σημασίαν. — **ὥς ἕκαστος αὐτῶν ἀπικνέοιτο** | = ὅποιεδήποτε καὶ δι' οἵανδήποτε αἰτίαν ἕκαστος ἐξ αὐτῶν ἤρχετο. Ἡ εὐκτική ἀπικνέοιτο σημαίνει πράξιν κατ' ἐπανάληψιν γιγνομένην ἐν τῷ παρελθόντι. — **καὶ δὲ καὶ** | τὸ καὶ δὲ καὶ συχνάκις τίθεται μετὰ τὸ ἄλλος, ὡς ἀπὸ

ζωηρῶς ἐξείρεται πρόσωπόν τι ἢ περίπτωσις ἐν ἀντιθέσει πρὸς
 ἄλλα (πρόσωπα ἢ περιπτώσεις). — νόμους ποιήσας] = νό-
 μους θεῖς. — ἀπεδήμησε] = ἀπῆλθεν εἰς τὰ ξένα. — κατὰ
 θεωρίας πρόδρασιν] = προφασίζόμενος ὅτι ἤθελε νὰ ἰδῇ τὸν
 κόσμον. — ἐκπλώσας] = ἐκπλεύσας. — λῦσαι) = ἀκυρῶσαι...
 τῶν ἔθετο| καθ' ἑλξιν πρὸς τὴν προηγουμένην γενικὴν νόμων
 ἀντὶ νὰ εἴπῃ οὕς ἔθετο. — τοὺς ἂν σὺ Σόλων θῇται] =
 οἴουςδὴποτε εἰς αὐτοὺς ἤθελε θέσει ὁ Σόλων. — ἐκδημήσας) =
 ἀποδημήσας. — ἀπύκειτο — ἀπικόμενος] = ἀφίκετο — ἀφικόμε-
 νος. — παρ' Ἀμασίν — παρὰ Κροΐδον] ἢ παρὰ σημερινῇ
 τῷ πλησίον. — ἐξενίζετο] = ἐξενίζετο — ἐφιλοξενεῖτο. — ἐν
 τοῖς βασιλευσσι] = ἐν τοῖς βασιλείαις (γένους οὐδε-
 περου) = ἐν τοῖς ἀνακτοροῖς. — μετὰ δέ] = ὕστερον δέ. — κε-
 λεύσαντος Κροΐδου] = κατὰ διαταγὴν τοῦ Κροΐδου.
 — θηησάμενον... καὶ σκεψάμενον... εἶρετο ὁ Κροΐδος
 τὰδε] = ἀφ' οὗ δὲ ἐθέασατο καὶ προσεκτικῶς παρατήρησε καθ'
 ὅσον εἰς αὐτὸν εὐκαιρία ἦτο, ἠρώτησεν αὐτὸν ὁ Κροΐδος τὰ ἐξῆς.
 — μιν] = αὐτόν. — παρ' ἡμέας γὰρ...] = ὁ γὰρ συνήθως
 αἰτιολογεῖ τὰ προηγούμενα, ἐνταῦθα ὅμως αἰτιολογεῖ τὰ ἐπόμε-
 να — νῦν ὦν (= νῦν οὖν) ἡμερος ἐπειρέσθαι μοι ἐπῆλθε. — λό-
 γος ἀπύκειται] = φήμη ἔχει φθάσει. — ... καὶ πλάνης] = καὶ
 περιγησέως. — φιλοσοφῶν] = ἐκ φιλομαθείας. — θεωρίας
 εἵνεκεν] = χάριν θεάς. — ἐπελήλυθας] = ἔχεις ἐπισκεφθῇ. —
 ἡμερος ἐπειρέσθαι μοι ἐπῆλθεν] = μοι ἦλθεν ἡ ἐπιθυ-
 μία νὰ ἐρωτήσω. — εἴ τινα ἦδῃ (= μέχρι τοῦδε) εἶδες] πλὴν
 γὰ ἐρωτηματικὴ πρότασις. — ὁ μὲν] = ἐκεῖνος μὲν, δηλαδὴ, ὁ
 Κροΐτος. — οὐδὲν ὑποθωπεύσας] = οὐδὲν πρὸς εὐχαρίστησιν
 (τοῦ Κροΐτου) εἰπὼν, ἀλλὰ τὴν ἀλήθειαν μεταχειρισθεὶς λέγει. —
 τῷ ἐόντι] τὸ ἔδῃ (ὄν) = ἡ ἀλήθεια. — ὑποθωμάσας] = ἀπο-
 θανμάσας = ἐκπλαγείς — ἐπιστρεφῶς] = ἐπιστρεφῶς =
 μετὰ ζωηρότητος. — κοίῃ] = ποίᾳ = ἐνεκα ποίας αἰτίας. — ὁ
 δέ] = ἐκεῖνος δέ, ὁ Σόλων δηλαδὴ. — Τέλλω τοῦτο μὲν...
 τοῦτο δὲ τοῦ βίου εὖ ἤκοντι...| τοῦτο μὲν... τοῦτο
 δέ] = ἀφ' ἑνὸς μὲν... ἀφ' ἑτέρου δέ. — τῆς πόλιος εὖ ἠκού-

σης|=ἐν ᾧ χρόνῳ ἡ πόλις ἡδύχει.—**Εὖ ἤκειν**|=εὖ ἔχειν, εὐτυχεῖν.—**καὶ σφι εἶδε ἅπανσι τέκνα ἐκγενόμενα**|= καὶ εἶδεν οὐ εἰς αὐτοὺς (τοὺς παῖδάς του δηλ.) ἅπαντας ἐγεννήθησαν τέκνα, καὶ εἶδεν οὐ οἱ παῖδες αὐτοῦ ἅπαντες ἐκίησαντο τέκνα.—**παρὰμείναντα**|=δῆλ. ἐν τῇ ζῳῇ, ζήσαντα, δηλαδὴ τὰ τέκνα.—**τοῦ βίου εὖ ἤκοντι**|=χορημάτων εὐποροῦντι. Ἡ κατὰ δοτικὴν μετοχὴ ἔχει ὑποκειμένον τὴν προηγουμένην δοτικὴν **Τέλλῳ**, ἥτις εἶναι δοτικὴ προσωπικὴ καὶ εἰς τὸ ἐπόμενον ῥῆμα **ἐπεγένετο**=πρὸς τοῦτοις ἐγένετο.—**ὥς τὰ παρ' ἡμῖν** (ἐννοητέον ἔξωθεν τὸ **ἔστι**)| εἶναι προσδιορισμὸς τῆς προηγουμένης φράσεως—**τοῦ βίου εὖ ἤκοντι**, καὶ σημαίνει «ὁμοειδικῶς πρὸς τὸν παρ' ἡμῖν (τοῖς Ἀθηναίοις δηλ.) σῶφρονα βίον».—γενομένης γάρ...| ὁ γὰρ εἶναι διασφαλικός=δηλαδὴ—**πρὸς τοὺς ἀστυγείτονας**| πιθανὸν τοῦ Μεγαρέας.—**βωθῆσας**|=βουθῆσας=ἐξελθὼν πρὸς ἄμυναν.—**ἀπέθανε κάλλιστα**|=ἀπέθανε κατὰ κάλλιστον τρόπον, -ἐνδόξως.—**αὐτοῦ τῇ περ..**|=ἐν αὐτῇ ἀκριβῶς τῇ θέσει, ἐν ᾗ ἔπεσεν.

Κεφ. 31. **Ὡς δὲ τὰ κατὰ τὸν Τέλλον...πολλὰ καὶ ὄλβια**| Συνταξ. ὥς δὲ ὁ Σόλων προετρέψατο τὸν Κροῖδον εἶπας τὰ κατὰ τὸν Τέλλον πολλὰ τε καὶ ὄλβια **Προετρέψατο τὸν Κροῖδον**|=κατέστησε προσεκικλὸν τὸν Κρ.—**εἶπας**| μετοχὴ ἀνρ. ἀ.—**εἰπών**.—**τὰ κατὰ τὸν Τέλλον**|=τὰ ἀφορῶντα εἰς τὸν Τέλλον, τὸν βίον τοῦ Τέλλον.—**ἐπειρώτα**| ὑποκείμεν. ὁ Κροῖδός· **ἐπειρώτο**=ἠρώτα πάλιν.—**τίνα...μετ' ἐκείνον ἴδαι**| εἶναι πλάγιος ἐρωτηματικὸς λόγος· =τίνα...μετ' ἐκείνον εἶδεν.—**δοκέων...οὔτε σθαι**|=φρονῶν οὐ ἐξ ἁπαντος τὴν δευτέραν θέσιν τοῦλάχιστον θὰ λάβῃ.—**πάγχυ**|=πάνυ.—**Δευτεροῖα**|=δευτερεῖα πλήρης ἢ ἐκφορσὶς ἔχει.—**δευτερεῖα ἄεθλα**=τὸ δεύτερον βραβεῖον, ἐνταῦθα δὲ=τὴν δευτέραν θέσιν (τῆς εὐδαιμονίας). **Γῶν**|=γούνη=τοῦλάχιστον—**ὃ δὲ**|=ἐκεῖνος ὅμως, δῆλ. ὁ Σόλων.—**τούτοισιν ἰούσιν Ἀργείοισιν ὑπῆν**|=εἰς τοὺτοις ὄντας Ἀργεῖους ὑπῆρχεν.—**γένος**|=κατὰ τὸ γένος.—**βίος ἀορέων**|=

βίος ἀρκετόν, περιουσία ἀρκετή.—καὶ πρὸς τοῦτω| δὴλ. νῶ
 βίῳ=ἐκτὸς δὴλ. τῆς περιουσίας — ἀεθλοφύλοισι ἦσαν|=ἀ-
 θληταὶ ἐστεμμένοι ἦσαν.—ἐούσης ὁρτῆς τῇ Ἡρῇ τοῖς
 Ἀργεῖοις|=τελουμένης ἐορτῆς εἰς τοὺς Ἀργεῖους (=ἐν Ἀρ-
 γεῖ) πρὸς τιμὴν τῆς Ἡρας.—ἔδεε πάντως|=ἀνάγκη ἦτο ἀπό-
 λυτος.—ζεύγει|=δι' ἀμάξης συρομένης ὑπὸ δύο βοῶν — εἰς
 τὸ ἵππον|=ἱερὸν.—οἱ δ' ὄφι βόες|=οἱ δὲ βόες αὐτῶν.—
 οὐ παρεγίνοντο|=δὲν ἤρχοντο.—ἐν ὥρῃ|=ἐγκαίρως.—
 ἐκκλιόμενοι δὲ τῇ ὥρῃ|=ἀποκλειόμενοι (=κωλύόμενοι)
 ὑπὸ τῆς ἐπειγούσης ὥρας (ἄλλως πως νὰ κομίσωσι τὴν μητέρα
 των).—ὑποδύντες..ὑπὸ τὴν ζεύγλιν|=θέσαντες..ἐαν-
 τοὺς ὑπὸ τὸν ζυγόν.—ὄφι ὠχέετο|=ὑπ' αὐτῶν ἐφέρετο.—
 ὀταδίους πέντε καὶ τεσσεράκοντα| δύο ὥρας καὶ ἡμί-
 σαιαν περίπου ἀπεῖχεν ὁ περίφημος νῆος τῆς Ἡρας, τὸ Ἡραϊ-
 ον, ἀπὸ τοῦ Ἀργους· ὁ ὀτάδιος καὶ τὸ ὀτάδιον εἶχεν 125
 βήματα.—διακουμίσαντες|=ὠχουμένην ἐπὶ τῆς ἀμάξης)
 κομίσαντες (τὴν μητέρα αὐτῶν).—ἀπίκοντο|=ἀφίκοντο.—
 ὄφι..ἐπεγένετο|=αὐτοῖς..ἔπειτα συνέβη.—ὑπὸ τῆς πα-
 νηγύρεως|=ὑπὸ τοῦ χάριν τῆς ἐορτῆς συνηθροισμένου πλή-
 θους — διέδεξε τε ἐν τούτοις|=καὶ διὰ τοιούτων διέδειξε
 (=δῆλον ἐποίησε) ὁ θεός.—Ἀργεῖοι μὲν γάρ| ὁ γὰρ=
 δῆλα δῆ.—περιστάντες|=πέριξ σταθέντες περιτριγυρίζαντες
 αὐτούς.—οἴων τέκνων ἐκύρηδε|=διότι τοιούτων τέκνων ἔτυ-
 χεν.—τῷ ἔργῳ καὶ τῇ ὀνήμῃ|=διὰ τὸ ἔργον καὶ τὸν ἔπαι-
 νον.—ἀντίον|=ἀπέναντι.— τοῦ ἀγάλματος| δὴλ. τῆς
 Ἡρας.—οἱ μιν|=οἷνες αὐτήν.—δοῦναι τὴν θεον|=νὰ
 δώσῃ ἡ θεά —τὸ ἀνθρώπῳ τυχεῖν ἄριστόν ἐστιν|=ὁ τι
 εἰς τὸν ἀνθρώπον ἄριστόν ἐστι νὰ τύχῃ.—ἀλλ' ἐν τέλει τούτῳ|
 συμπλήρωσον—τοῦ βίου.—ἔσχοντο|=ἔμειναν.

Κεφ. 32. Ἐνεμε τούτοις|=ἀπένεμεν εἰς τούτους, δηλ.
 Κλεόβι καὶ Βίτωνι.—σπερχθεῖς|=σφόδρα ταραχθεῖς, ὀργισθεῖς.
 Ἐσπερχομαι =ἐπείγομαι, βιάζομαι, ὀργίζομαι· ἐρεθίζομαι.—
 τοὶ ἀπέρριπται εἰς τὸ μηδὲν| τοῖ=σοί· εἶναι δοτικῇ τοῦ
 ποιητικοῦ κίτιου εἰς τὸ ἀπέρριπται=ὑπὸ σοῦ ἔχει θεωρηθῇ ὥς

μηδαμηνὸν πρᾶγμα. — ἐπιστάμενον] = φρονοῦντα. — ταρα-
χῶδες] = ταραχοποιόν. — τὰ μὴ τις ἐθέλει] = τὰ ὅποια δὲν
θέλει τις. — οὕτω ὧν ὧ Κροῖσε] ὧν = οὖν. — πᾶν ἔστιν
ἄνθρωπος οὐμφορή] πᾶν — κεῖται ἐπιρρηματικῶς ἐνταῦθα
= τὸ παρᾶπαν, πάντως, ἐν γένει. — οὐμφορή] = παίγιον τῆς
τύχης. — τὸ εἶρεό με] = περὶ οὗ μὲ ἡρώτησας. — ἐκεῖνο
δὲ . . . οὗ κώ σε λέγω] = ἐκεῖνο δὲ (δῆλ. εὐδαίμονα) . . .
δὲν σὲ ὀνομάζω ἀκόμη. — πρὶν . . . πύθωμαι] ἀντὶ πρὶν
ἄν . . . πύθωμαι = πρὶν μάθω ὅτι καλῶς τὸν βίον ἐτελεύ-
τησας· αἰὼν = βίος. — οὐ γάρ τοι] τοι = βεβαίως. — μάλ-
λον] ἐπιτείνει τὸ ἐπόμενον συγκριτικὸν ὀλβιώτερος. — τοῦ ἐπ'
ἡμέραν ἔχοντος] = τοῦ διὰ μίαν μόνον ἡμέραν ἀροῦντα
ἔχοντος. — εἰ μὴ οἱ ἡ τύχῃ ἐπίδοιτο] οἱ = αὐτῷ. — ἐὰν
δὲν ἤθελεν ἐπακολουθήσει (= λάχει) ἡ τύχῃ νὰ τελευτήσῃ καλῶς
ἔχων καθ' ὅλα καλῶς. — ζάπλουτος] = πλουσιώτατος. — ἄν-
ολβιος] = δυστυχήs. — μετρίως ἔχοντες βίου] = μετρίαν
περιουσίαν ἔχοντες. — παντὸς χρήματος] = παντὸς πρᾶγμα-
τος. — τὴν τελευτὴν] = τὸ τέλος. — κἢ] = πῃ. — πολλοῖσι
γὰρ οὐ] οὐ = βεβαίως. — ὑποδέξας] = ὑποδείξας. — προο-
ρίζους ἀνέτρεψε] ἀντικείμενον τοῦ ἀνέτρεψεν εἶναι τὸ αυ-
τούς, τὸ ὅποιον ἐξαχόμενον ἐκ τῆς προηγουμένης δοτικῆς πολ-
λοῖσι. Προορίζους ἀνέτρεψεν αὐτούς, = ἐκ θεμελίων
ἀναποδεγύρισεν αὐτούς, καθ' ὁλοκληρίαν τοὺς κατέστρεψεν. —
οὕκως] = οὐ πως, κατ' οὐδένα τρόπον. — λόγου μιν ποι-
νόμενος οὐδενός] = περιφρονήσας αὐτὸν καθ' ὁλοκληρίαν. —
ἀποπέμπεται] = ἀποπέμπει ὑποκείμενον ὁ Κροῖσος. — καρτα-
δόξας] = ἐπειδὴ βεβαίως (ὁ Κροῖσος) ἐνόμισεν ὅτι ἦτο ἀνόητος (ὁ
Σόλων). — μετεῖς] = μεθεῖς (ἀόρ. β' μετοχ. τοῦ ῥ. μεθίημι) =
θέσας κατὰ μέρος, παραβλέψας. — τὴν τελευτὴν . . . ὁρᾷν
ἐκέλευε] = εἰς τὸ τέλος . . . νὰ ἀποβλέπῃ τις παρήναι. —

Α') ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Ὁ Κροῖσος ἐπὶ τῆς πυρᾶς I. 86—88.

Μετὰ τὴν ἀναχώρησιν τοῦ Σόλωνος πολλὰ δεινὰ συνέβησαν

τῷ Κροίσῳ ἐν οἷς καὶ ἀτυχῆς πρὸς τὸν βασιλέα τῶν Περσῶν Κῦρον πόλεμος, καθ' ὃν ἡττήθη καὶ ἐξωγρήθη. Ὅτε δὲ ὁ Κῦρος εἶχεν αὐτὸν ἀναβιβάσει ἐπὶ πυρᾶς καὶ ἔμελλεν αὐτὸν νὰ καύσῃ, τότε ὁ Κροῖσος ἀνεμνήσθη τὸν λόγον τοῦ Σόλωνος καὶ ἀνεφώνησε τοῖς «Σόλων», ἐξ οὗ, ὡς ἐν τοῖς κεφαλαίοις 86—88 ἐκτίθεται, ἐσώθη καταβιβασθεὶς κατὰ τὴν διαταγὴν τοῦ Κύρου ἀπὸ τῆς πυρᾶς.

Β'. ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

§ 86. Τὰς τε δὴ Σάρδεις]—καὶ τὰς Σάρδεις λοιπὸν κατέσχον (κατέλαβον). Ὁ δὴ (=λοιπὸν) χρησιμεύει ἐνταῦθα πρὸς ἐξακολούθησιν τοῦ διὰ παρεμπόσης τινὸς διηγήσεως, ἀφορώσης εἰς τὴν ζώγησιν τοῦ Κροίσου, διακοπέντος λόγον—κατὰ τὸ χρηοδότηριον]—συμφώνως πρὸς τὸν δοθέντα χρηομόν. Εἶχε δὲ ὁ δοθεὶς πρὸ τοῦ πολέμου εἰς τὸν Κροῖσον χρησμός ὡς ἐξῆς· «ἦν στρατεύηται ἐπὶ Πέρσας, μεγάλην ἀρχὴν μιν καταλύσειν», παράβηκε Ἡροδότου βιβλ. I, κεφ. 53.—καταπαύσαντα]—ἀφ' οὗ κατέλυσε.—δυννήσας πυρὴν| δυννήσας εἶναι μετοχὴ ἀόρ. ἀ τοῦ ῥ. δυννεω=δυνόωρεύω. Πυρὴ]=πυρά· ἦτο δὲ αὕτη σωρὸς ξύλων ἐν τάξει τεταγμένων, ἐπὶ τῶν ὁποίων ἐκαίετο ὁ νεκρὸς τινος μετ' ἄλλων πολυτίμων πραγμάτων λαφύρων καὶ αἰγυμάλων.—ἐν πεδῇσι]=ἐν πέδαις=διὰ δεσμῶν· πέδαι=ποδόδεσμα.—ἐν νόφ' ἔχων]=διανοούμενος, σκοπῶν.—ἀκροθίνια|εἶναι κατηγορούμενον τοῦ ταῦτα=ὡς ἀκροθίνια. Ἡ λέξις ἀπκντᾶ συνήθως ἐν τῷ πληθυντικῷ ἀριθμῷ καὶ σημαίνει τὸ ἀνώτατον τοῦ σωροῦ, τὰς ἀπαρχὰς τῶν καρπῶν· λέγεται καὶ ἐπὶ τῶν τοῦ πολέμου λαφύρων διὰ τὸ εἰς τοὺς θεοὺς ἀφιερούμενον μέρος.—καταγιεῖν] εἶναι μέλλων τοῦ ῥήματος καταγίζω=καθαρίζω=ἀφιερῶ.—ὅτεφδῇ]=οἰφδῇποτε.—εἴτε]=καὶ ὑπόσχεσιν (ἦν εὐχόμενος τοῖς θεοῖς ἐποιήσατο) νὰ ἐκπληρώσῃ θέλων.—πυθόμενος] μετοχὴ αἰτιολογική, ὅποῃ εἶναι καὶ αἱ προηγούμεναι ἐν νόφ' ἔχων,—ἐθέλων.—τοῦδε εἵνεκεν]=ἐνεκα ταύτης ἀκριβῶς τῆς θεοσεβείας.—βουλόμενος] αἰτιολ. μτχ.—μιν]=αὐτόν, τὸν Κροῖσον.—ῥύσεται] μέλλων τοῦ ῥύσμαι=σώζω.—τοῦ μὴ ζῶντα κατακαυθῆναι]=ἀπὸ τοῦ νὰ μὴ κατακαυθῇ

ζῶν.—τὸν μὲν οὐ ποιεῖν ταῦτα| τὸ ἀπαρέμφατον ἐξα-
 ρτάται ἐκ τοῦ ἔξωθεν νοουμένου ῥήματος· ὅσῳ = οὗτος μὲν λοι-
 πὸν (ὁ Κύριος δηλ.) λέγουσιν· οὐ ποιεῖ ταῦτα.—τῷ δὲ Κροί-
 σῳ... ἐσελθεῖν,... τὸ τοῦ Σόλωνος... τὸ μὴδὲνα εἶναι
 τῶν ζώντων ὄλβιον| σύνταξις.—τῷ δὲ Κροίσῳ (ὅσῳ)
 ἐσελθεῖν ὥς τὸ τοῦ Σόλωνος, τὸ μὴδὲνα εἶναι
 τῶν ζώντων ὄλβιον, εἴη οἱ (= ὑπ' αὐτοῦ) οὐκ ἐν
 εἰρημένον=εἰς δὲ τὸν Κροῖσον (λέγουσιν) οὐ ἐπῆλθεν εἰς τὸν
 νοῦν οὐ τὸ τοῦ Σόλωνος, δηλὰ δὴ οὐ οὐδεὶς ἐκ τῶν ζώντων εἶ-
 ναι εὐδαίμων, ἔχει ὑπ' αὐτοῦ (τοῦ Σόλωνος) λεχθῆ οὐκ ἐν
 κατὰ θεῖαν ἐμπνευσιν, divinitus.—Τὸ μὴδὲνα τῶν ζών-
 των εἶναι ὄλβιον| εἶναι ἐπεξηγήσεις τοῦ προηγουμένου «τὸ
 τοῦ Σόλωνος» — ἐν κακῷ... τοδοῦτο| = ἐν τηλικαύτῃ
 συμφορᾷ — ὥς δὲ ἄρα μιν προσεβλήθη τοῦτο| τὸ ὥς
 εἶναι χρονικόν· μῆριον συντεταγμένον ἐνταῦθα μετ' ἀπαρέμφα-
 του, ὅπερ συμβαίνει οὐ μόνον παρ' Ἡροδότῳ, ἀλλὰ καὶ ἄλλοις
 ἱστορικοῖς.=ὥς δὲ λοιπὸν, εἰς τὸν νοῦν αὐτοῦ (τοῦ Κροῖσου)
 ἐπῆλθε τοῦτο.— ἀνενεκάμενον| μετοχὴ μέσ. ἀορ. ἀ. τοῦ
 ἀναφύρεσθαι=ἀνενεγκάμενον=ἀφ' οὗ ἀνέπνευσεν ἐκ
 βάθους καρδίας.—ἐκ πολλῆς ἡσυχίας| ἢ ἐκ κεῖται χρονι-
 κῶς ἐνταῦθα καὶ σημαίνει μετὰ = μετὰ πολλὴν ἡσυχίαν, μετὰ
 βαθεῖαν σιγήν.— ἐς τοῖς| = τοῖς· κυρίως ἐνταῦθα σημαίνει
 (μετὰ τῆς ἐς) μέχρι τρίτης φορᾶς.—τοὺς ἐρμηνέας|= τοὺς
 διερμηνέας.—τίνα τούτων ἐπικαλεοίτο|= τίς οὗτος εἴη, ὃν
 ἐπικαλεοίτο (προσεκάλει).— Κροῖσον δὲ τέως| τέως= ἐπὶ
 ταῦτα χρόνον.— ὥς ἡναγκάζετο|= ἐπειδὴ ἡναγκάζετο.— τὸν
 ἄν ἐγὼ πᾶσι τυράννοις... εἰς λόγους ἐλθεῖν| σύνταξις
 — τὸν (= ὃν) πᾶσι τυράννοις ἐς λόγους ἐλθεῖν προεμίμησιν ἄν
 (= ἤθελον προτιμήσει) πολλῶν χρημάτων. Πᾶσι τυράννοισι
 λέγων ὁ Κροῖσος ἔχει ἐν τῷ νῷ αὐτοῦ πρὸ πάντων τὸν Κύρον.
 — πολλῶν χρημάτων|= ἀντὶ πολλῶν χρημάτων ἤτοι πολλὰ
 χρήματα ἤθελον (ἐγὼ) δώσειν.— εἰς λόγους ἐλθεῖν| εἰς λό-
 γους ἔρχεσθαι τι= συνδιαλέγεσθαι τι.— οἷ| = αὐτοῖς, τοῖς δι-
 ερμηνεῦσι δηλ.— ἄσσημα|= ἀσαφῆ.— τὰ λεγόμενα|= περὶ

τῆς σημασίας τῶν λόγων αὐτοῦ. — **λιπαροφόντων**... καὶ **παρεχόντων**] μετοχὰὶ αἰτιολογικαί. **λιπαρέω-ω**=παρακαλῶ ἐπιμῶνως. — **ὄχλον παρέχω**]=ἐνόκλησιν προσενῶ. — **ἔλεγε δὴ**]=ἔλεγεν ἐπὶ τέλους· ὑποκείμενον εἶναι «ὁ Σόλων». — **ὥς** (=ὅτι **ἦλθεν ἀρχὴν**] **ἀρχὴν**=ποιέ. — **ἔων**]=ὦν=δς ἦν. — **καὶ θνησάμενος**]=καὶ ἀφ' οὗ ἐθιάσατο. — **πάντα τὸν ἑαυτοῦ ὄλθον**]=πάντα τὸν ἑαυτοῦ πλοῦτον. — **ἀποφλαυρίσει**] εὐκτική τοῦ πλαγίου λόγου· **ἀποφλαυρίζω**=**ἀποφθυλίζω**=καταφρονῶ. — **ὥς... ἀποφλαυρίσειε**=οὕτω...κατεφρόνησεν. — **οἰαδὴ εἶπας**]=τοιαῦτα εἰπών. — **ὥς τε αὐτῷ** (=ἑαυτῷ **πάντα ἀποβεβήκοι** (εὐκτική τοῦ πλαγ. λόγου) **τῇπερ ἐκεῖνος εἶπε**]=καὶ ὅπως εἰς ἑαυτὸν πάντα ἔχουσι συμβῇ, τοιοιτοτρόπως ἐκεῖνος (ὁ Σόλων) εἶπεν. — **οὐδέν τι μᾶλλον ἐς ἑαυτὸν λέγων ἢ ἐς ἅπαν τὸ ἀνθρώπῃον**]=λέγων οὐδόλως περισσότερον ἀναφορικῶς εἰς τὸν ἑαυτὸν του (δῆλ. τὸν Κροῖσον) ἢ εἰς δλόκληρον τὸ ἀνθρώπινον γένος. — **καὶ μάλιστα**]=καὶ πρὸ πάντων. — **τοὺς παρὰ σφίσι αὐτοῖς δοκέοντας ὀλβίους εἶναι**]=ἀναφορικῶς εἰς τοὺς περὶ ἑαυτῶν φρονοῦντας ὅτι εἶναι εὐδαίμονες, — τοὺς εἰς τὴν ἑαυτῶν ἀντίληψιν παρισταμένους ὥς εὐδαίμονας. — **ταῦτα ἀπηγέεσθαι**]= (φασὶ) ταῦτα ἀφηγεῖσθαι. — **ἀμύμενης**]=ἡμυένης· μετοχὴ παθητ. παρκα. τοῦ ἄπτομαι· ἥδη ἀμυένης=ἡμῖς ἤδη ἦτο ἀναμμένη. — **καίεσθαι**]=φασὶ καίεσθαι. **τὰ περιέσχοντα**]=τὰ περὶ ἅκρα μέρη. — **τῶν ἐρμηνέων**]=παρὰ τῶν διερμηνέων. — **τὰ εἶπε Κροῖσος**]=ὁ εἶπεν ὁ Κρ.. — **ματαγνόντα**]=μεταμεληθέντα. — **καὶ ἐννόσαντα**]=ἐννοήσαντα=συλλογισθέντα. — **ὅτι καὶ αὐτὸς ἄνθρωπος ἐὼν... διδοίη**] σύνταξις. — **ὅτι διδοίη πυρὶ ἄλλον ἄνθρωπον ζῶντα καὶ αὐτὸς ἄνθρωπος ἐὼν**=οὕτω εἰς τὸ πῦρ παρέδιδε ἄλλον ἄνθρωπον ζῶντα ἐν ᾧ καὶ αὐτὸς ἄνθρωπος ἦτο. — **γενόμενον... οὐκ ἐλάσσω**]=ὅστις ὑπῆρξεν, ..οὐχὶ κατώτερος. — **ἑωυτοῦ**]=ἑαυτοῦ—δῆλ. τοῦ Κύρου. — **εὐδαιμονίῃ**] δοτική τοῦ κατὰ τι. — **πρὸς τε τούτοις**]=καὶ πρὸς τούτοις, καὶ ἐκτὸς τούτου. — **δείδαντα... καὶ ἐπιλεξάμενον**]

αἰτιολογικὰ μετοχαί· ἐπιλεξάμενος—μετοχή μέσ. ἀορ. ἁ.
τοῦ ἐπιλέγεσθαι=ἀναλογίζομαι.—εἴη...ἀσφαλῶς ἔχον]
=ἀσφαλῶς ἔχει, σταθερόν ἐστιν.—κελεύειν] ἐξαρτᾶται ἐκ τοῦ
ἐννοουμένου φασίν.—τὴν ταχίστην]=τάχιστα.

ΙΣΤΙΑΙΟΣ βιβλίον V κεφ. 23—28)

Α'. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

α'. Περίληψις εἰσαγωγικῆς

Ὁ Ἰστιαῖος διῆρξε κατὰ τὰ πρῶτα ἔτη τῆς βασιλείας Δαρείου τοῦ πρώτου τύραννος τῆς πατρίδος τοῦ Μιλήτιον ὑπὸ τὴν περσικὴν ἐπικυριαρχίαν. Κατὰ τὴν εἰς Σκυθίαν ἐκστρατείαν τοῦ Δαρείου, διε οἱ ταχθέντες φύλακες τῆς ἐπὶ τοῦ Ἰστρου ζευχθείσης γεφύρας ἤθελον νὰ διὰλύσωσιν αὐτὴν καὶ ἀποκλείσωσι τὸν Δαρεῖον μετὰ τοῦ στρατοῦ του ἐν τῇ ξένῃ, ὁ Ἰστιαῖος ἀντιπῶν κατώρθωσε τὴν διατήρησιν τῆς γεφύρας, δι' ὃ καὶ πολλῶν τιμῶν ὑπὸ τοῦ βασιλέως ἠξιώθη. Περὶ τὸ 510 προσελήφθη ἐν Σούσοις ἢ ὡς σέμβουλος τοῦ βασιλέως ἢ πιθανώτερον ὕποπτος, αὐτῷ γενόμενος· ἐνταῦθα δὲ διατρέβων διενήργησε τὴν ὑπὸ τὸν Ἀρισταγόραν ἐπαναστασιν τῆς Μιλήτιον καὶ τῶν ἄλλων Ἰωνικῶν τῆς Μικρᾶς Ἀσίας πόλεων· πεμφθεὶς δὲ τότε πρὸς καταστολὴν τῆς τάξεως εἰς Μίλητον κακίστης ἔτυχε ὑποδοχῆς παρὰ τε τῶν ἀποστρεφόντων αὐτῶν Μιλησίων καὶ τοῦ σατράπου Ἀρταφέρνης, δι' ὃ ἠναγκάσθη νὰ δραπετεύσῃ καὶ ἐγκατασταθεὶς ἐπὶ τοῦ Βοσπόρου ἐπεδόθη εἰς τὴν πειρατείαν (497 π. Χ.). Μετὰ τὴν καταστολὴν δὲ τῆς σιάσεως κατώρθωσε νὰ προσοικειωθῇ τὰς νήσους Χίον, Θίον καὶ Λέσβον καὶ τὴν πόλιν Μυτιλήνην (496 π. Χ.), ἀλλὰ μαχόμενος κατὰ τῶν Περσῶν ἐν Αἰολίδι ἠχμαλωτεύθη (494) καὶ διαταγῇ τοῦ Ἀρταφέρνης ἐθανατώθη ἐν Σάρδεσιν.

Β'. ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

Κεφ. 23. Ἐνθεῦτεν=ἐντεῦθεν, δηλ. ἀπὸ τῆς Θράκης καὶ ἀπὸ τοῦ Ἑλλησπόντου παραλίας.—διαπεραιωθεὶς]=περάσας διὰ τοῦ μεσολαβοῦντος Ἑλλησπόντου εἰς τὴν ἀπέναντι Ἀσιατικὴν παραλίαν.—ἄτε δὲ τειχέοντος ἦδη . . .] ἡ μετοχή εἶναι αἰτιολογ. καὶ ἡ ἔννοια αὐτῆς ἐπιτείνεται διὰ τοῦ

ἄ-τε παριτταμένη ὡς πραγματική=ἐπειδὴ δὲ εἰείχιζεν ἤδη 'Ισ-
τιαῖος ὁ Μιλήσιος τὴν δεδορημένην χώραν.— τὴν . . δωρεὴν]
τὸ δωρεὴν καθ' ἑλξιν ἐτέθη εἰς τὴν ἀναφορικὴν πρότασιν — τὴν
. . ἔτυχε (=ἦν . . ἔλαβε) ἐνῶ ἔπρεπε νὰ εἶναι πλησίον τῆς
μετοχῆς τειχέοντος ὡς ἀντικείμενον τὸ δὲ τὴν ἐτέθη καθ'
ἑλξιν κατὰ τὴν πτώσιν τοῦ δωρεὴν καὶ οὐχὶ κατὰ γενικήν,
ἣν ἀπῆτει τὸ ἔτυχε.— μισθὸν] κατηγορούμενον εἰς τὴν.—
ἦν ὡς μισθὸν (ἔλαβε).— ὀνλακῆς τῆς σχεδίους]=διὰ τὴν
φρούρησιν τῆς ἐπὶ τοῦ 'Ιστροῦ (Δουνάβεως) γεφύρας. Σχεδία
ἐνταῦθα σημαίνει γέφυραν ἐκ τοῦ προχείρου κατεσκευασμένην
καὶ διχλυτήν.— ἐόντος δὲ τοῦ χωρίου τούτου]=ἐπειδὴ
δὲ τὸ χωρίον τοῦτο (ἡ θέσις τῆς δωρηθείσης χώρας).— παρὰ
τὸν Στρουμόνα] ποταμὸν τῆς Θράκης διαρρέοντα ὁλόκληρον
τὴν Μακεδονίαν καὶ ἐκβάλλοντα εἰς τὸ Αἰγαῖον πέλαγος.— τῷ
οὔνομά ἐστι]=ῶ (χωρίῳ) ὀνομά ἐστι=ὀνομάζεται.— τὸ ποι-
εόμενον]=ὁ ἐποιεῖτο, τὸν τειχισμόν δηλ.— ἐκ τοῦ 'Ιστιαίου]
=ἐπὶ τοῦ 'Ιστ.— ὡς τάχιστα]=ἐπεὶ τάχιστα.— κοῖδόν τι
χρῆμα ἐποίησαι]=ὁποῖόν ἐστι τὸ πρᾶγμα ὃ ἐποίησας, ἢ
πρᾶγμα εἶναι αὐτὸ τοῦ ἑκαμῆς.— δεινῶ τε καὶ σοφῶ]=φο-
βερῶ καὶ πονηρῶ.— δοῦς]=ἐπιστρέψας.— ἐγκτήσασθαι
πόλιν ἐν Θρηίκῃ]=κτήσασθαι πόλιν ἐν Θράκῃ.—
ἵνα ἴδῃ τε . . . ἐστι]=ὅπου ξυλεία . . . ὑπάρχει.— ἴδῃ]
=ὁρος δασῶδες· ξυλεία.— ναυπηγήσιμος]=χρήσιμος πρὸς
ναυπήγησιν.— κωπέες] κωπεύς]=ξύλον πλατύ, χρήσιμον πρὸς
κατασκευὴν κωπῶν.— μέταλλα ἀργύρεα]=μεταλλεῖα ἀργύ-
ρου.— ὅμιλος πολλὸς . . . Ἑλλήνων . . . βαρβάρων.— οἱ] ἀναφέρε-
ται εἰς τὸ ὅμιλος καὶ ἐτέθη κατὰ πληθυντικὸν ἀριθμὸν διότι
τὸ ὅμιλος ἔχει περιληπτικὴν σημασίαν.— προστάτεω ἐπι-
λαβόμενοι]=προστάτου (=προϊσταμένου, ἀρχηγού,) τυχόντες.
— τὸ ἄν ἐκεῖνος ἐξηγέται]=διυῆποτε ἐκεῖνος συμβου-
λεύει.— καὶ ἡμέρας καὶ νυκτός] γενικαὶ τοῦ χρόνου —
σύ νυν]=σὺ λοιπὸν.— παῖδον ταῦτα ποιεῦντα]=ἐμπόδι-
νὰ κάμῃ ταῦτα, δηλ. νὰ τειχίζῃ.— ἵνα μὴ οἰκνῶ πολέμῳ

δυνέχη] = διὰ τὰ μὴ ἦσαι περιπεπλεγμένος εἰς οἰκεῖον πόλεμον.
 — ἐπεὰν . . . περιλάβῃς] = ἐπὰν (= ἀφ' οὗ) . . . συλλάβῃς). — αὐτὸν] δηλ. τὸν Ἰουαῖον. — ποιέειν] = ποιεῖ. — ὅπως
 μὴ . . . ἀπίξεται] = τὴν τρόπον δὲν θὰ μεταβῇ εἰς τοὺς Ἑλλ.
 . . . — Κεφᾶλ. 24. Εὐπετέως] = εὐκόλως. — ὥς εὖ προ-
 ορῶν] = διότι καλῶς προσέβλεπε, προεμάντενε. — οὐ λόγοισι
 ἀλλ' ἔργοισι] εἶναι δοτικὰ τοῦ τρόπου. — νῦν ὧν] = νῦν
 οὖν. — ἐπινοέω γὰρ] = διότι σκέπτομαι — κατεργάσθαι
 σθαι] = πρᾶξαι, ἐπιχειρῆσαι. — ἀπικνέομαι] = ἀφικνοῦ, ἔλθῃ,
 σὲ παρακαλῶ. — ἵνα τοι . . . ὑπερθέωμαι] τοι = σοί.
 ὑπερθέωμαι = ὑπερθῶμαι = ἀνακοινώσω, ἐμπιστευθῶ. — μέγα
 ποιούμενος] = μέγα πρᾶγμα θεωρῶν, πολὺ σπονδαῖον νομίζων.
 — ἀπικομένῳ δὲ οἶ] = ἀφικομένῳ δὲ αὐτῷ (δηλ. τῷ Ἰουαῖῳ).
 — ἐνόστησα] ὁρᾷ ὁ τοῦ νοστήω (-ῶ) = ἐπανερχομαι. — καὶ
 σύ μοι ἐγένεο ἐξ ὀρθαλμῶν] = καὶ δὲν σὲ ἔβλεπον πλέον.
 — οὐδέν κω] κω = πω = -ποιε. — χρᾶμα] = πρᾶγμα. —
 οὕτω ἐν βραχεί] = τόσον ταχέως. — ἐπεζήτησα] = ἐπελό-
 χησα. — εἰς λόγους μοι ἐπικέσθαι] = καὶ τὰ συνδιαλε-
 θῆς μετ' ἐμοῦ. — ἐγνωκώς] = ἐπειδὴ ἔχω γνώμην. — τιμιώ-
 τατον] = πολυτιμώτατον. — τὰ τοι ἐγὼ . . . οὐνειδώς] =
 τὰ ὅποια ἐγὼ περὶ σοῦ γνωρίζων. — ἔχω μαρτυρεῖν εἰς τὰ
 ἐμὰ πράγματα] = δύναμαι τὰ βεβαιώσω διὰ τῶν ἐμῶν πρα-
 γμάτων. — νῦν ὧν] = νῦν οὖν. — εὖ ἐποίησας ἀπικόμε-
 νος] = καλὰ ἔκαμες καὶ ἦλθες. — τοι] = σοι. — προτείνουμαι
 = προτείνω. — τὰπερ ἂν ἐγὼ . . .] = ὅποιαδήποτε ἐγὼ . . . —
 αὐδότης] = ὁμοτροπέος. — Κεφᾶλ. 25. ταῦτα εἶπας] =
 εἰπὼν. — καὶ καταστήσας] = διορίσας. — ἀπήλαυνε] =
 ἀνεχώρει. — ἀγόμενος] = ἄγων μεθ' ἑαυτοῦ. — Ὁτάνην ἀπο-
 δέξαι] = ἀποδεῖξας = καταστήσας. — Κεφᾶλ. 26. διάδοχος
 γενόμενος Μεγαβάζῳ στρατηγίης] = διαδεξάμενας τὸν
 Μεγάβαζον ἐν τῇ στρατηγίᾳ. — ἀνὰ χρόνον] = ἐπὶ χρονικόν
 τι διάστημα. — Κεφᾶλ. 28. οὗτος μὲν νῦν] = . . . οὖν. —
 μετὰ δὲ] = ὕστερον δέ. — ἄνεσις] = ὕφαισις, ἔλαττωσις.

ΑΡΙΣΤΑΓΟΡΑΣ (Βιβλίον V.)

(Κεφ. 37—38.49—519.9—103.105—108.124—126).

Α.) ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Ὁ Ἀρισταγόρας ἦτο τύραννος τῆς Μιλήτου, ἀντικαταστήσας ἐν τῇ ἀρχῇ τὸν ἐξάδελφον καὶ πενθερόν του Ἰουαῖον, οὔτις ἐκρατεῖτο ἐν Σούσοις παρὰ τῷ Δαρείῳ. Διευεργήσας ἐκστρατείαν τῶν Περσῶν ὑπὸ τὸν στρατηγὸν Μεγαβάτην ἐναντίον τῆς Νίξου, κατεχομένης ὑπὸ τῶν δημοκρατικῶν, χάριν τῶν ἐξορίστων τῆς νήσου ἀριστοκρατικῶν ἐφοβήθη μετὰ τὴν ἀποτυχίαν ταύτης τὴν ὁργὴν τοῦ μεγάλου βασιλέως. Παρακινήθεις δὲ καὶ ὑπὸ τοῦ Ἰουαίου παρώρμησε τοὺς Ἴωνας εἰς ἀποστασίαν ἀπὸ τῶν Περσῶν, τυχὼν καὶ τῆς βοηθείας μόνον τῶν Ἀθηναίων πεμψάντων αὐτῷ εἰκοσι πλοῖα, καὶ τῶν Ἐρετριέων, πεμψάντων πέντε. Καὶ ἡ μὲν ἐπανάστασις τῶν Ἰόνων, εὐτυχήσασα τὸ κατ' ἀρχὰς ἀπεπνίγη ὑπὸ τῶν Περσῶν κατὰ τὸ ἕκτον ἔτος, δουλωθείσης ἐκ νέου καὶ τῆς Μιλήτου μετὰ πολύμηνον πολιορκίαν (495 π. Χ.) Ἀλλ' ἥδη πρὸ τοῦ τέλους τῆς ἀποστασίας ὁ Ἀρισταγόρας, νικηθεὶς ὑπὸ τῶν Περσῶν παρὰ τὴν Ἐφεσον καὶ φυγὼν εἰς Μύρρινον τῆς Θούρης, ἐφρονεύθη ὑπὸ τῶν Θούριων (498 π. Χ.).

Β.) ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

Κεφ. 37. Ἐκ τοῦ ἐμφανέος] = ἐμφανῶς. φανερά. — ἀπεστήκεε] = ἀφεστήκει = εἶχεν ἀποστατήσει. — ἐπὶ Δαρείῳ] = ἐναντίον τοῦ Δαρείου ἢ ἐπὶ μετὰ δοτικῆς κυρίως ἐπὶ προσωπῶν σημαίνει σκοπὸν πρὸς βλάβην τοῦ ἀναφερομένου προσώπου. — μετεῖς] = μεθεῖς = ἀφῆσας, καταργήσας — ἐποίηε τῇ Μιλήτῳ] = εἰσήγεν ἐν τῇ Μιλήτῳ — ὥς ἄν . . . συναπισταίετο = συναρμιστάντο] = ἵνα συναποστατήσωσι. — αὐτῷ] = σὺν αὐτῷ — μετὰ δέ] = ὕστερον δέ. — ὦν τὸ] = ταυτί. — τοὺς μὲν ἐξελαύνων . . . τοὺς δ' ἔλαβε] = ἄλλους μὲν ἐκδιώκων — οὓς δὲ συνέλαβε. Τὸ τοὺς δ' ἔλαβε εἶναι ἀνκυρική πρότασις ἐπαναλαμβανόμενη διὰ τοῦ ἐπομένου τούτους δέ. — συμπλευσάσῃ] = συμπλευσασάν. — ὁ δὲ βουλούμενος ποιέεσθαι τῇσι πόλεσιν] = βουλούμενος ζήτισθαι. μτχ. χαρί-

ξεσθαι ταῖς πόλεσιν. — ἐξεοίδου] ἀντικείμενον ἔχει τὸ τούτους
 ὁέ, περιέμενέ τις νᾶ εἴπη ἐκοιδούς, ἀλλ' ἐγένετο μετάβη-
 σις εἰς παρεμφατικὴν ἔγκλισιν. Ἐκοιδῶμι = παραδίδωμι. —
 ὅθεν εἴη ἕκαστος [= ἀπ' ἧς ἕκαστος κατήρειτο ἡ εὐκτική
 σημαίνει πρᾶξιν ἐπανειλημμένως γενομένην ἐν τῷ παρελθόντι.

Κεφ. 38. Κῶν μὲν νυν].. λοιπόν. — κατελευσάν] ἀόρ.
 ἀ. τοῦ καταλεύω = διὰ λιθοβολίας φονεύω Κυμαῖοι.. ἀπῆ-
 καν] = Κν.. ἀφήκαν. — τὸν ὀφείτερον αὐτῶν] = τὸν ἰδιὸν
 των. — ὥς ὁέ] = ὡσαύτως δέ. — οἱ πλεῦνες ἀπίεσαν] = οἱ
 πλείονες ἀφίεσαν τοὺς αὐτοὺς ὑπὸ τοῦ Ἀρυσιαγόρου παραδοθέν-
 τας τυράννους). — ἑκάστους] = τοὺς κατοίκους ἑκάστης πόλεως.
 δεύτερον] = ἔπειτα. — ἐς Λακεδ. ἀπόστολος ἐγένετο] =
 εἰς Λακεδ. ἀπῆλθεν. — ἔδεε γὰρ συμμαχίης τινὸς οἱ με-
 γάλῃς ἐξευρεθῆναι] ἀντὶ νᾶ εἴπη. — ἔδεε γὰρ οἱ συμμα-
 χίαν τινα μεγάλην ἐξευρευθῆναι.

Κεφ. 49. ὁ' ὧν] = δ' οὖν — ἔχοντος τὴν ἀρχήν] =
 ἀρχοντος — τῷ δὴ ἐς λόγους ἦτε] = πρὸς τοῦτον λοιπὸν
 ἦλθεν εἰς λόγους. — ἐν τῷ ἐνετέτυπτο] = ἐν τῷ ὁποίῳ... ἦτο
 ἐγκεχαραγμένη. — γῆς.. περίοδος = γῆς.. περιφέρεια. — ἀπι-
 κνεόμενος ὁ ἐς λόγους] δηλ. τῷ Κλεομένει = ὀμιλῶν
 δὲ πρὸς τὸν Κλ — σπουδὴν μὲν.. ὑπὸ θαυμάσας] = διὰ τὴν
 σπουδὴν μὲν (= ἐπείγουσαν ἀνάγκην, τὴν ὀφείζιν) τοῦ νᾶ
 ἔλθω ἐνταῦθα ἐνταῦθα μὴ παραξενευθῆς. — τὰ γὰρ κατήκοντα
 (ἐννοητέον) ἔξωθεν πράγματα] = τὰ γὰρ παρόντα πράγματα —
 διότι ἡ παρούσα δυσχερὴς κατὰστασις. — ὄνειδος.. αὐτοῖσι
 ἡμῖν] = προσβολὴ εἰς ἡμᾶς αὐτούς. — τῶν λοιπῶν] = ἐκ τῶν
 ἄλλων Ἑλλήνων. — ὅσῳ προέστατε] — καθ' ὅσον (= διότι)
 εἶσθε ἡγεμόνες, — ἔχετε τὴν ἡγεμονίαν. — ῥύσασθε] προστακτ.
 μέσ. ἀόρ. ἀ. τοῦ ῥύομαι = σώζω — ὁμαίμονας] ὁμαίμων
 = ὁμαιμος = ὁ ἐκ τοῦ αὐτοῦ αἵματος συγγενής. — εὐπε-
 τέως δὲ ὑμῖν.. χωρέειν ἐστί] Σύνταξις ταῦτα οἷά τέ
 ἐστί χωρέειν εὐπετέως ὑμῖν.. οἷά τέ ἐστί = οἷον τέ εἶναι
 = δυνατόν εἶναι χωρέειν = προχωρεῖν, καλὴν λαβεῖν ἔκβασιν.
 Ἐξήγησις ταῦτα δύνανται νᾶ λάβωσιν εἰς σᾶς ἐνδόλως καλῇ

ἐκβαοιν. — ἄλκιμοι] = γενναῖοι, μάχιμοι. — τὰ εἰς τὸν πό-
λεμον] = ὅτι ἀφορᾷ εἰς τὸν πόλεμον, κατὰ τὰ πολεμικά. —
εἰς τὰ μέγιστα ἀνήκετε ἀρετῆς περὶ] = ἔχετε φθάσει
εἰς τὴν ὑψίστην βαθμίδα τῆς ἀνδρείας (κυρίως ὅσον ἀφορᾷ εἰς
τὴν ἀνδρείαν). — ἢ τε μάχῃ] = καὶ ὁ τρόπος τοῦ μάχεσθαι. —
αὐτῶν] δηλ. τῶν βαρβάρων. — τόξα καὶ αἰχμὴ βραχέα]
ἀντὶ νὰ εἴπῃ τόξοις καὶ αἰχμῇ χρῶνται. Βραχέα —
ἔπρεπε νὰ εἴπῃ βραχεῖα, διότι ἀνκφέρεται μόνον εἰς τὸ αἰ-
χμῇ. — ἀναξυρίδας δὲ ἔχοντες] ἀναξυρίς. — ἴδος
εἶναι Περσικὴ λέξις, καὶ σημαίνει μακρὰς καὶ πλατεῖας περισκε-
λίδας (κοινῶς βραχιά). — κυρθασίας] κυρθασία — εἶναι καὶ
αὕτη Περσικὴ λέξις καὶ σημαίνει κάλυμμα τῆς κεφαλῆς, ὅμοιον
πρὸς τὸν Τουρκικὸν σαρίκιον. — ἐπὶ τῇσι κεφαλῇσι] = ἐπὶ
τῶν κεφαλῶν ἢ ἐπὶ μετὰ δοτικῆς ἐνταῦθα σημαίνει ἐφαρμογὴν.
— εὐπετέες χειρωθῆναι] = εὐκαταίβλητοι — τοῖσι νεμο-
μένοις] = τοῖς... νεμομένοις = τοῖς καρπουμένοις. — τοῖσι
συνάπασις ἄλλοις] = εἰς ὅλους ὁμοῦ τοὺς ἄλλους — ἀπὸ
χουσοῦ ἀρξαμένοις] = ἐάν τις ἀρχίσῃ ἀριθμῶν ἀπὸ χουσοῦ.
τὰ θυμῷ βουλόμενοι] = ἂν εἰ ἐπιθυμοῖντε = ἐάν ἡθέ-
λειτε ἐπιθυμεῖ. — κατοικέεται δὲ ἀλλήλων ἔχοντες]
κατοικέεται εἶναι γ' πληθ. προσωπ. τοῦ παθητ. παρ-
κειμένου = κατῴκνεται — κατοικοῦσι. Ἐχόμενοι ἀλλή-
λων] = γειτνιάζοντες, συνορεύοντες πρὸς ἀλλήλους. — ὥς ἐγὼ
οἶδω] = καθ' ὃν τρόπον ἐγὼ θὰ εἴπω — ἰώνων μὲν] δηλ.
κατοικεῖται ἔχοντες — χώρην ἀγαθὴν] = χώραν εὐφορον. —
πολυαργυρώτατοι] = πολυχρηματώτατοι, πλουσιώτατοι — τὴν
ἐφύρετο] = ἦν. — Αὐδῶν δὲ, ἔφη λέγων] = τῶν Αὐδ. δέ,
εἶπε συνεχίζων τὸν λόγον του. — οἱ πρὸς τὴν ἡῶ] = ἡ πρὸς
ἀνατολάν. — τῶν ἐγὼ οἶδα] = ἐκείνων, οὗς ἐγὼ οἶδα. — Φρυ-
γῶν δὲ ἔχονται] = πρὸς τοὺς Φρύγας δὲ συνορεύουσι. — πρό-
δουροι] = πρόσθοροι, γείτονες — κατήκοντες ἐπὶ θάλατ-
ταν τὴνδε] = καθήκοντες (= φθάνοντες) μέχρι τῆς θαλάσσης
ταύτης ἐδῶ. Πάντα ταῦτα λέγει ὁ Ἀρισταγόρας δεικνύων ἐν
τῷ χάρτῃ. — οἷ... βασιλεῖ τελευτούσι] = οἷνες (Κίλικες).. τῷ

(μεγάλῳ βασιλεῖ πληρώνουσιν. — ἐπέτεον ῥόρον) = ἐπέτειον, ἐτήσιον φόρον. — ἔχετε δὲ τούτων] = συλλογέει δὲ πρὸς τούτους δηλ. τοὺς Ἀρμενίους. — ἐν τῇ οὐν] ἐν τῇ ὁποίᾳ... — δίαι-
ταν ποιέεται] = διαιτᾷται, διατρίβει. — ταύτην τὴν πόλιν] δηλ. τὰ Σοῦσα. = θαρσύνοντες] = θαρροῦντες. — πλούτου πέρι] = περὶ πλούτου. — τῷ Διὶ .. ἐρίζετε] = πρὸς τὸν Δία δύνασθε νὰ ἐρίζητε. Τοῦτο λέγει μετὰ τινος ὑπερβολῆς, ἵνα παρυστήσῃ τοῖς Λακεδαιμονίοις τὸν μέγαν πλοῦτον, οὗ γενήσονται κύριοι, ἐὰν κυριεύσωσι τὰ Σοῦσα. — χρεὸν ἔστιν ὑμᾶς μάχας ἀναβάλλεσθαι] — χρεὶ ὑμᾶς μάχας ἀναλαμβάνειν, ...] μάχαις ἐπιχειρεῖν, μάχεσθαι, πολεμεῖν. — ἔόντας ἰσοπαλέας] = οὔτινες εἰσιν ἰσοπαλεῖς = ἰσόπαλοι. — οὔτε χροσσοῦ ἐχόμενοι οὔτε ... ἀργύρου] = οὔτε πρὸς τὸν χρυσὸν ἔχον σχέσιν, οὔτε πρὸς τὸν ἄργυρον ἄντι νὰ εἴπῃ ἀπλῶς — οὔτε χρυσὸς οὔτε ἄργυρος. — τῶν πέρι] = περὶ ὧν. — ἐνάγει] = ἐλαύνει, παρακινεῖ. — Παρέχον] συμπληρωματικῶς πρέπει νὰ νοηθῇ ἡ δοτικὴ ἡμῖν = παρέχον ὑμῖν = παρὸν ἡμῖν = ἐνῶ εὐκόλῳ εἶναι εἰς σᾶς, ἐνῶ δύνασθε. Εἰς τὸ ἀπρόσωπον παρέχει μοι = πάρεσί μοι, ἔξεσί μοι ὑποκείμενον ἐννοοῦσι συνήθως τινὲς τὸ καιρὸς. εὐπιτῶς] = εὐκόλως. — ἀμείβετο τοι σῖδε] = ἀπεκρίνετο διὰ τῶν ἐξῆς. — ἀναβάλλουμαί τοι] τοί = σοί. ὑποκρινέσθαι = ἀτιτικῶς ὑποκρινεῖσθε. — εἰς τοσοῦτο ἡλασθόν] μέχρι τοσοῦτου προσηύχθησαν εἰς τὴν σύζήτησιν,

Κεφ. 50. Ἡ κυρίῃ ἡμέρῃ ἐγένετο] = ἡ ὁρισμένη ἡμέρα ἦλθεν. — τῆς ὑποκρισίας] = τῆς ἀποκρίσεως. ὑπόκρισις] = ἀπόκρισις. — εἰς τὸ συγκεκλιμένον] δηλ. χωρὶον. = εἰς τὸ συμπεφωνημένον μέρος. — ὁκόσων... εἴη] πλάγιος ἐρωτηματικὸς λόγος ὁκόσων = ὁπόσων. — ἀπὸ θαλάσσης τῆς Ἰώνων] = ἀπὸ τῆς Ἰωνικῆς παραλίας. — ὁδὸς] = πορεία. — τὰ ἄλλα ἔων σοφῶς καὶ διαβάλλων ἐκείνων εὖ] = ἂν καὶ κατὰ τὰ ἄλλα ἦτο πονηρὸς καὶ ἐξηπάτα ἐκείνον ἐπιτηδείως. — χρεὸν γάρ] = διότι ἐν ᾧ ἔπρεπε. — μιν] = αὐτόν, δηλ. τὸν Ἀρισταγόραν. — τὸ ἔον] = τὸ ὄν = τὴν ἀλήθειαν. — ζου-
λόμενον] = ἐπειδὴ ἤθελεν. — Σπαρτιάτας ἐξαγαγεῖν] =

ποιῆσαι στρατεῦσαι εἰς τὴν Ἀσ.—λέγει δ' ὦν] ἀντικείμενον τοῦ λέγει ἐννοεῖται τὸ ἔον = τὴν ἀλήθειαν). δ' ὦν = δ' οὖν. — φάς] = εἰπών.—τὴν ἄνοδον] = τὴν ἀπὸ τῆς Ἰωνικῆς παραλλῆλως τοῦ βασιλέως πορείαν.—ὁ δὲ ὑπαρπάσας] = ὁ δὲ ὑπαρπάσας = ταχέως διακόφας.—τόν. ὥρμητο] = ὃν. διατεθειμένος ἦτο.—περὶ τῆς ὁδοῦ] = περὶ τοῦ μήκους τῆς ὁδοῦ.—πρὸ δύντος ἡλίου] = πρὸ τῆς δύσεως τοῦ ἡλίου.—λόγον εἵπε] = λόγον καλῶς εἰρημένον (φρόνιμον, συνετόν).—σφάας] = τοὺς Λακεδαιμονίους.

Κεφάλ. 51. ἤτε εἰς τὰ οἰκία] = τὸ οἰκίον — εἶναι ὑποκοριστικὸν τοῦ οἴκος, ἀπαντᾷ συνήθως κατὰ πληθυντ. ἀριθμὸν καὶ σημνίνει κατοικίαν.—λαβὼν ἱκετηρίην] ἱκετηρία, ἐξυπακουμένου τοῦ οὐσιαστικοῦ ἑλαία, ἦτο κλάδος ἑλαίας περιτετυλιγμένος δι' ἐρίου τοῦτον ἔφερον εἰς τὰς χεῖρας οἱ ἱκέται, οἱ ἐπικαλούμενοι τὴν βοήθειάν τινος.—ἤτε εἰς τοῦ Κλεομένου] = ἦτε εἰς τὰ οἰκία τοῦ Κλ.—ἄτε ἱκετευῶν] = ἐπειδὴ προσήρχετο ὡς ἱκέτης.—ἐπακοῦσαι ἐκέλευε τὸν Κλεομένεα] = παρεκάλει τὸν Κλεομένη νὰ ἀκούσῃ (αὐτὸν) προσεκτικῶς.—ἀποπέμψαντα] = ἀφ' οὗ πρότερον ἀπομακρόνῃ.—προσεδότηκε γὰρ δὴ τῷ Κλεομένει] = διότι ἤδη ἴσαιο πλησίον τοῦ Κλεομ.—τῇ οὐνομα ἦν.] = ἡ ὠνομάζετο Γοργῶ ἥτις βραδύτερον ἐγένετο σύζυγος τοῦ Λεωνίδα.—τοῦτο δέ] ἀντὶ νὰ εἴπῃ αὕτη δέ, ἀλλὰ καθ' ἑλξιν συνεφώνησε πρὸς τὸ οὐσιαστικὸν κατηγορούμενον τέκνον.—καὶ μόνον τέκνον] = καὶ μόνον τέκνον. Ἐπειδὴ δὲν εἶχεν ἄλλο τέκνον, διὰ τοῦτο ὁ Κλεομένης ὑπερβαλλόντως ἡγάπα αὐτὴν καὶ δὲν ἠδύνατο νὰ τὴν ἀπομακρόνῃ χάριν τοῦ ἱκετεύοντος Ἀρισταγόρου.—τὰ βούλεται] = αὐτὴ βούλεται.—μη δὲ ἐπιθχεῖν] τὸ ἐπιθχεῖν κεῖται ἀμεταβάτως = ἐπιθχεῖν ἐαυτὸν = νὰ ἐμποδισθῇ.—ἐνταῦθα δὲ] = τότε πλέον τὸ ἐνταῦθα ἔχει καὶ χρονικὴν σημασίαν, καθὼς ἐνταῦθα.—ἤρχετο... ὑπὸ χνεόμενος] = ἤρχιζε... νὰ ὑπόσχηται.—ἦν οἱ] = ἔαν αὐτῷ, δηλὰ δὴ τῷ Ἀρισταγόρῃ.—τῶν ἐδέετο] = ἐκεῖνα, ὧν ἐδέετο = ἐκεῖνα, ὧν εἶχεν ἀνάγκην.—ἀνανεύοντος] = ἐπει-

διή ἀνένευε· ἀνανεύω=ἀγορεύω. — προέβαινε τοῖσι χρό-
μασι ὑπερβάλλων]=προεχώρει ποιούμενος αὐξήσων εἰς τὰ
προσφερόμενα χρήματα. — ἐς ὃ]=μέχρις οὗτου. — ὑπεδεδέκτο]
ὑπερσυντέλ. τοῦ ὑποδέχουμαι, τὸ ὅποσον ἐνταῦθα σημκίνει
ὑπίσχυομαι. — αὐδᾶξάτο] μέσ. ἀόρ. 4 τοῦ ἀποθετικοῦ ῥή-
ματος αὐδάζομαι=ἀναφωνῶ. — διαφθερέει]=διαφθερεῖ.
ἦν μὴ ἀποστάς ἱης]=ἦν μὴ ταχέως ἀποσιῆς· τὸ ἀπο-
στάς εἶμι ἰσοδυναμεῖ ἐνταῦθα πρὸς ἀλλαχχοῦ σύνηθες οἷχο-
μαι ἀπιών. — τῇ παραινέσει..]=ἐπὶ τῇ παραινέσει., διὰ
τὴν συμβουλὴν τοῦ παιδίου (ἦν τὸ παιδίον ἔδωκεν αὐτῷ). —
ἀπαλλάσσετο]=ἀπεμακρύνετο, ἔφρευγε. — τὸ παρόπαν]=
παντελῶς. — οὐδὲ οἱ ἐξεγένετο]=οὐδ' ἡδυνήθη· ἐξεγένετο
— μέσ. ἀόρ. 6' τοῦ ἔξεσσι. — ἐπὶ πλέον ἔτι]=ἀκόμη περισ-
σότερον· προσδιορίζουσι τὸ σιμῆναι. — Σιμῆναι]=δηλῶσαι,
εἰπεῖν.

Κεφκλ. 55. Ἐδυνάστευε μέγιστον]=μεγίστην δύναμιν
εἶχεν. — ἐπελθὼν δὲ ἐπὶ τὸν δῆμον]=παρουσιασθεὶς δὲ
πρὸ τοῦ δήμου. Ἀλλαχχοῦ ἀντὶ τοῦ ἐπελθεῖν ἐπὶ τὸν δῆμον
ἀπαντᾷ καταστῆναι ἐπὶ τὸν δῆμον. — τὰ καὶ ἐν Σπάρ-
τῃ]=α καὶ ἐν Σπ. — καὶ πρὸς τοῖσι τάδε]=καὶ ἐκτὸς τού-
των τὰ ἐξῆς. — καὶ (ὥς) οἰκός... εἴη]=καὶ (ὥς) εἰκός...
εἴη=καὶ οὕτω πρέπον ἦτο. — θόρας] δῆλ. τοὺς Μιλησίους. — δυν-
ναμένους μέγα]=ἐπειδὴ μεγάλην δύναμιν εἶχον (οἱ Ἀθη-
ναῖοι). — ῥύεσθαι]=σώζειν. — καὶ οὐδὲν (ἦν) ὅτι οὐκ
ὑπίσχετο]=καὶ τὸ πᾶν ὑπισχεῖτο. — ὑπίσχυομαι=ἐπισχυοῦ-
μαι. — οἷα κάρτα δεόμενος]=ἐπειδὴ μεγίστην ἀνάγκην εἶχεν.
Κάρτα=σφόδρα, λίαν. — εἰς ὃ ἀνέπεισε] ἐς ὃ=μέχρις οὗ
ἀνέπεισε=ἀναπειθῶ=πείθω, παρασύρω. — πολλοὺς γὰρ
οἶκε... διαβάλλειν..] οἶκε (=εἰσικε) γὰρ εὐπετέστερον
(=εὐκολώτερον εἶναι διαβάλλειν (=ἐξαπατᾶν) πολλοὺς
ἢ ἓνα. — τρεῖς μυριάδας... ἐποίησε τοῦτο]=εἰς τρεῖς
μυριάδας ἐποίησε τοῦτο (δῆλ. τὴν ἀπάτην ταύτην). — ἀποδέξαν-
τες]=ἀποδείξαντες=καταστήσαντες, διορίσαντες. — τὰ πάν-
τα δόκιμον]=καθ' ὅλα ἐυφανῆ, ἐυφανέστατον.

Κεφ. 99. Ἐπειδὴ... ἀπίκοντο] = ἀφ' οὗ... ἀφίκοντο. —
 ἅμα ἀγόμενοι] = συγχρόνως μεθ' ἑαυτῶν φέροντες. — ἀπέ-
 δεξε... εἶναι] = διώρισε τὰ εἶναι

Κεφ. 100. Τῆς Ἐφεσίου] δηλ. γῆς = μετὰ πολλῆς
 στρατιᾶς· τὸ χεῖρ ἔχει περιληπτικὴν σημασίαν ἐνταῦθα. —
 ποιούμενοι Ἐφεσίους ἡγεμόνας] = ποιῶντες ἑαυτοῖς Ἐ-
 φεσίους ἡγεμόνας. χωόμενοι Ἐφεσίους ἡγεμόσι = μεταχειρισθέντες
 ὁδηγοὺς Ἐφεσίους. — ἐνθεῦτεν] = ἐντεῦθεν. — ἀπίκοντο] =
 ἀφίκοντο πρὸ τῶν Σάρδεων. — σφί] = αὐτοῖς. — ἀντιωθέντες]
 = ἐναντιωθέντες. — χωρὶς τῆς ἀκροπόλεως] = πλὴν. τῆς
 ἀκροπόλεως. — ἐρύετο] = ἐρύλατιν, ὑπερήσπιζεν. — τὸ δὲ
 λευλατῆσαι ἐλόντας σφέας . . .] = τὸ δὲ τὰ μὴ λεηλατή-
 σαι αὐτοὶ τὴν πόλιν ἀν καὶ τὴν ἐκυρίευσαν. — ἔδχε] = ἐπέσχεν,
 ἐκώλυσεν.

Κεφ. 101. ἦσαν ἐν τῇσι Σάρδεσι] = ἦσαν δηλ. ἐν
 ταῖς Σ. — Τῶν τις στρατιωτῶν| ἀντὶ τῆς τῶν στρατι-
 ωτῶν. — ἀποληρθέντες] = ἀποκλεισθέντες. — ὥστε νεμο-
 μένου τοῦ πυρός] = ἄτε . . . νεμομένου κ.λ.π. = ἐπειδὴ
 τὸ πῦρ κατέρωγε (κατέκαιε). — ἐξήλυσιν] = ἔξοδος. — σφί]
 = αὐτοῖς. — ψῆγμα] = κόνις. — καταδρορέων] = φέρων κάτω.
 — ἔπειτεν] = ἔπειτα. — ἐκδιδοῖ] = ἐκβάλλει. — προσφερο-
 μένοις] = ἐπιτιθεμένοις. — ἐξανεχώρησαν δειδάντες] =
 δειδάντες ἐξανέχωρησαν (= ἀπεσύρθησαν) — ὑπὸ νύκτα] =
 ἐν καιρῶνυχτός. — ἀπαλλάσσονται] = ἀνεχώρουν, ἐπορεύοντο. —

Κεφ. 102. Ἐν δὲ αὐτῇσι] = ἐντὸς δὲ αὐτῶν, δηλ. τῶν
 Σάρδεων. — ἱερὸν ἐπιχωρίου θεοῦ Κυβήβης] ἱερὸν τῆς
 ἐπιχωρίου θεᾶς Κυβήβης. — Κυβήβη = ἡ Κυβέλη — ἦτο ἡ
 μεγάλη τοῦ θεοῦ μήτηρ ἥτις ἐτιμᾶτο καθ' ἅπασαν σχεδὸν τὴν
 Μικρὰν Ἀσίαν. — τὸ σκηπτόμενοι] = οὗ τὸν ἐμπρησμόν (=
 πυρπόλυσιν) ὡς πρόφασιν μεταχειριζόμενοι. — ἀντενεπίμπρα-
 σαντὰ ἐν Ἑλλάδι ἱερὰ] = πρὸς ἐκδίκησιν ἔκαιον καὶ αὐτοῖτους
 ἐν Ἑλλάδι ναοὺς. Ἀντενέμπρημι = πρὸς ἐκδίκησιν καίω καὶ
 ἐγώ. — οἱ . . . νομοὺς ἔχοντες] = οἱ . . . οἰκοῦντες νο-
 μὸς ἐνταῦθα σημαίνει κατωικίαν. — πρῶπυνθανόμενοι]

=πληροφρούμενοι πρότερον. — συναλίζοντο] συναλίζομαι — συναθροίζομαι ενεργ. συναλίζω. — καὶ κῶς] = καὶ πῶς· τὸ κῶς συχναίως συνδεδεμένον μετὰ τοῦ καὶ εἶναι ἐν χρήσει ἀντὶ τοῦ κου (=που), ὅταν ὁ λέγων θέλει νὰ παραστήτῃ εἰλικρίνην τινά ὡς ἐρειδόμενην ἐπὶ τῆς πεποιθήσεώς του. Καὶ κῶς=καὶ κατὰ τὴν ἐμὴν γνώμην. — ἐν μὲν Σάροισι οὐκέτι . . . εὐρίσκουσι] ὁὐκ ἐστίν. ἐν μὲν Σάροισι οὐχ εὐρίσκουσιν (—καταλαμβάνουσι) τοὺς Ἰωῆας ἐόντας ἔτι —ἐπόμενοι δὲ κατὰ στίβον] =ἀκολουθοῦντες δὲ τὰ ἴχνη αὐτῶν. — αἰρέουσιν] =καταλαμβάνουσιν, καταρτίζουσιν. — συμβαλλόντες δὲ πολλὸν ἐσώθησαν] =συμπλεκέντες δὲ ἡττήθησαν δολοσχερῶς. Πολλὸν —κεῖται ἐπιρρηματικῶς=πολύ. Ἐσώθησαν —παθητ. ἀόρ. ἀ. τοῦ ἐσώομαι=ἡσώομαι=ἡττάομαι (—ῶμαι). — ἐν δὲ δὴ καὶ Εὐλακίῳ] =μετὰ δὲ αὐτῶν καὶ τῶν Εὐλά. — ὅτε δ' ἀναγύρορας τε τὲ ἀγῶνας ἀναραιοηκότα] ἀναραιοηκα ἰωνικὸς παρακείμεν. τοῦ ἀνααίρω, ὅπερ λέγεται προ πάντων ὅταν πρόκειται περὶ βραχέων τῶν ἀγῶνων οἷον ἀνααίρειν ἄεθλον] =λαμβάνειν βραβεῖον ἐνταῦθα ὅμως τὸ ἀνααίρειν λέγεται περὶ αὐτῶν τῶν ἀγῶνων καὶ σημαίνει κερδαίνειν ἀγῶνας, κερδαίνειν ἐν ἀγῶσιν. — καὶ πολλὰ αἰνεθέντα] πολλὰ κεῖται ἐπιρρηματικῶς =πολύ· τὸ αἰνεθέντα==ἐλαυνθέντα. — οἳ δὲ αὐτῶν] =οἱ δὲ ἐξ αὐτῶν.

Κεφ. 103. Ἐπικαλούμενον δ' αὖτε πολλὰ δι' ἀγγέλων Ἀρισταγόρῳ] =ἐπειδὴ ὁ Ἀρισταγόρας πέμψας (πρὸς αὐτοὺς) ἀγγέλους κατηγόρει αὐτοὺς διὰ πολλά. Ἐπικαλέομαι —σημαίνει προσκαλῶ, ἐνταῦθα δὲ σημαίνει κατηγορεῶ. — οὕτω γὰρ ὅτι ὑπῆρχε πεποιημένα ἔς Δαρεῖον.] =διότι τοιαῦτα ὑπὸ αὐτῶν εἶχον παραχρῆναι ἐπὶ τὸν Δαρεῖον, (ὥστε οὐδὲως ἐπετρέπετο αὐτοῖς νὰ ἐλπίζωσιν, ὅτι θὰ τύχωσι συγγνώμης παρὰ τοῦ Δαρείου). Ἡ αἰτιολογικὴ αὕτη πρότερος αἰτιολογεῖ τὸ διὰ τί παρεσκευάζοντο εἰς πόλεμον κατὰ τοῦ Δαρείου καὶ δὲν ἐφρόντιζον νὰ ἀπορύγῳσιν αὐτόν. — οὐδὲν δὴ ἔσσοι] =οὐδὲν δὴ ἤτιον =οὐχ ἤτιον, καὶ ἐν τῇ στερηθεῖ δῆλον ὅτι τῆς τῶν Ἀθηναιῶν βοήθειας. — Ἐσκευάζοντο] =παρασκευάζοντο.

Κεφ. 105. ὥς ἐξηγγέλθη... ἀλούδας ἐμπεποῆ-
σθαι] = ἄμα ἀνηγγέλθη... δι' ἐκκριεῦθησαν καὶ ἐλυρο-
λήθησαν. — τὸν δὲ ἡγεμόνα γενέσθαι . . . τὸν Μιλύ-
διον Ἀρισταγόρου] = δι' ἀρχηγὸς δὲ τῆς συλλογῆς τῶν στρα-
τευμάτων ἐγένετο ὁ Μιλήσιος Ἀρισταγόρας. — ὥστε ταῦτα
δυνύανθῃναι] = ὥστε ταῦτα δολίως (κατ' αὐτοῦ) τὰ παρα-
σκευασθῶσι· κοινῶς θὰ ἐλέγομεν ὥστε ταῦτα τὰ τοῦ μαγει-
ρευθῶσιν. — λέγεται αὐτὸν . . . εἰρέσθαι] = λέγεται δι'
αὐτὸς (δῆλ. ὁ Δαρεῖος) . . . ἠρώτησεν. — ὥς ἐπύθετο ταῦτα]
ταῦτα — δηλ. τὴν ἄλωσιν καὶ πυρπόλησιν τῶν Σάρδεων. — εὖ
εἰδόντα] χίτις λογ. μετοχή· = ἐπειδὴ καλῶς ἐγνώριζεν. — ὥς
οὐ . . . καταπροΐζονται ἀποστάντες] καταπροΐζο-
μαι — ἀττικῶς καταπροΐζομαι (προΐλα) — εἶναι μοναδικὸς
μέλλων ἄνευ ἐνεστώτος καὶ σημάίνει ἀτιμωρητὶ θὰ πράξω
τι ἐπομένως — ὥς οὐ . . . καταπροΐζονται ἀποστάν-
τας] = δι' δὲν θὰ μένωσιν ἀτιμωρητοὶ ἀποσταίσαντες. — οἵ-
τινες εἶεν] = ὁποῖοί τινες ἦσαν. — μετὰ δὲ πυθόμενος]
ὑστερον δὲ ἀφοῦ ἔμαθεν (ὅπουτοί τινες ἦσαν οἱ Ἀθ.). — αἰτῆσαι]
ὑποκείμενον — τὸν Δαρεῖον — καὶ ἐπιθέντα οἷστων] = καὶ
ἀφ' οὗ ἔβαλεν εἰς τὸ τό τόξον βέλος. Ὅϊστος ἀττικῶς οἷστος =
βέλος. — ἀπειναι] = ἀφεῖναι — ἀπρμφ. ἀφ' β' τοῦ ἀφίημι. —
καὶ μιν . . . βαλόντα εἰπεῖν] = καὶ δι' αὐτὸς (ὁ Δαρ.) ἀφ'
οὗ τὸ ἔροισεν εἶπεν. — ἐκγενέσθαι μοι . . . τίσασθαι]
τὸ ἀπρμφ. ἐκγενέσθαι κεῖται ἀπολύτως πρὸς ἔκφρασιν εὐ-
χῆς = εἴθε νὰ δυνηθῶ . . . νὰ τιμωρήσω τοὺς Ἀθ. — ἐκγε-
νέσθαι — ἀπρμφ. μέσ. ἀφ' β' τοῦ ἀπροσώπου. ἔξεσθιν. —
εἶπαντα] = εἰπόντα. — δεῖπνον προκειμένου] = ὅταν εἶναι
προσθεμιμένον δεῖπνον, κατὰ τὸ δεῖπνον (τὸ φαγητόν) — ἐς τρεῖς
ἐκάστοτε] = τρεῖς φορὰς ἐκάστην φορὰν. —

Κεφ. 106. Ἐς ὧψιν] = ἐνώπιόν του. — τὸν . . . κα-
τεῖχε] = ὃν . . . ἐκράτει πλησίον του (ἐξ ὑπεροψίας). — ἐπιτρο-
πον τὸν δὸν] = ὁ σὸς διοικητῆς, ὁ σὸς ἀνυπρόσωπος . . . —
τῷ . . . ἐπέτρεψας] = ᾧ . . . ἀνέθηκες. — νεώτερα ἐς ἐμὲ
πεποιηκέναι πράγματα] = ἀνωμαλίας ἔχει προσενήσει εἰς

ἐμὲ. — ἄνδρας γάρ μοι . . . ἐπαγαγών] ἐπαγαγών
μοι=ἀγαγὼν ἐπ' ἐμὲ (ἐναντίον μου). — τοὺς δώσαντας
ἐμοὶ δίκην τῶν (=ὧν) ἐποίησαν]=οἷνες θὰ τιμωρή-
θωσιν ὑπ' ἐμοῦ δι' ὅσα μοι ἐποίησαν. — Δίδωμί τινι δίκην]
=δίδωμί τινι ἱκανοποιήσιν. — ἀναγνώσας]=ἀναλίσκας, πεί-
σας. — ἅμα ἐκείνοιδι]=οὐν, . . — τοι φαίνεται]=δοκεῖ
σοι. — ταῦτα ἔχειν καλῶς]=οὐ ταῦτα (δηλ. αἱ πράξεις
τοῦ Μιλήσιου Ἀρισταγόρου) εἶναι καλαί. — ὁλοκλήρον δὲ τὸ τοι
φαίνεται ταῦτα καλῶς ἔχειν;=ἐγκρίνεις σὺ ταῦτα; — Ἄ-
νευ τῶν ὧν βουλευμάτων]=ἄνευ τῶν σῶν ἀποφάσεων,
παρὰ τὴν θέλησίν σου. — ὅρα μὴ]=πρόσεξε μήπως. — ἐξ
ύστερης]=ὑστερον. — σεωυτὸν ἐν αἰτίῃ ἔχης]=αἰτιά-
σαι σεαυτὸν. — κοῖον ἐφ' ὁθέγξας ἔπος]=τὸ λόγος εἶναι αὐ-
τός, τὸν ὁποῖον εἶπες; — Ἐμὲ βουλευῆσαι προῖγμα . . . εἴ-
ναι ἐπεξήγησις τοῦ ἔπος=δηλὰ δὴ ὅτι ἐγὼ ἐοκέρθην προῖγμα.
— ἐκ τοῦ]=ἐξ οὗ. — σοὶ]=δι' ἐσέ — λυπηρὸν] κέετα ὥς
οὐσιαστικὸν καὶ =κακόν. — ἔμελλε . . . ἀνασχέσειν]=
ἔμελλε . . . νὰ προκύψῃ. — ἐπιδιζήμενος] ἐπιδιζημοί
=ἐπιζητῶ ζητῶ νὰ μάθω υ. — τεῦ]=τίτος. — ἐνδοεὺς ἐδὼν]
χρεῖαν ἔχων. — τῷ πάρα]=ᾧ πάρεστι=εἰς τοῦ ὁποῖου τὴν δι-
άθεσιν εἶναι. = πρὸς σέου] ὑπὸ σοῦ. — ἴσθι αὐτὸν ἐπ' ἐ-
ωυτοῦ βαλλόμενον πεπρηχέναι]=μάθε δι' ὅτι μόνος τοῦ
σκεφθεὶς ἔχει πράξει. — ἐπὶ ἑαυτοῦ βάλλεσθαι=σκέπτεσθαι,
συλλογίζεσθαι. — ἀρχὴν οὐδέ]=καθ' ὁλοκληρία οὐδέ. —
ἐδέεσθαι]=ἐνδεχομαι, =δέχομαι. — οὐδέ ἐνδέεσθαι τὸν
λόγον]=οὐδὲ δέχομαι τὸν λόγον, οὐδὲ πιστεύω τὴν εἰδήσιν. —
ὅπως τι Μιλήσιοι καὶ ἐμός... περὶ προῖγματα τὰ
σά]=συνταξ. ὅπως (=ὅτι) Μιλήσιοι καὶ ὁ ἐμός ἐπί-
τροπος προσιδούσι νεωτερόν τι περὶ προῖγματα τὰ
σά = δι' δηλ. οἱ Μιλήσιοι καὶ ὁ ἐμός ἀντιπρόσωπος πράττουσι
κακόν τι εἰς τὸ κράτος σου. Τὸ ὅπως πολλάκις παρ' Ἡροδότῃ
ἰσοδυναμεῖ πρὸς τὸ ὥς (=δι), ὅσκις ἢ δι' αὐτοῦ ἐκφερομένη
πρότασις παρίσταται ὥς ἀντικείμενον λεκτικοῦ ῥήματος· ἐνταῦθα
ἡ διὰ τοῦ ὅπως ἐκφερομένη πρότασις εἶναι ἐπεξήγησις τοῦ λό-

γον (ἐνδέκονται λόγον).— εἰ δ' ἄρα|—ἐὰν δὲ τυχὸν —
 Ἡ πρόθεσις αὐτῇ δηλοῖ τὸ παρὰ προσδοκίαν.— τὸ ἐὼν ἀκή-
 κοας|—τὴν ἀλήθειαν ἔχεις ἀκούσει.— μάθε οἶον πρῆγμα
 ἐργόσσο εἰνέ|—μάθε ὁποῖόν ἐστι τὸ πρᾶγμα ὅπερ ἔπραξες
 εἰς ἐμέ.— ἀνάσπατον ποιήσας| ἀνάσπαιον ποιεῖν=ἀποδιώ-
 κειν, φυγαδεύειν.— οἴκασι (=εἰσάσσι) ποιῆσαι τῶν
 (=ἐκεῖνα, ὧν) πάλαι ἱμερον (ἐπιθυμίαν εἶχόν)=φαίνε-
 ται οὐ ἔπραξαν ἐκεῖνα, τὰ ὅποια ἀπὸ πολλοῦ χρόνου ἐπεθύμουν.
 —ἐμεῦ ἐξ ὀφθαλμῶν σφί(τοῖς Ἰωσί δὴλ.)γενομένου|
 —ἀφ' οὗ ἐγὼ ἤμην πλέον μακρὰν τῶν ὀφθαλμῶν, ἀφ' οὗ δὲν μὲ
 ἔβλεπον πλέον.—ἐμέο δ' ἂν ἐόντος... ὑπεκίνησε| ἡ με-
 τοχὴ εἶναι ὑποθετική, ὁ δὲ ἂν ἀνήκει εἰς τὸ ὑπεκινῶσε, τὸ
 ὅποιον εἶναι ἀμετάβητον καὶ σημαίνει κινουμαι.—ἐμέο δ'
 ἂν ἐόντος... =ἐὰν ὁ ἐγὼ εὐρισκόμην ἐν τῇ Ἰωίᾳ σὺ δὲμία
 πόλις ἦθελε κινήθῃ.— ὥς τάχος|=τάχιστα— ἅπες|=ἅφες
 ἐλίπερον.— ἵνα τοι καταρτίσω εἰς τῶν τὸ|—διὰ τὰ σοῦ
 ἐπαναφέρω εἰς τὴν προτέραν ὁμαλὴν κατὰστασιν.— τὸν μηχαν-
 νηδόμενον|=ὅστις κακοῦργος παρεσκεύασε.— ἐγχειρίθε-
 τον παραδῶ|=ἐν χειρὶ θετὸν παραδῶ=(ἵνα σοι) παραδώσω
 αὐτὸν θέσας εἰς τὰς χεῖράς σου, (διὰ τὰ σοῦ) τὸν παραδώσω σὶ
 χεῖρα σου (κοινῶς).— κατὰ νόον τὸν δὸν πειήσας|=
 ἀφ' οὗ κάμω κατὰ τὴν ἐπιθυμίαν σου.— μὴ μὲν| τὸ μὴ μὲν
 καὶ ἡ μὲν (Ἀττικῶς ἡ μὴν) εἶναι βεβχιωτικοὶ τύποι ὅρκου.
 τὸ πρῶτον ὅμως, τὸ μὴ μὲν κεῖται ἐπὶ μεγάλης βεβαιώσεως
 μεθ' ὅρκου οὐ δὲν θὰ γείνηι, ὅπερ ὁ ὁμνῶν οἶσινε ἀπένεχεται
 νὰ γείνη.— μὴ μὲν πρότερον... καταβήσομαι ἐς Ἰ-
 ωνίην|=οὐ δὲν θὰ ἐκδυθῶ πρότερον τὸν χιτῶνα, ὃν φορῶν θὰ
 καταβῶ εἰς Ἰωνίαν.— κιθῶν=χιτῶν.— πρὶν ἂν τοῖδα-
 σμοφόρον...|=παρὰ ἀφ' οὗ καστήσω εἰς φόρον ὑποτελῆ τὴν
 Σαρδῶ (νῆστον τοῦ Τυρρηνικοῦ πελάγους).— Κεφάλ. 107. διέ-
 ἑαλλε|=ἐξηπάτα.— καὶ μιν ἀπίει|=καὶ ἄφινε αὐτὸν (τὸν
 Ἰστιάϊον) ἀπίει (ἀφίει=ἐπέτελε καταβῆναι εἰς τὴν Ἰωνίαν.
 — ἐντειλάμενος|=παραγγείλας, διατάξας.— ἐπεὰν οἱ ἐ-
 πιτελέα ποιήσῃ|=ἀφ' οὗ ἐκτελέσῃ εἰς αὐτὸν τὸν Δαρεῖον

δῆλ.).— τὰ ὑπέσχετο|=δ ὑλέσχετο.—δ παργίνεσθαι. . .
ὀπίσω|=ἐπανελθεῖν.— οἷ|=τῷ Δαρειῷ.—

Κεφζλ. 124. Ἀλισκομένων δὲ τῶν πολίων] εἶναι γενική ἀπόλυτος σημαίνουσα χρόνον καὶ προσδιορίζουσα χρονικῶς τὴν κατωτέρω φερομένην μετοχὴν **συγκαλέσας** =ἐν ᾧ δὲ αἱ πόλεις ἐκυριεύοντο.—**ἦν γὰρ ὡς διέδεξε...** Δαρεῖον **ὑπερβαλέσθαι**] αἱ παρεμβεβλημέναι αὐταὶ προτάσεις. αἵτινες αἰτιολογοῦσι τὴν ἐπομένην φράσιν **συγκαλέσας ἐβουλεύετο**, ἀπεμάχυναν τὴν γενικὴν ἀπόλυτον **ἀλισκομένων τῶν πολίων** ἀπὸ τοῦ ὑπ' αὐτῆς χρονικῶς προσδιοριζομένου ῥήματος **ἐβουλεύετο** καὶ ἀπετέλεσαν οὕτω ἀνακολουθίαν τινά. Διὰ τὴν ἀπομάχυνσιν ταύτην ὁ συγγραφεύς. ἵνα στενῶς συνάψῃ τὸ **ἐβουλεύετο** μετὰ τῶν προηγουμένων, πρὸς ταῦτα τὸν προσδιορισμὸν **πρὸς ταῦτα** ὅστις προσδιορισμὸς συγκεφαλαιοῖ τὰ ἐν ταῖς παρεμβεβλημέναις προτάσεσιν ἀναφερόμενα.— **ὡς διέδεξε**]=**ὡς διέδειξε**. τὸ ῥῆμα κεῖται ἀμεταχθέντως καὶ=**ὡς φανερόν ἐγένετο**.—**ἦν...ψυχὴν οὐκ ἄκροισι**]=**ἦν κατὰ τὸ θάρος οὐχὶ ἐξοχος, δὲν ἦτο γενναῖοκαρδος**.—**ὅς ταραξας.. καὶ ἐγκερασάμενος... ἐβούλευε**]=**διότι οὗτος ἀφ' οὗ ἀρεσιτάτωσε τὴν Ἰωνίαν καὶ ἐμνηχανεύθη μεγάλα πράγματα περὶ ἀποδράσεως ἐσκέλειτο βλέπων ταῦτα** (=τὰς πράξεις του ταύτας).—**πρὸς δὲ οἷ**]=**πρὸς τούτοις δὲ αὐτῷ** τῷ Ἀρισταγόρῃ δῆλ.).—**ὑπερβαλέσθαι**]=**κατανικῆσαι**.—**τοὺς συστασιώτας**]=**τοὺς συμπατριαστάς**.— **ὡς ἄμεινον...εἶη**] πλάγιος εἰδικὸς λόγος.—**δοῖσί**]=**αὐτοῖς**, δῆλ. τῷ Ἀρισταγόρῃ καὶ τοῖς συστασιώταις αὐτοῦ.— **κρησφύγετον**]=**καταφύγιον**.— **ὑπάρχον εἶναι**]=**ὑπάρχειν**.—**ἦν ἄρα**]=**ἐὰν τυχόν**.— **εἶτε...ἄγοι**] εὐκτική τοῦ πλκγίου λόγου, προσελθοῦσα ἀπὸ ἀπορηματικῆς ὑποτακτικῆς τοῦ εὐθέως λόγου.=**καὶ ἐρωτῶν γὰρ ὁδηγῆσθαι αὐτοὺς ἐκ τοῦ τόπου τούτου εἰς ἀποικίαν εἰς Σαρδῶν ἢ εἰς Μύρκενον κ.τ.λ.** Ὅτι δὲ τὸ **ἄγοι** προέκυψεν ἐξ ἀπορηματικῆς ὑποτακτικῆς δηλοῖ ἡ ἡμέσω ἐπομένη συγκεφαλαιωτικὴ φράσις **ταῦτα ἐπειρώτα**.— **τὴν δωρεὴν**]=**ἦν...ὡς δωρεάν**.—

Κεφζλ. 125. Ἐκατ. μὲν νυν]=**ἐκατ. μὲν οὖν**.—**τοῦ Ἡ-**

γνῶσιν ἄνδρου] = τοῦ υἱοῦ τοῦ Ἑλ. — λογοποιός] = λογογράφος, ιστοριογράφος. — Τὸ ἄνδρός λογοποιού = εἶναι κατὰ παρὰθεσιν προσδιορισμὸς εἰς τὸ Ἑκαταίου. — ἡ γνῶμη ἔφθρε] = ἡ γνώμη ἔκλινεν. — ὁτέλλων] κεῖται ἀμεταβάτως καὶ — ὁτέλλεσθαι = πορεύεσθαι, μεταβαίνειν. — τούτων. εἰς οὐδετέρου] = εἰς οὐδεμίαν ἐκ τῶν δύο τούτων. — ἐν Ἀέρω] μικρὰ νῆσος, οὗτα ἀποικία τῆς Μιλήτου καὶ κειμένη παρὰ τὴν παρὰλίαν τῆς Καρίας. — ἡσυχίαν ἄγειν] = ἡσυχάζειν, ζῆν ἐν ἡσυχίᾳ. — ἐκ ταύτης ὀρμύμενον] = ταύτην ἔχων ὀρμητήριον. — κατελεύσεσθαι] τὸ ἀπαρέμφκτον τοῦτο, καθὼς τὸ ἡσυχίαν ἄγειν ἐξαρτῶνται ἐκ τοῦ ῥ. ἐκέλευε, τὸ ὅποσον πρέπει συμπληρωματικῶς νὰ ἐννοήσωμεν ἐκ τῆς φράσεως ἡ γνῶμη ἔφθρε. Τὸ κατελεύσεσθαι εἶναι ἀπαρέμφ. μέλλοντος τοῦ κατέρχεσθαι, ὅπερ λέγεται ἐπὶ ἐξορίστων καὶ φυγάδων ἐπιστρεφόντων εἰς τὴν πατρίδα των, καὶ σημαίνει ἐπανέρχεσθαι. — Κεφάλ. 126. — πλείστη γνῶμη ἦν] = ὥρι- σμένη γνώμη ἦτο, ὃ Ἀρ. εἶχεν ἀμετάκλητον ἀπόφασιν. — εἰς τὴν Μύρκινον ἀπάγειν] συμπληρωματικῶς ἐννοήσαντες ἐς ἀποικίαν = ἵνα ιδρύσῃ ἐκεῖ ἀποικίαν. — ἐπιτρέπει] ἱστορικός ἐνεστῶς τοῦ ἰωνικοῦ ῥήματος ἐπιτρέπω (= ἐπιτρέπω) = ἐπέτρεπεν, ἀνέθηκε τὴν διοίκησιν αὐτῆς. — ἀνδρί. δοκίμῳ] = διαπρεπεί, εὐνολόγηται. — τὸν βουλούμενον] δηλ. εἰς ἀποικίαν ἵέναι — καὶ ἔσχε] = καὶ κατέλαβεν. — ἔθ' ἦν ἐστάλην] = πρὸς κατοχὴν τῆς ὁποίας ἐπορεύθη. — ἀπόλλυται] = φονεύεται. — περικατήμενος] = περικαθήμενος = πολιορκῶν = ἐνφ' ἐπολιόρκει τὴν πόλιν καὶ οἱ Θοῤῃες ἤθελον νὰ ἐξέλθωσιν αὐτῆς ἐπὶ σπονδοὶ (= δι' ἀνακωχῆς). Οἱ Θοῤῃες, ἀφ' οὗ ὑπὸ τοῦ Ἀρισταγόρου ἐπετρέπη αὐτοῖς νὰ ἐξέλθωσι τῆς πόλεως ἐλευθέρως καὶ ἀδεῶς, αἰφνιδίως μάλιστα εἶχον ἐξέλθει αὐτῆς ἐπιπίπτουσι κατὰ τῶν οὐδὲν ὑποπτευόντων Ἑλλήνων καὶ κατὰσφάζουσι πάντας καὶ τὸν Ἀρισταγόραν αὐτόν.

ΕΚΣΤΡΑΤΕΙΑ ΤΟΥ ΜΑΡΘΟΝΙΟΥ ΕΠΙ ΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ.

(Βιβλ. VI 43—45)

Α'. ΕΙΣΑΓΩΓΗ.

Ὁ βασιλεὺς τῶν Περσῶν Δαρεῖος ὁ Α'. ἐξοργισθεὶς κατὰ τῶν Ἑλλήνων διὰ τὴν εἰς τὴν Ἰωνικὴν ἐπανάστασιν ἀνὰμικτον αὐτῶν ἐξέπεμψε τῷ 493 π. Χ. ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα, καὶ ἰδίως ἐπὶ τὴν Ἐρέτριαν καὶ τὰς Ἀθήνας, αἵτινες εἶχον βοηθήσῃ τοὺς ἐπαναστατήσαντας Ἴωνας, τὸν γαμβρὸν αὐτοῦ Μαρδόνιον, στρατηγόν, μετ' ἰσχυρᾶς ναυτικῆς καὶ πεζικῆς δυνάμεως. Ὁ Μαρδόνιος λοιπὸν διεπεραιώθη διὰ τοῦ Ἑλλησπόντιον εἰς Εὐρώπην, καὶ αὐτὸς μὲν μετὰ τοῦ στρατοῦ τῆς ξηρᾶς ἐπεχείρησε τὴν διὰ τῆς Θωακικῆς καὶ τῆς Μακεδονίας κατὰβασιν, πορευόμενος διὰ τῆς αὐτῆς σχεδὸν ὁδοῦ, ἣν μετὰ δώδεκα ἢ δέκα τοῖα ἔτη ἔμελλε νὰ ἀκολουθήσῃ ὁ τοῦ Δαρείου διάδοχος Ξέρξης, ὁ δὲ στόλος συγκατέλειπε παρὰ τὴν παραλίαν. Ἀλλὰ περὶ τὸν Ἀθῶνα ἐνέσκηπεν ἐπὶ τὸν στόλον τρικυμία φοβερά, ἕνεκα τῆς ὁποίας ἐναντίγησαν τριακόσια μὲν πλοῖα, εἴκοσι δὲ χιλιάδες ἀνδρῶν. Ἐταπείνε δὲ καὶ ὁ Μαρδόκιος ζημίαν οὐ σμικράν, ἐπιτεθείσης καὶ αὐτοῦ τῆς Θωακικῆς φυλῆς τῶν Βούρων, ὥστε δὲν ἐνόμισε φρόνιμον νὰ ἐξακολουθήσῃ τὸ ἐπιχείρημα καὶ ἐπέστρεψεν ἄπρακτος εἰς τὸν Ἑλλησπόντιον, περιπεσὼν εἰς τὴν δυσμένειαν τοῦ Δαρείου, μηδὲ ἀναφαινόμενος πλέον εἰς τὰ πράγματα εἰμὴ ἐπὶ Ξέρξου.

Β'. ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

Κεφ. 43. Ἄμα τῷ ἦρι]—μόλις ἤρχιζε τὸ ἔαρ· τοῦ ἔτους 492 π. Χ.—καταλελυμένων... ἐκ βασιλέως|καταλελυμένων=πρέπει νὰ ἐννοηθῇ συμπληρωματικῶς ἡ γε-
νικὴ στρατηγίης· τὸ καταλεῖν ἐνταῦθα κεῖται ἐπὶ τῆς σημασίας, ἣν ἔχει ἡ συχνότερον ἀπκιντῶσα φράσις καταπαύ-
ειν τινά τινος· ἐπομένως καταλελυμένων τῶν στρα-
τηγῶν τῆς στρατηγίης=ἐνῶ οἱ στρατηγοὶ εἶχον πανθῆ
ἀπὸ τὴν στρατηγίαν, ἐνῶ ἀπὸ τῶν στρατηγῶν εἶχον ἀφαιρεθῆ ἡ
στρατηγία.—ἐκ βασιλέως|=ὑπὸ β..—πολλόν..κάριτα|=
κάριτα πολλόν=παρὰ πολλόν.—ἄμα ἀγόμενος|=ἄγων μεθ'

ἐανιοῦ συγχρόνως.—γεγαυμκῶς]=νευμφευμένος.—ἐπεῖτε
ἐγένετο ἐν τῇ Κ..]=ἀφ' οὗ ἔφθασε.—ἅμα τῇσι...]=
ὁμοῦ μὲ τὰς.—παραπλώων]=παραπλέων.—ἐνθαῦτα...
ἐρέω] εἶναι βραχυλογικῶς ἐκπεφρασμένον ἀντὶ—ἐνθαῦτα
ἐγένετο, ὅπερ μέγιστον θῶμα (=θαῦμα) ἐρέω τοῖσι
κ.τ.λ... σύνταξις—ἐρέω τοῖσι μὴ ἀποδεκομένοισι 'Ελ-
λίνων 'Οτάνην γνώμην ἀποδέξασθαι τοῖσι ἐπὶ
Περσέων.—ἀποδεκομένοισι]=ἀποδεχομένοις=πιστεύουσι
(δοκ.).—γνώμην ἀποδέξασθαι]=γν. ἀποδείξασθαι, γν'
ἀπορήνασθαι=οὐ ἐξέθηκε γνώμην.—δημοκρατίας κατί-
σταν]=δημοκρατικὰ πολιτεύματα καθίστη (=συνίστα).—ἡπεί-
γετο]=ἔσπευδεν.—ἐπὶ τε 'Ερέτριαν καὶ ΑΘ]=κατὰ τῆς
'Ερετρίας κ.τ.λ.

Κεφ. 44. πρόδχημα..τοῦ στόλου]=πρόφασις...τῆς
ἐκστρατείας.—ἀτὰρ ἐν νόῳ ἔχοντες]=ἔχοντες ὁμῶς κατὰ
νοῦν.=ἀντιτίθενται πρὸς τὸ πρόδχημα ἥσαν τοῦ στό-
λου.—ὅσας ἂν πλείεστας δύναιντο καταστρέφεσθαι]
=να ὑποτάσσωσιν ὅσας ἤθελον δύνασθαι περισσοτέρας.—τοῦτο
μὲν—τοῦ τοδὲ]=ἀφ' ἐνὸς μὲν...ἀφ' ἐτέρου δέ.—δὴ]=λοιπὸν
τῇσι ναυσὶ]=ἐν τῷ στόλῳ—τῷ πεζῷ]δοτικὰ τοῦ ὁργάνου.
οὐδὲ χεῖρας ἀνταειραμένους]=χωρὶς οὐδὲ κἂν νὰ ὑψώ-
σωσι καὶ αὐτῶν τὰς χεῖρας, χωρὶς οὐδὲ κἂν νὰ ἀντιστῶσιν.—
ἀνταειραμένους]=μετοχὴ μέσ. ἀορ. 3. τοῦ ἀνταεῖρω=
ἀνταίρω=ἐναντίον ὑψώνω.—πρὸς τοῖσι ὑπάρχουσι
δούλους...]=πρὸς τοῖσι ὑπάρχουσι δούλοις δούλους.—προ-
δεκτῆσαντο] ἢ ἐν τῷ ῥήματι πρόθεσις κεῖται πλεοναστικῶς,
διότι σημαίνει ὅ,τι τὸ προηγηθὲν πρὸς τοῖσι.—οἳ]—αὐτοῖς,
δηλ. τοῖς Πέρσiais.—ἥν ὑποχείρια γεγονότα]=γέγονε
ὑποχείρια=ἦσαν ὑποταγμένα.—διαβαλόντες πέρον]τὸ
διαβαλόντες κεῖται ἀμεταβάτως, ὅθεν=διαβάντες, (διαπε-
ραιωθέντες) πέραν (=εἰς τὴν ἀντίπεραν ὁχθρην)—ὑπὸ τὴν
ἡπειρον]=κατὰ μῆκος τῆς παραλίας τῆς ἡπείρου (=τῆς στε-
ρεᾶς).—ἐκομίζοντο]=ἐπορεύοντο.—μέχρι 'Ακάνθου]
πύλιν τῆς Χελκιδικῆς.=περιέβαλλον] ἐλέγχθη κατ' ἀναλο-

γίναν πρὸς τὴν προηγουμένην μετοχὴν διαβαλόντες, καὶ ση-
μαίνει **περιέπλεον**—**σφύ**—**αὐτοῖς, τοῖς Πέρσαις** δηλ.—**καὶ**
ἄπορος]=πρὸς ὃν οὐδὲνα πόρον (=βοηθητικὸν μέσον) εὗρεῖν
ἦν.—**ἀκαταμάχητος**.—**τρηχέως**]=**τραχέως**.—**περιέδπε**]=
ἄορ. β'. τοῦ **περιέπω** (=ἔπομαι, περιστοιγίζω, προσφέρωμαι
πρὸς τινα). **κάρτα τρηχέως περιέδπε...πολλὰς**]=πολὺν
τραχέως προσηνέχθη πρὸς πολλὰς... πολὺν ἐκάκωσε πολλὰς...—
πλήθει]=κατὰ τὸ πλῆθος.—**ἐκβάλλων**]=ποιῶν ἐξοκίλει,
ὀλίπων ἔξω εἰς τὴν ξηράν.—**κατὰ τριηκοδίας**]=περίπου
τρι..—**τὰς διαφθαρείδας**]=τὰς καταστραφείσας — **ὥστε**
γὰρ θηριωδεστάτης εὐόδου. οἱ μὲν **διεφθείροντο**
σύνταξ. **διεφθείροντο** μὲν γὰρ οἱ μὲν ἀρπαζόμενοι
ὑπὸ τῶν θηρίων ὥστε(=ἄτε) **θηριωδεστάτης οὐδου**
τῆς θαλάσσης. — **πέτρας**]=βράχους(τῆς ἀκτῆς).—**ἀραδ-**
όμενοι]=κυλούμενοι.—**οἱ δὲ αὐτῶν**]=οἱ δὲ αὐτῶν.—
ἠπιστάτο]=ἐπίσταντο=ἐγνωρίζον.—**νέειν**]=νεῖν, κολυμ-
βᾶν.—**καὶ κατὰ τοῦτο**]=καὶ ἕνεκα τούτου, τῆς περὶ τὸ κο-
λυμβᾶν ἀπειρίας.—**ὀίγει**]=ἕνεκα ὀίγους.

Κεφ. 45.—**οὕτω ἔπρησσε**]=εἰς τοιαύτην συμφορὰν
εἶχε περιπέσει.—**ἐπεχείρησεν**]=ἐπειτέθησαν.—**σφῶν**]=αὐ-
τῶν, τῶν ὑπὸ τὸν Μαροδόνιον Περσῶν.—**τραυματίζουσι**]=
τραυματίζουνσι.—**οὐ μέντοι οὐδ' αὐτοὶ**]=καὶ αὐτοὶ ὁμῶς
ὥσαυτως.—**πρὸς Περσέων**]=ἐκ μέρους τῶν Περσῶν.—**ἅπα-**
νέσθην]=ἀλεμακρόνθη.—**χωρέων**]=χωρῶν.—**σφῆας**]=τοὺς
Βρύγους.—**ὑποχειρίους ἐποιήσατο**]=καταστρέψατο, ὑπέ-
ταξε..—**τῷ πεζῷ τε.. καὶ τῷ ναυτικῷ**]=καὶ κατὰ τὸ πεζι-
κόν...καὶ κατὰ τὸ ναυτικόν—**προσπταίδας μεγάλως**]=
μεγάλην ἦταν ὀποσιάς.—**ἀπνολάχθη ἐς**]=ἀπνολάχθη
λάγν εἰς=ἀπεχώρησεν εἰς.

ΔΕΥΤΕΡΑ ΤΩΝ ΠΕΡΣΩΝ ΕΚΣΤΡΑΤΕΙΑ ΥΠΟ ΤΟΝ
ΔΑΤΙΝ ΚΑΙ ΑΡΤΑΦΕΡΝΗΝ.

Η ΕΝ ΜΑΡΑΘΩΝΙ ΜΑΧΗ (VI 102—120).

Α'. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Ὁ βασιλεὺς τῶν Περσῶν Δαρεῖος, ἀφ' οὗ ἡ ὑπὸ τὸν Μαρ-
δόνιον κατὰ τῆς Ἑλλάδος ἀποστολεῖσα στρατιὰ κατεστράφη κατὰ
τε ξηρὰν καὶ κατὰ θάλασσαν, νέας στρατιωτικὰς δυνάμεις πρὸς
ἐκπλήρωσιν τῶν ματαιωθέντων σκοπῶν τὸν πάλιν παρεσκεύασεν.
Αἱ νέαι αὗται τοῦ Δαρείου δυνάμεις συνεκεντρώθησαν ἐν Σάμῳ
καὶ ἐκείθεν ὑπὸ τὸν Δάτιν καὶ Ἀρταφέρνην ἀπέπλευσαν ἐπὶ τὴν
Ἑλλάδα, πρὸς ὑποταγὴν τῶν πόλεων ἐκείνων, αἵτινες εἶχον ἀρ-
νηθῆναι τὸ δώσειν εἰς τοὺς ὑπὸ τοῦ Δαρείου προαποσταλέντας κή-
ρυκας σημεῖα ὑποταγῆς ἥτοι γῆν καὶ ὕδωρ. Ἀπέφυγον ἤδη τὸν
Ἄθωνα καὶ πλεύσαντες διὰ τοῦ Αἰγαίου πελάγους ὑπέταξαν τὴν
Νάξον καὶ ὕστερον τὴν ἐν Εὐβοίᾳ Ἑρέτριαν. Ἀφ' οὗ δὲ ἐπ' ὀλί-
γον χρόνον ἀνέπαύθησαν ἐν Ἑρετρίᾳ, διεπεραιώθησαν εἰτα εἰς
Μαραθῶνα, ἔνθα μάχην πρὸς δέκα χιλιάδας Ἀθηναίων καὶ χι-
λίους Πλαταιεῖς συνάψαντες ἠτιμήθησαν κατὰ κράτος τῷ 480 π.Χ.

Β') ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

Κεφ. 102. Χειρωσάμενοι] χειρόομαι (οὐρ. κί.) τινα
= ὑπάγω τινα εἰς τὴν ἐμὴν ἐξουσίαν, ὑποτάσσω τινα. — καὶ ἐπι-
δχόντες] = καὶ διατρίψαντες ἐν αὐτῇ (τῇ Ἑρετρίᾳ). — κατέρ-
γοντές τε πολλὸν] συμπληρωματικῶς πρὸς πληπτόν ὡς ἀν-
τικείμενον τὸ ἐπόμενον Ἀθηναίοις κατέργω = κατείργω
= κατακλείω, περιορίζω. Κατέργοντές τε πολλὸν (ἐπίρ-
ρημα) τοὺς Ἀθηναίους = εἰς πολλὴν ἀμνηχανίαν ἐμβάλλοντες
τοὺς Ἀθηναίους. — καὶ δοκέοντες] = καὶ φρονοῦντες. — τὰ
καὶ τοὺς..] = αὐτοὺς καὶ εἰς τοὺς Ἑρ.. — καὶ γὰρ ἦν] ὁ καὶ
ἀνήκει εἰς τὸ ἐπόμενον κατηγέετο. — ἐπιτηδεότατον
χωρίον] = καταλληλοτάτη τοποθεσία, — ἐνιππεῦσαι] = ὥστε ἐν
αὐτῷ (τῷ χωρίῳ δὴλ.) νὰ ἱππεύσῃ τις (νὰ νάμῃ χρῆσιν ἵππου,
ἱππικῶς). — καὶ ἀγχοτάτω] = καὶ ἐγγύιατα τὸ θετικὸν τοῦ
ἐπιρρήματος τούτου εἶναι τὸ ἀγχοῦ = ἐγγύς. — ἐς τοῦτό σφι
κατηγέετο] = εἰς (τὸ χωρίον) τοῦτο ὠδήγει αὐτοὺς δ.. — κα-

τηγέετο=καθηγέιτο, ἡγεμὼν ἦτο, ὁδοδείκτης ἦν ἐν τῇ εἰς τὸ χωρίον τοῦτο πορείᾳ.—Κεφ. 103.—ὥς (χρονικὸν ἐπὶρ). ἐπύθοντο ταῦτα] ταῦτα, δηλ. τὴν εἰς Μαρζθῶν ἐξ Ἑρετρίας διαπερχίωσιν τῶν Περσῶν.—ἐβώθειον]—ἔσπευδον πρὸς ἀπόκρουσιν.—τῶν ὁ δέκατος]=ὧν ὁ δ.—τοῦ τὸν πατέρα Κίμωνα κατέλαβεν φυγεῖν ἐξ Ἀθηνῶν Πεισιστράτου]=οὗ τὸν πατέρα Κίμωνα συνέβη φυγεῖν ἐξ Ἀθηνῶν Πεισιστράτου (=ἐνεκα τοῦ Πεισ.).—ὁ Κίμων εἶχεν ἐξορισθῆ ὑπὸ τοῦ Πεισιστράτου.—Κυρίως φυγεῖν. Πεισιστ.=φυγεῖν ἐξ Ἀθ. ἀποφεύγων τὴν δυσμένειαν τοῦ Πεισιστράτου.

Κεφ. 104. οὗτος δὲ ὧν]=οὗτος λοιπὸν ὡς γνωστὸν (=δὴ).—Κεφ. 105 ἐόντες ἔτι ἐν τῷ ἄστυ]=ἐντῷ ἀκόμῃ εὐρίσκοντο ἐν τῇ πόλει (καὶ δὲν εἶχον ἐξέλθει εἰς Μαρζθῶν).—ἄλλως δέ]=κατὰ τὰ ἄλλα δέ.—μελετῶντα]=ἐπαγγελλόμενον, ἔχοντα ὡς ἔργον.—τῷ δὲ . . . περιπίπτει]=τοῦτον (τὸν Φειδιππίδην, δηλ.) λοιπὸν . . . συναντᾷ.—τὸ . . . οὗρος]=τὸ . . . ὄρος.—ὁ Πάν]=θεός, ἔφορος καὶ προστάτης τῶν ποιμένων εἰς τὰ ἄγρη καὶ τὰ δάση διατρίβων καὶ ἐν Ἀρκιδίᾳ κηλόμενος.—βώσαντα]=βοήσαντα.—κελεύθαι ὁ Πάν διέταξε τὸν Φειδιππίδην νὰ ἀναγγείλῃ εἰς τοὺς Ἀθηναίους τὴν ἐξῆς ἐρώτησίν του.—διότι ἐουτοῦ. . . ποιεῦνται]=διὰ τὴν οὐδόλως περὶ αὐτοῦ φροντίζουσι.—ἐπιμελείαν τινος ποιοῦμαι]ἐπιμελοῦμαι τινος, φροντίζω περὶ τινος.—ἐόντος εὐνόου]=ἂν καὶ εἶναι εὐνοῦς.—καὶ πολυλαχῇ . . . ἥδη]=καὶ εἰς πολλὰς περιστάσεις . . . μέχρι τοῦδε.—ὅθι]=Ἀθηναίοισι.—τὰ δ' ἔτι καὶ ἐσομένου]=ἐξ ἄλλου δὲ μέρους καὶ μέλλοντος ἔτι ἔσεσθαι χρησίμου.—καὶ ταῦτα μὲν]=καὶ ταῦτα βεβαίως.—καταστάντων ὅθι εὖ ἥδη τῶν πραγμάτων]=ἂν οὗ πλέον εἰς αὐτοὺς τὰ πράγματα ἔλαβον καλὴν ἔκβασιν.—καὶ αὐτὸν]=δηλ. τὸν Πᾶν.—ἀπὸ ταύτης τῆς ἀγγελίης]=ἀπὸ τῆς ἐποχῆς τῆς ἀγγελίης ταύτης, μετὰ τὴν ἀγγελίαν ταύτην.—θυσίῃσι ἐπετέοισι]=θυσίαις ἐπετείοις=διὰ κατ' ἔτος τελέσεως θυσιῶν.—λαμπάδι]=διὰ λαμπαδοφορίας.—ἰλάσκονται] ἐνταῦθα τὸ θυσίας ἰλάσκεσθαι

δὲν τημαίνει ὡς πρ' Ὀμήρῳ διὰ θυσῶν ἐξευμενίζειν, ἀλλὰ τημαίνει ἐν γένει διὰ θυσῶν τιμᾶν. — Κεφάλ. 106. Τότε δὲ πεμψθεῖς] ἐπανέρχεται εἰς τὸν διὰ τῆς περὶ Πανὸς ἀφηγήσεως διακοπέντα λόγον. — ὅτε περ οἱ] οἱ — δηλ. τῷ Φειδιππίδῃ. — δευτεραῖος] — μετὰ δύο ἡμέρας. — ἦν ἐν Σπάρτῃ] — ἔφθασεν εἰς Σπάρτην. — ἀπικόμενος δὲ ἐπὶ τοὺς . .] = παρυσιαθεὶς δ' ἐνώπιον τῶν . . . — ὕμῶν δέονται] = ὕμῃς παρακαλοῦσι. — σφίσι] Ἀθηναίοισι δηλ. — μὴ περιδεῖν . . . δουλουδύνη περιπεδοῦσαν] — καὶ γὰρ μὴ ἀνεχθῶσι γὰρ ἴδωσι δούλην γενομένην. — πρὸς ἀνδρῶν βαρβ . .] = ὑπ' ἀνδρῶν — καὶ πόλι λογίμῳ] = εἶναι δοτικὴ τῆς διανοίας εἰς τὸ συγκριτικὸν ἄσθενεστέρον. — καὶ κατὰ πόλιν ἀξιόλογον. — ὁ μὲν] — ἐκεῖνος μὲν, δηλ. ὁ Φειδιππ. — σφί] — Λακεδαιμονίοις. — τοῖσι δὲ ἔαδε] αὐτοῖς δὲ ἔδοξε, ἐφάνη καλόν. — ἔαδέ — ἀόρ. τοῦ ἀνδάνω = ἀρέσκω. — ἀδύνατα δὲ σφί ἦν] = ἀδύνατον δ' αὐτοῖς ἦν] τὸ παρ' αὐτὰ ποιεῖν ταῦτα] = τὸ παραχοῆμα παρασχεῖν τὴν βοήθειαν. — οὐ βουλομένοισι] — διότι οὐκ ἐβούλοντο. — ἰσταμένου μηνός] ἰσταμένου = ἀρχομένου — οἱ Ἕλληνες διήρουν τὸν μῆνα εἰς τρεῖς δεκάδας ἤτοι δεκαήμερα τμήματα· καὶ κατὰ τὸ πρῶτον μὲν τούτων ὁ μῆν ἐκκαλεῖτο ἰστάμενος, κατὰ τὸ δεύτερον δὲ μεσῶν καὶ κατὰ τὸ τρίτον ὀθίνων. — οὐκ ἐξελεύσεσθαι] = οὐκ ἔξοδον (— ἐκστρατεῖαν) ποιήσεσθαι. — μὴ οὐ πλήρους τοῦ κύκλου ἔόντος] = ἐπειδὴ ὁ δίσκος τῆς σελήνης δὲν ἦτο πλήρης, ἐπειδὴ δὲν ἦτο πανσέληνος. Ἡ ἐν τῷ προκειμένῳ λόγῳ ἀπ' ἀπρόσεκτον δὲν ἀνεφέρετο εἰς πάντα μῆνα, ἀλλὰ μόνον εἰς τὸν Σπαρτιατικὸν μῆνα Κάρνειον, ὅστις ἀντιστοιχεῖ πρὸς τὸν ἀττικὸν Μεταγεινῶνα μῆνα καὶ περίπου πρὸς τὸ σημερινὸν χρονικὸν διάστημα τὸ ἀπὸ 15 Αὐγούστου μέχρι 15 Σεπτεμβρίου. Κατὰ τὸν μῆνα δὲ τοῦτον ἐτελοῦντο τὰ Κάρνεια, ἑορτὴ ἀγομένη ἐπὶ ἐννέα ἡμέρας (7—15 Σεπτεμβρίου) πρὸς τιμὴν τοῦ Ἀπόλλωνος· πρὸ τοῦ πέρατος δὲ ταύτης (ἤτοι πρὸ τῆς 15 Σεπτεμβρίου, ὅτε καὶ πανσέληνος ἤρχιζεν) δὲν ἦτο ἐπιτετραμμένον εἰς τοὺς Λακεδαιμονίους γὰρ ἐκστρατεύωσι. Μόλις κατὰ τὴν ἡμέραν ταύτην οἱ Λακεδαι-

μόνοι ἐξεστράτευσαν καὶ ἀφίκοντο εἰς Ἀθήνας τρεῖς ἡμέρας μετὰ τὴν πανσέληνον ἦτοι τὴν 18 Μεταγειτινῶνος. Κατὰ ταῦτα δύναται νὰ ὀρισθῇ μετὰ πιθανότητος ὡς ἡμέρα τῆς ἐν Μαρχθωνιάχης ἡ 16 ἢ 17 Μεταγειτινῶνος ἦτοι 14 ἢ 12 Σεπτεμβρίου. — Κεφ. 107. Οὗτοι μὲν νυν] = οὗτοι (οἱ Δακεδαίμονιοι δὴλ.) μὲν λοιπόν. — ἔμμενον] = περιέμενον, — τοῖσι δὲ βαρβάροισι κατηγέετο] = τοὺς δὲ βαρβάρους ὠδήγει. — τῆς παροιχομένης νυκτός] κατὰ τὴν παρελθοῦσαν νύκτα. — ὕψιν] = ὄναρ. — τοιῦνδε] = τοιοῦτο περίπου, οἷον τὸ ἐπόμενον. — σὺνευνηθῆναι] = συγκοιμηθῆναι. — σὺνεβάλετο ὧν] — συνεπέθανε λοιπόν. — ἀνσώδωτος] = ἀνακτησάμενος, πάλιν ἀναλαβών. — ἐν τῇ ἐωυτοῦ] δηλ. πατρίδι — σὺνεβάλετο ταῦτα] — δηλ. τὰ προσηθέντα. — κατηγόμενος] = ἔχων τὴν ἀρχηγίαν, ὁδηγὸς ὧν (τῆς Περσικῆς στρατιᾶς). — τοῦτο μὲν . . τοῦτο δὲ] = ἀφ' ἑνὸς μὲν . . ὑφ' ἑτέρου δὲ — ἀπέβησε] ἀπὸ τῆς ἀρ. ἀ. = ἀνέβησε. — καταγομένας] = ἐνῶ κατέπλεον. — ὠρμιζε] = ἐποίει (ἐφρόντιζε) ἀγκυροβολεῖν. — ἐκβάνας ἐς γῆν] = ἐξεληθόντας εἰς τὴν ξηράν, — διέτασσε] = εἰς τάξιν ἔθηκε. — καὶ οἱ . . ἐπῆλθε] = καὶ αὐτῶν . . συνέβη. — ταῦτα διέποντι] = ἐνῶ περὶ ταῦτα ἦτο ἀπασχολημένος. — πταρεῖν ἀπκρέμφ. ἀρ. β' τοῦ πταίρω = φταιρνίζομαι. — μειζόνως ἢ ὥς ἔωθε] = μείζον τοῦ συνήθους. — οἷα δὲ οἱ . . . ἐσεῖοντο] = σύνταξ. ἐσεῖοντο δὲ οἱ, οἷα προσβυτέρω ἐόντι, οἱ πλεῦνες (— πλείονες) τῶν ὁδόντων. — ὑπὸ βίας] = ἐνεκα τῆς δυνάμεως (μεθ' ἧς ἐπταρνίσθη). τὸ ὑπὸ βίας προσδιορίζει τὸ ἐκβάλλει. — ἐκπεδόντος δὲ . . . αὐτοῦ] = αὐτοῦ, δηλ. τοῦ ἐδόντος, οἷ] = αὐτῶν, δηλ. τῶν Ἰππίων, — ὁ ὁδῶν] = ὁ ὁδούς. — παραστάτας] = παρισταμένους. — ὁδόκον δέ τι μοι μέρος μετῆν, ὁ ὁδῶν μετέχει] = ὅσον δὲ μέρος ἀνῆκεν εἰς ἐμέ, κατέχει ὁ ὁδούς μου. — Κεφ. 109. Δίχα ἐγίνοντο] = ἐδιχάσθησαν. — τῶν μὲν οὐκ ἐώντων συμβαλεῖν] = δίοι ἀλλοι μὲν δὲν ἐπέτρεπον (= ἐφρόνουν διὰ δὲν ἔπρεπε) νὰ συμπλακῶσι (νὰ συνάψωσι μάχην). — ὀλίγους γὰρ εἶναι . . .] = (ἔφασκεν) γὰρ (πᾶσι) ὀλίγους εἶναι (ὥστε) συμβαλεῖν (= συνάψαι

μάχην) τῇ Μῆδων στρατιῇ.—τῶν δὲ καὶ Μιλτιάδεω κε-
 λεύοντος]=ἄλλοι δὲ καὶ ὁ Μιλτιάδης προέτιρον (συμβάλλειν).
 —καὶ ἐνῖκα]=καὶ ὑπερίσχυε.—ἐνθαῦτα| χρονικῶς=
 τότε.—ψηφιδόφθορος]=ψηφοφόρος.—ὁ τῷ κυάμῳ . . .]
 ὁ διὰ τῆς διὰ κυάμου γενομένης ἐκλογῆς.—πολεμαρχεῖν]=
 πολεμαρχεῖν, πολεμαρχον εἶναι.—ὁμόψηφον]=τὸ αὐτὸ δι-
 καίωμα ψήφον ἔχοντα.—ἐποιεῦντο]=ἐποιοῦντο=καθί-
 σιων.—ἐν σοὶ νῦν . . ἐστὶ] τῶρα ἀπὸ σοῦ ἐξαριῖται. μνη-
 μόδυνα λιπέσθαι] ἐτέθη ἐνεστώως, διότι ἡ ἐνέργεια τῆς
 πράξεως ἀπεριορίστου διαρκείας εἶναι καὶ προσέτι ἐλτείνεται
 καὶ μέχρι τοῦ παρόντος.—ἐξ οὗ ἐγένοντο Ἀθηναῖοι]=ἐξ
 οὗ χρόνου (ἐν τῷ κόσμῳ) ἐγένοντο Ἀθηναῖοι.—ἡκουδι]=ἐ-
 χουσι περιέλθει.—δέδοκται τὰ πείδοντα παραδεδομένοι
 Ἰππῖν]=εἶναι (ἐκ τῶν προτέρων) ἀποφασισμένα (ὑπὸ τῶν
 Περσῶν) ὅσα θὰ πάθωσι παραδεδομένοι ὄντες εἰς τὸν Ἰππῖαν.—
 ἦν . . περιγένηται]=ἐὰν . . σωθῇ.—οἷν τέ ἐστὶ]=ἰκα-
 νή ἐστι.—κῶς εἰς σὲ . . ἀνήκει]=καὶ πῶς εἰς σὲ μάλιστα
 ἀνήκει.—τὸ κύρος ἔχειν]=τὴν βαρύνουσαν γνώμην τὰ ἔχεις.
 —νῦν ἔρχομαι ὁράσων]=νῦν μέλλω εἰπεῖν.—ἐλπομαι
 . . ὥστε μηδῖσαι]=φοβοῦμαι μήπως μεγάλη τις διχόνοια
 ἐμπεσοῦσα διασείσῃ τὰ φρονήματα τῶν Ἀθηναίων, ὥστε νὰ μὴ
 δίδωσι.—πρὶν τι καὶ σαθρόν Ἀθηναίων μετεξετέ-
 ροιδι (=ἐνίοις, τισὶν) ἐγγενέσθαι]=πρὶν καὶ κακόν τι
 νὰ συμβῇ εἰς τινας τῶν Ἀθηναίων.—θεῶν τὰ ἴσα νεμόν-
 των]=ἐὰν οἱ θεοὶ ἀπονέμωσι τὰ προσήκοντα, ἐὰν οἱ θεοὶ εἶ-
 ναι δίκαιοι.—οἰοί τε εἴμεν]=δυνάμεθα.—τῇ συμβολῇ]
 =διὰ τῆς συμπλοκῆς.—ἐκ σέο ἄρτηται]=ἐκ σοῦ (ἐξ) ἤρ-
 τηται.—ἡ δέ . . , ἔλῃ]=ἐὰν δὲ . . νικήσῃ (ὑπερίσχύσῃ)
 —ἡ γνώμη.—τῶνάποσπενδόντων τὴν συμβολήν]=τῶν
 μετὰ σπονδῆς (=φανατικῶς) ἀποκρουόντων τὴν συμβολήν —
 ὑπάρξει τι]=συμβήσεται ἀφενέως.—τὰ ἐναντία τῶν
 ἐγὼ κατέλεξα ἀγαθῶν]=τὰ ἐναντία τῶν ἀγαθῶν, τὰ ὅποια
 ἐγὼ ἀπηρτίθμῃσα.—Κεφ. 110 προσεκεῖται]=προσεκλύει
 πρὸς τὸ μέρος του (ὑπὲρ τῆς γνώμης του). — προσγενομένης
 δὲ . . τῆς γνώμης]=ἀφ' οὗ δὲ προσειδέθῃ ἡ γνώμη.—

ἐκεκύρωτο]=δριστικῶς εἶχεν ἀποφασισθῇ.—μετὰ δὲ]=εἴτα
 δέ.—τῶν ἡ γνώμη ἔφθρεν]=ὧν ἡ γνώμη ἔτεινεν εἰς τὸ ἰὰ
 δοθῇ ἡ μάχη.—ὥς ἐκάστου αὐτῶν ἐγίνετο πρυτα-
 νηῖν τῆς ἡμέρας] — ἀττικῶς πρυτανεία· σημαίνει δὲ ἡ
 πρυτανεία πᾶσαν μετὰ ὀρισμένην χρονικὴν περίοδον ἀλλασ-
 σομένην ἀρχὴν (ἀξίωμα), ἐνταῦθα δὲ σημαίνει τὴν διαχείρισιν
 τῆς ἀρχηγίας· = ὡς εἰς ἕκαστον ἐξ αὐτῶν ἤρχετο ἡ σειρὰ τῆς
 διαχειρίσεως τῆς ἀρχηγίας τῆς ἡμέρας.—παρεδίδοσαν] ὑπο-
 κείμενον ἕκαστος· τὸ ῥῆμα ἐτέθη κατὰ πληθυντικὸν ἀριθμὸν, δι-
 ὅτι τὸ ἕκαστος ἔχει περιληπτικὴν σημασίαν.—ὁ δὲ]=ἐκεῖ-
 νος δὲ (δῆλ. ὁ Μιλτιάδης).—δεκόμενος]=δεχόμενος.—
 οὕτω κω ἐποιέετο]=οὕτω κ. . . ἐποιεῖτο=δὲν ἔκαμεν ἀκόμη.
 — πρὶν γε δὴ αὐτοῦ πρυτανηῖν ἐγίνετο]=εἰμὴ ἀφοῦ
 ἦλθεν ἡ σειρὰ τῆς ἀρχηγίας του. Κεφ. 111. περιῦλθε ὑπο-
 κείμ. πρυτανεία=περιφερομένη (ἀπὸ σιραιγοῦ εἰς σιραιγόν)
 ἦλθεν)=ἐφθασεν). — ἐνθαῦτα δὲ] — τότε πλέον.— ὧδε]=
 κατὰ τὴν ἐξῆς τάξιν.—ὥς συμβαλέοντες] = ἵνα συνάψωσι
 μάχην.—ἐξεδέκοντο]=ἐξεδέχοντο=διεδέχοντο, εἶποντο.—
 ὥς ἡριθμούντο]=ὥς ἡριθμοῦντο, ἦν σειράν ἐν τῇ ἐπισήμω
 τῶν φυλῶν ἀριθμῆσαι εἶχον· ἡ ἐπίσημος σειρά τῶν φυλῶν ὥριζετο
 κατ' ἕτος διὰ κλήρου.—ἐχόμεναι ἀλλήλων]=ἡ μία εὐθὺς
 μετὰ τὴν ἄλλην.—ἀπὸ ταύτης γὰρ σφί τῆς μάχης]=
 ἡ ἀπὸ = εὐθὺς ἀπὸ, εὐθὺς μετὰ (τὴν τὴν μάχην)· ὁ γὰρ
 κίτιολογεῖ τὴν ἐξῆς εὐκόλως ἐννοουμένην ἐννοίαν «οἱ Πλαταιεῖς
 ἀξιολόγως μετέσχον τῆς μάχης ταύτης, ὅπερ οἱ Ἀθηναῖοι εὐθὺς
 μετὰ τὴν μάχην ἀνεγνώρισαν. ἀπὸ ταύτης σφί τῆς μάχης» τὸ ῥῆμα
 κεῖται ἀπροσώπως· **θυσίας ἀναγόντων]** ἀνάγειν λέγει.
 ἐνταῦθα, διότι μετὰ τῆς πενηγυρικῆς θυσίας ἦτο συνδεδεμένη
 ἱεροπρεπὴς πομπὴ εἰς συνήθως ἐπὶ ὑψηλότερας θέσεως κείμενον
 ναόν, εἰδικῶς δὲ ἐνταῦθα πρὸς τὴν Ἀκρόπολιν, ἐπειδὴ μετὰ τὴν
 τῶν ἐν τοῖς ἐπομείοις μνημονευμένων «πανηγύριος τὰς ἐν τῇσι
 πεντετηρίσι γενομένας» ἐγγοῦνται τὰ μεγάλα Παναθήναια, τὰ
 ὅποια ἤγοντο πρὸς τιμὴν τῆς Πολιάδος Ἀθηνᾶς.— ἐν τῇσι
 πεντετηρίδι]=μετὰ πᾶν τέταρτον ἔτος.— τὰ ἀγαθὰ]=
 τὰ ἐν τῷ εὐχολογίῳ τῶν Ἀθηνῶν περὶ ἀλλήλων αἰτούμενα

ἀγαθὰ. — ἐγίνοντο] = συνέβαινε. — τὸ στρατόπεδον ἐξι-
 στούμενον τῷ Μηδικῷ στρατοπέδῳ... ἐγίνετο] ὁμολῶς
 ἔτι εἶχε τοῦ στρατοπέδου τοῦ ('Αθηναϊκοῦ δηλ.) ἐξισούμενον (=
 παρκατασσομένου εἰς ἴσην) τῷ Μακεδονικῷ στρατοπέδῳ (κατὰ μέ-
 τωπον ἑκτασιν) τὸν μέσον ἐγίνετο ἐπὶ τάξις ὀλίγας . . . τὸ δὲ
 κέρας ἐκότερον κ.τ.λ.· ἐτέθη ὅμως κατ' ὀνομαστικὴν (τὸ στρα-
 τόπεδον ἐξισούμενον κ.τ.λ.) ὡς τὸ κύριον ὑποκείμενον, ὡς τὸ
 ὅλον δηλ. παρθετικῶς τιθέμενον παρὰ τὰ ἐν αὐτῷ περιεχόμενα
 μέρη (τὸ μὲν μέσον—καὶ—τὸ δὲ κέρας). Ὁ δὲ Μιλτιάδης ἵνα μὴ
 ἐκ τῶν πλαγίων προσβληθῇ καὶ ὑπερπλαγγισθῇ ἠναγκάσθη νὰ
 ἀντιπαρκατάξῃ πρὸς τὸν σημαντικῶς ὑπέρτατον Περσικὸν στρατὸν
 μέτωπον ἴσης ἐκτάσεως. — (τὸ στρατόπεδον ἐξισούμενον
 τῷ Μηδικῷ στρατοπέδῳ] ἵνα δὲ κατορθώσῃ τοῦτο ἔπρεπε
 ἐν τῷ κέντρῳ νὰ μὴ εἶναι πολλὴ εἰς τὸ βάθος παράταξις (ἐπὶ
 τάξις ὀλίγας)· τοὐναντίον δὲ ἀμφότερα τὰ κέρατα (αἱ πτέρυγες)
 ἦσαν ἐνισχυμέναι διὰ πλήθους στρατιωτῶν (τὸ δὲ κέρας ἐκά-
 τερον ἔθροωτο πλῆθει) κατὰ μέτωπον καὶ κατὰ βάθος, δι-
 οτι διὰ τῶν κερμάτων διενσεῖτο νὰ ἐπιχειρήσῃ τὴν κυρίαν
 προσβολήν. — ἐπὶ τάξις ὀλίγας] = ἐπὶ ὀλίγα ἄτομα κατὰ τὴν
 εἰς βάθος παράταξιν· ἢ ἐπὶ μετ' αἰτιατικῆς ἔχει ἐνταῦθα δια-
 νεμητικὴν σημασίαν, συχνότερον ὅμως ἢ ἐπὶ ἀπανταῖ ἐπὶ τῆς
 σημασίας ταύτης μετὰ γενικῆς συντεταγμένη. — καὶ ταύτη] =
 καὶ ἐν τῷ μέρει τούτῳ (δηλ. ἐν τῷ κέντρῳ). — τὸ δὲ κέρας
 ἐκότερον] = ἡ δὲ πτέρυξ ἐκότερα. — ἔθροωτο πλῆθει] = ἦτο
 ἐνισχυμένη διὰ πλήθους. — Κεφάλ. 112. Ὡς δὲ σφί διετέ-
 τακτο] τὸ ῥῆμα κεῖτα ἀπροσώπως = ὡς δὲ εἰς αὐτοὺς (τοὺς Ἀ-
 θηναίους) ἢ παράταξις ἐγένετο. — ἐγίνετο καλὰ] = εὐδοίωνα
 ἡμεῖς παρδείχον. — ἐνταῦθα] = τότε. — ἀπείθουσιν] ἀπτικ.
 ἀφείθουσιν = ὡς διὰ τοῦ δοθέντος σημείου ἐπειράπη νῦν τοῖς.
 — ὁρόνῳ ἵεντο] = ὥρμων δρομαίως. — τὸ μεταίχμιον
 αὐτῶν] = τὸ μετὰ τῶν αἰχμῶν (τῶν ὅπλων) αὐτῶν ('Αθη-
 ναίων καὶ Περσῶν) κενὸν διάστημα (κενὸς χώρος). — ἐπιόντας]
 = ἐπερχομένους. — ὡς δεξόμενοι] = ἵνα δέξονται, ἵνα ἀπιστῶ-
 σιν. — ἐπέθερον] = ἀπέδιδον. — καὶ πάγχυ] = καὶ πάνν. —

καὶ τούτους] = καὶ μάλιστα. — ἵππου] = ἱππικοῦ. — ὄφι] = Ἀθηναίοις. — οὔτε τοξευμάτων] = μετεωνομικῶς κεῖται ἀντὶ τοξοτῶν. — κατεΐκαζον] = εἵκαζον (μὲ τὸν νοῦν ἔλεγον). — κατὰ ἐνταῦθα ἔχει ἐπιτακτικὴν σημασίαν. — προσέμιξαν] = συνεπλάκησαν. — ἴδμεν] = ἴσμεν. — ἀνίδχοντο] = ἠνέσχοντο, ὑπέμειναν. — ἐσθήμενοις] μετοχὴ παρακειμένου τοῦ ἀσυνήθους ῥήματος ἐσθῶ ἐξ οὗ μόνον παθητικὸς παρακείμενος καὶ ὑπερσυντέλικος σχηματίζεται. — τέως δὲ] = ἕως τότε δὲ. — καὶ τὸ οὔνομα] ὁ καὶ προσθετικὸς = οὐ μόνον τὸ ὄραν Μύθους ἀλλὰ καὶ τὸ ὄνομα αὐτῶν ἀκούειν φόβος ἦν τοῖσι Ἕλλησιν. —

Κεφάλ. 113. τῇ.. τετάχαστο] = ὅπου.. τεταγμένοι ἦσαν. — κατὰ τοῦτο μὲν δὴ | δῆλ. τὸ μέρος. — καὶ ῥηξαντες] = καὶ διαρρήξαντες τὰς (ἐν τῷ κέντρῳ ἀραιάς) Ἑλληνικάς τάξεις. — εἰς τὴν μεσόγειαν] = πρὸς τὰ μεσόγεια (καὶ οὐχὶ πρὸς τὴν θάλασσαν). — τὸ δὲ κέρας..] = κατὰ δὲ τὸ κέρας. — τὸ μὲν τετραμμένον.. | δῆλ. εἰς φυγὴν. — ἔων] = εἴων = οὐκ ἐκώλον. — ἐς ὃ ἐπὶ τὴν..] = μέχρις οὗτου εἰς τὴν.. — πῦρ ἤτεον] — ἐφώναζον ζητοῦντες πῦρ (ἵνα πυρπολήσωσι τὰς ναῦς). — ἐπελαμβάνοντο τῶν..] = ἤπιοντο τῶν. — Κεφάλ. 124. καὶ τοῦτο μὲν.. Καλλιμάχος διαφθείρεται.., τοῦτο δὲ Κυνέγειρος] = καὶ ἀφ' ἐνὸς μὲν.. ὁ Καλλιμάχος φονεύεται.., ἀφ' ἑτέρου δὲ ὁ Κυνέγειρος. — ἐν τούτῳ τῷ πόνῳ] = ἐν τῇ πολεμικῇ ταύτῃ ταραχῇ. — γενόμενος ἀγαθός] = ἀναδειχθεὶς (ἐν τῇ μάχῃ) ἀνδρεῖος. — ἀπὸ δ' ἔθανε] = ἀπέθανε δέ. — ἐνθαῦτα] = ἐν τούτῳ τῷ πόνῳ. — ἐπιλαβόμενος τῶν ἀφλάστων νεός] = ἀφάμενος τῶν ἀφλάστων νεός. Ἀφλάστα — ἀφλαστον ἐκαλεῖτο ἡ κυρτὴ ἄκρα τῆς πρύμνης τοῦ πλοίου, ἢ ἔχουσα τὰ κοσμήματα. — πελίσκει] = διὰ πελέκους. — πίπτει] = φονεύεται. — τοῦτο δὲ ἄλλοι Ἀθηναῖοι] = πρὸς τοῦτοις δὲ καὶ Κεφάλ. 115. ἐπεκράτησαν] = κύριοι ἐγένοντο. — τῇσι δὲ λοιπῇσι] = ταῖς δὲ λοιπαῖς, διὰ τῶν λοιπῶν δὲ (νεῶν). — ἐξανακρουσάμενοι] = ἐκπλεύσαντες τὸ ἐξανακροῦεσθαι ἔχει διπλὴν σημασίαν ἕνεκα τῶν προθέσεων ἐξ καὶ ἀνά = ἀπὸ τῆς ξηρᾶς ἀπομακρύνεσθαι (= ἐξ) καὶ εἰς τὴν ἀνοι-

κτὴν θάλασσαν ἐξέροχσθαι (=ἀνά).—καὶ ἀναλαβόντες]=
καὶ πάλιν λαβόντες.—ἐν τῇ]=ἐν ἡ.—βουλόμενοι ὁθῆναι
τοὺς Ἀθηναίους ἀπικόμενοι ἐς τὸ ἄστυ]=ἐπειδὴ
ἤθελον γὰρ φθάσσαι πρὸς τῶν Ἀθηναίων εἰς τὸ ἄστυ (τῶν Ἀθη-
νῶν.).—αἰτίν δὲ ἔδοξε ἐν Ἀθηναίοισι]=κατηγορία δὲ
διεδόθη μεταξὺ τῶν Ἀθηναίων—ἐξ Ἀλκμεωνιδῶν μη-
χανῆς]=ἐνεκα πανουργίας τῶν Ἀλκμεωνιδῶν.—αὐτοὺς]=
τοὺς Πέρσας.—ταῦτα] δῆλ. τὸ ἐπιχειρῆσαι φθῆναι τοὺς Ἀθη-
ναίους ἀπικόμενοι ἐς τὸ ἄστυ.—ἐπινοηθῆναι] μετ' ἐνεργητι-
κῆς σημασίας=ἐπινοῆσαι.—τούτου γάρ..]=(ἔφασαν) γὰρ
τούτους (τοὺς Ἀλκμεωνίδας) συνθεμένους (=συμφωνήσαντας)
κ.τ.λ. Οἱ Ἀλκμεωνίδαι—ἦσαν ὀπαδοὶ καὶ συμπατριᾶσται
τοῦ Ἰππίου.—ἀναδέξαι]=ἀναδεῖξαι=ἀννῶσαι καὶ δεῖξαι.
—εἶναι]=ἐνῶ ἦσαν οἱ Πέρσαι).—Κεφάλ. 116.—ὥς πο-
δῶν εἶχον τάχιστα]=ὅσον ταχέως οἱ πόδες αὐτῶν ἠδύ-
ναντο.—ἐβώθειν ἐς τό.] =ἔσπευδον πρὸς ὑπεράσπισιν τοῦ..
—ἐξ Ἡρακλείου.. ἐν ἄλλῳ Ἡρακλείῳ]=ἐκ θέσεως
ἐν ᾗ ἦν νὰς τοῦ Ἡρακλέους ἐν ἄλλῃ θέτει ἐν ᾗ πάλιν ἦν νὰς
τοῦ Ἡρακλέους.—ὑπεραιωρηθέντες Φαλήρου]=ἐπιφα-
νέντες ἄπεναντι τοῦ Φαλήρου.—ὑπὲρ τούτου ἀνακωχεύ-
σαντες τῆς νέας]=ὑπεράνω τούτου (τοῦ Φαλήρου δῆλ.) στα-
ματήσαντες τὰς ναῦς κτλ.—Κεφάλ. 117. κατὰ ἐξακισχι-
λίους]=περὶ τοὺς κ.τ.λ.—Κεφάλ. 120. ἔχοντες ὅπουδὴν
πολλὴν καταλαβεῖν]=σπεύδοντες πολλὴν γὰρ προφθίσωσιν.—
οὕτω]=οὕτω (πολλὴν σπουδὴν ἔχοντες) ὥστε.—τριταῖοι..
ἐγένοντο ἐν τῇ..]=τὴν τρίτην ἡμέραν μετὰ ἐκ Σπάρτης
ἀναχώρησιν εἰς Ἀττικὴν ἀφίκοντο.—ὑστέροι δέ...τῆς συμ-
βολῆς]=μετὰ δέ.. τὴν μάχην.—ἀπικόμενοι]=εἰ καὶ ἀφί-
κοντο.—ἡμείροντο]=σφόδρα ἐπεθύμουν.—μετὰ δέ..ἀπαλ-
λάσσοντο ὀπίσω]=εἴτα δέ...ἐπέστρεφον οἴκαδε.

ΔΙΑΛΟΓΟΣ ΞΕΡΟΥ ΚΑΙ ΔΗΜΑΡΑΤΟΥ.

(Βιβλ. VII. Κεφ. 100—105).

Α' ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Ὁ Δημάρατος ἦτο υἱὸς τοῦ Ἀρίστωνος καὶ συνεβασίλευεν ἐν Σπάρτῃ μετὰ τοῦ Κλεομένους, πρὸς ὃν δυσμενῶς διέκειτο καὶ πάντοτε ἀντιεγόρευε. Ὁ Δημάρατος λοιπὸν οὗτος δι' ἐνεργειῶν τοῦ Κλεομένους ἐστερήθη τοῦ βασιλικοῦ ἀξιώματος καὶ ἐγένετο ἀπλοῦς ἰδιώτης. Ὅτε δὲ μετ' ὀλίγον, τελομένων τῶν γυμνοπαιδῶν (ἐορτῆς τελομένης ἐν Σπάρτῃ μετὰ χορῶν καὶ ἀσκήσεων σωματικῶν γυμνῶν παίδων), προεχειρίσθη εἰς τῶν ἀρχόντων τῆς παρηγύρεως ταύτης ὁ ἀντ' αὐτοῦ αἰρεθεὶς βασιλεὺς Λεωνυχίδης ἠρώτησεν αὐτὸν πῶς ἐφαίνετο αὐτῷ τὸ ὑπηρετεῖν μετὰ τὸ βασιλεύειν, ἀφ' οὗ ἀποκριθεὶς εἶπε πρὸς τὸν Λεωνυχίδην ὅτι δυνατόν εἶναι τὰ ἔλθῃ καιρὸς τὰ δοκιμάσῃ ἀμφοτέρω καὶ ὅτι ἡ ἐρώτησις αὐτοῦ αὕτη θέλει φέρει τοὺς καρποὺς αὐτῆς, δηλὰ δὴ ἢ μυσρία κακὰ ἢ ἀγαθὰ μυσρία εἰς τὴν Σπάρτην, καλύψας τὸ πρόσωπον ἀπῆλθε τοῦ θεάτρου καὶ ἀπεδήμησε πρὸς τὸν Λαρεῖον διαρροῦμενος τὰ μεταχειρισθῇ αὐτὸν ὥς ὁ Ἰππίας, ὄργανον τῆς ἐκδικήσεώς του. Πρὸς τοῦτον λοιπὸν τὸν Δημάρατον, τὸν μεταξὺ τῶν Περσῶν ἤδη εὐρισκόμενον, διαλέγεται ἤδη ὁ Ξέρξης.

Β') ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

Κεφ. 100. Καὶ διετάχθην] = καὶ ἐτέθη εἰς τάξιν — ὁφείας.. θνήσκεισθαι] = αὐτοὺς (δὴλ. τοὺς στρατιώτας), τὰ ἐπιθεωρήσῃ. — διεξελάσας] = διελθὼν διὰ μέσου ὄλων ἐν γένει. — μετὰ δέ] = εἶτα δέ. — ταῦτα] δὴλ. τὴν ἐπιθεώρησιν. διεξελαύνων] = διερχόμενος. — παρ' ἔθνος ἐν ἑκάστων] — πλησίον ἐνὸς ἑκάστου ἔθνους. — ἐπυνθάνετο] συμπληρωματικῶς ἐννοητέον — ἔθνος ἑκάστων] = ἐξήτει πληροφορίας (παρ' ἑκάστου ἔθνους). — καὶ ἀπέγραψον οἱ γραμματισταί] = ἐσημείωνον ἐν καταλόγῳ οἱ γραμματεῖς. — ἐξ ἐσχάτων ἐς ἐσχάτα] = ἀπὸ τῆς μιᾶς ἄκρας εἰς τὴν ἄλλην. — καὶ τῆς ἵππου] = καὶ τοῦ ἵππου καὶ τῆς ἵππου καὶ τοῦ πεζοῦ — εἶναι γενικαί.

κατητικαὶ εἰς τὰ ἐσχαίων..ἐσχαία. — οἱ]—ὅπ' αὐτοῦ.—
ἐνθαῦτα]=τότε.—μετεκβάς] μετεκβαίνω=ἐξέρομαι καὶ
μεταβαίνω (ἢ ἐμβαίνω) εἰς ἄλλο μέρος.—ἵζετο] ἵζω καὶ μέ-
σον ἵζομαι μετὰ τῆς αὐτῆς σημασίας=καθέζομαι, κάθημαι.
—ἐπειρωτῶν ἐκάστας] πυκθανόμενος ἐκάστας=ζη-
τῶν πληροφορίας περὶ ἐκάστης.—ὁμοίως καὶ τὸν πεζὸν]
ὁμοίως ὡς περὶ τοῦ πεζοῦ.—ἀναγαγόντες]=ἐξαγαγόντες εἰς
τὸ πέλαγος — ὅσον τε]=περίπου.—πλέθρα]=τὸ πλῆθος
ἤτοι μέτρον ἐκτάσεως 100 ποδῶν.—ἀνεκώγειον] εἶναι νου-
τική ἔκφρασις=δὲν προεχώρουν, ἐσταμάτησαν.—ἐς γῆν]=
πρὸς τὴν ξηράν.—μετωπυδὸν]=κατὰ μέτωπον, ἐν εὐθείᾳ
γραμμῇ.—τοὺς ἐπιβάτας]=τοὺς ναῦτας.—ἐντός]=μεταξύ.
—ἐθνήετο]=ἐθνεῖτο.—Κεφάλ. 101. διεξέπλωσε]=διήλ-
θεν ἐπὶ νηὸς ὁχοῦμενος.—αὐτῷ] τῷ Ξερχῆ δῆλ. —ἐπὶ τὴν
'Ελλ...]=κατὰ τῆς 'Ελλ. —εἵρετο τάδε]=ἠρώτησε τὰ ἐξῆς.
νῦν μοι δε...τὰ (=ἄ) θέλω] σύνταξ. νῦν ἐστὶ μοι ἡδὺ εἰ-
ρέσθαι σε τὰ θέλω.—οὐ εἷς...πόλιος οὔτε ἐλαχίστης..]
=σὺν κατάγειαι...ἐκ πόλεως οὔτε ἐλαχίστης κ.τ.λ.—δεῦ τε καὶ
τῶν ἁλλῶν 'Ελλήνων..]=παρὰ σοῦ καὶ τῶν ἁλλων 'Ελλήν.
—τῶν ἔμοι ἐς λόγους ἀπικνεομένων]=μεθ' ὧν συν-
ωμίλησα, μεθ' ὧν ἐγνωρίσθην.—εἰ 'Ελλήνες ὑπομεινέουσι
χεῖρας ἔμοι ἀνταειρόμενοι]—ἐὰν οἱ 'Ελλ. θὰ ὑπομείνωσι
τὸν ἐμὸν σιστόν (καὶ δὲν θὰ τραπῶσιν εἰς φυγὴν) ὑψοῦντες καὶ
αὐτοὶ χεῖρας κατ' ἐμοῦ.—ὥς ἐγὼ δοκέω]=ὥς ἐγὼ νομίζω.
—οὐδ' εἰ...συνελεχθείσων]=οὐδὲ ἐὰν ἤθελον συλλεχθῆ.
=οἱ πρὸς ἐσπέρας]=οἱ πρὸς τὸ μέρος τῆς δύσεως.—μὴ
ὄντες ἄρθοιμοι]=ἐὰν μὴ εἶναι ἠρωμένοι.—καὶ τὸ ἀπὸ
δεῦ]=καὶ τὴν σὴν γνώμην.—ὀκοῖόν τι]=ὁποῖόν τι.—περὶ
αὐτῶν] τῶν 'Ελλήνων.—ὁ μὲν] δῆλ. ὁ Ξερχῆς.—ὁ δὲ] δῆλ.
ὁ Δημόκριτος.—ὑπολαβὼν]=λαβὼν τὸν λόγον καὶ ἀποκριθεὶς.
—κόττερα (=πότερον) ἀληθεῖα χρύσωμαι...ἡδονῇ]=
ποῖον ἐκ τῶν δύο γὰ εἶπω τὴν ἀλήθειαν ἢ γὰ εἶπω ὅ,τι εἶναι εὐ-
χάριστον;—μιν]=αὐτὸν, τὸν Δημόκριτον.—ὅας οὐδέν..ἔδε-
σθαι...]=λέγων ὅτι οὐδόλως δυσαρεστότερον θὰ εἶναι εἰς αὐτὸν

ἦ...—Κεφάλ. 102. τὰ μὴ ψευδόμενός τις... ἀλώδε-
ται]=εἰς τὰ ὁποῖα δὲν θὰ συλληφθῇ ὑστερον ψευδόμενος.—
πενὶν μὲν] μὲν=βεβαίως.—ἀεὶ κοτε]=ἀνέκαθεν (ἀπὸ
μῆς ἀρχῆς).—ἐπακτός]=οὐκ ἔμφυτος (ἀλλὰ διὰ μαθήσεως
προερχομένη).—ἀπὸ σοφίας] σοφία=ἡ ἔμφυτος σύνεσις.—
κατεργασμένη]=πεποιημένη.—τῇ διαχρωμένῃ]=ταύ-
την δὲ ἀδιαλείπτως μεταχειριζομένη (ἀσχοῦσα).—ἀπαμύνεται]
=ἀποκρούει ἀπ' αὐτῆς.—δεσποδύνην]=δεσποτεῖαν, δεσπο-
τικὴν ἐξουσίαν.—τούς...οἰκημένους]=οἵτινες ἔχουσιν ἐγ-
κατασταθῇ.—ἔρχομαι δὲ λέξων]=μέλλω δὲ εἰπεῖν.—πρω-
τα μὲν ὅτι..]=πρωτον μὲν λέγω οὖν...—οὐκ ἔστιν ὅπως
κοτὲ]=οὐδαμῶς ποτε.—λόγους]=προτάσεις.—αὐτίς δὲ
ὥς..]=αὐθις ἀντιτίθεται εἰς τὸ πρῶτα μὲν=ἔπειτα δέ.—
ἀντιώδονταί τοι]=ἀντικῶς ἐναντιώσονται σοι.—τὰ δὰ
ῥρονέωδι]=ὧσι φίλοι σου.—μὴ πύθῃ]=μὴ ἐρωτήσης.—
ῥδοι τινές]=πόσοι περίου.—μαχέδονταί τοι]=θὰ συν-
άψωσι μάχην πρὸς σέ.—Κεφάλ. 103. οἶον ἐῤῥθέγξαιο
ἔπος]=οἷόν ἐστι τὸ ἔπος, ὃ ἐῤῥθέγξω (=τὸ λόγος εἶναί
αὐτὸς ποῦ εἶπες).—μαχέσασθαι] ἐξαρτᾷται ἀπὸ τὸ οἶον
ἐῤῥθέγξαιο ἔπος=παράδοξον πρᾶγμα λέγεις οὖν θὰ πολεμή-
σωσι κτλ.—αὐτίκα μάλα]=ταύτην τὴν στιγμήν.—τὸ πολι-
τικόν]=οἱ πολῖται, ὁ λαός.—οἶον δὲ διαιρέεις]=ὁποῖον
σὺ ὀρισμένως λέγεις.—κατὰ νόμους τοὺς ὑμετέρους]καθ'
οὗς δὴλ. ὁ βασιλεὺς διπλάσιον ἐλάμβανε μερίδα φραγγοῦ κατὰ
τὸ ἐστίασμα.—δίλῃμαι]ἐνταῦθα=ἔχω τὴν ἀξίωσιν, ἀπαιτῶ.—
εἶναι ἀντάξιον]=να ἀξίῃς ἀντί...—ὀρθοῖτ' ἄν]=ὀρθῶς
ἂν λέγοιτο.—καὶ μεγάθεα]=καὶ κατὰ τὰ μεγέθη (=τὰ ἀνα-
στήματα).—καὶ οἱ παρ' ἐμὲ ἐς λόγους ῥοιτῶδι]=καὶ
οἱ ῥοιτῶντες εἰς λόγους παρ' ἐμὲ=καὶ οἱ συγνάκις εἰς
λόγους πρὸς ἐμὲ ἐρχόμενοι.—αὐχέετε] αὐχέω=κονχῶμαι,
μεγαλοροσημονῶ.—ῥρα μὴ]=πρόσεξε μή.—κόμπος]=καύ-
χους.—ἐπεὶ ῥέρε ἴδω] ἀντὶ νὰ εἶπῃ—ἐπεὶ ῥέρε ἴδω-
μεν=ἄλλως ἢς ἴδωμεν (—ἢς ἐξετάσωμεν).—παντὶ τῷ οἰ-
κότι (=εἰκότι)=κατὰ πᾶν τὸ πιθανόν, λαμβάνοντες ὑπ' ὄψει

(ἐν τῇ ἐξετάσει) πάν πιθανόν.—κῶς ἂν δυναίητο]=πῶς ἂν δύναιτο.—**έόντες γε έλευθέροι όμοίως... άρχόμενοι**]=ἐν ᾧ πάντες εἶναι όμοίως έλευθέροι,—έχουσι έλευθέρων δῆλον ὅτι γνώμην καὶ δύνανται έλλοι νά θέλωσι νά άντιστῶσιν., έλλοι δέ νά μή θέλωσιν· όμωγνωμοσύνη δέ θά έπεκράτει παρ' αὐτοῖς έάν ύπό ένός ήρχοντο.—**έπει τοι...**]=επειδή βεβαίως περισσότεροι ή χίλιοι άντιστοιχοῦμεν (άναλογοῦμεν) πρὸς ένα εκαστον, έάν εκείνοι εἶναι πέντε χιλιάδες.—**γενοιάτ' ἂν.. άμείνονες**]=**γένονιτ' ἂν.. άμείνονες**.—**δειμαίνοντες τοῦτον**]=φοβούμενοι τοῦτον (τόν ήρχοντα δῆλ. αὐτῶν).—**καὶ ίοιεν (ἂν)..εις πλειύνας**]=καὶ ήθελον όρμῇ κατὰ πλειόνων.—**άνειμένοι δέ ές τὸ έλεύθερον**]=άφειμένοι δέ εις πλήρη έλευθερίαν, έχοντες πλήρη έλευθερίαν περὶ τὸ πρότιον.—**τούτων οὔδέτεροι**]=οὔδεν εκ τῶν δύο τούτων.—**καὶ άνωθέντας πλῆθει**]=καὶ έάν ήθελον έξισωθῇ κατὰ τὸ πληθος.—**άλλα παρ' ἡμῖν έστι τοῦτο**] τοῦτο—δῆλ. ή γενναίωτης αὐτή.—**τὸ οὐ λέγεις**]=ὃ σὺ λέγεις.—**αἰχυροφόρος**]=ὁ δόρυ φέρων· λέγεται ιδίως ἐπὶ σωματοφυλάκων.—**τῶν οὐ έὼν άπειρος**]=τούτους δέ σὺ άγνοῶν.—Κερ. 104.
άρχῆθεν]=ἐξ άρχῆς.—**τα κατήκοντα Σπαρτιάται**]**τά κατήκοντα**=συμπληρωτέον διὰ τοῦ **πρόγμματα**=τὰ νῦν ἐν τοῖς Σπαρτιάταις συμβαίνοντα.—**καίτοι ὥς**] τὸ ὥς=πόσον.—**τὰ νῦν τάδε**] κεῖνται έπιρρηματικῶς—ἐν ταύτῃ τῇ ἐμῇ νῦν καταστάσει.—**τυγχάνω έδοτοργῶς εκείνους**]=τυγχάνω νά αγαπῶ εκείνους. Ταῦτα εἰρωνικῶς έχουσι λεχθῆ.—**έξεπίσταται**]=έξεπίσταμαι=άκριβῶς γνωρίζω.—**γέρεα**]=τὰ τιμητικά δῶρα.—**άπελόμενοι**]=άφελόμενοι.—**βίον**]=βίον=περιουσίαν.—**οἰκός**]=εἰκός=πρόπον.—**φαινομένην**]=φανεράν.—**διωθέσθαι**]=άποκρούειν, καταφρονεῖν.—**άλλα δέτεργειν..**] συμπληρωτέον διὰ τοῦ **οἰκός** έστιν—εὐλογον, πρόπον εἶναι.—**ύπὶ έχομαι**] άττικῶς—ύπισχοῦμαι.—**έκῶν τε εἶναι**] τὸ άπκρέμφκτον πλεονάζει ένταῦθα, ὥς καὶ ἐν τοῖς τὸ νῦν εἶναι, τὴν πρώτην εἶναι· **έκῶν τε εἶναι**=καὶ έκουσίως.—**οὔδ' ἂν μουνουμαχέοιμι**]=οὔδὲ πρὸς

ἓνα μόνον ἠθέλον μάχεσθαι.—ἀναγκαῖν]=ἀνάγκη.—ἀγών
ἐνταυθ=τὸ ἔπαθλον, τὸ βραβεῖον. οἱ Ἑλλήνων ἕκα-
στός ὄνιδι κ.τ.λ.] σύνταξ. οἱ φασιν ἕκαστος εἶναι ἄξιός
τριῶν Ἑλλήνων ὄνιδι—ἐτέθη καθ' ἐνικὸν ἀριθμὸν συμφωνή-
σαν πρὸς τὸ πλεονέστερον κείμενον ἕκαστος ἀντὶ τῆς συμφω-
νῆσιν πρὸς τὸ οἶ.—ὥς δὲ καὶ Λακεδ.] οὕτω δέ., ὁμοίως
δέ.—οὐδαμῶν] οὐδαμὸς=ἄττ. οὐδεὶς.—ἀλέες δὲ] ἀντι-
τίθεται πρὸς τὸ κατὰ ἓνα· ἀλέες=ἀθρόοι, ὅλοι ὁμοῦ —
οὐ πάντα]=οὐ κατὰ πάντα.—ἔπειτι ὄφρ]=ἔστιν ἐπ' αὐ-
τῶν, προΐσταται αὐτῶν.—τὸν ὑποδειμαίνουσιν]=ὃν φο-
βοῦνται πῶς.—γῶν] ἄττ. γοῦν=λοιπόν.—τὰ ἂν ἐκείνος
(ὁ νόμος δὴλ.) ἀνώγει]=οἰαδήποτε ἐκεῖνος κελεύει.—οὐκ ἐὼν
φεύγειν οὐδὲν πλῆθος]=μὴ ἐπιτρέπων νὰ φεύγῃ τις πρὸ
οὐδενὸς πλήθους.—ἐπικρατέειν]=νικᾶν.—τὰλλα]=κατὰ
τὰ ἄλλα.—τὸ λοιπὸν]=εἰς τὸ ἕξῃς.—κατὰ νόον τοι]=
ὅπως σοι διανοεῖσαι, ὅπως φρονεῖς.—ἀμείψατο]=ἀλεξολύθη.—
ἐς γέλωτα ἔτρεψε] συμπληρωτέον διὰ τοῦ τὸ προῖγμα=
τὸ ἔτρεψεν εἰς τὸ ἀστεῖον —οὐκ ἐποιήδατο ὀργάν]=οὐκ
ὠργίζετο.—ἀπεπέμψατο]=ἀφῆκε ν' ἀπομακρυνθῇ αὐτοῦ.

ΑΙ ΠΕΡΙ ΤΑΣ ΘΕΡΜΟΠΥΛΑΣ ΜΑΧΑΙ

ΚΑΙ

ΔΕΥΤΕΡΟΣ ΔΙΑΛΟΓΟΣ ΤΟΥ ΞΕΡΞΟΥ
ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΔΗΜΑΡΤΟΝ

(Βιβλίον VII 208 — 234. 235 — 238).

Α' ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Ὁ Ξέρξης ὁ Α', βασιλεὺς τῶν Περσῶν, ἐπιθυμῶν νὰ ἐκ-
δικήσῃ τὴν Ἥτιαν, ἣν ὁ πατὴρ αὐτοῦ Δαρεῖος ἐν Μαραθῶνι ὑπέ-
στη, ἀπεφάσισε νὰ ἐκστρατεύσῃ τῷ 480 π. Χ. αὐτοπροσώπως
κατὰ τῆς Ἑλλάδος. Πρὸς τὸν Σκοπὸν λοιπὸν τοῦτον κατήχησε
μετὰ τριετὲς παρασκευὰς τὴν μεγίστην ἐν τῇ ἱστορίᾳ ἀναφαιρομέ-
νην δύναμιν, ἣν ὁ Ἡρόδοτος ὑπολογίζει περὶ τὰ τρία ἑκατομύ-

για ἀνδρῶν πεζικοῦ τε στρατοῦ καὶ στόλου. Καὶ ὁ μὲν πεζὸς στρατὸς ἡθροίσθη εἰς Κρίταλλα τῆς Καππαδοκίας, ὁ δὲ στόλος ἐν Δορίσκῳ τῆς Θυρίκης διεπεραιώθη δὲ ὁ πεζὸς στρατὸς εἰς τὴν Εὐρωπὴν διὰ δύο γεφυρῶν κατασκευασθεισῶν ἐπὶ τοῦ Ἑλλησπόντου. Ἐχὼν δὲ ὑπ' ὄψει ὁ Ξέρξης τὴν περὶ τὸν Ἀθῶνα καταστροφὴν στόλου τοῦ πατρὸς του προέβη εἰς τὴν διώρουξιν τοῦ ἱσθμοῦ τῆς Χαλκιδικῆς χειροσνήσον καὶ διὰ τῆς γενομένης οὕτω διώρυχος διέπλευσεν ἀβλαβῶς ὁ στόλος αὐτοῦ. Ὁ δὲ πεζὸς στρατὸς αὐτοῦ διελθὼν διὰ τῆς Θυρίκης, Μακεδονίας καὶ Θεσσαλίας, καὶ μεγάλως ἀνέξηθεις διὰ τῶν καθ' ὁδὸν ὑποιασσομένων ἢ παραδιδομένων ἔφθασεν εἰς τὴν Ἑλλάδα, συμπαραπλέοντος καὶ τοῦ στόλου παρὰ τὰς ἀκτίας. Ὁ στρατὸς οὗτος φθάσας πρὸ τῶν στενῶν τῶν Θερμοπυλῶν εὐρέθη πρὸ τῆς γενναίας ἀντιστάσεως τῶν ὑπὸ τὸν Λεωνίδα Ἑλλήνων. Ἡ ἀντίστασις ὅμως αὕτη ὑπερνηγῆθη ὑπὸ τοῦ Ξέρξου. διότι οὗτος κατόρθωσε διὰ προδοσίας τοῦ Ἐφιάλτου νὰ ὑπερβῇ τὸ ὄρος καὶ νὰ συγκροτήσῃ δι' ὅλων τῶν δυνάμεων του μάχην πρὸς τοὺς τὰ στενὰ φυλάσσοντας 300 μόνον Σπαρτιάτας ὑπὸ τὸν θυμολέοντα Λεωνίδα, οἵτινες ἄπαντες ἐφονεύθησαν ἡρωϊκώτατα μαχόμενοι.

Α'. ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

Κεφ. 208. Ταῦτα βουλευμένων ὁρέων] = ἐνῶ ταῦτα ἐσκέπτοντο αὐτοὶ (δῆλ. οἱ Ἕλληνες). Οἱ ἐν Θερμοπύλαις Ἕλληνες, ὅτε οἱ Πέρσαι ἐπλησίασαν ἐν Θερμοπύλαις, ἐσκέπτοντο νὰ ἐγκυκαλίπωσι τὴν θέσιν τούτην· καὶ εἰς μὲν τοὺς ἄλλους Πελοποννησίους ἐρχίνετο κελὸν νὰ σπεύσωσιν εἰς Πελοπόννησον καὶ νὰ ἀνταλλάξωσιν τὴν φυλακὴν τοῦ Ἴσθμου, εἰς δὲ τὸν Λεωνίδα, ὁμοίως δὲ καὶ εἰς τοὺς Φωκέας καὶ Λοκρούς, νὰ μένωσιν αὐτοῦ καὶ δι' ἀποστολῆς ἀγγέλων νὰ ζητήσωσι παρὰ πατρῶν τῶν Ἑλληνίδων πύλεων βοήθειαν κατὰ τῶν Περσῶν. — ἰδέσθαι ὁκόδοι τέ εἶσι καὶ ὅτι ποιέοιεν] = ἵνα ἴδῃ πόσοι εἶναι καὶ τί πράττουσι. — ἔτι ἔων] = ἐνῶ ἀκόμη ἦτο. — ὥς ἀλιδόμην εἶν] = ὅτι συνηγμένη ἦτο. — ἀλιδόκομενος — μετοχὴ παθ. παρκα. τοῦ ῥ. ἀλιδόκομαι = συναθροίζομαι. — ταύτη] = αὐτοῦ, ἐν Θερμοπύλαις δῆλ. — γένος] = κατὰ τὸ γένος. — προσ-

οὐλασε] = ἔφιππος προεχώρησε. — καὶ κατώρα] = καὶ καθεώρα = καὶ ἄνωθεν ἀπὸ τοῦ ἵππου τοῦ ἔβλεπε. — τὸ ἀνορθώσαντες εἶχον ἐν οὐλακῇ] = ὁ ἀνεγείραντες ἐφύλασσον. — οὐκ οἶά τε ἦν κατιδέσθαι] = δὲν ἦτο δυνατόν νὰ ἴδῃ (ἀπὸ τοῦ ἵππου ἄνωθεν). — τοὺς ἔξω] δῆλ. τοῦ τείχους, — τοῖσι] = οἷς. — ἐκέετο] = ἔκειτο = ἔκειντο. — τοὺς μὲν . . . τοὺς δὲ] = ἄλλους μὲν . . . ἄλλους δέ. — ὦρα] = ἑώρα. — θηεύμενος] = θεώμενος. — ἀτροκέως] = ἀληθῶς, ἀκριβῶς. — ἀπὸ λαυγεν ὀπίσω] = ἐπέστρεφεν ὀπίσω. — κατ' ἡσυχίαν] = ἡσυχῶς. — ἀλογίης τε ἐκέρησε πολλῆς] = καὶ καταφρονήσεως ἐτυχε πολλῆς (καὶ κηρύλου δὲν τὸν ἐλογάζισαν οἱ Ἑλληνες). — Κεφᾶλ. 209. οὐκ εἶχε συμβαλέσθαι τὸ ἐόν] = δὲν ἡδύνατο νὰ ἐννοήσῃ τί πραγματικῶς συνέβαινε. — ὅτε παροδκευάζοντο] = ἐξαρτᾶται ἀπὸ τοῦ προηγούμενου — ἀκούων — ἀλλ' αὐτῷ γελοῖα γὰρ . . . ἐφαίνοντο] σύνταξ. ἀλλὰ (ὁ Ἑρζης) μειτεπέμψατο Δημαράτιον τὸν . . . , γελοῖα γὰρ αὐτῷ ἐφαίνοντο. — μιν] = αὐτὸν (δῆλ. τὸν Δημάρκτον). — εἰρώτα μιν ἕκαστα τούτων] = εἰρώτα αὐτὸν περὶ ἑνὸς ἐκάστου ἐκ τούτων. — τὸ ποιούμενον πρὸς τῶν] = τὸ ποιούμενον ὑπὸ τῶν. — μεῦ] = παρ' ἐμοῦ. — εὔτε ὠρυώμεν ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα] = ὅτε ἀνεχωροῦμεν κατὰ τῆς Ἑλλάδος. — γέλωτά με ἔθεο] τὸ γέλωτα εἶναι κατηγορηματικὴ κρίτικὴ εἰς τὸ μὲν = κατέστησάς με ἀντικείμενον τοῦ σοῦ γέλωτος, μὲ περιεγέλκας. — τῇπερ ὥρων] = ὥσπερ ἔβλεπον ὅτι ἔμελλον νὰ ἀποβῶσι . . . — ἀντία σεῦ] = ἐνώπion σου. — ἀγών] = ζήτημα. — ἀπικάται] = ἀφικμένοι εἰσίν. — περὶ τῆς ἐσόδου] = πρὸς παρεμπόδισιν τῆς εἰσβολῆς. — καὶ ταῦτα] = καὶ ταύτην τὴν μάχην, καὶ τὴν περὶ τῆς εἰσόδου μάχην. — νόμος γὰρ . . . ἐστὶ] = διότι συνήθεια ὑπάρχει παρ' αὐτοῖς τοιαύτη οὕσα. — ἐπεὰν μέλλωσι] = ὅταν δῆλ. μέλλωσι εἶναι ἐπεξηγήσεις εἰς τὸ οὕτω ἔχων. — τῇ ψυχῇ] = διὰ τῆς ζωῆς των. — καὶ τὸ ὑπομένον] = καὶ τοὺς ὑπολειπομένους. — τὸ δὲ] = ὁ σε. — χεῖρας ἀνταειρόμενον] = χεῖρας καὶ αὐτὸ κατὰ σοῦ ὑφόνων. — βασιλνῖν] εἶναι ἐπίθετον = βασιλικήν, ἡγεμονικήν. — προσδῶρεαι] σημαί-

νει ἐχθρικὴν κίνησιν = ἐπέρχεσαι. — **κάρτα]** = **λίαν**. — **ἄπισ-
τα]** = ἀπίστευτα. — **καὶ δεύτερον]** = καὶ δευτέραν φορὰν. —
ὄντινα τρόπον] = πῶς. — **τοσοῦτοι ἐόντες]** = ἐνῶ εἶναι τό-
σον ὀλίγοι. — **ἐμοὶ χρᾶσθαι ὡς ἄνδρὶ ψεύστη]** = νὰ με-
ταχειρίζησαι ἐμὲ ὡς ἄνδρα ψεύστην. — **τοι]** = σοι. — **ταῦτη]** =
οὕτως. — **τῇ]** = ὅπως. — Κεφ. 210. **παρεξῆκε]** = ἀρῆκε
νὰ παρέλθωσιν. — **παρεξίμῃ τι]** = ἀφίνω τι νὰ παρέλθῃ. —
αἰεὶ] = πάντοτε, καθ' ἐκάστην ἡμέραν. — **ἀλλὰ οἱ . . .]** =
ἀλλ' αὐτῶ (δὴλ. τῷ Ξέρξῃ). — **ἀναιδείῃ τε καὶ ἀβουλίῃ δια-
χρεώμενοι μένειν]** = ὅτι ἔμενον (ἐν Θερμοπύλαις) θρασεῖς καὶ
ἀπερίσκεπτοι ὄντες (αἰτιολογ. μετοχή.). — **ἐς ὅσιν τὴν ἐου-
τοῦ]** = ἀπέναντι αὐτοῦ. — **ἐδέπεδον ὀρεόμενοι]** = ἐπέεσον
ὁρμητικῶς. — **ἐπιπτον πολλοί, ἄλλοι δὲ ἐπεσύνδαν]** =
ἐφορεύοντο πολλοί, ἄλλοι δὲ κατόπιν εἰσέρχοντο εἰς τὴν μάχην. —
καὶ οὐκ ἀπήλανγον] = καὶ δὲν ἀπήρχοντο. — **καίπερ με-
γάλως προοπταίοντες]** = ἄν καὶ πολὺ ἠδύχουν ἐν τῇ μάχῃ.
— **παντὶ τέῳ]** = παντὶ τινι. **πᾶς τις]** = ἕκαστος. — **καὶ οὐκ
ἦκιστα]** = καὶ πρὸ πάντων. Κεφ. 211. **δι' ἡμέρας]** = καθ'
ὅλην τὴν ἡμέραν. — **ἐπεῖτε δὲ οἱ Μῆδοι τροχέως περι-
εῖποντο]** = ἐπειδὴ δὲ οἱ Μῆδοι (ἐν τῇ μάχῃ) ἀνηλεῶς (ὑπὸ τῶν
Ἑλλήνων) ἐβασανίζοντο. — **ἐνθαῦτα]** = ἐνταῦθα = τότε. —
ὑπεξήϊσαν] = ὀλίγον καὶ ὀλίγον ἀπεχώρησαν τῆς μάχης. —
ἐκδεξάμενοι] = διαδεχθέντες αὐτούς. — **ἐπήϊσαν]** = ἐπύρχοντο.
ὡς δὴ οὗτοι . . . **κατεργασόμενοι]** = διότι ἐνόμιζεν ὅτι τάχα
οὗτοι ἐνκόλως θὰ καταβάλωσι τοὺς Ἑλληνας. — **κατεργάζο-
μαι]** — ἐνταῦθα σημαίνει καταβάλω, ὑποτάσσω. — **δυνέμιδγον]**
= συνεπλέκοντο. — **οὐδὲν πλέον ἐφύεροντο τῆς στρατιῆς
τῆς Μηδικῆς]** = οὐδὲν περισσότερον τῆς Μηδικῆς στρατιᾶς
κατώρθουν. — **ἀλλὰ τὰ αὐτά]** = ἀλλὰ τῆς αὐτῆς τύχης ἐτύγ-
χανον. — **καὶ οὐκ ἔχοντες]** = καὶ οὐ δυνάμενοι. — **ἄλλα τε
ἀποδεικνύμενοι]** = καὶ ἄλλα καταρροδόντες. — **ἐν οὐκ ἐπι-
σταμένοι οἱ]** = μεταξὺ μὴ γνωρίζοντων. — **ἐξεπιστάμενοι]**
δὴλ. μάχεσθαι = καλῶς γνωρίζοντες. — **καὶ ὅπως ἐντροφέει-
αν τὰ νῶτα]** = καὶ ὅπως στρέψωσιν (οἱ Ἕλληνες) τὰ νῶτα.

—**οἷον**]=κατὰ τὸ φαινόμενον, ψευδῶς. —**οἱ δ' ἂν κατα-**
λαμβάνοντο **ὑπὸ τῶν βαρβάρων**]=οἱ ἂν κατα-
 φθάνοντο (ὑπὸ τῶν βάρβαρων) θὰ ἔστρεφον ὀπίσω ὥστε νὰ εἶναι
 ἀπέναντι τῶν βαρβάρων. —**πλήθος**]=κατὰ τὸ πλῆθος. —**ἐν-**
θαῦτα]=τότε, ἐν τῇ ἐπιστροφῇ δὴλ. —**ἐδύνάτο**]=ἠδύναντο.
 —**οὐδέν..παράλαβεῖν**]=οὐδόλως ἠδύναντο νὰ κυριεύσωσι
 (αὐτήν, δὴλ. τὴν εἴσοδον). —**τῆς ἐσόδου πειρώμενοι**]=
 ἐπιχειροῦντες νὰ καταλάβωσι τὴν εἴσοδον. —**κατὰ τέλεια**]=κατὰ
 ὁμάδας —**ἀπὸ λαυνοῦ ὀπίσω**]=ἐπέστρεφον ὀπίσω. —**Κεφ. 212.**
ἐν ταύτησι τῇσι προσόδοις]=κατὰ τὰς ἐφόδους
 ταύτας. —**ἀναδραμεῖν**]=ἀναληθῆσαι. —**δεῖδαντα περὶ τῇ**
στρατιῇ]=διότι ἐφοβήθη ὑπερβολικὰ διὰ τὸ σιγάειν. —**ἀέ-**
θλεον]=ἀεθλέω=ἀγωνίζομαι. — **κατατετροματισθαι**]=
 κατατετροματισθαι=ὅτι ἔχουσι καιροστροφισθῇ. —**κε-**
κοιμημένοι]=τεταγμένοι — **καὶ ἐν μέρεσιν**]=καὶ κατὰ σει-
 ράν, δὴλ. διαδεχόμενοι ἀλλήλους. — **εἰς τὸ οὖρος**]=εἰς τὸ
 ὄρος. — **τὴν ἀτραπὸν**]=τὴν στενὴν ὁδὸν (τὸ μονοπάτι). — **ὥς**
δὲ οὐδὲν ἀλλοιότερον...ἐν ὧρον]=ὥς δὲ οὐδὲν διαφο-
 ρετικώτερον .. διέκρινον — **Κεφ. 213.** **ὅτι κοῦνται τῷ**
παρέοντι προήγματι]=εἰ νὰ κάμῃ κατὰ τὴν παρούσαν περί-
 στασιν. — **ἦλθε οἱ ἐς λόγους**]=ἦλθεν εἰς λόγους (=συνεννό-
 ησιν) πρὸς αὐτόν. — **ὥς μέγα τι...δοκέων οἶδεσθαι**]=
 διότι ἐνόμιζεν ὅτι μεγάλην τιὰ ἀμοιβὴν θὰ λάβῃ. — **ἔφρασε**]=
 ἔδειξε. — **τοὺς ταύτην**]=τοὺς ἐν ταύτῃ. — **ἔφυγε**]=δὴλ. ὁ Ἐ-
 φιάλης. — **καὶ οἱ ὀνύοντι..ἀργύριον ἐπεκρουύχθη**]=
 καὶ διὰ τὸν θάνατον ἢ τὴν σύλληψιν αὐτοῦ φονέως ἐγνωστοποι-
 ησαν διὰ τοῦ κήρυκος ἀμοιβὴν ἀργυρίου (=χρηματικὴν). — **ὑπὸ**
τῶν Πυλαγόρων] γενικὴ πληθυντικὴ τοῦ Πυλαγόρος,
 εἶναι ὅμως πρωτόκλιτον - **Πυλαγόρας**]=ἐκάλειτο δὲ Πυλα-
 γόρας ὁ ὑπὸ ἐκάστης τῶν ἀποτελουσῶν τὸ Ἀμφικτυονικὸν συνέ-
 δριον δώδεκα πόλεων πεμπόμενος καὶ ἀγρευόμενος ἐν τῇ ἐν Πύλκις
 (Θερμοπύλκις) μετοπωρινῇ συνόδῳ· ἐπέμποντο δὲ ὑπ' ἐκάστης
 πόλεως 3 πυλαγόροι καὶ 1 ἱερομνήμων. — **χρόνον δὲ ὕστε-**
ρον]=βραδύτερον δέ. — **ἀπέθανε ὑπό..**]=ἐφονεύθη ὑπὸ. —

Κεφζλ. 215. τὰ ὑπέσχετο]=ἂ ὑπέσχειτο.—κατεργάσε-
σθαι]=ἐκτελέσειν.—ὠρμέατο=ὠρμηγιο=ἐξεκίνησαν.—
περὶ λύχων ἀφ' ἧς]=περίπου καθ' ἣν ὥραν ἀνάπνιπται οἱ
λύχνοι.—Θεσσαλοῖσι κατηγήσαντο]=τοὺς Θεσσαλούς
ὠδήγησαν κατὰ τῶν.—τεύχεϊ]=διὰ τεύχους.—τὴν ἐδο-
λὴν]=τὸ δι' οὗ ἡδύνατό τις νὰ εἰσβάλῃ στενὸν μέρος.—ἡ ἔ-
δοδος.—ἦσαν ἐν ὀκέπῃ τοῦ πολέμου]=ἦσαν εἰς ἀσφά-
λειαν ἀπὸ τοῦ πολέμου.—ἐκ τόδου δὴ] δῆλ. χρόνου=ἀπὸ
τόσῳ λοιπὸν μακροῦ χρόνου.—κατεδέδεκτο]=κατεδέδει-
κτο=εἶχε καταδειχθῆ.—ἐοῦσα οὐδὲν χροστὴ Μυλαεῦ-
οι]=ὅτι οὐδόλως ἦτο χρήσιμος εἰς τοὺς Μαλιέας· διότι τὸ ἐν
τῇ εἰσόδῳ τῆς εἰσβολῆς ἀνεγερθὲν ὑπ' αὐτῶν χυμντικὸν ὀχύρω-
μα οὐδόλως αὐτοῖς πλέον χρήσιμον ἦτο.

Κεφζλ. 216. ἔχει δὲ ὥδε]=ἔχει δὲ ὡς ἐξῆς, εἶναι δὲ τοι-
αύτη.—διασφάγος] διασφάξ=σχισμὰς βράχου, φάραγξ,
χάσμα.—τείνει δέ...κατὰ ὄαχιν]=ἐκτείνεται δέ...ὕπὲρ τὴν
ἄκρῳρειαν.—πρώτην ἐοῦσαν]=πρώτην ἀπαντωμένην.—
πρὸς τῶν Μυλαίων]=(ὑπὸ τοῦ ἐρχομένου) ἀπὸ (τῆς χώρας)
τῶν Μαλιέων.—κατὰ Κερκώπων ἔδρας]. Οἱ Κέρκωπες εἰ-
σιν ἐν τῇ Ἑλληνικῇ μυθολογίᾳ μικρὰ σκωπτικὰ καὶ πανοῦργα
ὄντια· ταῦτα δὲ ποτε ἐστέρεψαν τὸν Ἡρακλέα κοιμώμενον τῶν
ὄπλων αὐτοῦ, δι' ὧν ὕστερον ἠπείλουν αὐτόν. Ὁ Ἡρακλῆς
ὅμως συνέλαβεν καὶ ἐδέσμευσεν αὐτούς, ἀλλὰ ταχέως ἀφῆκεν
αὐτούς ἐλευθέρους φαιδρυνθεῖς ἐκ τῶν γελοίων ἀστεϊσμῶν αὐ-
τῶν.—τῇ καὶ τὸ στεινότετον..]=ὅπου καὶ τὸ στενότε-
τον μέρος.—Κεφζλ. 217. καὶ οὕτω ἔχουσιν]=ἂν καὶ οὕ-
τως εἶχεν, ἂν καὶ τοιαύτη ἦτο.—διέφαινε]=ἀνέτελλεν.—Ἡ-
ὡς τε δὴ διέφαινε καὶ ἐγένοντο ἐπ' ἀκρωτηρίῳ]=
συγχρόνως μὲ τὸ γλυκοχάραγμα τῆς πρωΐας ἐφίθασαν εἰς τὴν κο-
ρυφήν.—κατὰ δὲ τοῦτο]=κατὰ τοῦτο δὲ τὸ μέρος.—μοι]=
ὑπ' ἐμοῦ.—θύόμενοι]=ὑπερασπίζοντες.—ὑπὸ τῶν εἰρη-
ται]=ὑπὸ τούτων ὑφ' ὧν εἰρηται αὐτὴν φυλάσσεσθαι.—ὑποδε-
ξάμενοι Λεωνίδα] =ὑποσχόμενοι εἰς τὸν Λεωνίδα.—Κεφζλ.
218. ἔμαθον δέ..]=ἐνόησαν δέ.—ὀφέας]=αὐτοὺς—δῆλ.

τοὺς Πέρσας. — ὧδε ἀναβεβηκότας] = οἵτινες ὡς ἐξῆς εἶχον ἀναβῆ. — ἀναβαίνοντες γὰρ] γὰρ = δηλαδὴ. — ἐλάνθανον] = δὲν ἐβλέποντο, δὲν ἐφαίνοντο. — τὸ οὗρος] = τὸ ὄρος· ἀνήκει εἰς τὸ ἀναβάνοντες. — ἐόν] = ἐπειδὴ ἦτο. — ἐπίπλεον] γεμᾶτον. — ψόφος] = θόρυβος. — ὡς οἰκὸς ἥν] = ὡς ἐπόμενον ἦτο. — ὀύλλων ὑποκεχυμένων ὑπὸ τοῖσι ποσὶ] = ἐπειδὴ φύλλα ἦσαν διεσκορπισμένα κάτωθεν τῶν ποδῶν των (δῆλ. ἐπὶ τοῦ ἐφ' οὗ ἐβάδιζον ἐδάφους). — ἀνά τε ἔδραμον] = ἀνέθορον, ἀνεπήδησαν (κοινῶς ἐπετάχθησαν ἐπάνω). ἔδε καὶ τὸ ἐν κεφαλῇ. 212 — ἀναδρομεῖν = ἀναδροεῖν, ἀναπηδῆσαι. — καὶ ἐνέδυνον τὰ ὄπλα] = ὥπλιζοντο. — παρῆσαν] = ἐνεφανίσθησαν. — ἐν θώματι ἐγένοντο] = ἐξεπλάγησαν. — ἐλπίόμενοι] = ἐπειδὴ ἠλπίζον. — οὐδέν.. ἀντίξοον] = οὐδέν.. ἐχθρόκον, οὐδεμία ἀντίστασις. — ἐνεκρύονσαν στρατῷ] = ἐιόλμυσαν γὰρ προβῶσιν εἰς συνάντησιν στρατοῦ (ἐχθρικοῦ). — ἐνθαῦτα] = τότε (ἐπὶ τῇ θέρᾳ ταύτῃ τῶν ὥπλιζόντων). — καταρροδῆσας] = φοβηθεὶς ὑπερβολικά. — Λακεδαιμόνιοι] κατηγορούμενον εἰς τὸ Φωκεῖς = ἀνδρεῖοι ὡς οἱ Λακεδαιμόνιοι. — ὀκαδαπὸς εἶναι ὁ στρατὸς] = ὀποδαπὸς κ.τ.λ. — ἀπὸ ποίου μέρους (τῆς Ἑλλάδος) ἦτο ὁ στρατός. — διέτασσε] = παρέτασσε. — ὡς ἐβάλλονται] = ἐπειδὴ ἐκτυπῶντο. — ἐπὶ.. τὸν κόρυμβον] = ἐπάνω εἰς τὴν κορυφήν. — ἐπιστάμενοι] τὸ ἐπίσταμαι σημαίνει ἐνταῦθα, ὡς συχνάκις παρ' Ἡροδότῳ, νομίζειν, πιστεύειν. — ὡς ἐπὶ σφέας ὠρυήθησαν ἀρχὴν] = οὕτω καὶ αὐτῶν (τῶν Φωκῶν δηλ.) ὠρυήθησαν ἐξ ἀρχῆς (= ῥητῶς). — καὶ παρεσκευάδατο] = καὶ ἦσαν παρεσκευασμένοι (= ἑτοιμοί). — ἐφόρνεον] ἐπιβεβαίοντες τὴν περὶ τοῦ ἀνωτέρω ἐπιστάμενοι σημειωθεῖσαν σημασίαν. Οἱ Φωκεῖς ἐνόμιζον ὅτι πρὸς καταστροφὴν αὐτῶν ἀπεστάλησαν ὠρισμένως οἱ Πέρσαι καὶ δὲν ἐσπαντίζοντο· τι ἢ ἀποστειλὴ αὕτη τῶν Περσῶν ἀπέβλεπεν εἰς τὴν διὰ τῆς ἀτραποῦ κύκλωσιν τῶν περὶ τὸν Λεωνίδα μαχομένων. — οὐδένα λόγον ἐποιεῦντο] = οὐδόλως ἐλογάζον· ἡδιαφόρουν δηλὸν ὅτι περὶ αὐτῶν, διότι κύριος σκαπὸς αὐτῶν δὲν ἦτο, ὡς εἴπομεν, ἢ τῶν φυλακισάντων τὴν ἀτραπὸν Φω-

κέων καταστροφή. — **κατὰ τάχος**] = ταχέως. — Κεφάλ. 219.
ἔσιδ' ὦν ἐς τὰ ἱρά] = ἀποβλέψας εἰς τὰ σπλάγχνα τῶν ἱερέων
(= τῶν θυμμάτων). — **ἅμα ἡοῖ]** = συγχρόνως μὲ τὸ γλυκοχάραγ-
μα. — **σφί]** = αὐτοῖς, τοῖς ἐν Θερμοπύλαις οὔσι. — **ἐπὶ δὲ]** =
πρὸς τούτοις δέ. — **αὐτόμολοι]** οὕτω λέγονται οἱ ἄνευ προσ-
ταγῆς ἄλλου μεταβαίνοντές που καὶ ποιοῦντές τι. — **τὴν πε-
ρίοδον]** = τὴν κυκλικὴν πορείαν. — **οὗτοι μὲν]** ὁ Μεγιστίας καὶ
οἱ αὐτόμολοι. — **ἔτι νυκτὸς (δόσης)]** = ἐν τῷ ἀκόμῃ ἦτο νύξ.
— **ἐδήμηναν]** = ἐξήγγειλαν. — **ἀπὸ τῶν ἄκρων]** = ἀπὸ τῶν
κοροφοβουρίων (ἐφ' ὧν ἐρύλασσαν). — **ἐνθαῦτα]** = τότε. — **ἐ-
σχίζοντο]** = ἐδιχάζοντο. — **οὐκ ἔων]** = οὐκ εἶων = δὲν ἐπέ-
τρεπον, ἔλεγον ὅτι δὲν ἔπρεπε. — **τὴν τάξιν]** = τὴν ἐν ἣ ἱετα-
γμένοι ἦσαν θέσιν. — **οἱ μὲν... οἱ δὲ]** = ἄλλοι μὲν... ἄλλοι
δέ. — **μετὰ δὲ τοῦτο]** = μετὰ δὲ τὴν διαφωνίαν ταύτην. —
διακριθέντες] = διαιρεθέντες, διαχωρισθέντες. — **ἀπαλλάσ-
σονται]** = ἀπεμακρύνονται, ἔφευγον. — **ἐτόράποντο]** = διηυθύν-
θησαν — εἶναι μέσος ὁδός. β' τοῦ τρέπουμαι. — **ἅμα Λεω-
νίδα]** = ὁμοῦ μετὰ τοῦ Λ... — **αὐτοῦ]** ἐν Θερμοπύλαις. — **λέ-
γεται δὲ καὶ ὥς αὐτός... ἀπέπεμψε]** ἐκτὸς τῆς διαιρέ-
σεως ὅτι οἱ κατακλιπόντες τὰς Θερμοπύλας ἔφυγον ἕνεκα δια-
φωνίας, ὑπάρχει καὶ ἡ διὰδοσις ὅτι καὶ αὐτὸς ὁ Λεωνίδας ἐδίω-
ξεν αὐτούς. — **κηδόμενος μὴ ἀπόλωνται]** = φοροντίζων
(ἀντιλογικὴ μετοχή) ἵνα μὴ ἀπολεσθῶσιν. — **οὐκ ἔχειν εὐ-
προπῶς]** = ὅτι δὲν ἦτο ἀξιοπρεπές. — **εἰς τὴν]** = εἰς ἡν. — **ἀρ-
χὴν]** = ἐξ ἀρχῆς. — **πλειστός εἰμι]** = καθ' ὁλοκληρίαν συμ-
φωνῶ. — **σφίεας ἀπαλλάσσεσθαι]** = αὐτοὺς (τοὺς συμμέ-
χους) φνεῖν. — αὐτῷ (δῆλ. τῷ Λεωνίδᾳ) ἀπιέναι οὐ καλῶς ἔχειν
(= δὲν ἦτο καλόν)...] ἔξαρτᾶται ἐκ τοῦ ἀπαρεμφάτου φάναι,
ὅπερ πρέπει νὰ ἐννοηθῇ ἐκ τοῦ κελεῦσθαι. — **μένοντι δὲ
αὐτοῦ]** = αὐτῷ (= δι' αὐτόν) μένοντι (= ἐὰν ἔμενον) αὐτοῦ (ἐν
Θερμοπύλαις). — **κλέος]** δόξα — **ἐκέχρηστο]** = εἶχε χρησιμο-
δοτηθῇ. — **χρωμένονιδι περὶ πολέμου]** = ὅτε ἐξήτουν χρη-
σμόν (παρὰ τοῦ μηχαντείου) περὶ τοῦ π... — **αὐτίκα κατ' ἀρ-
χὰς ἐγειρομένου]** = εὐθὺς ὅτε ἤρχιζεν. — **σφί]** τοῖς Λακεδαι-

μυνίους.—**χοῖ**]=χορηγοδοτεῖ.—**ἐν ἔπειδι ἑξαμέτροισι**]=ἐν ποιήματι πεποιημένῳ ἐν ἑξαμέτροις στίχοις.—**δῶρων**]=αὐτῶν —**τῶν Λακεδαιμονίων**.—**εὐρυχώροισι**]=ἐκτεταμένης, εὐρουχώρου· εἶναι ἐπίθετον κοσμητικὸν πόλεων καὶ χωρῶν.—**ἐρικυδὲς**]=ὑπερένδοξον.—**ὑπ' ἀνδράσι Πέρσ...**]=ὑπ' ἀνδρῶν Περσ...—**πέρθεται**]=καίεται.—**ἢ τὸ μὲν οὐκ**]=ἢ τοῦτο μὲν (τὸ ἄστυ) οὐχί (πέρθεται).—**ἢ πενθήσει βασιλῇ ῥθίμενον Λακεδ.** **οὔρος**]=οὔρος=ὄρος· οὔρος Λακεδαιμόνος=ἡ ὑπεροχὴ τῆς Λακεδαίμονος, ἡ ἀπλῶς ἡ Λακεδαίμων. **βασιλῇ ῥθίμενον**=βασίλεια ἀποθανόντα.—**ἀφ' Ἡ...γενέθλης**]=ἀπὸ τῆς γενεᾶς τοῦ Ἡρ...—**οὐ γὰρ τὸν ταύρων μένος ὀχῆσει**]=διότι δὲν θὰ ἐμποδίσῃ αὐτὸν (τὸν Πέρσην) δύναμις ταύρων.—**οὐδὲ λεόντων ἀντιβῖναι**] ὁ λόγος ἐξαρτᾶται ἐκ τοῦ ῥήματος ἔθην, ὅπερ πρέπει νὰ ἐννοηθῇ ἀπὸ τοῦ **ἀπέπεμψε**=οὐδὲ ἀλέγαντι λεόντων θὰ ἐμποδισθῇ (ὅτι πτοηθῇ ὁ Πέρσης).—**Ζηνὸς γὰρ ἔχει μένος**]=διότι θεῖον ἔχει δρμήν.—**ἔ]**=αὐτὸν (τὸν Πέρσην) εἶναι ὑποκείμενον εἰς τὸ **ὀχῆσθαι**=οὐ θὰ σιαμοῖται.—**πρὶν τῶν δ' ἑτερον**]=πρὶν τὸ ἦν ἐκ τῶν δύο προκειμένων (τῆς πόλεως καὶ τοῦ βασιλέως).—**διὰ πάντα δάσονται**] εἶναι τμηστικὸν=διαδάσονται πάντα=**καθ' ὅλα καταστρέψῃ** **διαδάσονται**—**μέσ.** **ἀφρ.** **α'** τοῦ **διαδαίοναι**=διαίρῳ, διαμοιράζω, κατακερματίζω, καταστρέφω.—**= ἐπιλεγόμενον**]=ἀναλογιζόμενον.—**βουλόμενον**] αἰτιολογικὴ μετοχὴ ὡς καὶ ἡ προηγουμένη **ἐπιλεγόμενον**.—**κλέος καταθέσθαι**] τὸ ἀπαρέμφικτον τοῦτο ἐξαρτᾶται ἐκ τῆς μετοχῆς **βουλόμενον**, τὰ δὲ ἐπόμενα ἀποπέμψαι καὶ **οἴχεσθαι** ἐξαρτῶνται ἐκ τοῦ εὐθὺς ἐν τῇ ἀρχῇ τοῦ πρῶτου κεφαλαίου κειμένου ῥήματος **λέγεται κλέος καταθέσθαι**]=**δόξαν θεμελιῶσαι**.—**ἢ γνώμη διενειχθέντας**]=ἢ κατὰ τὴν γνώμην διαφωνήσαντας.—**οὔτω ἀκόσμως**]=τόσφ' ἀρεπῶς.—**οἴχεσθαι**]=ἀπέρχεσθαι.—**τοὺς οἰχομένους**]=τοὺς ἀπερχομένους, τοὺς ἀτελθόντας· ὑποκείμεν. εἰς τὸ οἴχεσθαι.—**Κεφάλαιον 221.**—**μαρτύριον**]=μαρτυρία, ἀπόδειξις.—**τούτου πέρι**]=περὶ τούτου.—**λεγόμενον εἶναι τὰ**

ἀνέκαθεν ὑπὸ Μελάμποδος] = ὅστις ἐλέγεται (= περὶ οὗ ἐλέγεται) διὸ παλαιότερον κατήγεται ἀπὸ τοῦ Μελάμποδος (ὅστις ἦτο περίφημος μάντις τῆς Ἑλλάδος ἐπὶ τῆς μυθικῆς ἐποχῆς). — τὸν εἴπαντα] = τὸν εἰπόντα = τὸν μαντευσάμενον. — ὄβρι] = αὐτοῖς (τοῖς ἐν Θερμοπύλκις). — ἀποπέμπων] = διὸ ἐπειράτω ἀποπέμπειν. — ὄβρι δῆλ. Λακεδαιμονίοις. — αὐτὸς ὁ Μεγίτις, οὐκ ἀπέλιπε] ἀντικείμεν. τὸν Λεωνίδα. — ἐόντα οἱ] = ἐπειδὴ αὐτῷ ἦτο. — Κεφάλ. 222. — οἶχοντο ἀπιδόντες] = ἀτήρχοντο ταχέως. — κατέμειναν] = ἔμειναν ἐκεῖ. — ἐν ὁμῶν λόγῳ ποιούμενος] = θεωρῶν αὐτοὺς ὡς ὁμήρους. — οὐκ ἔφασαν] = ἠορήθησαν. — Κεφάλ. 223. — ἐπιδοχὼν χρόνον] = σιαματήσας ὀλίγον χρόνον. — ἐξ ἀγορᾶς που μάλιστα πληθῶσιν πρόδοδον ἐποιέετο] = μέχρι τῆς ὥρας περίπου καθ' ἣν ἡ ἀγορὰ εἶναι πλήρης τὴν προσβολὴν ἐποιεῖ. — ποῦ μάλιστα] = περίπου. — ἐπέσταλτο ἐξ Ἐπιόλτεω] = εἶχε παραγγελθῆ ὑπὸ τοῦ Ἐφιάλτου. — προΐσαν] = προεχώρουν — ὡς τὴν ἐπὶ θανάτῳ ἔξοδον ποιούμενοι] = ἐπειδὴ ἐξήρχοντο τῶν θέσεων τῶν ὀριστικῶς ἵνα μαχομένοι ἀποθάνουσιν. — ἐπεξήσαν] = ἐκ τῶν θέσεων αὐτῶν ἐπὶ τοὺς Πέρσας ἐξίεναι εἰώθεσαν. — εἰς τὸ εὐρύτερον..] δῆλ. μέρος ἐνταῦθα ἐννοεῖται ἡ μετὰ τὸν δύο στενῶν διόδος. — αὐχένος] αὐχὴν — καλεῖται ἡ διόδος. ἣν τὰ ὄρη χυμυλοῦμενά που ἀφῆνουσι, ἐνταῦθα δὲ ὕψω καλεῖται ἡ στενὴ κοιλὰς τῶν Θερμοπυλῶν. — ἔρυμα] = ὀχύρωμα. — ἐδυνάσθετο] δῆλ. ὑπ' αὐτῶν. — ἀνὰ τὰς προτέρας ἡμέρας] = κατὰ τὰς προηγουμένας ἡμέρας. — ὑπεξιόντες] = προσηλαστικῶς ἐξερχόμενοι. — συμπίδγοντες] = συμπλεκόμενοι — ὑποκείμεν. ἔχει τὸ οἱ ἀμφὶ Λεωνίδα. ἡ ὀνομαστικὴ αὕτη κεῖται ἀπολύτως. — πλῆθει] = κατὰ τὸ πλῆθος. — τῶν τελέων] = τῶν ταγμάτων. — εἰς τὸ πρόσω] δῆλ. ἵεναι. — αὐτῶν] τῶν βρετάρων δῆλ. — διεφθείροντο] = ἐπνίγοντο. — ζωοὶ] = ζωντανοί. — ἣν δὲ λόγος οὐδεὶς τοῦ ἀπολλυμένου] = οὐδόπως δὲν ἐλογαζιάζοντο οἱ ἀπολλύμενοι. — τοῦ ἀπολλυμένου] = εἶναι οὐδέτερον μετὰ περιληπτικῆς σημασίας = τῶν ἀπολλυμέ-

νων.— ἄτε γὰρ ἐπιστάμενοι.] = διότι ἐπειδὴ ἐγνώριζον καλῶς
(οἱ Ἕλληνες) ὁ γὰρ ζήτησεν τὴν μεγάλην ἀπώλειαν τῶν Περσῶν.
— ἐκ τῶν περιόντων τὸ οὖρον.] = ὑπὸ τῶν περὶ τὸ ὄρος
κυκλωτικῶς πορευομένων βρυζάων. — ἀπεδείκνυντο ῥώμης
ὁδὸν εἶχον μέγιστον εἰς τοὺς.] ἐπαρουσίαζον = ἐθετον
εἰς χρῆσιν, κατέβαλλον τὴν πλέον μεγαλύντοσαν ῥώμην ἣν εἶχον,
ἀπέναντι τῶν βαρβάρων. — παραχρῶμενοι] δῆλ. τοῖσι
σώμασι = μὴ φειδόμενοι τῆς ζωῆς των, ἀψηφοντες τὴν
ζωήν. — καὶ ἄτεόντες.] = θυροκινδυνεύοντες. ἄτεώ = ἀπαν-
τῇ μόνον τῇ μετοχῇ ἄτέων = ἀπονεροημένος, ὅστις ἔξω φρε-
νῶν τρέχει εἰς τὸν ὀλεθρόν του. Κεφάλ. 224. — ἐτύγχανον
κατενότα.] = ἦσαν τεθραυσμένα. — τινικαῦτα. ἥδη.] =
καὶ ἐκείνην πλέον τὴν ὥραν — οἱ δὲ.] = ἄλλοι δέ... — διε-
γάζοντο.] = ἐφρόνουν. — ἐν τούτῳ τῷ πόνῳ.] = κατὰ τὴν
στιγμὴν ταύτην τοῦ λυσσώδους ἀγῶνος. — γενόμενος.] = ἀνα-
δειχθείς. — ἐνταῦθα.] = ἐν τῇ μάχῃ ταύτῃ. — ἐκδιδοὺς.] =
διδούς ὡς σύζυγον — ἐν δὲ δὴ.] = μεταξὺ δὲ αὐτῶν, πρὸς τοῖς.
— τὸν οἶκον πάντα.] = τὴν περιουσίαν πᾶσαν. — ἐπέ-
δωκε.] = πρὸς τοῖς ἐδωκε. — οἱ.] = δῆλ. τῷ Ἀρτάνῃ. —
Κεφάλ. 225. — ὀθισμός.] = μάχη ἐν συνωστισμῷ. — ἔς δὲ
= μέχρις οὗτου. — ἀρετῇ.] = διὰ τῆς ἀνδρείας. — ὑπεξεϊρου-
σαν.] = λόγ. τοῦ ὑπεξερούω (ἰωνικῶς ὑπεξειρύω) — κάτωθεν ἐξ-
έλκω, κυφίως ἀποσπῶ. — τοῦτο δὲ οὐνεστῆκε.] = ὁ ἄ-
γων οὗτος διήρκει. — παρεγένοντο.] = ἀφίκοντο. — ἐνθεῦ-
τεν.] = ἀπὸ τῆς στιγμῆς ταύτης. — ἑτεροιοῦτο τὸ νεῖκος.]
= μετεβάλλετο ὁ ἄγων. — ἀνεχώρεον.] = ὑπεχώρουν. — καὶ
παραμειψάμενοι.] = καὶ παρελθόντες. — ἐπὶ τὸν κο-
λωνόν.] = ἐπὶ τοῦ γηλόφου. — ὅκου νῦν.] = ὅπου νῦν — ἔ-
στηκε.] = ἰδρυμένος ἐστί. — ἐπὶ Λεωνίδῃ.] = πρὸς τιμὴν τοῦ
Λεωνίδου. — ἀλεξομένους.] = ἀμυνομένους. — τοῖσι αὖ-
τῶν ἐτύγχανον ἔτι περιοῦναι.] = εἰς ὅσους ἐξ αὐτῶν ἐ-
τύγχανον νὰ σώζωνται ἀκόμη. — καὶ χερσὶ καὶ στόματι]
ἐκφράζει τὸν ἀπεγνωσμένον ἀγῶνα τῶν Ἑλλήνων ἐν τῇ ἐλ-
λείψει τῶν ὀπλῶν. — ἐξ ἐναντίας.] = ἐκ τοῦ ἀπέναντι, κατὰ

μέτωπον — ἐπισπόμενοι] = ἐπιτιθέμενοι μετοχή ἄορ. β' τοῦ
 ἔδρεπμαι — οὐγγώσαντες] = εἰς χοῦν μεταβαλόντες, κατα-
 στρέφοντες. — περιελθόντες] = ἐλθόντες γύρω γύρω, περι-
 σταδόν = κυκλικῶς. — Κεφ. 226. — τὸν τότε ᾠαδί
 εἶπαι τὸ ἔπος] = τὸν (—ὄν) φασὶ εἰπεῖν τὸ ἔπος τότε. —
 πρὶν ἢ οὐμυῖξαι δόξας] = πρὶν ἢ αὐτοὶ (οἱ Λακεδαιμό-
 νιοι) συμπλακῶσιν. — πυθόμενον πρὸς τευ] = ὅτε ἔμαθεν
 (ὁ Διηνέκης δὴλ.) παράντος. — ὥς ἐπεάν.. ἀπίωσι τὰ το-
 ξεύματα] = ὅτι τάχα θίαν.. ἀπίωσι (=ρίπτωσι) τὰ βέλη. —
 ὑπὸ τοῦ πλῆθους] = ἕνεκα τοῦ πλ... — τοσοῦτό τι] =
 τοσοῦτον περισσόν. αὐτῶν] = τῶν Περσῶν. — τὸν δὲ] = τοῦ-
 τον δὲ (δὴλ. τὸν Διηνέκην). — τούτοις] = διὰ ταῦτα. —
 εἶπαι] = εἰπεῖν ἐξαρχῆται ἀπὸ τοῦ ᾠαδί. — ἐν ἀλογίῃ
 ποιούμενον τὸ Μήδων πλῆθος] = δῶτι κατεφρόνει τὸ
 πλῆθος τῶν Μήδ. — ὄφει] = αὐτοῖς, τοῖς Ἑλλήσιν. — πρὸς
 αὐτοὺς] = τοὺς Μήδους. — Κεφ. 227. — τοιουτότροπα
 = παρόμοια. — μνημόδυνα] = ἐνθύμια (ἐκντοῦ). — εὐδο-
 κίμει] = διεκρίνεται. — τῷ οὐνομα ἦν] = ὅς ὠνομάζετο. —
 θαῦθεϊσι δὲ ὄφει αὐτοῦ] = ἐπ' αὐτῶν δὲ ταφέντων. — ταύ-
 τη τῇ περ] = ἐν τῇ θέσει, ἐν ἣ ἀκριβῶς. — καὶ τοῖσι πρό-
 τερον τελευτήσασιν ἢ] = καὶ τοῖσι τελευτήσασιν πρότερον ἢ.
 — ἐπιγέγραπται] = ἐπιγεγραμμένα εἰσὶν. — τᾷδε] = ἐνθάδε.
 — τέτορες] = δωρικός τύπος ἀντὶ τέσσαρες. — ἰδίῃ] = ἰδι-
 αιτέρως. — ἀγγέλλειν] = τὸ ἀπαρέμφατον κεῖται ἀπολύτως
 ἀντὶ προστακτικῆς = ἔγγειλον — τῇδε] = ἐνθάδε — κείνων]
 δὴλ. τῶν ἀρχόντων τῶν Λακεδαιμονίων. — κλεινοῖο] = κλει-
 νοῦ = περίφημος. — Σπερχεῖον ποταμόν... ἀμειψόμενοι]
 = τὸν Σπερχεῖον ποταμόν... διαβάντες. — μάντιος] = ὅς ἦν
 μάντις. — κῆρας ἐπερχομένας ὁφθα εἰδῶς] = ἃν καὶ
 σαφῶς ἐγνώριζε τὴν ἐπερχομένην συμφορὰν. — οὐκ ἔτλη] =
 ὅθεν ὑπέμεινε, ἡσπρήθη. — προλιπεῖν] = ἐγκαταλιπεῖν. — ἐπι-
 γράμμασι καὶ στήλῃσι] = δι' ἐπιγραμμάτων... καὶ (ἐπι-
 τυμβίων) στηλῶν. — ἔξω ἢ τὸ τοῦ μάντιος ἐπίγραμμα]
 = ἐκτός τοῦ ἐπὶ τοῦ τάφου τοῦ μάντεως ἐπιγράμματος. — κατὰ

ξεινίων] = ἕνεκα τῆς ἐκ φιλοξενίας γνωριμίας (δι' ἧς συνε-
δύνοντο).

ΑΙ ΠΑΡΑ ΤΟ ΑΡΤΕΜΙΣΙΟΝ ΝΑΥΜΑΧΙΑΙ.

(Βιβλίον VII Κεφᾶλ. 8—26.

Α'. ΕΙΣΑΓΩΓΗ.

Καθ' ἃς ἡμέρας ἐγένετο ἡ παρὰ τὰς Θερμοπύλας μάχη (Αὐγ-
τοῦ 480 π. Χ) παρὰ τὸ ἀκρωτήριον Ἀρτεμίσιον συνεκροτήθη-
σαν τρεῖς κατ' ἐπανάληψιν ναυμαχίαι τῶν Ἑλλήνων ὑπὸ τὸν Εὐ-
ρυβιάδην, Ἀδεύμαντον καὶ Θεμιστοκλέα ἐναντίον τοῦ ὑπὸ τὸν
Ἀδελφὸν τοῦ Ξέρξον Ἀχαιμένην περσικοῦ στόλου, ὅστις ἐναντιό-
χει ἐν ταῖς Ἀφειταῖς τῆς ἀπέναντι θεσσαλικῆς ἀκτῆς. Καὶ κατὰ
μὲν τὰς δύο πρώτας ἡμέρας ὑπέστη ζημίαις τινὰς ὁ περσικὸς στό-
λος, δεινότερα δὲ ὑπῆρξεν ἡ τρίτη ναυμαχία, ἣς ἐμεινεν ἄκροτος·
ἀλλὰ κατ' αὐτὴν οἱ Ἕλληνες, ἰδίως δὲ οἱ Ἀθηναῖοι ὑπέστησαν
μεγάλην βλάβην. Μετὰ δὲ τὰς ναυμαχίας ταύτας, τοῦ στόλου τῶν
Περσῶν ὅστις μεγαλυτέρου, οἱ Ἕλληνες ἐσκέπτοντο ἤδη νὰ ἀπο-
πλεύσωσι πρὸς νότον, ὡς ἡ ἀγγελία τῆς ἐνδόξου πτώσεως τοῦ
Λεωνίδα ἐπεισεν αὐτοὺς ὀριστικῶς νὰ ἀποπλεύσωσιν· ἀπέπλεω-
σαν δὲ εἰς Σαλαμίνα.

Β'. ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

Κεφᾶλ. 8. **Ἐν τῷ]** = ἐν τῷ — ἀριθμὸν ἐποιεύντο τῶν
νεῶν] = ἡοίθμον τὰς ναῦς. — **Σκιωναῖος]** = ἀπὸ τῆς Σκιώνης,
ἣτις ἦτο ἡ σπουδαιοτάτη πόλις τῆς μετὰ τὸν Θερμικίου καὶ Το-
ρωνίου κόλπου χερσονήσου τῆς Μικελονίης Παλλήνης. — **καὶ**
ἐν τῇ ναυηγίῃ] = κατὰ τὴν ναυαγίαν, κατὰ τὴν τῶν νεῶν
καταστροφήν. — **τῶν χρημάτων]** = τῶν πραγμάτων. — **τοῖσι**
Πέρσῃσι] = εἰς τοὺς Πέρσας. — **περιεβάλετο]** = ἰδιοποιήθη,
ἐσφετερίσθη. — **ἐν νόῳ μὲν εἶχε ἄρα]** = διανοεῖτο μὲν βε-
βαίως. — ὁ ἄρα - συχνάκις χρησιμεύει πρὸς εἰσχωγὴν νέας
τινὸς διασχυρητικῆς καὶ ἐπιβεβαιωτικῆς ἐννοίας — **αὐτομολῆ-**
σιν] = λιποτακίῃσιν. — **ἀλλ' οὐ γὰρ οἱ παρέσχε]** = ἀλλ'
ὅμως δὲν ἐδόθη εἰς αὐτὸν εὐκαιρία· **ἀλλ' οὐ γὰρ** — κείνται

ἐλλειπτικῶς· = ἄλλ' οὐκ ἠὲτομολήσε· οὐ γάρ οἱ παρέσχε (αὐτομολέειν). — ὥς τότε] = ἕως τότε — ὅτε μὲν δὴ τρέπω] = τὴν μὲν λοιπὸν τρέπω. — τὸ ἐνθεῦτεν] = τὸ ἐντεῦθεν = μετὰ ταῦτα. — ἔτι] = τέλος πάντων — ἀπίκετο] = ἀφίκετο — ὑποκείμ. ὁ Σκυλλίης. — οὐκ ἔχω εἶπαι ἀτρεκέως] = οὐ δύναμαι εἰπεῖν ἀκριβῶς. — ἐξ Ἀφειτέων] Ἀφειταὶ — παρὰ λιακὴ θέσις ἐν Θεσσαλίᾳ ἐν τῇ εἰσόδῳ τοῦ Παγασητικοῦ κόλπου. — ἀνέσχε] = ἀνῆλθεν εἰς τὴν ἐπιφάνειαν τῆς θαλάσσης. — πρὶν ἢ ἀπίκετο] = εἰμὴ ἀφ' οὗ ἔφθασε — μάλα στά κη (= πῇ)..] = περίπου. — ἴκελα] ἴκελος = ὁμοιος. — τὰ δὲ μετεξέτε-
ρα] = ἄλλα δέ τινα. — περὶ μέντοι τούτου] = ὅσον ἀφοροῦ-
δμως εἰς τοῦτο (= εἰς τὴν ἀφίξιν τούτου). — γνῶμην μοι ἀπο-
δεδέχθω (= ἀποδεδείχθω)..] = ἔστω μοι (= ἐντ' ἐμοῦ) εἰ-
ρημένη. — πλοίῳ μιν ἀπικέσθαι] = οὐ διὰ πλοίου αὐτὸς (ὁ Σκυλλίης) ἀφίκετο. — ὥς δὲ] = ἅμα δέ — ὥς γένοιτο] = πῶς
συνέβη. — καὶ τὰς περιπευφθείδας] = καὶ τὰς ἀποσταλείσας
γύρω. — Κεφῶλ. 9. — λόγον ὄφισι αὐτοῖς ἐδίδουσαν] =
ἐβουλευόντο καθ' ἑαυτοὺς — ἐνίκα] ὑποκείμ. ἡ γνῶμη =
ἐπεκράτει ἡ γνώμη. — αὐτοῦ] = παρὰ τὸ Ἀριεμίσιον. — αὐλι-
σθέντας] = διανυκτερεύσαντας. — μετέπειτεν] = μετέπειτα,
μετὰ ταῦτα. — μέσῃν νύκτα παρέντας] = ἀφ' οὗ ἀφῆρσσι
τὰ παρέλθῃ τὸ μεσονύκτιον. — ἀπαντ' ἂν τῇσι περιπλωού-
σῃσι] = τὰ πλέωσιν εἰς συνάντησιν (ἐχθρικὴν βεβαίως) τῶν περιπλέ-
ουσῶν... — τῶν νεῶν] = γενικὴ διαιρετικὴ. — μετὰ δὲ τοῦτο]
= μετὰ δὲ τὴν σύσκεψιν ταύτην. — ὥς οὐδεὶς ὄφιν ἐπέπλωε]
= ἐπειδὴ οὐδεὶς καὶ αὐτῶν ἐπέπλεε. — δειλὴν ὄψιν γενο-
μένην τῆς ἡμέρας φυλάξαντες] = φυλάξαντες ὅτε ἀγέ-
νετο τῆς ἡμέρας τὸ δειλόν· δειλὴν — διζιρεῖται εἰς δειλὴν
προΰαν (12—3 μ. μ.) καὶ δειλὴν ὄψιν (3—4 μ. μ.). —
ἐπανέπλωον ἐπὶ τοῦς..] = ἐξήρχοντο εἰς τὸ πέλαγος ἐναν-
τίον τῶν... — ἀπόπειραν αὐτῶν ποιήσασθαι βουλόμε-
νοι τῆς τε μάχης καὶ τοῦ διεκπλόου] = διότι ἤθελον
τὸ δοκιμάσσωσι (νῆ ἰδῶσι) τὸν τρόπον τῆς μάχης αὐτῶν (πῶς αὐ-
τοὶ — οἱ Πέρσαι — πολεμοῦσι) καὶ (νῆ δοκιμάσσωσι πρὸς τούτοις

ἀν δύνανται νὰ μεταχειρισθῶσιν ἐν τῇ νυκμαχίᾳ) διέκπλουν. Ὁ διέκπλους — ἦτο νυκτικὸν στρατήγημα, καθ' ὃ ταχύπλοα πλοῖα ἔπλεον διὰ μέτου τῶν πλοίων τοῦ ἐχθρικοῦ στόλου καὶ ἔδλκπτον αὐτά. — Κεφάλ. 10. — ὄρεας] = τοὺς Ἑλληνας. — πάγχυ ὄρι μανίν ἐπενείκοντες] = ὡς πολὺ τρελοὺς αὐτοὺς ἐκλαβόντες ἐπενείκοντες — μτχ. τοῦ ἀρ. ἀ. ἐπενεῖ- και (Ἰωνικῶς) = ἐπενέγκαι. — ἀνῆγον] = ἐξῆγον εἰς τὸ πέ- λαγος. — αἰγήσειν] = καταβαλεῖν. — οἰκότα κάρτα] = πολὺ εὐλόγα. — καὶ ἄμεινον] = καὶ ταχύτερον. — συμφορὴν ἐποι- εῦντο μεγάλην] = ἐθεώρουν ὡς μεγάλην συμφορὰν. — περιεχομένους] = περικυκλουμένους. — αὐτοὺς] τοὺς Ἑλληνας. — ἀπονοστήσει] = σωθεῖς θὰ ἐπιστρέψῃ εἰς τὴν πα- τρίδα του, — ὅσοι οἱ δὲ καὶ ἡδομένοιοι ἦν τὸ γενόμε- νον] = πάντες δέ, εἰς ὅσους τὸ γενόμενον (ἡ ὑπὸ τῶν Περσῶν κύκλωσις τῶν Ἑλλήνων) ἤρεσκε. — ἡμιλλαν ἐποιεῦντο] = ἡμιλλῶντο. — ὅκως... λάμψεται] = τίνη τρόπον... λήφεται. — Ἀθηναίων γὰρ αὐτοῖσι λόγος ἦν πλειστός...] = δι- ὅτι περὶ τῶν Ἀθηναίων παρὰ πολὺς λόγος εἰς αὐτοὺς (τοὺς Πέρ- σας) ἐγίνετο. — ἀνὰ τὰ στρατόπεδα] = καθ' ἅπαν τὸ νυκτι- κὸν στρατόπεδον τῶν Περσῶν. — Κεφάλ. 11 — ὡς ἐδήμυνε] δῆλ. ὁ σαλπικηγής. — ἐς τὸ μέσον τὰς πρύμνας δινή- γαγον] = τὰς πρύμνας (= τὰ ὀπισθεν μέρη τῶν πλοίων) ἐτο- ποθέτησαν ὁμοῦ εἰς τὸ μέσον· οὕτω δὲ ἀπετελεῖτο κύκλος, οὗ τὸ κέντρον ἦτο τὸ σημεῖον, ἐν ᾧ συνηντῶντο αἱ πρύμναι, αἱ νῆες ἦσαν εἰσὶν αἱ ἀκτῖνες αὐτοῦ. — ἔργου εἶχοντο] = ἀρχὴν τῆς μάχης ἐποιοῦν — ἐν ᾧ ἰγὼ περ ἀπολαμφθέντες] — ἂν καὶ ἐν ὀλίγῳ χώρῳ εἶχον ἀποκλεισθῇ — καὶ κατὰ στόμα] συμπλήρωτον — ἔργου εἶχοντο κατὰ στόμα = κατὰ μέτω- πον. — ἐνθαῦτα] = τότε. — τοῦ Σαλαμινίων] τῶν τῆς Κύ- πρου Σαλαμινίων — καὶ τὸν Γόργου... τὸν Χέρσιος] σύν- ταξ. καὶ Φιλάονα τὸν Χέρσιος ἀδελφεὸν Γόργου τοῦ βασιλέως τῶν Σαλαμινίων. — ὁ γιμνὸν] = ἄξιον λόγον, διάσημον. — ἐτε- ραλκέω] = ἀμφιτροπῶς. — πολλὸν παρὰ δόξαν] = πολλὴ παρὰ προσδοκίαν (τῶν Περσῶν· οἵτινες δὲν περιέμενον τοιαύτην

ἐκ μέρους τῶν Ἑλλήνων ἀντίστασιν). — διὰ τοῦτο τὸ ἔργον] — διὰ ταύτην τὴν προᾶξιν, διὰ τὴν αὐτομολίαν.

Κεφ. 12. Εὐθρόνη] — νύξ. — τῆς ὥρης] = τῆς ἐπο-
χῆς τοῦ ἔτους. — ἐγίνετο ὕδωρ ἄπλετον] = ἐπιτε βροχὴ ἄ-
φθονος. — διὰ πάσης τῆς νυκτός] = καθ' ὅλην τὴν νύκτα.
— ἐξεθόρευντο] = ἐφέροντο ἑξω. — εἰλέοντο = συνωθοῦντο. —
καὶ ἐτάραδον] = καὶ ἔφερον εἰς σύγχυσιν. — τοὺς ταρα-
δούς] = τὰ πλατεῖα μέρη (= τὰ φύλλα). — κοπέων] = κωπῶν.
— οἱ στρατιῶται] δῆλ. τῶν Περσῶν. — οἱ ταύτη] = οἱ ἐκεῖ
(παρὰ τὰς Ἀρετάς, δῆλ.) εὐρισκόμενοι. — ταῦτα] = τὰς ἐπὶ
τῶν ταραδῶν προσκρούσεις τῶν νεκρῶν καὶ λοιπῶν ναυαγίων. —
ἐς φόβον κατιστάτο] = εἰς φόβον καθίσταντο, ἐφοβοῦντο. —
ἐλπίζοντες... εἰς οἷα κακὰ ἦκον] = ἀναλογιζόμενοι (χι-
τιολ. μ.τ.χ.) τὰς συμφοράς, τὰς ὁποίας εἶχον δοκιμάσει, εἶχον με-
γίστην πεποίθησιν οὐ θὰ ἀπολεσθῶσιν. — ὑπέλαβε] = κατέλαβε
(= συνέβη) ἀμέσως (εἰς) αὐτούς, — ἐκ δὲ τῆς ναυμαχίας]
= ἀμέσως δὲ μετὰ τὴν ναυμαχίαν. — ὠρμημένα] = ἃ εἶχον κι-
νήσει ῥεύματα, τὰ ὅποια ἀπὸ τοῦ Πηλίου πρὸς τὴν θάλασσαν
εἶχον ξεκινήσει. — Κεφ. 13. πολλὸν ἀγριωτέρον] = πολὺ..
— ἄχασι] = δυσίεστον. — τῷ πνεύματι] = ὑπὸ τοῦ ἀνέμου.
— τῇ ἐθέροντο] = ποῦ... — πρὸς τὰς πέτρας] = πρὸς τοὺς
βράχους. — ἐποιέτω] κεῖται παθητικῶς = ἐγένετο. — ὅπως ἂν]
= ἵνα. — μηδὲ πολλῶν πλέον εἶη] = καὶ ἵνα μὴ κατὰ πολὺν
ἀνώτερον εἶναι. — Κεφ. 14. διεθροῖοντο] = κατεστρέφοντο.
— ὥς σφί ἀσμένοισι ἡμέρη ἐπέλαμψε] = ὥς δὲ
πρὸς χαρὰν αὐτῶν ἡ ἡμέρα ἔφεξε. — ἀτρέμας εἶχον] = ἡσύ-
χαζον. — καὶ σφί ἀπεχρᾶτο κακῶς πρόσδοσι] — καὶ
δυστυχοῦσι (ἐν τῷ πολέμῳ) ἀρκετὸν ἦτο. — ἐπιβόθεον] = πρὸς
βοήθειαν ἤρχοντο. — ἐπέροσαν] = ἐνίσχυσαν. — διεθραυμέ-
νοι] = κατεστραμμένοι. — τὴν αὐτὴν ὥραν] δῆλ. δειλὴν
ὁμίαν. — νηυσὶ Κιλισσησί] = κατὰ νεῶν Κιλισσῶν. — Κεφ. 14.
15. δεινὸν τι (χρῆμα) ποιησάμενοι] = ὥς φοβερόν τι πρᾶγμα
θεωρήσαντες. — νέας οὕτω σφί ὀλίγας λυμαίνεσθαι]
νέας ὀλίγας οὕτω λυμαίνεσθαί σφί = ὀλίγα πλοῖα τόσο

νά βλάπτωσιν αὐτούς — καὶ τὸ ἀπὸ Ξέρξου δειμαίνοντες] = καὶ τὴν ἀπὸ τοῦ Ξέρξου τιμωρίαν φοβούμενοι. — οὐκ ἀνεμειναν ἔτι] = οὐδέκτι ἀνέμειναν. — ἀλλὰ παρὰ κελευδάμενοι] = ἀλλήλους ἐνθαρρύναντες. — πᾶς ὁ ἀγὼν] = ὁ κύριος σκοπὸς τοῦ ἀγῶνος. — περὶ τοῦ Εὐροίου] = περὶ τῆς διόδου τοῦ Εὐροίου. — τοῖσι κατὰ θάλατταν] = τοῖς ναυτικοῖς στρατοῖς (Ἑλληνικῷ τε καὶ βερβερικῷ). — ὅπως μὴ παρήδουσι] = ἰνι τρόπῳ δέν θὰ ἐπιτρέψωσι νὰ περισσώσιν εἰς τὴν Ἑλλάδα οἱ βέρβαροι. — ὅπως [ὅπως = ἰνι τρόπῳ. — τοῦ ποθοῦ κρατήδουσι] = τοῦ περάματος, τῆς διόδου κύριοι θὰ γείνωσιν. — καὶ ἄμα] — καὶ συγχρόνως — ταξάμενοι] = παραταχθέντες. — πρὸς τῷ Ἀρτεμιδῷ] = πλησίον τοῦ Ἀρτ... — μνηοειδὲς ποιήσαντες τῶν νεῶν] = παρατάξαντες τὰς ναῦς ἐν σχήματι ἡμισελήρου. — ἐκυκλοῦντο] = κυκλωτικὴν κίνησιν ἐποιοῦν. — ὥς περιλάβοιεν] = ὥστε περικυκλώσωσιν. — ἐνθεῦτε] = ἐν τεύθειν = μετὰ ταῦτα — ἐπ' ἀνέπλεον τε καὶ συνέμισγον] = ἐξήρχοντο εἰς τὸ πέλαγος (κατὰ τῶν βερβέρων) καὶ συνεπλέκοντο. — παρὰ πλῆθει ἀλήλοισι ἐγένοντο] = ἰσόπαλοι πρὸς ἀλλήλους ἀνεδείχθησαν· δῆλ. ὁ ἀγὼν ἔρρινεν ἄκριτος. — ὑπὸ μεγέθους] = ἐνεκα τοῦ μεγέθους ἐνεκα τοῦ ὄγκου. — αὐτὸς ὅς' ἐωυτοῦ ἔπιπτε. = ἐβλῖπτετο αὐτὸς ὑφ' ἑαυτοῦ. — ταρσδομένων] = εἰς ἀταξίαν περιερχομένων. — καὶ περιπιπτοῦσθ' ἀλλήλας] = καὶ παρὰ τοῦ συγχρομένου πρὸς ἀλλήλας. — ὅμως μέντοι] = ἀλλ' ὅμως. — καὶ οὐκ εἶκε] καὶ δὲν ὑπεχόρει. — δεινὸν χοῖμα ἐποιεῦντο] = ἴδε ἀνωτέρω κεφ. 15, δεινὸν τι ποιησάμενοι. — τράπεσθαι] = τρέπεσθαι. — διέπνησαν χωρὶς ἑκάτεροι] = τὸ χωρὶς κεῖται κατὰ πλεονασμὸν = κεφ. 17. τῶν Ξέρξω στρατιωτέων] = ἐκ τῶν στρατιωτῶν τοῦ Ξέρξου. — ἀπεδείξαντο] = ἀπεδείχθησαν = κατώρθωσαν. — αὐτοῖσι ἀνδράσι] = μετὰ τῶν πληρωμάτων αὐτῶν. — δαπάνην οἰκνήν παρὰ χόμης] = ἐξ ἰσίων δαπανῶν. — κεφ. 18. ἄσμενοι] = ἰκανοποιημένοι (ἐκ τῆς τοιαύτης ἐκδότησεως τῆς μάχης, ἥτις οὐδέτερον ἀπεδείκνυσεν ἡττημένον). — εἰς ὄρυμον ἀπείγοντο] — ἔσπευδον νὰ ἀγ-

κυροβολήσωσιν εἰς ὄρμον, ἔσπειδον τὰ καταφύγωσιν εἰς ὄρμον
πρὸς ἀγκυροβολίαν. —

ΑΛΩΣΙΣ ΤΩΝ ΑΘΗΝΩΝ

ΚΑΙ ΠΥΡΠΟΛΗΣΙΣ ΤΗΣ ΑΚΡΟΠΟΛΕΩΣ ΑΥΤΩΝ

(Βιβλ. VII. Κεφάλ. 40, 42, 49—56)

Α'. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Μετὰ δύο ἢ τρεῖς ἡμέρας ἀπὸ τῆς ἐν Θερμοπύλαις μάχης ὁ
Ξέρξης ὤρμησεν ὀδηγούμενος, ὑπὸ τῶν θεσσαλῶν καὶ τοῦ βασι-
λέως τῆς Μακεδονίας Ἀλεξάνδρου, πρὸς τὰ ἐνδότερα τῆς Ἑλλά-
δος καὶ ὑπέταξε πάσας τὰς μεταξὺ τῶν Ἀθηνῶν καὶ Ἀττικῆς
Ἑλληνικὰς φυλάς, πλὴν τῶν Φωκέων· ἐξ ὧν οἱ μὲν κατάφυγον
εἰς τὸν Παρνασσόν, οἱ δὲ πλεῖστοι πρὸς τοὺς Λοκροὺς τοὺς Ὀ-
ζόλας. Μίαν δὲ μοῖραν στρατοῦ ἀπέστειλεν ὁ Ξέρξης πρὸς σύλησιν
τοῦ Μαρτείου τῶν Ἀελεφῶν, ἥτις ὅμως δὲν καταρωθῶθη, αὐτὸς δὲ
ὁ ἴδιος μετὰ τοῦ κυρίου στρατοῦ ἐπορεύθη ἐν τῷ μεταξὺ διὰ τῆς
Βοιωτίας πρὸς τὴν Ἀττικὴν καὶ ἔφθασεν ἀνωλύτως εἰς τοὺς πρό-
ποδας τῆς Ἀκροπόλεως, ἐντὸς τῆς ὁποίας ὀλίγοι τινὲς Ἀθηναῖοι,
μὴ θέλοντες ἢ μὴ δυνάμενοι διὰ τὸ γῆρας ἢ τὴν πενίαν τὰ ἀπο-
δημήσωσιν, εἶχον κλεισθῇ μετὰ τῶν ἐπιμελητῶν τοῦ ναοῦ τῆς Ἀ-
θηνᾶς καὶ ἐκ τοῦ προχείρου ὠχυρώθησαν ἐν αὐτῇ. Οἱ περὶ τὸν
Ξέρξην Πεισιστρατίδαι, ἐπιθυμοῦντες τὰ ἀταλλάξωσι τὸν ἱερὸν
τοῦτον χώρον ἀπὸ τῆς βεβηλώσεως καὶ τῆς καταστροφῆς, προσε-
πάθησαν μὲν παντὶ σθένει τὰ κατατίσωσι τοὺς ὀλίγους τούτους
ὑπερμάχους τὰ παραδοθῶσιν· εἰτε δὲ ὅμως δὲν ἐπειθοντο, ἐδέησε
τὰ ἐκπολιορκηθῇ ἡ ἀκρόπολις, μεθ' ἧς ἅπαντες μὲν ἢ ἐν αὐτῇ ἄν-
δρες ἐσφάγησαν, ἅπαντα δὲ τὰ οἰκοδομήματα, τὰ τε ἱερὰ καὶ τὰ
ἄλλα, ἐλεηλατήθησαν καὶ ἐλυροπολήθησαν, καὶ οὕτως ὁ Ξέρξης ἐγένε-
ται κύριος τῆς ἀκροπόλεως. Συγχρόνως δὲ πρὸς τὴν αἰῶσαν τῶν
Ἀθηνῶν κατέπλευσεν εἰς τὸ Φάληρον καὶ ὁ πολυάριθμος τοῦ
Ξέρξου στόλος.

Β'. ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

Κεφ. 40. Ἀθηναίων δευθέντων] = κατὰ παράκλησιν τῶν Ἀθηναίων. — κατέσχει.] = διευθύνει εἰς Σαλαμῖνα τὰ πλοῖα. — ὅχειν πρὸς Σαλαμῖνα] = ἔχει τὴν αὐτὴν σημασίαν ἣν τὸ κατέσχειν εἰς Σαλαμῖνα τὰς νέας. — προσεδεή-
 θησαν αὐτῶν] = παρεκάλεσαν αὐτοὺς = ἡ πρὸς ἔχει ἐπιτα-
 τικὴν σημασίαν. — αὐτῶν = τῶν συμμάχων Ἑλλήνων. — ἵνα...
 ὑπεξαγάγονται] = ἵνα... ἐκ τῆς Ἀττικῆς ἐξαγαγόντες εἰς
 ἀσφαλέστερον μέρος κομίσωσιν. — τὴν αὐτὴν σημασίαν ἔχει καὶ
 τὸ ὑπεκθέωνται. — πρὸς δὲ] = πρὸς τοῦτοις δέ. — τὸ ποιη-
 τέον αὐτοῖς ἔσται] = ὃ θὰ εἶναι πρότερον αὐτοὶ γὰρ πράξωσιν.
 τὸ = ὃ εἶναι πλάγιος ἐρωτηματικὸς λόγος. — Κεφ. 42. ἐπεὶ
 δέ... κατέσχον τῆς νέας] = ἀφ' οὗ δὲ... διεύθυναν τὰ
 πλοῖα. — οἱ ἀπ' Ἀρτεμιδίου] = οἱ ἐν Ἀρτεμιδίῳ (ὄντες) ἀπ'
 Ἀρτεμιδίου. — πυνθανόμενος] = συμπλήρωσεν — τοὺς ἄλλους
 κατέχειν τὰς νέας ἐς Σαλαμῖνα. — ἢ ἐπ' Ἀρτεμιδίῳ = ἢ ὅσα
 πλησίον τοῦ Ἀρτ. ἐνανμάχον. — καὶ ἀπὸ πολλῶν πλεύνων]
 = καὶ ἀπὸ πλειόνων πόλεων. — ἐπὶ τὰς ναυσὶν ἦν
 = ναύαρχος τοῦ στόλου ἦν. — οὗτος] = ὁ αὐτός. — Κεφ. 49.
 προθέντος] προτείναντος. — ὅκου δοκέει ἐπιτηδεώτατον
 εἶναι] = εἰς ποῖον μέρος νομίζει οὐ εἶναι καταλληλότερον μέρος.
 — τῶν αὐτοῖ χωρέων ἐγκρατέες εἶσι] = τῶν χωρῶν, ὧν
 αὐτοὶ ἐγκρατέες (κύριοι) εἶσιν εἶναι γενική τοῦ ὅλου εἰς τὸ ὅκου
 (= ὅπου). — ἀπεῖτο ἡδὴ] = ἐφείτο.. = ἦτο ἤδη ἐγκραταλεμι-
 μένη. — τῶν δὲ λοιπῶν περὶ προτίθεε] = περὶ δὲ τῶν λοι-
 πῶν χωρῶν προτείνε (λόγον). — ἐπιλέγοντες] ἀντὶ ἐπι-
 λεγόντων. = λέγοντος πρὸς τοῦτοις. — ἐόντες] = ἐὰν ᾖσιν. —
 (εἶναι ἐπίρρημα τοπικὸν ἐνταῦθα σφί τιμωρίῃ οὐδεμία
 ἐπιφανήσεται] = ὅπου εἰς αὐτοὺς βοήθεια οὐδεμία παρουσι-
 ασθήσεται. — πρὸς δὲ τῷ Ἰσθμῷ.] συμπλήρωσεν — ἐόντες.
 = πλησίον δὲ τοῦ Ἰσθμοῦ (ἐξ ὧν ᾧπ. — ἐξοίονται] = δυνήσου-
 νται ἐξελεθόντες τῶν νεῶν καταφυγεῖν. — Κεφ. 50. ἐπ' λεγο-
 μένων] = ἀναλογιζομένων — τὸν βάρυβαρον] = τοὺς βαρυβά-
 ρους. — τρεπόμενος] = διευθυνθεὶς — αὐτῶν ἐκλελοιπό-

των εἰς Πελοπόννησον] βραχυλογικῶς εἰρημένον ἀντὶ= αὐτῶν (τῶν Θεσπιέων) ἐκλελοιπότων. (αὐτῶν) καὶ καταφευγόντων εἰς Πελοπόν.. Ἡ μετοχὴ αὕτη εἶναι χρονική.— εἰς Ἀθήνας [= εἰς τὴν Ἀττικὴν.— πάντα ἐκεῖνα] πᾶσαν ἐκείνην τὴν χώραν.— ὅτι οὐκ ἐμνηδίζον] = οὐ (διότι οὐκ ἐφρόνουν φίλα τοῖς Μήδοις. = διότι δὲν ἐκλινον ὑπὲρ τῶν Μήδων.— Κεφ. 51. ἀπὸ δὲ τῆς.) = μετὰ δὲ τὴν.— ἔ-θεν] = ὁλοθέρ.— αὐτοῖ] δῆλ. ἐν Ἑλλησπόντῳ.— ἐν τῷ = ἐν τῷ (μηνί) = κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ ὁποίου μηνός. = ἐν τρισὶ ἐξέροισι μηνσὶ] = μετὰ ἄλλους τρεῖς μῆνας.— ἐγένοντο ἐν.. ἐφθασαν εἰς.. — καὶ αἰρέουσι] = καὶ καταλαμβάνουσιν — ταμίας] = ἐπιμελητὰς — τοὺς ἐπιόντας] = ἐπερχομένους.— ὑπ' ἀσθενείας βίου] = ἕνεκα ἐλλείψεως πόρων ζωῆς.— ἐκχωρήσαντες] = ἀναχωρήσαντες.— πρὸς δὲ αὐτοὶ δοκέοντες ἐξευρεῖναι τὸ μαντήϊον] = πρὸς τοῦτοις δὲ διότι ἐνόμιζον οὐ αὐτοὶ εἶχον ἐννοῆσαι τὴν ἐννοίαν τοῦ χορημοῦ.— τό.. σφί] ἐχονόε[= ὃ αὐτοῖς ἐχορησμοδότησε.— ἀνάλωτον] = ἀπόρρητον, ἀκυρόετον.— καὶ αὐτοὶ δὲ τοῦτο] = καὶ αὐτὸ μάλιστα (δῆλ. τὸ φράγμα). — κρηδύετον] = καταφύγιον.— μαντήϊον] = χορημόν.— Κεφ. 52. ἐπὶ τὸν καταντίον.. ὄχ-θον] = ἐπὶ τοῦ ἀπέναντι.. ὑψώματος.— ἕκως στυπεῖον.. ἄψιαν] = ὅπως ἐνταῦθα = ὁπότε = ἀφ' οὗ θέσαντες περὶ τὰ βέλη στυπεῖον ἤθελον ἀνάψει αὐτό.— Ὁξότος = οἰότος ὁ = τὸ βέλος.— ἐνθαῦτα (= τότε). — ὅμως ἡμύνοντο.., προδε-δωκότες] σύνταξ. = ἐνταῦτα Ἀθηναίων οἱ πολιορκούμενοι καίπερ... προδεδωκότος, ὅμως ἡμύνοντο. — καίπερ εἰς τὸ ἐσχατὸν κακοῦ ἀπιγμένοι..] = καίτοι εἶχον φθάσει εἰς τὴν ἐσχάτην ἀπελπισίαν καὶ τὸ φράγμα εἶχε προ-δώσει αὐτοὺς (δῆλ. καταστροφὴν εἶχεν ἐκθέσει αὐτοὺς εἰς τὰ βέλη τῶν ἐχθρῶν). — οὐδέ..] ἀναφέρεται εἰς τὸ ἐνεδέκοντο (= παρεδέχοντο). — περὶ ὁμολογίης] = περὶ συνθηκολογήσεως.— ἄντεμνηχανῶντο] = ἐπενόουν καὶ αὐτοὶ βλαπτικὰ μέσα.— καὶ δὲ καὶ] — καὶ πρὸς τοῦτοις καί.— ὁλοιοδόχους ἀπί-εσαν] = ὁλοιοδόχους καὶ ὁλοιοδόχους) ἀφίεσαν = στοργγύλους

(ὅλως τροχοειδεῖς) λύθους ἐκύλιον. — ἐπὶ χρόνον θυχνόν] = ἐπὶ χρόνον πολὺν. — ὥστε ἀπορήσει ἐνέχεσθαι] = ὥστε νὰ εὐρίσκηται ἐν ἀμηχανίᾳ. — οὐ δύναμενον δόξας εἶλιν] = διότι δὲν ἠδύνατο αὐτοὺς νὰ κυριεύσῃ. — Κεφ. 53. χρόνῳ δ'] = μετὰ παρέλευσιν δὲ χρόνον, τέλος δέ. — ἐκ τῶν ἀπόρων] τὰ ἀπορα = αἱ ἀπορίαι, = Ἐθ' ἄνθρωποι οἵτις ἐξ ὁδοῦ ἐκ τῶν ἀπόρων] = ἐφ' ἃν τρόπον ἀπαλλαγῇς ἀπὸ τῆς ἀμηχανίας. — κατὰ τὸ θεοπρόπιον] = κατὰ τὸν χρησμόν. — πᾶσαν τὴν Ἀττικὴν τὴν ἐν ἡπείρῳ] πᾶσαν τὴν ἐν τῇ ξηρᾷ δικαιοδοσίαν τῶν Ἀθηναίων. — γενέσθαι ὑπὸ Πέρσῃσι] = περιελθεῖν εἰς τὴν ἐξουσίαν τῶν Περσῶν. — τῇ δὲ] = ὅπου βεβαίως. — μῆποτε] — μήπως ποτὲ. — κατὰ ταῦτα] = κατὰ τὰ μέρη ταῦτα, — ταύτῃ] = διὰ τοῦ μέρους τούτου. — καίτοι περ... ἐόντος] = ἂν καὶ βεβαίως ἦτο, ... — κατὰ τοῦ τείχεος κάτω] = ἀπὸ τοῦ τείχεος κάτω. τὸ κάτω κεῖται κατὰ πλεονασμὸν. — ἐπεὶ δὲ ὅτι πάντες κατέστρωον] — ἀφ' οὗ δὲ ὑπ' αὐτῶν πάντες ἔπλεσαν χαμαὶ σιρόμα. — Κεφ. 54. ὅχον δὲ παντελέως] = κυριεύσας δὲ καθ' ὁλοκληρίαν. — ἀγγελέοντα] = ἵνα ἀναγγείλῃ. — ὅτι] = τοῖς Πέρσῃσι. — εὐπρονξίον] = ἐπιτυχίαν. — ἀπὸ δὲ τῆς πέμψιος δευτέρῃ ἡμέρῃ] = τὴν δευτέραν ἡμέραν μετὰ τὴν ἀποστολὴν. — τῷ τῷ σφτετέρῳ] = ὥσπερ αὐτοὶ εἰώθεσαν. — ὅψιν τινὰ ἰδὼν ἐνυπνίου] = ἰδὼν ὄραμα τι ἐνυπνίου. — εἴτε καὶ ἐνθύμιόν οἱ ἐγένετο ἐμπροΐσαντι τ' ἱερὸν] = εἴτε καὶ ἔτυπεν αὐτὸν ἡ συνείδησις, διότι ἔκαυσε τὸ ἱερὸν. Κεφ. 55. τοῦ δὲ εἵνεκεν] — ἔνεκα δὲ τίνος. — ἔστι ἐν τῇ ἀκροπόλει... εἶναι νηὸς] = σύνταξ. ἔστι ἐν τῇ ἀκροπόλει ταύτῃ νηὸς Ἐρμῆος τοῦ λεγομένου εἶναι γηγένος = ὅστις ἐλέγετο ὅτι ἦτο ἀντόχθων). ἐν τῷ] = ἐν ᾧ. — ἐνι] = ἐνυλάσχει. — τὰ λόγος παρ' Ἀθηναίων...] μαρτύρια θεέσθαι] = ὃ λέγεται ὑπὸ τῶν Ἀθηναίων, ... οὐ ἔθεσαν ὡς μαρτύρια. — εὐρίσαντας περὶ τῆς χώρας] — οὐ ἤρσαν περὶ τῆς ἐπὶ τῆς πόλεως κυριότητος. — ἅμα τῷ] = συγχρόνως μὲ τὸ. — ἀπὸ τῆς ἐμπροΐστος] — μετὰ τὴν ἐμπροσθιν (προπόλησιν). — ὁδὸν τε πυχναῖον ἀναδεδραμηκότα] = οὐ εἶχεν ἀναβλαστήσει ἵνα

πῆλυν περίπον.— ἐκ τοῦ στελεγγεως| = ἐκ τοῦ κορμου.—
οὗτοι μὲν] = δηλ. οἱ κελευόμενοι ἰθὺς.—

Η ΠΑΡΑ ΤΗΝ ΣΑΛΑΜΝΑ ΝΑΥΜΑΧΙΑ.

(Βιβλ. VIII Κεφάλ. 83—96)

Α'. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Μετά τὰς περὶ τὸ Ἀριστεύσιον ναυμαχίας καὶ τὴν ἐν Θερμο-
πύλαις πτῶσιν τοῦ Λεωνίδου μετὰ τῶν 300 Σπαρτιατῶν ὁ Ἑλλη-
νικὸς στόλος ἠθροίσθη περὶ τὴν πόλιν τῆς Σαλαμῖνος, δηλὰ δὴ
ὄχι εἰς τὴν σημερινὴν κόμην τῆς Σαλαμῖνος, τὴν κοινῶς λεγομέ-
νην Κούλουρον, ἀλλὰ εἰς τὰ λεγόμενα Ἀμπελάκια, ὅπου εἶχον
προσέλθει καὶ τὰ πλοῖα τῶν Ἀθηναίων καὶ ἐνωθῇ μετὰ τοῦ λοι-
ποῦ στόλου. Τότε ὁ Εὐρυβιάδης συνεκάλεσε τοὺς ἡγεμόνας, ἵνα συ-
σκεφθῶσι περὶ τοῦ πρακτέου· οἱ πλεῖστοι ἐφρόνουν ὅτι ὁ στόλος
ἔπρεπε νὰ ὑποχωρήσῃ εἰς τὸν ἰσθμὸν, ὅτι οὐκ ἔχει βοήθειαν
ἐκ μέρους τοῦ κατὰ ξηρὰν στρατοῦ, οἱ δὲ ὀλιγώτεροι, οἵτινες ἦσαν
οἱ ἡγεμόνες τῶν Ἀθηναίων, τῆς Αἰγίνης καὶ τῶν Μεγάρων ἐφρό-
νουν, ὅτι ἡ ναυμαχία ἔπρεπε νὰ συγκροτηθῇ ἐν τῷ μεταξὺ Σαλα-
μῖνος καὶ Αἰτικῆς πορθμῷ· ἡ γνώμη ὁμῶς τούτων δὲν εἰσηκού-
σθη καὶ ὑπερίσχυσεν ἡ τῶν πρώτων. Μετὰ τὴν ἀπόφασιν ταύτην
ὁ Θεμιστοκλῆς ἀπῆλθεν εἰς τὸ πλοῖόν του καὶ μετ' ὀλίγον νυκτὸς
ἤδη οὔσης ἀτεφάσισε νὰ δοκιμάσῃ νὰ μεταπείσῃ τὸν Εὐρυβιάδην.
Πρὸς τοῦτο μετέβη εἰς τὴν ναυαρχίδα καὶ διὰ ἐπιχειρημάτων
ἀκαταμαχίτων ἔπεισε τὸν Εὐρυβιάδην, ὅτι, ἐὰν ἡ ναυμαχία δὲν
ἤθελεν συγκροτηθῇ παρὰ τὴν Σαλαμίνα, ὁ Ἑλληνικὸς στόλος ἤθε-
λε διασκορπισθῇ καὶ ἡ Ἑλλὰς ἤθελεν ἀπολεσθῇ ἐξ ἰδίας ἀβου-
λίας· ὅθεν ὁ Εὐρυβιάδης συγκαλεῖ ἀμέσως εἰς νέον συμβούλιον
τοὺς ἡγεμόνας, οὓς ὁ Θεμιστοκλῆς μετὰ θάρρους καὶ πειστικό-
τητος ἀγορεύσας ἔπεισε περὶ τῆς δευτέρας τῆς γνώμης του. Ἀμα
δὲ τῇ ἡμέρᾳ πάντες ἤρχισαν παρασκευαζόμενοι ὡς εἰς πόλεμον.

Β'. ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

Κεφάλ. 83.—Τοῖσι δὲ Ἑλλησιν ὡς πιστά... παρε-
σκευάζοντο] σύνταξ. ὡς δὲ = εὐθὺς δ' ὡς) τὰ λεγόμενα

(=λόγοι) τῶν Τηνίων πιστὰ(=πιστευτοί) τοῖς Ἑλλή-
σιν ἦν(=ἐγένοντο) παρεσκευάζοντο (οἱ Ἕλληνες δηλ.).
—διέθαινε]=ἀντέλλεν.—καὶ οἱ σύλλογον τῶν ἐπι-
βατέων ποιησάμενοι] εἶναι ὀνομαστικὴ ἀπόλυτος, ὁμολῶς
θὰ εἶχεν.—καὶ τῶν (=τούτων δηλ. τῶν Ἑλλήνων) ποιη-
σάμενων σύλλογον (=συνάθροισαν) τῶν ἐπιβατέων
(=τῶν ναυτῶν). Ἀντὶ ὅμως τῆς γενικῆς ἐτέθη ἡ ὀνομαστικὴ—
οἱ...ποιησάμενοι ὡς γενικὸν ὑποκείμενον, τὸ ὅποτον ἀπῆτε-
μείζων ἀριθμὸς ῥητόρων (=καὶ οἱ σύλλογον τῶν ἐπιβατέων ποι-
ησάμενοι προηγόρευον, ἄλλοι τε πολλοὶ καὶ δὴ καὶ Θεμιστο-
κλέης προηγόρευε), προστεθὲν παραθετικῶς εἰς τὸ ἐν αὐτῷ
περιεχόμενον εἰδικὸν ὑποκείμενον Θεμιστοκλέης.—προ-
ηγόρευε]=πρὸ τῶν ἐπιβατῶν ἡγόρευεν.—εὖ ἔχοντα]=εὖσιο-
χα.—ἐκ πάντων]=ὑπὲρ πάντας, περισσότερον πάντων τῶν ἄλ-
λων.—κρεῖσσω]=κρείπω.—τοῖς ἔσθῳ]=τοῖς ἥτισι
(=πρὸς τὰ ἥττω).—ἀντιτιθέμενα]=παραβαλλόμενα ὁ
ὅλος δηλὸν ὅτι λόγος τοῦ Θεμιστοκλέους ἦτο ἀντιπαράβολη τῶν
κρειττόνων (τῆς ἀνδρείας καὶ τῶν αὐτῇ παρρησιῶν) πρὸς τὰ
χειρῶ (τὴν δειλίαν καὶ τὰ αὐτῇ παρρησιῶν).—ἐν ἀνθρώ-
που φύσι καὶ καταστάσι ἐγίγνεται]=ὅσαι δὲ ἀρεταὶ
καὶ κακίαι ἀπαντῶσιν ἐν τῇ φύσι καὶ συνίσταται τοῦ ἀνθρώπου —
αἰρέεσθαι]=προτιμᾶν—καὶ καταπλέξας τὴν ῥῆσιν]
=καὶ ἀποτερατιώσας τὸν λόγον.—ἡ κατὰ τοὺς Αἰακίδας
ἀπεδήμησε]=ἥ τις διὰ τοὺς Αἰακίδας εἶχεν ἀποπλεύσει. Πρὸς
κατανόησιν περὶ τὰς ἐξῆς, ἐν βιβλίῳ VIII—κεφαλῇ 64
φερόμενα ἔδοξε δὲ σφί ἐξασθαι τοῖσι θεοῖσι καὶ ἐπικαλέσασθαι
τοὺς Αἰακίδας συμμάχους...ἐπὶ δὲ Αἰακὸν καὶ τοὺς ἄλλους Αἰα-
κίδας ρέα ἀπέστελλον εἰς Αἴγυρον.—Κεφ. 84 — ἀναγομέ-
νοι οἱ δὲ σφί...ἐπεκέατο]=καὶ αὐτῶν δ' ἐξερχομένων εἰς
τὸ πέλαγος οἱ βάρβαροι εὐθὺς ἐπεύθεντο — ἐπεκέατο=ἐπέ-
κειντο.—πρύμνην ἀνεκρούοντο]=διεχώρουν.—καὶ
ὠκελλον]=καὶ ἔφερον εἰς τὴν ξηρὰν — ἐξαναχθεῖς]=
ἐξεληθὼν τῆς γραμμῆς τῆς παρατάξεως.—διακελεύσασθαι]
=προτρέψαι.—ὠνειδίσασαν π.ότερον τάδε]=ἀφ' οὗ

πρότερον ἐποίησε τὰς ἐξῆς ἐπιπλήξεις. — ὧ δαιμόνιοι] = ὧ κακόμοιροι. — μέχρι κόσου] = μέχρι πόσου. — Κεφάλ. 85. — κατὰ.. Ἀθηναίους] = ἀπέναντι τῶν Ἀθηναίων... — ἐτετάχατο] = τειραγμένοι ἦσαν. — τὸ πρὸς Ἐλευσίνος καὶ ἐσπέρης κέρας] = τὴν πρὸς τὴν Ἐλευσίνα καὶ δυσμὰς πτέρυγα. — ἐθελοκάκεον αὐτῶν] = ἐπίτηδες ἐφέροντο δειλῶς ἐξ αὐτῶν (τῶν Ἰώνων δῆλ.). — κατὰ τὰς Θεμιστοκλέους ἐντολάς] = συμφώνως πρὸς τὰς ἐντολάς τοῦ Θεμιστοκλέους, ὅστις κατὰ τὴν ἀπὸ τοῦ Ἀρτεμισίου ἀναχώρησιν ἐχάραξεν ἐπὶ θράχων πλησίον ποσίμων ὑδάτων κειμένων συμβουλὰς πρὸς τοὺς μετὰ τοῦ Ξέρξου στρατευομένους Ἴωνας, ὅπως ἀποφύγῃσι νὰ πράξωσι κακὸν πρὸς τοὺς Ἕλληνας, Ἕλληνες ὄντες (ἴδε βιβλ. 8, κεφ. 22) συχύνων] = πολλῶν. — τριτηράρχων] Ἰώνων. — καταλέξαι] = ἀπαριθμῆσαι. — χρῆσομαι δὲ αὐτοῖσι οὐδέν] = οὐδόλως δὲ θὰ κάμω χρῆσιν αὐτῶν (= δὲν θὰ ἀναφέρω αὐτά). — διὰ τοῦτο τὸ ἔργον] δῆλ. διὰ τὴν σύλληψιν Ἑλληνίδος νεώς. — ἐτυράννευσεν] = τύραννος ἐγένετο. — καταστράσαντων] = διορισάντων αὐτὸν τύραννον). — οἱ ἐδωρήθη] = αὐτῷ. — Κεφάλ. 86. περὶ μὲν νυν τούτους οὕτως εἶχε] = τὰ μὲν λοιπὸν ἀφορῶντα εἰς τούτους (τοὺς Ἴωνας δῆλ.) οὕτως εἶχον, ἡ μὲν λοιπὸν τούτων (τῶν Ἰώνων δῆλ.) δρᾶσις τοιαύτη ἦτο. — τὸ πλῆθος τῶν νεῶν] τῶν Περσῶν δῆλ. = αἱ πλείσται νῆες. — ἐκερατίζετο] = κατεστρέφετο. — αἱ μὲν. αἱ δὲ] = ἄλλαι μὲν... ἄλλαι δέ. — ἄτε.. σὺν κόσμῳ ναυμαχεόντων κατὰ τάξιν] = διότι ἐπειδὴ οἱ Ἕλληνες ἐνανμάχουν ἐδιάκτως παρατεταγμένοι. — οὔτε τεταγμένων] ἀντιτίθεται πρὸς τὸ προηγούμενον κατὰ τάξιν. — οὔτε σὺν νόῳ ποιούντων οὐδέν] = οὔτε μετὰ περισκέψεως ποιούντων υ. — σφί συνοίσεσθαι] = αὐτοῖς (τοῖς Πέρσιν) συμβῆσεσθαι. — καὶ ἐγένοντο] = καὶ ἀνεδείχθησαν. — μακρῷ] = πολλῷ. — ἢ πρὸς Εὐβοίῃ] = ἢ πλησίον τῆς Εὐβοίας (παρὰ τὸ Ἀρτεμισιον). — δειμαίνων] = φοβούμενος. — ἐδόκεε] = ἐνόμιζε — βασιλέα] ὑποκείμενον τοῦ θηήσασθαι, οὗ ἀντικείμενον εἶναι τὸ ἐώντων. — Κεφάλ. 87. κατὰ μὲν δὴ τοὺς ἄλλους] = ὅσον ἀφορᾷ μὲν λοιπὸν εἰς

τοὺς ἄλλους. — μετεξετέρονε] = τινάς. — ὡς ἕκαστοι] = πῶς.
 — κατὰ δὲ Ἀρτεμισίην] = ὅσον δὲ Ἀφορᾷ εἰς τὴν δροῶσιν τῆς
 Ἀρτεμίας. — ἀπ' ὧν εὐδοκίμησε μάλλον] = ἀφ' ὧν ἀπὴ-
 λανσε περισσοτέρας εὐνοίας. — ἐς θόρυβον] = εἰς ἀταξίαν. —
 καὶ ἢ οὐκ ἔχουσα] = καὶ αὕτη ἐπειδὴ δὲν ἡδύνατο. — πρὸς
 τῶν πολεμίων] = ἀπέναντι τῶν. — ἡ δὲ αὐτῆς (τῆς Ἀρ-
 τεμίας)...] = ἄλλη δὲ αὐτῆς, ἄλλη δὲ ναῦς ἰδική της. — μάλι-
 στα] = ἀκριβῶς. — οἱ] δὴλ. τῇ Ἀρτεμισίᾳ. — τὸ καὶ συνή-
 νεικε (οἱ ποιησάσθῃ] = τὸ ὅποῖον καὶ ὠφέλησεν αὐτὴν ποι-
 ῆσασαν αὐτό. — ὑπὸ τῆς Ἀττικῆς] δὴλ. νεώς. — ὄρεουσα]
 = μεθ' ὁρμῆς φερομένη. — εἰ μὲν καὶ τι νεῖκος πρὸς αὐ-
 τὸν (τὸν Λαμασίθυμον) ἔτι... ἐόντων] = ἐὰν δὲ καὶ ἔρις τις
 (δυσπαρέσκειά τις) εἶχε συμβῇ (εἰς τὴν Ἀρτεμισίαν) πρὸς αὐτόν,
 ἐνῶ ἀκόμη ἦσαν περὶ τὸν Ἑλλησποντον. — οὐ μὲν τοι] = οὐ βε-
 βαίως. — ἐκ προνοίας] = ἐκ προμελέτης. — αὐτὰ] = τὴν ἐμβο-
 λήν. — ἐποίησε] ἡ Ἀρτεμισία. — εἰ συνεκύρησε παραπε-
 σοῦσα] = ἐὰν ἔτυχε νὰ πέσῃ ἐμπρὸς (εἰς τὴν ναῦν τῆς Ἀρτ.)
 ὡς δὲ ἐνέβαλε] = ὡς δὲ ἐκτύπησε διὰ τοῦ ἐμβόλου. — εὐτυ-
 χίῃ χρησαμένη] = ἐπιτυχούσα. — διτλὸς ἀγαθὰ εὐτυ-
 χὴν ἐργάσατο] = διτλὴν ὠφέλειαν ἀπεκόμισε. — μιν] τὴν Ἀρ-
 τεμισίαν. — ἐμβάλλουσαν] = πλήττονσαν διὰ τοῦ ἐμβόλου. —
 καὶ αὐτοῖσι ἀμύνειν] = καὶ οὗτοι βοήθει αὐτοὺς (τοὺς Ἑλλη-
 νας). — ἀποτρέψας] = στρέψας ὀπίσω. — ἐτρόπετο] = διηρ-
 θύνθη, ἐφώρμησε.

(Κεφαλ. 88 τοῦτο μὲν τοιοῦτο συνήνεικε.] = ἀφ' ἐ-
 νός μὲν τοιοῦτο συνέβη αὐτῇ τὸ συνήνεικε (ἄλλο τοῦ συμ-
 φέρω) ἐνταῦθα = συνέβη. = Διαφύγειν τε καὶ μὴ ἀπο-
 λέσθαι] εἶναι ἐπεξήγησις εἰς τὸ τοιοῦτο. — τοῦτο δὲ συν-
 νέβη] = ἀφ' ἑτέρου δὲ . . . — ἀπὸ τούτων] = μετὰ ταῦτα. —
 μαθεῖν] = ἀντιληφθῆναι. — καὶ δὴ τινα εἶπαι] = καὶ μά-
 λιστα οὗτοι. . . εἶπεν. — ὡς εὖ.] = πόσον καλῶς. — καὶ τὸν
 ἐπειρεσθαι] = καὶ οὗτοι αὐτὸς ἠρώτησε. — καὶ τοὺς φάναι] =
 καὶ οὗτοι αὐτοὶ (οἱ παρόντες) εἶπον, — τὸ ἐπίσημον] = τὸ δια-
 κοινὸν σημεῖον. — ἠπιστάτο] = ἠπίστατο. — αὐτῇ συνή-

νεικε ἐς εὐτυχίην γινόμενα] = εἰνχε νὰ ἀποβῶσιν αὐτῇ
εὐτυχῶς τὰ πράγματα. — Κεφ. 89. — ἐν δὲ τῷ πόνῳ
τούτῳ] = ἐν δὲ τῇ μάχῃ ταύτῃ. — ἀπὸ μὲν ἔθανε] = ἀπέ-
θανε μὲν = ἐφορεύθη μὲν. — ἀπὸ δὲ ἄλλοι πολλοὶ] συμ-
πλήρ. ἔθανον. — ἅτε γὰρ νέειν ἐπιστάμενοι] = διότι
ἐπειδὴ ἐγνώριζον νὰ κολυμβῶσι. — τοῖσι] = οἷς = ἐκεῖνοι οἱς. .
= οἱ μὴ ἐν χειρῶν νόμῳ] = ἐν συμπλοκῇ. — ἐς Σαλ. διέ-
νεον] = διενήχοντο, κολυμβῶντες διεπεραιούντο εἰς Σαλ. . . —
ἐπεὶ δὲ αἱ πρῶται.] δηλ. νῆες. — ἐπεὶ = ὅτε. — ἐνθαῦτα]
= τότε. — ἐς τὸ πρόσθεν] = ἔμπροσθεν. — τῇσι νηυσὶ] =
διὰ τῶν ν. . . — παριέναι] = παρελθεῖν. — ὡς ἀποδεξόμενοι
τι] = ὡς ἀποδεδεξιόμενέ τι = ἵνα παρουσιάσωσι τι. . . — περιέ-
πιπτον] = ἐπιπτον ἔμπρός, — ἐπ' αὐτοῖς. — Κεφάλ. 90. — τῶν τι-
νες Φοινίκων] = τινὲς τῶν Φοινίκων. — τῶν αἰ. .] = τῶν αἰ. .
— διεφθάρατο] = διεφθαρμέναι ἦσαν. — ἀπολοίατο] = ἀπό-
λοιτο. — ὡς προδόντων] = διότι ἔλεγον ὅτι τάχα τοὺς προδ-
δωκαν. — ἀννήνεικε ὧν. .] = συνέβη οὖν. — μισθόν] = ἀμοι-
βὴν — καὶ ἐπιφερομένη] = καὶ μεθ' ὁρμῆς ἐπερχομένη. —
βάλλοντες] = κινποῦντες. — ἀπήραξαν] = κατέρριπτον. — ἐ-
πέβησαν] δηλ. τῆς ρεῶς. — ταῦτα γινόμενα] = τὸ συμβάν
τοῦτο. — ἐρρύδατο] μέσ. ἀόρ. ἄ. τοῦ ῥύομαι = σφίζω. ἐρρύ-
δατο = ἔσφωσαν. — σφέας] = αὐτοὺς δηλ. τοὺς Ἴωνες. — ἐργα-
σαμένους] = πράξαντας. — οἷα ὑπερλαμπόμενος. .] = ὡς
ἄνθρωπος πολὺ λυπούμενος καὶ πάντας τοὺς ἀνθρώπους θεωρῶν
αἰτίους τῆς δυστυχίας του — σφέων] δηλ. τῶν Φοινίκων. —
κακοὶ γινόμενοι] — δειλοὶ δειχθέντες. — ὅκως γὰρ τινα
ἴδοι] = ὅκότε (ὁπότε). . = διότι ὁσάκις τινὰ ἤθελεν ἴδοι ὁ Ξέρ-
ξης. . — ἐργον τι = ἀξιόλογόν τι κατόρθωμα, — ἀποδείκνυμε-
νον] = ποιοῦντα. — κατήμενος] = καθήμενος. — ἀντίον] — ἀ-
πέναντι. — τὸ καλεῖται] = ὃ καλεῖται. — ἀνεπνυθάνετο τὸν
ποιήσαντα] = ἐζήτει πληροφορίας περὶ τοῦ ποιήσαντος (τὸ ἔρ-
γον). — πρὸς δὲ] = πρὸς τούτοις δὲ — ἐὼν] = ἐπειδὴ ἦτο φίλος
(τῶν Ἰώνων) — τούτου τοῦ Φοινικῆος πάθους] ἡ γε-
νικὴ αὕτη ἐξαορτᾶται ἀπὸ τι προσεδύλατό τι τούτου τοῦ

φ. π. = συνετέλεσε κατά τι εἰς τὴν Φοινικικὴν ταύτην συμφορὰν. —
Κεφάλ. 91. — **Οἱ μὲν δὴ** = ἐκεῖνοι μὲν λοιπόν, ὁ Ξέρξης δὲ ἄλλ.
 καὶ ὁ Ἀριαράμνης. — **τραπομένων** = τραπέντων. — **ὑποστάν-**
τες ἐν τῷ πορθμῷ = ἀντιστάντες ἐν τῷ πορθμῷ (τὸ μεταξὺ
 Σαλαμῖνος καὶ Αἰγάλεω. — **ἀπεδέξαντο**] = ἀπεδείξαντο = διέ-
 πραξαν. — **ἐν τῷ θοορύθῳ**] = ἐν τῇ τῆς μάχης ταραχῇ. — **ἀν-**
τισταμένας] = ἀνθισταμένας. — **τὰς ἐκπλωούσας**] — τὰς ἐκ-
 πλεούσας, δὴλ. ἐκ τοῦ πορθμοῦ πρὸς τὸ Φάληρον. — **ὁκως δέ**
τινες] = ὁκότε δέ τινες = ὁσάκις δέ τινες. — **ὄφρομενοι ἐ-**
πέπιπτον] = μετὰ ταχύτητος πλείοντες ἔπιπτον ἐπάνω εἰς. . . —
Κεφάλ. 92. — **ἐνθαῦτα συνεκύρεον**] = τότε συνηγιώντο. —
ἥπερ εἶλε] = ἡ ὁποία. — (Σιδωνίᾳ νηὺς) **συνέλαβε.** — **τὴν προ-**
φυλάσσοσαν ἐπὶ Σκιάθῳ τὴν Αἰγυναῖον] = τὴν Αἰ-
 γυναῖον ναῦν, ἣς πλησίον τῆς Σκιάθου ὡς προφυλακὴς ἔμενεν. —
ἐπ' ἧς] = ἐφ' ἧς. — **κατακοπέντα**] = κατακρουσθηθέντα. —
ἀρετῆς] = ἀνδρείας. — **ἐκπαγλεόμενοι**] = τὰ μέγιστα θαυμά-
 ζοντες. Τὸ ῥ. **ἐκπαγλέομαι** ἀπαντᾷται μόνον ἐν τῇ
 μετοχῇ ταύτῃ. — **τὸν δὴ**] = τοῦτον λοιπόν, δὴλ. τὸν Περσέα. —
ἦλῶ] = συνελήφθη. — **ὥστε δωθῆναι**] = κομισθῆναι. δὴλ. τὸ
 πῶμα τοῦ Πυθέα εὗρεθὲν ἐπὶ τῆς συλληφθείσης Σιδωνίᾳς νηὸς
 ἐσώθη καὶ ἐκομίσθη εἰς Αἴγινον — **ἐδεῖδε**] = ἀντίκρουσε = τὰ
σημῆϊον] = τὸ διακριτικὸν σημεῖον (τῆς ναυαρχίδος). — **τὸν Θε-**
μιστοκλέα ἐπεκερτόμινε] = πρὸς τὸν Θεμιστοκλέα πειρα-
 τικοὺς ἀπηθύονε λόγους. — **ἐς τῶν Αἰγυπνέων τὸν μηδι-**
σμὸν] = ἐν σχέσει πρὸς τὴν περὶ μηδισμοῦ μομφήν, ἣν οἱ Ἀθηναῖοι
 τοῖς Αἰγυπῆταις ἐπέρουσαν — **ὄνειδίζων**] = χλευάζων, ὑβρίζων. —
ταῦτα τὰ όνειδεα ἐς Θεμιστοκλέα ἐπέρουψε] = τοῦτους
 τοὺς όνειδιστικοὺς λόγους ἀπηθύονεν εἰς τὸ Θ. — **τῶν περιεγέ-**
νοντο] = ὅν . . ἐσώθησαν. — **ὑπὸ τὸν πεζὸν στρατόν**] =
 ὑπὸ τὴν προσοσίαν τοῦ πεζοῦ στρατοῦ. (τοῦ κατὰ μῆκος τῆς
 παράλιας περπαταγμένου),

Κεφ. 93. — **ἤκουσαν ἄριστα**] = τὰ μάλιστα ἐπληρέθη-
 σαν, — **ἐπὶ δὲ Ἀθηναῖοι**] = ἐπὶ δὲ τούτοις = μετὰ
 τούτους δέ. — **ἐπεδίωξε**] = φεύγουσαν κατεδίωξε. — **ἐν ταύ-**

τη] = δῆλ. τῇ νηϊ, ἣν ἐδίωκε. — ἢ εἰλέ μιν...] = παρὰ ἀφ' οὗ ἢ ἤθελε συλλάβει αὐτήν (τὴν Ἀρτεμισίαν) ἢ καὶ αὐτὸς ἤθελε συλληφθῇ. — τοῖσι... τριηράρχοις παρεκεκέλευστο] = πρὸς τοὺς τριηράρχους προτροπὴ εἶχε γίνειν. — ἐκέετο] = εἶχεν ὁραιοθῇ. — ὅς ἄν μιν ἔλῃ] = εἰάν τις αὐτήν ἤθελε συλλάβει. — τῶν..περιεγεγόνεσαν] = ὧν..εἶχον σαιθῇ. — Κεφάλ. 94. = αὐτίκα κατ' ἄρχας] = ἐν τῇ ἀρχῇ, εὐθὺς ὡς ἡ πρώτη σύγκρουσις τῶν νεῶν ἐγένετο. — πειράμενον τὰ ἰστία] = ἀναπειάσαντα τὰ ἰστία (=παννῆ). — ὡς δὲ ἄρα γίνεσθαι] = ὡς δὲ λοιπὸν ἐφθασαν. — φεύγοντας] ὑποκείμεν. τοὺς Κορινθίους. — τῆς Σαλαμινίης δῆλ. χώρας. — περιπίπτειν ὄφει] = οὐ συνήτησεν αὐτοὺς (τοὺς Κορινθίους δῆλ.) τυχαίως. — κέλῃτα] κέλῃς = ἐλαφρὸν καὶ ταχύπλουν πλοίαριον μονόκοπον. — θεῖη πομπῇ] = κατὰ θεῖαν ἀποστολήν. — τὸν οὔτε...θανῆναι οὐδένα] = καὶ οὐ δὲ οὐδεὶς ἐφάνη (= οὐδένα εἶδον), ὅστις ἔπεμψεν (πρὸς αὐτοὺς δῆλ. τοὺς Κορινθίους) τοῦτον (τὸν κέλῃτα). — οὔτε τι τῶν ἀπὸ τοῖς στρατιῇς...τοῖσι Κορινθίοις] = καὶ προσῄερεσθαι τοῖσι Κορινθίοις οὐδὲν τῶν ἀπὸ τῆς στρατιῆς εἰδόσι] = καὶ οὐ ἀπηύθυναν (οἱ ἐν τῷ κέλῃτι δῆλ.) λόγους(=ἀνακοινώσεις) πρὸς τοὺς Κορινθίους, οἵτινες οὐδὲν ἐγνώριζον περὶ τῶν ἐν τῷ Ἑλληνικῷ (ναυτικῷ) στρατῷ συμβαινόντων. — Οὔτ τι] = (καὶ οὐδὲν). — ἡ ἐν τούτοις περιεχομένη ἁρνησις δὲν ἀναφέρεται εἰς ὁλόκληρον τὴν πρότασιν, ἀλλὰ μόνον εἰς τὴν μετοχὴν εἰδόσι. — τῇδε δὲ συμβάλλονται] = ὡς ἐξῆς(=ἐκ τῆς ἐξῆς αἰτίας) δὲ συμπεραίνουσιν. — ὡς γὰρ ἀγχοῦ γενέσθαι τῶν νεῶν...λέγειν τάδε] = λέγουσιν δῆλα δὴ οἱ Ἀθηναῖοι οὐ ὡς ἐπλησίασαν τὰς ναῦς (οἱ ἐν τῷ κέλῃτι) ἔλεγον (δῆλ. ἀπὸ τοῦ κέλῃτος) τὰ ἐξῆς. — ὡς γενέσθαι. — τὸ ὡς ἔχει χρονικὴν ἐνταῦθα σημασίαν καὶ εἶνε συντεταγμένον μετ' ἀπαρεμφάτου ἀντὶ νὰ συνταχθῇ μεθ' ὀριστικῆς τοῦτο δὲ μὴ συμβαίνει ἐν τῷ πλαγίῳ λόγῳ, ὡς ἐνταῦθα. — ἀγχοῦ γίνεσθαι = πλησιάζειν. — τοὺς ἀπὸ τοῦ κέλῃτος] = τοὺς ἐν τῷ κέλῃτι (ὄντας) ἀπὸ τοῦ κέλῃτος. — οἱ δὲ καὶ δὴ] = ἐ-

καίνοι δὲ ἤδη.— ἀπιστεύειν γὰρ τὸν Ἀδείμαντον] = ἡ
 λόγος θὰ ᾗτο ὀμαλώτερος, ἐὰν ὁ Ἡρόδοτος προέτασεν αὐτοῦ
 καὶ—καὶ (λέγουσιν οἱ Ἀθηναῖοι) αὐθις λέγειν (ὑποκείμε-
 τοὺς ἀπὸ τοῦ κελ.) τάδε (φασὶ γὰρ οἱ Ἀθηναῖοι ἀπιστεῖν
 τὸν Ἀδείμαντον ταῦτα λεγόντων=αὐτῶν).— ὥς αὐ-
 τοὶ οἷοι εἶεν..] εἶνε ἐπεξήγησις τοῦ τάδε= οὐ δηλ. αὐτοὶ
 εἶναι πρόθυμοι.— ἀγόμενοι ὄμηροι] = κομιζόμενοι ὡς ὀ-
 μηροὶ (ἐν ταῖς νηυσὶν τοῦ Ἀδειαμάτου).— ἐὰν μὴ φαίνων-
 ται..] = ἐὰν μὴ ἀποδειχθῶσιν... — ἀποστρέψαντα] = στρέ-
 ψαντα ὀπίσω.— αὐτὸν] = τὸν Ἀδείμαντον — καὶ τοὺς
 ἄλλους] = δηλ. ἀποστρέψαντας τὰς ναῦς αὐτῶν. — ἐλθεῖν
 ἐπ' ἐπεξεργασμένοισι] = (λέγουσιν) οὐ ἦλθον κατόπιν τε-
 τελεσμένου γεγονότος.— εἰς τὸ στρατόπεδον] τὸ νηυτικόν
 δηλ. τῶν ἐν Σαλαμῖνι Ἑλλήνων.— τούτους μὲν τοιαύτη
 φάτις ἔχει ὑπὸ Ἀθηναίων.] = περὶ αὐτῶν (τῶν Κοριν-
 θίων) μὲν τοιαῦτα λέγονται ὑπὸ τῶν Ἀθηναίων.— οὐ μὲν-
 τοι... ὁμολογεῖν] = δὲν παραδέχονται ὁμῶς.— ἐν
 πρώτοις.... γενέσθαι] = μετὰ τῶν πρώτων... οὐ ἐγέν-
 οντο.— σφέας αὐτοὺς] = ὑποκείμεν. τοῦ γενέσθαι, τεθὲν,
 χάριν ἐμφάσεως, κατ' αἰτίαν. ἐν ᾧ εἶναι ταυτοπροσωπία.— τῆς
 ναυμαχίης] — ἐκ τῶν ναυμαχεόντων. μαρτυρεῖ δὲ σφί
 = μαρτυρεῖ δὲ ὑπὲρ αὐτῶν. **Κεφ. 95.** — τοῦ ἐπεμνή-
 σθην] = περὶ οὗ λόγον (μνείαν) ἐποίησάμην.— πρότερον
 τούτων] τούτων.— δηλ. τῶν νῦν ἐν τῷ λόγῳ ἐκτεθειμένων.
 + οὗτος] = δηλ. ὁ Ἀριστείδης.— ἐν τῷ θορύβῳ] = ἐν
 τῇ μάχῃ.— ἀπέβησε ἄγων] = ἀπεβίβασεν ἄγων. **Κεφ. 96.**
 — κατειρύσαντες] ἄρ. τοῦ ῥ. κατερύω (Ἰωνικῶς κατει-
 ρύω, = καθελκύω.— ἐτύγχανον ἔτι ἑόντα] = ἐτύγχανον καὶ
 εὐρίσκονται.— εἰς ἄλλην ναυμαχίαν] = πρὸς συγκρό-
 τησιν ἄλλης ναυμαχίας.— περιεούρησι] = περιωθεισας.—

Η ΕΝ ΠΛΑΤΑΙΑΙΣ ΜΑΧΗ.

(Βιβλίον ΙΧ. Κεφάλ. 58-75)

Α'. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Ὁ Ξέρξης δλίγας μετὰ τὴν ἐν Σαλαμῖνι μάχην ἡμέρας ἀπῆλθεν ἐκ τῆς Ἀττικῆς μεθ' ὅλου αὐτοῦ τοῦ στρατοῦ διὰ τῆς Βοιωτίας εἰς Θεσσαλίαν· ἐνταῦθα δὲ ἀφήσας τὸν Μαροδόνιον μετὰ 300 000 ἀνδρῶν, πεζῶν καὶ ἱππέων, αὐτὸς ἀπῆλθε πρὸς τὸν Ἑλλησπορτον, ὅπου μετὰ 45 ἡμέρας ἔφθασαν συνεπαγόμενος τὸ ὑπόλοιπον τοῦ στρατοῦ αὐτοῦ. Ὁ δὲ Μαροδόσιος ἐπειδὴ ἦτο τέλος τοῦ Σεπτεμβρίου ἀπεφάσισε νὰ διαχειμάσῃ ἐν Θεσσαλίᾳ καὶ νὰ ἀναβάλῃ εἰς τὸ ἐπιὸν ἔαρ τὰ περαιτέρω αὐτοῦ ἐπιχειρήματα. Παρελθόντος δὲ τοῦ χειμῶνος, μέλλων ὁ Μαροδόσιος νὰ εἰσβάλῃ εἰς τὴν Ἑλλάδα, ἀπεφάσισε ποῖν ἢ πράξῃ τοῦτο ν' ἀποσπᾷ ἀπὸ τῆς συμμαχίας τῶν ἄλλων Ἑλλήνων τοὺς Ἀθηναίους· πρὸς τοῦτο προέτεινε πρὸς τοὺς Ἀθηναίους διὰ τοῦ βασιλέως τῆς Μακεδονίας Ἀλεξάνδρου προτάσεις συμφερούσας αὐτοῖς ἐπὶ τῷ τέλει νὰ συμμαχήσωσι μετὰ τοῦ μεγάλου βασιλέως. Αἱ προτάσεις αὗται, ὡς γνωστὸν ἡμῖν ἐκ τῆς ἱστορίας, ἀπερρίφθησαν ὑπὸ τῶν Ἀθηναίων ὑπερηφάνως καὶ ὁ Μαροδόσιος εἶδε τὰ σχέδια αὐτοῦ ἀποτυχόντα, συγκροτήσας δὲ ἐν Πλαταίαις μάχην πρὸς τοὺς Ἕλληνας, ὑπέστη ἤτιαν δεινὴν φονευθεὶς καὶ αὐτός.

Κεφάλ. 58.—ἀποικομένους ὑπὸ νύκτα] = ἀπελθόντας κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς νυκτός.—τὸν χώρον] τὴν παρὰ τὸν Ἀσωπὸν δῆλα δὴ θέσιν, ἣν κατεῖχον οἱ Ἕλληνες.—Ἀλεύεω] Ἀλεύας ἦτο βρασιλεὺς τῆς Λακίστης. ἐξ οὗ καὶ τὸ καλούμενον γένος τῶν Ἀλευαδῶν, εἰς ὃ ἀνῆκεν ὁ Θώραξ καὶ οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ.—ἔτι τί λέγετε..] = τί θὰ εἴπητε πλέον;—οἱ πλησιόχωροι] = οἱ γείτονες (τῆς χώρας καὶ τῆς φυλῆς ταύτης·—δῆλ. τῆς Ἑλληνικῆς ἐν γένει.)—τὰ πολέμια] = κατὰ τὰ πολεμικά.—τοὺς πρότερον..] = οὗς πρότερον..—μέτισταμένους ἐκ τῆς τάξις] = ἀποχωροῦντας ἀπὸ τῆς ἐν ἣ τὸ πρῶτον ἐτάχθησαν θέσεως. Κατὰ τὴν παρὰ τὸν Ἀσωπὸν ποταμὸν πρὸς μάχην πικράταξιν τῶν Ἑλλήνων οἱ Λακεδαιμόνιοι μύριοι ὄντες τὸ δε-

ξιδὼν κέρας εἶχον (ἴδε Ἡρόδοτον IX, 28), ἀπέναντι τῶν Περσῶν· ἐπειδὴ ὅμως ἦσαν ἄπειροι τῶν Μήδων καὶ τοῦ τρόπου τῆς μάχης αὐτῶν, διὰ τοῦτο συμφωνήσαντες πρὸς τοὺς Ἀθηναίους, οἵτινες ἠπίσταντο τοὺς Μήδους καὶ τὴν μάχην αὐτῶν ἐν Μαραθῶνι μαχεσάμενοι (ἴδε Ἡροδότου IX 46), ἀλλαγὴν θέσεων ἐποίησαν· ἀλλὰ καὶ ὁ Μαρδόνιος μαθὼν τὴν ἀλλαγὴν ταύτην, ἐπειρᾶτο νὰ τάξῃ τοὺς Πέρσας πάλιν ἀπέναντι τῶν Λακεδαιμονίων, ὑπερῆγάγκασε τοὺς Λακεδαιμονίους νὰ ἐπανελάβωσιν πάλιν εἰς τὸ δεξιὸν κέρας (Ἡρόδ. IX, 47). Ταύτην τὴν διὰ τοὺς ἐκτεθέντας ἀνωτέρω λόγους ἀλλαγὴν τῶν θέσεων μεταξὺ Λακεδαιμονίων καὶ Ἀθηναίων σκωπτικῶς ὀνομάζει ὁ Μαρδόνιος μεθίστασθαι ἐκ τῆς τάξεως.—**ὑπὸ τὴν παροιχομένην νύκτα**]=κατὰ τὴν παρελθοῦσαν νύκτα. — **καὶ οἱ πάντες**] τοῦτο λέγει, ἵνα ἐνισχύσῃ μᾶλλον τὸ ἀναμφισβήτητον τοῦ πράγματος.—**διαδράντας**] μτχ. ἀόρ. β' τοῦ διαδιδράσκω]=ἐκφεύγω, διαφεύγω.—**διέδεξαν**]=διέδειξαν=καὶ δῆλον ἐποίησαν.—**ἐπεὶ ἔδεε.... μάχη διακριθῆναι**]=ἐπειδὴ (=ἄλλως τε) ἐπρεπε διὰ μάχης νὰ ἀγωνισθῶσιν.—**πρὸς τοὺς ἀψευδέως ἀρίστους ἀνθρώπων**]=ἐποδοὺς τὴν ἀλλαγὴν τῆς θέσεως τῶν Λακεδαιμονίων εἰς δεξιάν· ὁ Μαρδόνιος καὶ εἰς ἀλαζονικούς λόγους παρεκτραπείς λέγει τοὺς Πέρσας ἀψευδέως ἀρίστους ἀνθρώπων, ἀλλ' ἡ Ἑλληνικὴ ἀνδρεία καὶ φιλοπατρία ἐδίδαξαν ταχέως αὐτὸν τίνες ἦσαν ἀψευδέως ἄριστοι ἀνθρώπων.—**ὅτι.... ἐν οὐδαμοῖσι ἐοῦσι Ἑλλήσι ἐναποδεικνύατο** (=ἀναποδείκνυντο)..] εἶναι ὁλόκληρος ὁ λόγος οὗτος ἀντικείμενον τοῦ προηγουμένου ῥήματος **διέδεξαν**=καὶ φανερόν κατέστησαν (=διέδεξαν) ὅτι ἐπεδείκνυν τὴν ἀνδρείαν των μεταξὺ Ἑλλήνων, οὐδεμίαν ἀξίαν ἐχόντων.—**οὐδένες ἄρα ἐόντες**]=ἂν καὶ ὡς φαίνεται δὲν ἦσαν τίποτε.—**καὶ ὑμῖν δῆλ. τῷ Θώρακι καὶ τοῖς ἀδελφοῖς αὐτοῦ. — ἐοῦσι... ἀπείροισι**]=ἐπειδὴ εἶσθε ἄπειροι, ἐπειδὴ δὲν ἐγνωρίζετε.—**ἐγίνετο συγγνώμη**]=παρεῖχετο συγ.=ἐπαινεόντων τούτους, τοῖσί τι καὶ δυνηδέατε]=ἐπειδὴ ἐπαινεῖτε τούτους, οὗς καὶ ἐγνωρίζετε πῶς.—**τοῖσί τι=οἱσί τι=τοὺς ὁποίους κάπως· τὸ τι**

λέγεται μετὰ σκοπιμότητος, ἵνα κατὰδειχθῇ, ὅτι οἱ ἀδελφοὶ Θω-
ραξ κτλ., δὲν εἶχον ἀκριβῆ πείραν τῆς ἀνδρείας τῶν Λακεδαιμο-
νίων, ἀφ' οὗ ἄλλους δὲν εἶχον γνωρίσει. **Συνηδέατε**—ἰωνικός
ὑπερσυντέλικος τοῦ **σύνοιδα**. — **καὶ μᾶλλον**]=ἔτι μᾶλλον.
= **τὸ καὶ καταθροῶδῃσαι**]=διὰ τὸ οὐ ἐφοβήθη τοὺς
Λακεδαιμονίους. — **ἀποδέ(=δεῖ)ξασθαι γνώμην**]=οὐ
ἀπεφῆναι γνώμην. — **ἀναξεύξαντας**]=μετακινήσαντας, κι-
νήσαντας. — **πολιορκηδομένους**]=δηλ. αὐτό·]=ἵνα
πολιορκήσωμεν αὐτό. — **τὴν ἔτι**]=ἣν (δειλοτάτην γνώμην τοῦ
'Αρταβάζου) καί.. — **πρὸς ἐμεῦ..**]=ὑπ' ἐμοῦ. — **πεύσεται**
]=θὰ μάθῃ ταῦτα ἀπειλητικῶς διὰ τὸν 'Αρτάβηζον — **καὶ**
τούτων]=καὶ περὶ τούτων. — **ἐτέρωθι**]=ἄλλαχού, ἐν ἄλλῃ
τῆς ἀφηγήσεως μέρει. — **ἔσται λόγος**]=γενήσεται λ. —
ἐκείνοισι]=Λακεδαιμονίοισι. — **ταῦτα ποιεῦσι**]=ταῦτα
(δηλ. τὴν περὶ φυγῆς, ὡς ἐνόμιζεν ὁ Μαρδόνιος, ἀπόπειραν) ποιοῦ-
σι (δοτικὴ πληθυντικ.). — **εἰς ὃ καταλαμψθέντες**]=μέ-
χρὺς οἷον καταληφθέντες(=ἔξαναγκασθέντες). **δώδουσι δίκας**
]=δώσουσιν...ἱκανοποιήσιν — **τῶν δὲ ἐποίησαν Περ πάν-
των**]=πάντων (=διὰ πάντας), ἃ (ἔσχα) ἐποίησαν εἰς τοὺς Πέρ-
σας. — **Κεφᾶλ. 59. — δρόμῳ**]=δρομαίως. — **κατὰ στί-
βον**]=ἐπὶ τὰ ἔχρη. — **ὥς δὲ ἀποδιδρασκόντων**] καὶ ὥς
ἤδη ἀποδιδρασκόντων. — **ἐπεῖχε ἐπί...**]=διηυδύνθη κατὰ
τῶν Α.. — **τραπομένους**]τραπέντας. — **ὑπὸ τῶν ὀχθῶν**
]=ἐνεκα τῶν..=ἐπειδὴ ἡμποδίζοντο ὑπὸ τῶν.. — **οὐ κατώρα**
]οὐ διέκρινε. — **ὠρμημένους**]οὐ εἶχον ὁρμήσει. — **τελέων**
]=ταγμαίων, στρατιωτικῶν σπουδαίων. — **ἥειραν**]ἀόριστ. α.
τοῦ **ἄειρω**=**αἶρω**=ὑψωνω. — **τὰ δημῆϊα**]=τὰς σημαίας.
— **ὥς ποδῶν ἕκαστος εἶχον**]=μὲ ὅσῃν δύναμιν ποδῶν
εἶχον — **οὔτε κόσμῳ..κοσμηθέντες οὔτε τάξει**]=οὐ
κοσμηθέντες κόσμῳ τινι καὶ τάξει]=χωρὶς ποσὸς τὰ
παραταχθῶσι μετὰ κόσμον καὶ τάξεως. — ἡ ἀορησις ἢ ἐν τοῖς
οὔτε-οὐδενί-οὔτε ἀνήκει, μόνον εἰς τὴν μετοχὴν κοσμηθέντες
καὶ οὔτοι μὲν]δηλ. οἱ λοιποὶ τῶν βαρβαρικῶν τέλεων ἀρ-
χόντες. — **βοῇ τε καὶ ὀμίλῳ**]=μετὰ βοῆς καὶ θορύβου.

ὥς συναρπαδόμενοι] ἵνα μεθ' ἑαυτῶν παρὰσφύσωσι (κοινῶς = διὰ τὰ τοὺς ἑαυτῶν μισθοῦ) — **Κεφάλ. 60.** — ὥς προ-
 δεκέτο ἡ ἵππος] = ἐπειδὴ τὸ ἵππικόν ἐπιμόνως ἐπειθήτο.
 — ἐλευθέραν ἢ δεδολωμένην] = εἶνε ἐπεξηγησὶς εἰς τὸ
 προκειμένου ἀγῶνος μεγίστου. — προδεδόμεθα] ἐ-
 χομεν προδοθῆ. = (μᾶς ἔχουν ἀρήσει εἰς τὴν μέσσην). — τὸ
 ἐνθεῦτεν] = εἰς τὸ ἐξῆς — τὸ ποιητέον] = τοῦτο ποιητέον.
 ἀμυνομένοις γὰρ] = ὁ γὰρ ἐπεξηγηματικὸς — τῇ δυ-
 νάμεθα] = ὅσον δυνάμεθα. — περιστέλλειν] = ὑπερα-
 σπίζειν. — εἰς ἡμέας ἅπαντα (ἡ ἵππος δηλ.) κεχώρηκε] =
 καθ' ἡμῶν ἔχει προχωρήσει ἅπαν τὸ ἵππικόν — δίκαιοι ἐ-
 στε ἡμεῖς... ἀμυνέοντες] = δίκαιόν ἐστιν ἀμυνέοντας ἵε-
 ναι. — ἀμυνέοντες] = ἵνα βοηθήσῃτε. — τῶν μοιρῶν] =
 τῶν μοιρῶν τοῦ στρατεύματος. — εἰ δ' ἄρα] = ἐὰν δὲ τυχόν.
 — ἀδύνατόν τι βωθῆεν] = ὑποκείμενον τοῦ καταλελά-
 βηκε — (ἔχει καταλάβει) — περιστάσις τις, καθιστώσα ἀδύνατον
 τὴν παροχὴν βοηθείας. — τοὺς ταξότας ἀποπέμψαντες
 χάριν θέσθαι] ἀποστείλαντες (= διὰ τῆς ἀποστολῆς τῶν τοξο-
 τῶν) τοὺς τοξότας ὑποχρεώσατε. — συνοίδαμεν δὲ ὑμῖν...
 ἰοῦσι πολλὸν προθυμοτάτοι] = γνωρίζομεν δὲ καλῶς
 οὐ σὺ εἶσθε πολὺ προθυμότεροι, ἢ τοι γνωρίζομεν δὲ καλῶς ὅτι...
 ὥστε καὶ ταῦτα (τὴν περὶ τοξοτῶν ἀπαίτησιν μας) νὰ εἰσ-
 ακούσῃτε. **Κεφάλ. 61.** ὠρμέατο] = ὠρμυντο] =
 ἔσπευσαν. — τὰ μάλιστα] = πάσῃ δυνάμει. — ἐπαμύνειν]
 = ὑπερασπίζειν. — καὶ σφὶ ἤδη στείχουσιν] = καὶ αὐτοῖς
 ἤδη πορευομένοις. — ἐπιτιθέεται] = ἐπιτίθενται. — οἱ ἀν-
 τιταχθέντες...] = οἱ ἀπέναντι (τῶν Ἀθηναίων) ταχθέντες ἐκ
 τῶν Ἑλλήνων τῶν ἐνωθέντων μετὰ τοῦ βασιλέως. — (περὶ τῶν
 ἀπέναντι τῶν Ἀθηναίων ὑπὸ τοῦ Μαρδονίου τεταγμένων Ἑλλή-
 νων, τὰ ἐξῆς λέγει ὁ Ἡρόδοτος (βιβλ. IX, 31) ἔταξε ἀντὶ τῶν
 Ἀθηναίων τε καὶ Πλαταιῶν καὶ Μεγαρέων Βοιωτοὺς τε καὶ Λο-
 κροὺς καὶ Μηλιάς καὶ Θεσσαλοὺς καὶ Φωκέων τοὺς χιλιούς· οὗ
 γὰρ ὧν ἅπαντες οἱ Φωκεῖς ἐμήδισαν. — ὥστε μηκέτι δύνα-
 σθαι βωθῆσαι] = ὥστε νὰ μὴ δύνανται νὰ προχωρήσωσι πε-

ρισσότερον πρὸς βοήθειαν. — τὸ γὰρ προσκείμενον δόξας ἐλύπεε] = οἱ γὰρ προσκείμενοι (= ἐπιτιθέμενοι) αὐτοὺς (τοὺς Ἀθηναίους) ἐλύπον (ἐπίζον, ἠνώχλουν πολὺ. — μουνωθέντες] = ἀπομονωθέντες. — οὖν ψιλοῖσι] = μετὰ τῶν ἐλαφρῶς ὀπλισμένων — οὐδαμὰ ἀπεσχίζοντο] = οὐδόλως ἀπεχωρίζοντο. — ἐσφαγιάζοντο ὡς συμβαλέοντες] = ἐδυσόλουν ὡς μέλλοντες νὰ συμπλακῶσιν. — καὶ οὐ γὰρ σφί ἐγίνετο τὰ σφαγία χρηστά, ἐπιπτον δέ, .. καὶ ἐτραυματίζοντο] = ἐπιπτον δέ. καὶ ἐτραυματίζοντο, καὶ τὰ σφαγία γὰρ οὐκ ἐγίνετο σφι χρηστά = ἐφονεύοντο δὲ πολλοὶ ἐν τούτῳ τῷ χρόνῳ καὶ ἐτραυματίζοντο πολλοὶ περισσότεροι, διότι καὶ τὰ θύματα δὲν παρῆγον εἰς αὐτοὺς (τοὺς Λακεδαιμ.) καλὰ σημεῖα. — ὁράξαντες τὰ γέρορα] = (πρὸς προστασίαν τῶν σωμάτων αὐτῶν) συμπυκνώσαντες τὰς ἀσπίδας· οἱ Πέρσαι δὴλον ὅτι συσσωρεύσαντες τὰς ἀσπίδας αὐτῶν ἤγειραν ἐαυτοὺς οὕτω προμαχῶν. — γέρορον] = τειράγωνος ἐλαφρὰ ἀσπίς διὰ βοείου δέρματος περιεσκεπασμένη. — ἀπίεσαν] = ἀφίεσαν. — τῶν τοξενμάτων πολλὰ] = τῶν βελῶν πολλὰ — καὶ τῶν σφαγίων οὐ γινομένων] δὴλ. χρηστών· ἴδε ἐρμηνείαν αὐτῶν ὀλίγῳ ἂνωτέρω. πρὸς τὸ Ἑραιοιν] = πρὸς τὸν ναὸν τῆς Ἑρας. — ἐπικαλέσασθαι τὴν Θεὸν] = ζητῆσαι τὴν βοήθειαν τῆς θεᾶς. — χρητίζοντα μηδαμῶς δόξας ψενσθῆναι τῆς ἐλπίδος] = διότι οὐδόλως ἐπεθύμει νὰ σιεοθηῶσιν αὐτοὶ (οἱ Λακεδαιμ.) τῆς ἐλπίδος (τῆς νίκης) — Κεφάλ. 62. — Ταῦτα] = δὴλ. τὸ μηδαμῶς ψενσθῆναι τῆς ἐλπίδος. — ἔτι τούτου ἐπικαλεσμένου] = ἐν ᾧ οὗτος (ὁ Πανσανίας) ἀκόμη ἠύχετο. — προεξαναστάντες πρότεροι] = πρότεροι ἐξαναστάντες (πρὸ τῶν Λακεδαιμονίων δὴλ.) τὸ προεξανίστασθαι ἐνταῦθα σημαίνει κινεῖν πρότερον. — ὡς δὲ χρόνῳ κοτὲ ἐγένετο] = συμπλήρωσον ἐκ τῶν προηγουμένων διὰ τοῦ — τὰ ἱερὰ χρηστά = ἀφ' οὗ δὲ μετὰ παρέλθουσιν χρόνου τὰ ἱερὰ παρέσχον τέλος πάντων (= κοτὲ) καὶ σημεῖα — καὶ οὗτοι] δὴλ. οἱ Λακεδαιμόνιοι. — καὶ οἱ Πέρσαι ἀντίοι] = δὴλ. ἐχώρουν = καὶ οἱ Πέρσαι ἀντεπήρχοντο κατ' αὐτῶν. —

τὰ τόξα μετέντες] = τὰ τόξα ἀφέντες, ἀφήσαντες δὴλ. τὰ τόξα, δι' ὧν πύρρωθεν ἐμάχοντο, ἤρξαντο ποιούμενοι χρῆσιν τῶν ἀγχεμάχων ἥπλων (τῶν δοράτων καὶ τῶν ξιφῶν) = **περὶ τὰ γέρορα**] = περὶ τὰ (πρὸς ἄμυναν ὑπὸ τῶν Περσῶν πρὸ αὐτῶν ἐπισεσωρευμένα) γέροα· ἴδε περὶ τούτου τὴν ἐν τῷ προηγούμενῳ κεφαλαίῳ 61 περὶ τῆς φράσεως **συμπυκνώσαντες γέρορα** σημειώσιν. — **ὥς δὲ ταῦτα ἐπεπτώκεε**] = ἀφ' οὗ δὲ ταῦτα (δὴλ. ὁ διὰ τῆς ἐπισωρεύσεως τῶν ἀσπίδων ἐσχηματισμένος προμαχὼν) εἶχε πέσει, ἀφ' οὗ δὴλ. οἱ Πέρσαι ἀπὸ τῶν γέρορων ἀπεώσθησαν ὑπὸ τῶν Λεκεδαίμονίων. — **Δημήτριον**] = ναὸς τῆς Δήμητρος. — **ἐς ὃ ἀπίκοντο ἐς ὠθισμὸν**] = μέχρις οὗτο ἔφθασαν εἰς τὸ σημεῖον τοῦ ὠθεῖν ἀλλήλους. — **τὰ γὰρ δούρατα ἐπιλαμβάνόμενοι κατέκλων**] = τὰ γὰρ δούρατα (τῶν Ἑλλήνων μακρότερα ὄντα τῶν Περσικῶν) κατέκλων ἐπιλαμβάνόμενοι αὐτῶν = διότι οἱ βάρβαροι συλλαμβάνοντες τὰ δόρατα (τῶν Ἑλλήνων) κατέθρανον αὐτά. Ἡ ἀναφερομένη ἐνταῦθα θραύσις τῶν δοράτων αἰτιολογεῖ τὴν εἰς ὠθισμὸν ἄφιξιν τῶν ἀντιπάλων· διότι ἐὰν αὕτη δὲν ἐγίνετο, οἱ Πέρσαι δὲν θὰ ἠδύνοντο νὰ πλησιάσωσι τοὺς Ἕλληνας, ἕτε μακρότερα, ὥς προεῖπομεν δόρατα ἔχοντας. — **λήματι μὲν νῦν**] = κατὰ τὸ φρόνημα μὲν λοιπὸν. — **καὶ πρὸς ἀνεπιστήμονες**] = καὶ πρὸς τοῦτοις ἀνεπιστήμονες (τοῦ μάχεσθαι). — **δοφίην**] = κατὰ τὴν πολεμικὴν ἐμπειρίαν. **προεξαΐδδοντες**] = ἐκ τῆς τάξεώς των προεξορμῶντες. — **προεξαΐδδω**] = προεξορμῶ. — **κατὰ δέκα καὶ ἓνα**] = ἓνας — ἓνας ἢ δέκα — δέκα. — **συστρεφόμενοι**] = συμπυκνούμενοι. — **ἐπέπιπτον εἰς τοὺς Σπαρτ...**] = ἐπιπτον ὁρμητικῶς μέσα εἰς τὰς τάξεις τῶν Σπαρτιατῶν. — **Κεφάλ. 63.** — **τῇ δὲ ἐτύγγανε ἐὼν**] = ὅπου δὲ ἐτύγγανε νὰ εἶναι — **λογάδας Περσέων τοὺς ἀρίστους χιλιούς**] = ἐκλεκτοὺς τῶν Περσῶν, πρὸκειται περὶ τοῦ ἐκ χιλίων ἀνδρῶν ἐκλεκτοῦ ἱππικοῦ. Ἰδε περὶ τούτου Ἡρόδοτον βιβλ. VIII, 113 — **μετὰ δὲ τῶν ἄλλων Περσέων τοὺς θωρακοφόρους καὶ τὴν ἵππον τὴν χιλίν.** — **ταύτη δὲ**] = κατὰ τοῦτο δὲ τὸ μέρος. — **καὶ μάλιστα**] =

τὸ καὶ ἐπιτείνει τὸ μάλιστα = παρὰ πολὺ. — περιῖν = ἐσώζετο, δὲν εἶχε φρονεῦθῃ. — καὶ τὸ περὶ ἐκεῖνον. — ἰὸν ἰσχυρότατον — καὶ οἱ περὶ ἐκεῖνον τειταγμένοι ἀπειτέλουν σῶμα ἰσχυρότατον. — εἶξαν] — ἀόρ. ἄ. τοῦ εἶκω = ὑποχωρῶ — πλεῖστον. ἐδουλέετο] = παρὰ πολὺ ἐβλαπτεν. — σφῆας] = τοὺς Πέρσας. — ἡ ἐσθῆς] = ἡ στρατιωτικὴ περιβολή. — ἔρημος εὐῦσα] = στερουμένη. — ὀπλων] δῆλ. ἔπλων, ἃ ἔφερον οἱ θαρρέως ὠπλισμένοι. — ἀγῶνα ἐποιεῦντο] = ἠγωνίζοντο. — ἐνθαῦτα] = ἐν τῇ ὑπὸ τοιαύτης συνθήκας συμπλοκῇ. — ἡ δίκη τοῦ φόνου... ἐτελέετο] = ἡ διὰ τοῦ φόνου τοῦ Λεωνίδου ἱκανοποιήσις ἐδίδετο. — Κεφάλ. 64. — ἐκ Μαροδονίου] = ὑπὸ τοῦ Μαροδονίου = ἀναιρέεται] = κερδίζει. — τῶν ἡμεῖς ἴομεν] = ἃς ἡμεῖς ἴομεν. — τῶν δὲ καθύπερθε οἱ προγόνων τὰ οὐνόματα εἰρηται ἐς Λεωνίδην] = τῶν δὲ ἀπομεμακρυσμένων προγόνων αὐτοῦ (τοῦ Πανστανίου) ἔχουσι λεχθῇ ἀναφορικῶς πρὸς τὸν Λεωνίδα. — ὦν τοῖ γὰρ σφῖ τυγχάνοντες ἐόντες] ὦντοῖ = οἱ αὐτοὶ (πρόγονοι). — σφῖ] = τῷ Πανσανίῳ καὶ τῷ Λεωνίδῃ — ἀποθνήσκει δὲ Μαροδόν... ὑπό...] = φρονεύεται δὲ ὁ Μαροδόν... ὑπὸ... — χρόνῳ ὕστερον] — μετὰ παρέλευσιν χρόνου ὕστερον δῆλ κατὰ τὸν τρίτον Μεσσηνιακὸν πόλεμον (465-452 π. X) — καὶ αὐτὸς ἀπέθανε] = καὶ αὐτὸς ἐφρονεύθη. — Κεφάλ. 65. — οὐδένα κόσμον] = οὐδενὶ κόσμῳ = ἀτίκτως. — τὸ ἐποιήσαντο] = ὃ κατεσκεύασαν. — ἐν μοίρῃ Θυβαΐδι] = ἐν τῇ Θηβαϊκῇ περιοχῇ. — θῶμα δὲ μοι ἐστὶ ὁκως... οὐδὲ εἰς ἐφάνη] θανμάζω δὲ (= ἄπορῶ) πῶς οὐδεὶς ἐφάνη — ἐναποθανών] = ἐν αὐτῷ ἀποθανών. — περὶ τε τὸ ἰρὸν] = ὁ τὲ μετὰ τὸ οὔτε — οὔτε ἔχει σημάσιαν τοῦ ἀλλὰ. — ἐν τῷ βεβύλω] — ἐν τῷ εἰς πάντα βαιῶ (= εὐπροσίτῳ) τόπῳ. — δοκέω δὲ] = νομίζω δέ. — εἴ τι... δοκῆειν δεῖ] = εἰάν πρέπει νὰ πιστεύῃ τίς μ.. — σφῆας] τοὺς Πέρσας. — οὐκ ἐδέετο] = οὐκ ἐδέχετο. — ἐμπρήσαντες] = διότι ἐνέπλησαν... — Κεφάλ. 66. — ἐπὶ τοσοῦτο ἐγένετο] = τοιαύτην ἔκβασιν ἔλαβεν — αὐτίκα κατ' ἀρχὰς]

εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς. — οὐκ ἠρέσκετο] = δὲν εὐχαριστεῖτο, δὲν εὖ-
 ρισκε καλόν. — λειπομένου Μαρδονίου ἀπὸ βασιλέως]
 = οἷε ὁ Μαρδόσιος ἔμενε μακρὰν (ἀπεχωρίζετο) ἀπὸ τοῦ βασι-
 λέως. — πολλὰ ἀπαγορεύων.] = καὶ τότε πολλοὺς ἀποτρε-
 πικοὺς (τοῦ συμβάλλειν) λόγους λέγων. — οὐδὲν ἦνυε] = οὐδὲν
 κατώρθου. — οὐκ ἔδωκεν συμβάλλειν] = προσπαθῶν γὰρ ἐμ-
 ποδίσῃ τὴν συγκρότησιν μάχης. — ἐκ Μαρδονίου] = ὑπὸ
 Μαρδονίου. — τῶν ἐστρατήγει] = ὧν ἐστρατήγει. — καὶ
 ἐς..] = ὁ καὶ πρὸ ἀριθμητικῶν ἔχει ἐπιτακτικὴν σημάσιν·
 μάλιστα περὶ. — ὅπως ἡ συμβολὴ ἐγένετο] = οἷε ἡ.. —
 εὖ ἐξεπιστάμενος τὰ ἔμελλε ἀποβῆδεσθαι] = καλῶς
 καὶ ἀκριβῶς γνωρίζων τὰ ἀποβησόμενα. — ἤγε κατηρτημέ-
 νως] ἤγε (τούτοις) παρεσκευασμένους πρὸς μάχην. — κατὰ
 τὴν αὐτὴν ἰέναι πάντας] = κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον γὰρ
 βαδίζουσι πάντες. — τῇ ἂν αὐτὸς ἐξηγέται] = ὁπουδὴ.
 ποτε αὐτὸς ὁδηγεῖ). — ὅπως ἂν αὐτὸν ὁρῶσι σπουδῆς
 ἔχοντα] = καθ' ὃν τρόπον δηλ. βλέπουσιν αὐτὸν σπεύδοντα·
 ἢ πρότερος αὐτῇ ἐπεξηγεῖ τὴν προηγουμένην κατὰ τὴν αὐτὴν
 ἰέναι. — προτερέων δὲ τῆς ὁδοῦ] = πρὸς συμπληρωσιν
 ἐννοητέων μετὰ τὸ ὁδοῦ τὸ τί (τῆς ὁδοῦ τι — διάστημά τι
 τῆς ὁδοῦ) = ἐνῶ δὲ εἶχε προχωρήσῃ διάστημά τι τῆς ὁδοῦ). —
 ὥρα] = ἐπὶ ὥρα. — καὶ δὴ] = ἀκριβῶς ἤδη. — τὸν αὐτὸν κό-
 σμον κατηγέετο] = κατὰ τὴν αὐτὴν τάξιν ὁδηγεῖ. — τὴν τα-
 χίστην ἐτρόχαζε] = ἐν μεγίστῃ ταχύτητι ἔτρεχε. — Κεφ. 67.
 ταύτη ἐτράποντο] = πρὸς τοῦτο τὸ μέρος (πρὸς τὸν Ἑλλή-
 σποντον) διηυθύνθησαν φεύγοντες. — τῶν ἄλλων Ἑλλήνων
 ἐθελόκακεόντων..] εἶναι γενικὴ ἀπόλυτος = ἐνῶ οἱ ἄλλοι
 Ἕλληνες ἐλίπηδες ἐφερόντο δειλῶς. — χρόνον ἐπὶ συ-
 χνόν] ἰδὲ κεφ. 70 — χρόνον ἐπὶ πολλόν] = ἐπὶ πολὺν
 χρόνον. — ἔπεδον ὑπ' Ἀθηναίων] = ἐφονεύθησαν ὑπὸ τῶν
 Ἀθηναίων. — οὐ τῇ περ] = οὐχὶ ὁπου. — ὁ πᾶς ὄμιλος] = τὸ
 ὄλον πλήθος. — οὔτε τι ἀποδεξάμενος (= ἀποδειξάμενος). |
 = οὔτε ἀξιολόγόν τι κατόρθωμα πράξας. — ἔφευγον] ἐτίθη

κατὰ πληθυντικὸν ἀριθμὸν, διότι τὸ ὄμιλος εἶναι περιληπτικὸν ὄνομα.

Κεφάλ. 68.—**ὄντοί τε μοί]** κείται ἀπροσώπως]=**δὴ-
λόν τε μοί ἐστίν.**—**ὅτι πάντα τὰ πρῆγματα τῶν
βαρβάρων ἤρτητο ἐκ Περσέων]**—**ὅτι πᾶσαι αἱ πολεμικαὶ
πράξεις τῶν βαρβάρων (συμμάχων τῶν Περσῶν) ἐρρουθμίζοντο
πρὸς τὴν πολεμικὴν ἀρετὴν τῶν Περσῶν**—**εἰ καὶ τότε οὗτοι..
ἔφρουγον, ὅτι καὶ τοὺς Π. ὤρων]** ἐὰν παραδεχθῶμεν ὅτι καὶ τότε
οὗτοι(οἱ Ἕλληες, σύμμαχοι τῶν Περ. καὶ ἄλλοι... ἔφρουγον, διότι καὶ
τοὺς Πέρσας ἔβλεπον (φεύγοντας) = **πρὶν ἢ καί]** = **πρὶν ἢ ἔτι.**
—**τοσαῦτα προσώφελε**]= **τοσοῦτο (=πολὺ) ἐβοήθει** τοὺς
φεύγοντας.—**πρὸς τῶν πολεμίων]** = **πρὸς τοὺς πολεμίους.**—
ἄγχιστα] = **πλησιέστατα**· **θετικὸν ἄγχι,**—**συγκρ. ἄσσον.**—**ἀπ-
εργουσα ἀπὸ τῶν Ἑλλήνων]** = **ἀπειργουσα** = **ἀποχω-
ρίζουσα ἀπὸ τῶν Ἑλλήνων.**—**τοὺς φίλους]** = **τοὺς φίλους**
τοὺς συμμάχους.—Κεφάλ. 69 — **ἐν ᾧ τούτῳ τῷ γινόμενῳ
ὄσῳ]** = **ἐν τῷ μεταξὺ δὲ ἐν ᾧ διήκει ὁ πανικός.**—**ἀπογενο-
μένοις]** = **καὶ μὴ μετασχοῦσι τῆς μάχης.**—**οὐδένα κόσμον
ταχθέντες]** = **παραταχθέντες ὅπως—ὅπως.**—**οἱ μὲν ἀμφὶ
Κορινθίους]** = **οἱ Κορινθιοὶ μετὰ τῶν ἐν τῇ παρατάξει τῆς
μάχης γειτόνων των...**—**οἱ δὲ ἀμφὶ Μεγαρέας..]** **οἱ
μὲν... οἱ δὲ**—**εἶναι κατ' ἐπιμερισμὸν προσδιορισμοὶ εἰς τὸ οἱ
δὲ.**—**ἐτράποντο.. τὴν φέρουσαν...**]= **ἐτράποντο τὴν
ὁδὸν τὴν φέρουσαν...** = **ἠκολούθησαν τὴν ὁδὸν τὴν διὰ τῶν
ὑπωρείων καὶ τῶν γηλόφων φέρουσαν ἄνω καὶ ἐνθεῖαν εἰς τὸ
ἱερὸν τῆς Δ.**—**τὴν λειοτάτην** (δὴλ. **εἰράποντο ..]** = **τὴν ὁμα-
λωτάτην.**—**ἄγχου]** = **ἄγχι** = **πλησίον.**—**ἀπιδόντες σφῆας]**
= **μακρόθεν ἰδόντες αὐτοὺς .. ἀτάκτως σπεύδοντας.**—**ἤλαυνον
ἐπ' αὐτοὺς τοὺς ἵππους]** = **ἤλαυνον (=ἔθετον εἰς κίνησιν)
τοὺς ἵππους καὶ αὐτῶν.**—**τῶν ἱππάρχων]** = **ὧν ἱππαρχός
ἦν,** = **κατεσφόρεσαν]** = **ἐξήπλωσαν κάτω νεκρούς.**—**κατή-
ραξαν]** = **κόρ. ἄ. τῷ καταράσθ(τ)ω** = **καταθράνω, κατασυν-
τρίβω.**—**ἐς τὸν Κιθαῖον.]** = **μέχοι τοῦ Κιθαῖωνος.** Κεφάλ. 70.
ἐν οὐδενὶ λόγῳ] = **χωρὶς γὰρ τοὺς λογαριάσειας, ἐκτὸς λογα-**

ριασμοῦ· διότι ἐφρονεύθησαν ἐκτὸς τῆς κυρίας μάχης. — ἔφθασαν... ἀναβάντες] = ἔφθασαν καὶ ἀνέβησαν. — ὥς ἐδυνέατο] — ὥς ἠδύναντο. — κατεσπύκει δῶι = καθιστῆναι αὐτοῖς — τοῖς ἐπὶ τοὺς πύργους ἀναβᾶσι) τειχομαχίῃ ἐρρωμενεστέρου] — ἤρξαντο αὐτοὶ γὰρ μάχονται ἀπὸ τῶν τειχῶν ἐρρωμενεστέρον (ἀνδρεϊότερον) ἢ πρότερον ἐκτὸς τῶν τειχῶν. — οἱ δ' ἡμύνοντο] — οἱ δὲ — οἱ ἐπὶ τοὺς πύργους ἀναβάντες. — πλέον εἶχον] = ἐπλεονέκουν, ὑπέρτεροι ἐφαίνοντο. — ὥσπερ (= ἅτε) οὐκ ἐπισταμένων] = ἐπειδὴ δὲν ἐγνώριζον. — ὥς δὲ σφί] σφί — δηλ. τοῖς Λακεδαιμονίοις. — ἡρετῇ τι καὶ λιπαρίῃ] = διὰ τῆς ἀνδρείας καὶ τῆς ἐπιμονῆς. — ἡρεῖπον] = εἶναι πρῶτ. τοῦ ῥ. ἡρεῖπω (= κρημνίζω). — τῇ (= ᾗ) δὴ ἐσεχέοντο] = δι' οὗ (διὰ τοῦ ὑπὸ τῶν Ἀθηναίων δηλονότι κρημνισθέντος μέρους) ἤδη εἰσώρμων. — θύης ἀξίν] = ἀξιοθέατον. — εἰς τὸν... ἐσθύνεικαν τοῖσι Ἑλλήσιν] = εἰς τὸ αὐτὸ μέρος, εἰς ὃ καὶ οἱ ἄλλοι Ἕλληνες προσέφεραν. — στίθος] = πικρὸν πρὸς ἀντίστασιν σῶμα. — οὔτε τις αὐτῶν ἀλκῆς ἐμύνητο] = καὶ πάντες ἐλησμόνησαν τὴν παλληκαριάν των. — ἀλύκταζον τε οἷα ἐν ὀλίγῳ χώρῳ κατειλημένοι (μτγ. παθ. τοῦ παρὰ κειμ. τοῦ κατειλέω = συσπύρω, συμπυκνῶ, περιτυλίσσω) ..] = καὶ εὐρίσκοντο ἐν ἀγωνίᾳ· διότι πολλὰι μυριάδες ἀνθρώπων εἶχον καταφύγει καὶ συσσωρευθῆναι ἐν ὀλίγῳ χώρῳ — παρῇ] = ἐξῇ. — καταδουρσέων τεσθέρων μυριάδων] = ἐλλειπουσῶν τεσσάρων μυριάδων. — τὰς ἔχεν Ἀρτάβ.] = αἷς ἔχων ὁ Ἀρτάβαζος. — τῶν λοιπέων] = ἐκ τῶν λοιπῶν (26 μυριάδων). — περιγενέσθαι] = περισωθῆναι — ἐν τῇ συμβολῇ] = ἐν τῇ συγκρούσει. Κεφ. 71. — ὑπερεβάλλοντο ἡρετῇ] = ἀνότεροι ἐφάνησαν κατὰ τὴν ἀρετὴν (= ἀνδρείαν). — ἄλλω μὲν οὐδενὶ ἔχω ἀποσημνάσθαι] = δι' ἄλλου μὲν οὐδενὸς δύναμαι γὰρ καταδείξω (τὴν ἑξοχὴν ἀνδρείαν τῶν Λακεδαιμονίων. — τοὺς κατ' ἐώντους] = τοὺς ἀνέναντι αὐτῶν. — ὅτι δὲ κατὰ τὸ ἰσχυρότατον προσσηνείχθησαν] = εἰμὶ) διὰ τούτου δι (= ὅτι δὲ) κατὰ τῶν ἰσχυροτάτων (τῶν Περσῶν δηλ.) ἐπετέθησαν. — καὶ ἄριστος ἐγένετο μακρό] = καὶ ἐξόχως ἄριστος ἀ-

νεδείχθη. — κατὰ τὰς ἡμετέρας γνώμας] = κατὰ τὴν ἐμὴν γνώμην. — **μοῦνος τῶν τριηκοσίων... σωθείς]** διὰ τί ἐσώθη ὁ Ἀριστόδημος μόνος ἐκ τῶν ἐν Θερμοπύλαις μετὰ τοῦ Λεωνίδα πεσόντων ἴδε βιβλ. VII κεφάλ. 229—231. — **καίτοι γενομένης λείψεως]** = καὶ ὁμῶς συζητήσεως γενομένης. — **ὅς γένοιτο αὐτῶν ἄριστος]** = περὶ τοῦ ποῖος ἀπεδείχθη ἄριστος. — **ἔγνωσαν οἱ παραγενόμενοι]** = ἐπείσθησαν (= παρεδέχθησαν) οἱ ἐν τῇ συζητήσει παρευρεθέντες. — **Σπαρτιτῶν]** γενικὴ διακρίσις. εἰς τὸ Ἀριστόδημον βουλόμενον φανερώως ἀποθανεῖν] = ἐπειδὴ ἐπεζητεῖ φανερὰ τὸν θάνατον. — **ἐκ τῆς παρεούσης οἱ αἰτίας]** = ἕνεκα τῆς ὑπαρχούσης εἰς αὐτὸν κατηγορίας. Ὁ Ἀριστόδημος ὠνειδίζετο, διότι λειποψυχήσας δὲν ἔσπευτε νὰ μετὰσχη τῆς ἐν Θερμοπύλαις μάχης, ἀλλὰ ἐξηκολούθησε νὰ παραμένῃ ἐν Λεπνηοῖς, πόλει τῶν Ἐπικνημιδίων Λοκρῶν, ἔνθα μετὰ τινος ἄλλου Σπαρτιάτου Εὐρύτου καλουμένου εἶχε καταλειφθῇ ὑπὸ τοῦ Λεωνίδα, διότι ἔπασχον ἐκ φοβερᾶς ὀφθαλμίας· ἥτις ὁμῶς οὐδόλως δὲν ἠμποδίσε τὸν Εὐρυτιον νὰ ἐνδυσθῇ αἶψα πανοπλίαν τοῦ καὶ νὰ σπεύσῃ ὑπὸ τὴν χειραγωγίαν εἰλωτός τινος εἰς τὴν μάχην, ἐν ᾗ καὶ ἔπεσε. Ταύτην λοιπὸν τὴν ἀτιμίαν θέλων νὰ ἀποπλύνῃ ὁ Ἀριστόδημος ἡγωνίσκτο ἡρωϊκώτατα ἐν Πλαταιαῖς. — **ἔργα ἀποδέ(=δεί)ξασθαι μεγάλα]** = διὰ ἀνδραγαθίας μεγάλας διέπραξεν. — **οὐ βουλόμενον ἀποθνήσκειν]** = ἂν καὶ δὲν εἶχεν οὐδεμίαν τοιαύτην ἀφορμὴν, ὥστε νὰ ἐπιθυμῇ νὰ ἀποθάνῃ. — **τοσοῦτω τοῦτον εἶναι ἀμείνω]** = κατὰ τοσοῦτο οὕτως (ὁ Ποσειδώνιος δὴλ.) ἦτο ἀνώτερος (τοῦ Ἀριστοδήμου). Ὁ Ποσειδώνιος δὴλον ὅτι θεωρήθη ἀνώτερος τοῦ Ἀριστοδήμου κατὰ τοσοῦτο, καθ' ὅσον πᾶν ὅ, τι ἔπραξε, τὸ ἔπραξεν ἐξ ἀληθοῦς γενναϊότητος καὶ οὐχὶ ἐξ ἀνάγκης πρὸς ἀπόπλυνσιν ὀνειδύς τινός, προσγενομένου αὐτῷ ἐκ προηγουμένης τινός κακῆς πράξεώς του, ὡς ἔπραξεν ὁ Ἀριστόδημος. — **καὶ φθόνω]** = καὶ ἐκ φθόνου. — **τοὺς κατέλεξα]** = οὗς ἀπηρεθίμωσα. — **τίμιοι ἐγένοντο]** = ἐτιμήθησαν.

Κεφάλ. 72. **τῶν ἐν Πλαταιῇσι]** = δὴλα δὴ ἀποθανόντων. — **ἐλθὼν ἀνὴρ κάλλιστος]** = (ὅς ἦν ἀνὴρ κάλλιστος

ἐλθόν.—ἐπειδὴ ἐσθ' ἀγιάζετο]=οἷε ἔθνε.—κατ' ἕμενος
ἐν τῇ τάξιν]=Ὁ Καλλικράτης εἶχε καθύψει ἐν τῇ πρατά-
ξει τῆς μάχης πλησίον τῶν ἐκυτοῦ ὅπλων, ὅπερ καθ' Ἑλληνι-
κὸν ἔθος οὐδόλω: ἦτο ἀτύνηθε: — τὴ π. λευρῇ]=κατὰ τὰ
πλευρά.—οἱ μὲν[—οἱ μὲν ἄλλοι Ἕλληνες.—ὁ δὲ]=δὴλ. ὁ
Καλλικράτης.—ἐπυσθανάτε:]=ἐπάλαιε ποδὶ τὸν θάνατον,
ἐψυχομάχει.—οὐ μὲλ λειν οἷ]=ἰσὺ Καλλικράτει δὴλ.).—=οὐ
δὲν τὸν ἐμελλεν.—πρὸ τῆς Ἑλ. ἀδο:]=ὕπερ τῆς Ἑλλ.—
καὶ ὅτι οὐδὲν ἐστὶν οἷ (Καλλικράτει) ἀποδοδε(δει)γμένον
ἔργον]=καὶ οὐδὲν ὑπ' αὐτοῦ ἔργον ἔχει πραχθῆ.—προ-
θυμεομένου ἀπαδέ(δεί)ξασθαι]=παρὰ τὴν προθυμίαν, ἣν
εἶχε γὰρ πράξει (τὴ ἐκυτοῦ ἀξίαν).—Κερχλ. 73. εὐδοκίμηται]
=διακριθῆναι.—Δεκελίων ἱε]=ἐκ (τῆς χώρας) τῶν Δεκε-
λίων μάλιστα.—τῶν κοτε ἐργασαμένων..]=τῶν ποτε πρα-
ξάντων.—ὥς γὰρ οὐ..]=οἷε δὴ αὖ δὴ.—κατὰ Ἑλένης
κομεῖσιν]=πρὸς ἀνάληψιν τῆς Ἑλένης =διὰ τὴν πάρουν πῖστω
τῇ Ἑλένῃ). Κατὰ τινὰ Ἀττικὸν μῦθον ὁ Θητεὺς εἶχεν ἀρπά-
σει τὴν Ἑλένην καὶ εἶχε κομίσει αὐτὴν εἰς Ἀφίδναν· τα-
χέως ὅμως ἤλευθε, ὥθη ὑπὸ τῶν ἀδελφῶν αὐτῆς, τῶν Τινδαριδῶν
ἢ τῶν Διοσκούρων ἄλλως καλουμένων — καὶ ἀνίστασθαι]=καὶ
ἀνεστιάωνται.—οὐκ εἰδότες ἵνα ὑπεξέκεε:]=διότι δὲν
ἐγνώριζον ποῦ εἶχε κρυφθῆ ἡ Ἑλένη ὑπεξέκεε:—ὕπερ συν-
τέλικος τοῦ ὑπεκτίθεμαι.—τότε λέγουσιν...]=δὴλ. εἰ Ἀθη-
ναῖοι.—οἱ δὲ αὐτὸν Δέκελον..]=ἄλλοι δὲ (λέγουσιν)...—
ἀχθόμενον τῇ Θυσίᾳ ὕβρι]=ἐπειδὴ ἡγανάκει διὰ τὸν
ἑβροισικὸν (ἀλκαζονικὸν) χαρακτῆρα..—περὶ πάσῃ..]=ὕπερ
πάσης.. ἢ περὶ μετὰ δοτικῆς κατόπιν φόβου σημειωτικῶν ῥημά-
των σημαίνει ὑπερβολικὸν φόβον διὰ τὸ περὶ οὗ πρόκειται ἀντι-
κείμενον.—ἐξηγησάμενός οἱ τὸ πᾶν προῆγμα]=ἐκθέ-
σας αὐτοῖς (τοῖς Διοσκούροις) τὸ πρᾶγμα (τὰ ἀφωρῶντα δὴλ. εἰς
ἀπόκριψιν τῆς Ἑλένης) λεπτομερῶς.—κατηγήσασθαι]=κα-
θηγήσασθαι=οὐ ὁδήγησε τοὺς Διοσκούρους μετὰ τῶν περὶ
αὐτούς).—τὰς οὐ...]=αἷς ἤδη.—ἔως]=ἄν καὶ ἦτο.—ἀπὸ
τοῦτου τοῦ ἐργου]=ἐνεκα τούτου...]=ἀτέλεια]—ἀπαλ-

λαγὴ ἀπὸ τῶν φόρων(ἐν περιπτώσει ἐγκαταστάσεως ἐν Σπάρτῃ. —
καὶ προεδρίῳ]=καὶ τιμητικὴ θέσις ἐν ταῖς δημοσίαις ἐφορταῖς.
ἐς τότε αἰεὶ]=μέχρι τοῦδε ἀδιακόπως.— τὸν ὕστερον
πολλοῖσι ἔτεσι τοῦτων γενόμενον]=ὅστις πολλὰ ἔτη
μετὰ ταῦτα ἐγένετο.— σίνουμένων] σίνουμαι καὶ ἰωνικῶς
σινέομαι=βλάπτω.— Δεκελίνης ἀποσχέσθαι]=οὐ ἀπέ-
σχοντο τῆς Δεκελείας, οὐ ἀπέφυγον γὰρ ληληθίσως τὴν Δεκέλειαν.—
Κεφάλ. 74. τοῦτο τοῦ δήμου ἑὸν]=εἰς τοῦτον τὸν δή-
μον ἀνήκων.— διζοὺς λόγους λεγομένους ἔχει]=δύο
αἰδῶν φήμας περὶ ἐνυτοῦ λεγομένας ἔχει. Διζός = δισσός, δι-
πλοῦς.— τὴν ὥκως(=ὁκότε, ὅτε) πελάσειε,]=ταύτην ὁσά-
κις ἤθελε πλησιάσει,.— βιβλίσκετο]=ἐσυνήθιζε γὰρ ὅλην χα-
μαί· τοῦτο ἔπραττε ὁ Σωφάνης, ἵνα στερεῶται καλῶς ἐπὶ τοῦ
ἐδάφους καὶ μὴ λυποσπᾷται ἀπὸ τῆς θέσεώς του ὑπὸ τῶν πολέμων.
— ἐὶ ἐδοκτο δὴλ. αὐτῷ—ἀπεφάσισεν.— οὗτος μὲν οὕτω
λέγεται]=ταύτης μὲν τῆς φήμης αὕτη εἶναι ἡ ἐκδοσις.— ἀμ-
φισβαστέων]=ἀτιφάσκων.— ὥς ἐπ' ἀσπίδος αἰεὶ
περιθεούσης καὶ ὠδαμᾶ (=οὐδαμῇ=οὐδέποτε· ἔχει χρο-
νικὴν σημασίαν ἐν τῷ ὅτι ἀσπίδος ἐξ ὁρμῆς ἐπὶ στήθεσιν
ἀγκυραν]=οὐ ἐπὶ ἀσπίδος κυκλικῶς πάντοτε κινουμένης καὶ οὐ-
δέποτε ἀκινήτου μενούσης, ἔφραζεν ὡς διακριτικὸν σημεῖον ἀγκυραν
.— Κεφάλ. 75. ἔστι δὲ Σωφάνει ἔξε(=εὐχαριστῶν)
=ὑπὸ τοῦ Σωφάνους δὲ ἔχει πραχίῃ.— περικατημένων]=
περικατημένων=πολιορκούντων.— ἄνδρα πεντάεθλον]
=ἄνδρα νικητὴν ἐν πεντάθλῳ· ἦν δὲ τὸ πένταθλον ἀγὼν εἰς τὸ
ἄλμα, τὸ ἀκόντιον, τὸν δίσκον, τὸν δρόμον, τὴν πάλην.— ἐκ
προκλήσιος]=ἐκ προκλήσεως, προσκαλέσας εἰς μονομαχίαν.
— χρόνῳ ὕστερον τούτων]=μετὰ ταῦτα μετὰ παρέλευσιν
χρόνου.— κατέλαβε]=τὸν εὖρε, τὸν συνέβη.— ἀποθανεῖν]
=φοινευθῆναι.— ἐν Δάτῳ] Δάτος ἐκχελεῖτο τὴν πλούσιαν μεταλλεῖν
χρυσοῦ καὶ ἀργύρου ἔχουσαν παρχλιακὴν λωρίδα, ἡ κειμένη παρὰ τὰς
ἐκβολὰς τοῦ Στρυμόνος ποταμοῦ τῆς Θράκης καὶ ἀπέναντι τῆς
νήσου Θάσου· ἐν αὐτῇ κατέκειτο τὸ θρακικὸν ἔθνος τῶν Ἠδωνῶν.

Η ΕΝ ΜΥΚΑΛΗ ΜΑΧΗ

(Βιβλ. ΙΧ, Κεφ. 90—92 καὶ 96—106)

Α΄) ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Κατὰ τὴν αὐτὴν ἡμέραν, καθ' ἣν ἔπιπτε μὲν ὁ Μαρδόνιος ἐν Πλαταιαῖς, ἐτρέποντο δὲ οἱ Πέρσαι εἰς φυγὴν καὶ τὸ ὠχυρωμένον αὐτῶν στρατόπεδον ἐκυρίεον οἱ περὶ τὸν Πανσανίαν, ἡ ναπικὴ δύναμις τῶν Ἑλλήνων κατετρόπον κατὰ κράτος τοὺς πολεμίους ἐν Μυκάλῃ τῆς Μικροῦ Ἀσίας. Ὁ Περσικὸς δὴλον διυστόλος ἀφ' οὗ διετραίωτε τὸν Ξέρξην καὶ τὸν περὶ αὐτὸν στρατὸν ἀπὸ τῆς Εὐρώπης εἰς τὴν Ἀσίαν, διεχείμασεν ἐν μέρει ἐν Κύμῃ καὶ ἐν μέρει ἐν Σάμῳ, ὅπου ἔπειτα συνηθροίσθη ἅπας, συγκείμενος ἐκ 300 πλοίων. Κατὰ τῶν ἐνταῦθα ναυλοχούντων Περσῶν ἐπῆλθεν ὁ Ἑλληνικὸς στόλος, ἐξ 110 τριήρων συγκείμενος καὶ ὑπὸ τὴν ἡγεμονίαν τοῦ βασιλέως τῆς Σπάρτης Λεωτυχίδου. Οἱ Πέρσαι ἰδόντες τοὺς Ἕλληνας ἐπεροχόμενους ὑπεχώρησαν ἀμέσως ἐκ τῆς Σάμου εἰς τὴν ἀντικρὺ στερεάν, πρὸς τὸ παρὰ τὴν Μίλητον ὄρος τῆς Μυκάλης, ὅπου ἐστρατοτέδενον 60 000 Περσῶν ὑπὸ τὸν Τιγράνην, εἰς ὃν ὁ Ξέρξης ἀνέθηκε τὴν ὑπὲρ τῆς Ἰωνίας ἄμυναν· ἐνταῦθα λοιπὸν ὑπεχώρησαν οἱ Πέρσαι, ἀνείλκυσαν τὰς ναῦς αὐτῶν καὶ καταλλήλως ὠχυρώθησαν. Ἀφικόμενοι δὲ ὑπεροχὴν οἱ Ἕλληνες καὶ μαθόντες τὴν ὑποχώρησιν τῶν Περσῶν ἀπεβιβάσθησαν καὶ αὐτοὶ εἰς τὸ αὐτὸ μέρος καὶ συνάψαντες μάχην 25 000 ὄντες, πρὸς τοὺς Πέρσας, ὄντας 112 000, ἐνίκησαν.

Β΄) ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ.

Κεφ. 90. Τῆς αὐτῆς ἡμέρας τῆς αὐτῆς ἡμέρας, καθ' ἣν.—τὸ τοῦμα]=ὁ ὁλεθρὸς, ἡ ὁλοσχερὴς ἦτα (τῶν Περσῶν).—συνεκύρησε]=συνέτυχε.—ἐπειδὴ γὰρ κατέατο..]=διε δῆλ. ἐκίθηντο.—σφί]=αὐτοῖς· τῆς ἐν Δήλῳ κηλημένοις Ἕλλησιν.—λάβοι τῶν Περσέων]=κρυφίως ἀπὸ τῶν Π.—τὸν κατέστησαν]=ὃν διώρισαν.—ἐπελθόντων δὲ σφῶν ἐπὶ τοὺς στρατηγούς]=ἀφ' οὗ δὲ αὐτοὶ ἐπαρουσιάζοντο ἐνώπιον τῶν στρατηγῶν.—ὥς ἦν μόνον ἰδύονται αὐτοὺς]=ὅτι ἐν μόνον (=ἀρχεῖ μόνον νᾶ).

ἴδωσιν αὐτούς. — καὶ ὥς...οὐκ ὑπομενέουσιν] = καὶ δὲν θὰ
 τολμήσωσι τὰ ἀντιστιῶσι. — ἦν δὲ καὶ ἄρα ὑπομείνωσι] =
 ἔαν δὲ τυχὸν καὶ τολμήσωσι τὰ ἀντιστιῶσιν. — οὐκ ἑτέρουν
 ἄγρον...εὐρεῖν ἄν αὐτούς] = (ἐλεγε) οὐ δὲν δύναται τὰ
 εὐρεῖν ἄλλο θήραμα καλλίτερον — ἀκαλέων] = ἀναφέρων.
 προέτραπε] ὁρ. β'. τοῦ προτρέπω = προέτρφε — αὐτοὺς]
 δῆλ. τοὺς ἐν Δήλῳ καθημένους Ἑλλήνας. — ῥύσασθαι] =
 ἐλευθερῶσαι. — καὶ ἀπαμύναι] = καὶ ἀποκροῦσαι. — εὐπειτὲς
 ἔδη αὐτοῖσι ταῦτα γίνεσθαι] = ἔφη εὐπειτὲς (εὐκολον) εἶ-
 ναι ταῦτα γίνεσθαι. — αὐτῶν] τῶν Περσῶν. — ἐκείνοισι] δῆλ.
 τοῖς Ἑλλήσι. — εἴ τι ὑποπτεύουσι μὴ δόλῳ αὐτοὺς
 προάγοιεν] = ἔαν ἔχωσιν ὑποψίαν τινὰ μήπως δολίως παρακι-
 νῶσιν αὐτοὺς (τοὺς Ἑλλήνας τοὺς ἐν Δήλῳ). — ὥς δὲ πολ-
 λὸς ἦν λισσόμενος] = ἐπειδὴ δὲ πορὰ πολὺ ἐπιμόνως παρε-
 κάλει. — πολλὸς — κεῖται ἐπιρρηματικῶς = πολὺ. — πν λισσό-
 μενος] = ἐλίσσεται. — εἴτε κληδόνος εἵνικεν] — εἴτε διὰ κα-
 λὸν λόγον, εἴτε διὰ τὰ λεχθῆ λόγος εἴφημος (= καλοῦ προσημαντι-
 κός), εἴτε (ὥς κοινῶς λέγομεν) γὰ καλὸ μελέτημα· ἔαν καλῶς
 κχτεστοχασάμεθα τῆς ἐννοίας τῆς φράσεως, περὶ τούτου θὰ κρί-
 νωσιν οἱ κ. συνάδελφοι. — κατὰ δυντυχίην] = κατὰ συγκυρίαν
 κατὰ τὴν τύχην. — τί τοι τὸ οὐνοῦ] = τί σοι τὸ ὄνομα
 ἐστὶ] = πῶς ὀνομάζεσαι; — ὑπαρπάσαι..] = ὑφαρπάσαι =
 ἀρτῆσαι ταχέως τὸν ἐπίλοιπον λόγον ἀπὸ τοῦ στόματος (οὗ Ἡ-
 γησιστράτου) — εἴ τινα ὥρμητο λέγειν] = ἔαν εἶχε διάθε-
 σιν τὰ λέγειν τινά. δέχομαι τὸν οἰωνόν] = δέχομαι τὸν οἰω-
 ρόν· ὁ Λεωτυχίδης διέκρινεν ἐν τῷ ὀνόματι τοῦ Ἡγησιστράτου
 (= ἡγεμὸν τοῦ στρατοῦ) καλὸν οἰωνόν, διὰ τοῦτο εἶπε δέχο-
 μαι τὸν οἰωνόν] = θεωρῶ αἶσιον τὸν οἰωνόν. — σὺ δὲ ἡμῖν
 ποῖτε ὅπως..ἀποπλώσεται] = σὺ δὲ φρονίμως πρὸς εὐχαρί-
 στησίν μας περὶ τοῦ τρόπου, καθ' ὃν θὰ ἀποπλεύσῃς. — δοὺς
 πίστιν] = ἀφ' οὗ προηγουμένως παρόσχης ἡμῖν ἔνορκον διαβε-
 βαίωσιν, οὐ τῷ ὄντι οἱ Σάμοι θὰ ᾤων ἡμῖν πρόθυμοι σύμμα-
 χοι. — ἄμα ἠγόρευε καὶ τὸ ἔργον προσῆγε..] = τὸ ἄμα
 ..καὶ διὰ τὸ σύγχρονον δύο πράξεων, ἐνταῦθα τῆς ἀγορεύσεως

καὶ προσαγωγῆς. Καὶ τὸ ἔργον προσῆγε—τυμπληρωματικῶς; πρῶτης;—τῶν Σαμείους—τὸ ἔργον=τὴν ἐκτελήσαντων τοῦ λόγου αὐτοῦ. — προσῆγε=ἐτέβαλε· ὁ Λεωτυχίδης δὴλον ὅτι ἐπέδρασε τοῖς Σαμείοις τὸ δοῦναι πίστιν (=τὸ ἐνόρως πιστῶσαι).—πίστιν καὶ ὄρκια ἐποιεῦντο]=ὄρκια πιστὰ ἐπεινον=ἐνορῶσαν ἐπόσχεσαν ἐπικυρωθεῖσαν διὰ θυσίας. — συμμαχίας περὶ]=περὶ συμμαχίας. — οἱ μὲν ἀπέπλων]=οἱ (=ἄλλοι Σάμιοι) μὲν ἀπέπλεον—πλὴν Ἡγησιστοράτου· Ἡγησιστορίαν γὰρ ἐξέλευε Λεωτυχίδης μετὰ σφέων (=μετ' αὐτῶν, δῆλ. τῶν ἐν Δήλῳ καθημένων Ἑλλήνων) πλεῖν (=πλεῖν).—οἰωνόν τὸ οὔνομα ποιεύμενος]=ἐπειδὴ τὸ ὄνομα τοῦ Ἡγησιστοράτου ἐθεώρει καλὸν οἰωνόν (διὰ τὴν ἐκστρατεῖαν).—ἐπιστόχοντες]=μείναντες (ἐν Δήλῳ).—ἐκαλλισθέντες]=ἐκ τῆς θυσίας. ἦν προσέφερον τοῖς θεοῖς καλὰ ἐλάμβανον σημεῖα. — Κεφ. 96. — ὥς ἐκαλλισθῆς] ὑποκτά ἱερά=τὰ θύματα δὲν παρέσχον καλὰ (=εὐδίων) σημεῖα. ἀνῆγον τὰς νέας]=ἀπέπλεον.—ἐπεὶ δὲ ἐγένετο. — πρὸς Καλάμοισι]=οἱ δὲ ἔφθασαν πλησίον τῶν Καλάμων τῆς Σαμίας (γῆς). Κίλαμοι ἐκκληῖτο ἡ ἀνατολικὴ περὶ τῆς Σάμου, περὶ τὴν ὁποίαν ἔλειτο τὸ περίφημον ἱερὸν τῆς Ἥρας (τοῦ Ἡκῆν), τῆς ἐν Σάμῳ μεγάλως τιμωμένης. — οἱ μὲν.,]=οἱ μὲν Ἕλληες. — αὐτοῦ] εἶχε τυπικόν — τὸ Ἡκῆν]=νεὸς τῆς Ἥρας, ἥτις ἐν Σάμῳ μεγάλως ἐτιμᾶτο. — τὸ ταυτη]=τὸ ἐκεῖ κείμενον (δῆλ. Ἡκῆν). — πυθόμενοι σῖξας προσέπλεον]=πληροπορηθέντες οἱ αὐτοὶ (οἱ Ἕλληες) προσέπλεον. — βουλευομένοι· γὰρ σῖξ ἐδόκεε]=ἐδοκεε γὰρ σῖξ βουλευομένοις=διότι εἰς αὐτοὺς συσχεπτίμους ἐφαίνετο καλόν. — ὁκως ἔωσι]=ἔνα ὄντων. — ὑπὸ τὸν πεζόν]=ὑπὸ τὴν προστάσαν. — τὸν σῖξ-ερον]=τὸν ἑαυτῶν. — ἐόντα]=ὅς ἦν κελεύσαντος Ξέρξεω]=κατὰ διαταγὴν. — καταλελειμμένος τοῦ ἄλλου στρατοῦ]=εἶχε μείνει ὀπίσω τοῦ ἄλλου στρατοῦ καὶ ἐφύλασσε τὴν Ἰωνίαν. — ἐστρατήγεε δὲ αὐτοῦ]=στρατηγὸς δ' ἦν αὐτοῦ τοῦ πλήθους. — κάλλιπ τε καὶ μεγάθει ὑπερβέρον]=κατὰ τὸ κάλλος καὶ τὸ ἀνάστημα ὑπερ-

τερος ὧν.—ὑπὸ τοῦτον.. τὸν στρατὸν]=δὴ τὴν σκέπην
 τοῦτου τοῦ στρατοῦ — ἀνειρῶσαι]=ἀνελκύσαι — καὶ περι-
 βάλλεσθαι ἔρκος]=καὶ περιβαλέσθαι ἔρκος τῆς ναυοῦ=καὶ
 περὶ τὰς ναῦς ὀχύρωμα ποιῆσαι. — ἔρμυα τῶν νεῶν]=ὡς σκέ-
 πην, ὡς προσφυλακτῆρον. — καὶ ὁξέων]=αὐτῶν, τῶν Περσῶν
 δὴλ. — κρησφύγετον]=καταφύγιον — Κεφάλλ. 97. — βου-
 λευσάμενοι ἀνήγοντο.. ἀπιόμενοι] ὑποκείμεν. πάντων
 τούτων εἶναι οἱ Πέρσαι. — τῇ Δήμητρος ἐστὶ ἱερόν]=ἐν-
 θα Δήμητρος ἐστὶν ἱερόν — τὸ Φίλιππος]=δ (ἱερόν) ὁ Φίλι-
 ππος. — Νείλεω τῷ Κόδρου ἐπισπόμενος ἐπὶ Μιλήτιον
 κτιστὴν]=ἀκολουθήσας τὸν Νείλεω τὸν υἱὸν τοῦ Κόδρου πρὸς
 κτίσιν τῆς Μιλήτιον. — Νείλεως, — ἔως καὶ Νείλεως — εὐ-
 τοῦ Κόδρου. — καὶ σκόλοπις]=καὶ πασσάλους (πκλούκις).
 — κατέπληξαν]=ἔ(μ)πληξαν καίτω εἰς τὴν γῆν, — πάρεσκει ἀ-
 δατο] παθητ. ὑπερσυντ.=παρεσκευασμένοι ἦσαν. — ὡς πολυ-
 ορκηδόμενοι]=ὡς πολλοὶ τὰ ὁμοιωσὶ πολιορκίαν. — ἐπὶ
 ἀμρότερα ἐπιλεγόμενοι]=ἀμρότερα ἀναλογιζόμενοι. — Κε-
 φάλλ. 98. — οἰχωκότας]=ἀπεληλυθότας, οὗ εἶχον ἀπέλθει —
 ἤχθοντο ὡς ἐκπεφρευγόντων]. — ἤσαν ἄκοντες, διότι ἐνόμιζον
 οὐ εἶχον διαφύγει — ἐν ἀπορίᾳ ἔχοντο, — ἐπὶ πύεσσι]=καὶ ἐν-
 ῥόσκοντο ἐν ἀμνηστία ἀγροῶντες τὰ νὰ προέβαινον. — εἴτε ἀπαλ-
 λάσσονται ὀπίσω εἴτε κατὰ πλώεσσι.]=τὰ ἀναχωρή-
 σασιν ὀπίσω ἢ τὰ πλεύσασιν εἰς Ἑλλάδα. — τούτων μυθέ-
 τερα]=οὐδὲν ἐκ τῶν δύο τούτων (τῶν ῥηθέντων). — καὶ ἀπο-
 βάθρας]=κλίμακας ἀποβιβάσεως εἰς τὴν ξηράν — ὅσων ἔδεε]
 =ὅσων χρεία ἦν — ἀγγυρὲς ἐγίνοντο]=προσῆγγιζον εἰς τὸ
 στρατόν. — οἱ ἐπαναγόμενοι]=ἐπὶ αὐτοὺς ἀναγόμε-
 νος=κατ' αὐτῶν εἰς τὸ πέλαγος ἐξερχόμενος — ἀλλὰ ὥρων]
 =ἀλλ' ἐὼρων. — παρακεκριμένον]=παρατεταγμένον. — ἐν-
 θαῦτα]=τότε — ἐγγοίμψας] ἀρ. ἄ. τοῦ ἐγγοίμπτω=
 βιαίως, ταχέως φέρω τι ἐπάνω εἰς τι. — ἐγγοίμψας τῷ αἰγι-
 αλῷ (τὴν ναῦν — συμπληρωματικῶς ἐννοητέον) =ἀποτόμως
 ὤθησε τὴν ναῦν πρὸς τὸν αἰγιαλόν. — ὑπὸ κήρυκος]=διὰ κή-
 ρυκος. — ὑμέων]=ἐξ ὑμῶν. — ἐπακούοντες]=ἀκούοντες.

—μάθετε τὰ λέγω] = ἀκούσατε ἃ λέγω. — οὐδὲν συνή-
σουσι] = οὐδὲν θὰ ἐννοήσωσι. — τῶν ἐγὼ ὑμῖν ἐντέλλο-
μαι] = ἐκ τούτων ἃ ἐγὼ ὑμῖν παραγγέλλω. — πάντων πρῶτον]
= πρὸ πάντων. — μετὰ δὲ] = εἴτα δὲ (χρὴ μεμνησθαι) τοῦ
συνθήματος (ὅπερ ἐστὶ τὸ ὄνομα τῆς) Ἑβραίας. — καὶ τὰδε
ἴδτω .. πρὸς τοῦ ἐπακούσαντος] = καὶ ταῦτα τὰ νυνὶ ὑπ'
ἐμοῦ ῥηθέντα.

Κεφ. 99. ὑποθεμένου] = παραινέσαντος. — δεύτερο δὲ]
= δεύτερον δὲ = ἅντα περικρίνεται εἰς τὸ ἐν κεφαλαίῳ 98 πρῶτον
μὲν ἐν τῇ νηὶ παραπλῶων .. — προσσχόντες τὰς νέας]
= προσορμίσαντες (= εἰς ὄρμον εἰσαγαγόντες) τὰ πλοῖα .. ἐ-
τάσσοντο] = παρειτάσσοντο .. — καὶ τοῖσι Ἰωνασι παραινέ-
σαντας] = καὶ πρὸς τοὺς Ἰωνας παρενετικούς λόγους ἀλευθή-
σαντας. — τοῦτο μὲν ὑπονοήσαντες] = ἄφ' ἐνὸς μὲν διότι
ὕπνωπτευσαν. — τὰ Ἑλλήνων ὄρονέειν [— φιλικῶς πρὸς τοὺς
Ἑλληνας διακεῖσθαι .. — ἀπαιρέονται τὰ ὄπλα] = ἀφαι-
ροῦνται τὰ ὄπλα (τῶν Σάμιων) = ἀφοπλίζουσι τοὺς Σαμίους ..
— οἱ γὰρ ὧν Σάμιοι] = οἱ Σάμιοι τῷ ὄντι. γὰρ ὧν = γάρ
τοι = βεβαίως, τῷ ὄντι. — τοὺς ἔλαβον] = οὓς συνέλαβον. —
λυθάμενοι] = ἐλευθερώσαντες (διὰ τῆς παροχῆς λύτρων). —
ἐποδιάσαντες] = ἐφόδιάσαντες = προμηθεύσαντες τὰ πρὸς
πορείαν ἀναγκαῖα. — τῶν εἵνεκεν οὐκ ἥκιστα ὑποψίαν
εἶχον] ὑποκείμεν. οἱ Σάμιοι = ἐνεκα τούτων ἦσαν ὑποπτοι. —
λυθάμενοι] = διότι διὰ παροχῆς λύτρων ἠλευθέρωσαν. — κε-
ῖθαλας] = ἀνθρώπους. — τοῦτο δὲ] ἄφ' ἑτέρου. — ὥς ἐπιστα-
μένοι διὰ θεὸν μάλιστα τὴν χώραν] = διότι ἐπροφασί-
ζοντο (οἱ Πέρσαι) ὅτι ἐπίστευον, διὰ τὰς οἱ Μιλήσιοι ἐγνώριζον
πολὺ καλὰ (μάλιστα) τὴν χώραν. — ἔωσι = οἱ Μιλήσιοι. —
τούτους μὲν Ἰωνῶν .. τρόποισι τοιούτοις προσηυλάσ-
σονται οἱ Πέρσαι] = ἀπὸ τούτων μὲν ἐκ τῶν Ἰωνῶν .. τοι-
ουτοτρόπως προεφυλάσσονται οἱ Π. τοῖσι καὶ κατεδόκεον ..
ἐπιλαβονομένοισι δυνάμιοι] κατοδοκέω τινὶ ἢ
τινα = ἔχω περὶ υἱος κακὴν ἢ ψευδῇ γνώμην ἢ ὑποψίαν. Ἐρ-
μηνεῖς ὅλου τοῦ χωρίου περὶ τῶν ὁμοίων καὶ ὑποψίαν εἶχον φρο-

νοῦντες ὅτι οὗτοι ἐὰν ἐλάβανον εἰς τὴν ἐξουσίαν των δυνάμιν τινα
 ἤθελον πράξει ἐν τῇ πολιτείᾳ νεωτερισμόν τινα (=νεοχρὸν τι).
 —συνεῖδονσαν τὰ γέγραφα ἔρκος εἶναι ὁῦι]=συνεσώ-
 ρευσαν ἔμπροσθέν των τὰς ἀσπίδας των ὥστε νὰ ὦσι αὐτοῖς δχρ-
 ρωμα προφυλακτικόν. Συμῳορέω=συμφέρω, συναθροίζω, συσ-
 σωρέω. Κεφάλ. 100 παρεσκεύαστο]=ἡ προετοιμασία εἶχε γί-
 νει. —προδῆσαν[=ἐβάδιζον κατὰ τῶν β. —ιοῦσι δὲ ὁῦι
 ῳῆμν ἐδέετατο]=εἰς αὐτοὺς δὲ πορευομένους φήμη ταχέως
 διεδόθη καθ' ὅλον τὸ στρατόπεδον· ἐδέετατο=μέσ. ἀόρ. τοῦ
 εἰσπέτομσι (=εἰσδίπταμαι) πετῶ ἐντός.—κηρυκῆϊον]
 κηρύκειον ἦτο τὸ σκῆπτρον τοῦ κήρυκος, ὅπερ πάντοτε πα-
 ρίσταται ὁ Ἑρμῆς ἔχων.—ἐπὶ τῆς κυματωγῆς]=ἐπὶ τῆς
 παραλίας (ἐφ' ἧς ἄγνυνται, θραύονται τὰ κύματα). —διῆλθε
 ὁῦι ὥδε]=διεδόθη μεταξὺ αὐτῶν τοιάδε φέρουσα.—δῆλα δὲ
 πολλοῖσι τεκμηρίοις ἐστὶ τὰ θεῖα τῶν προηγμάτων]
 =τὰ θεῖα τῶν προηγμάτων δῆλα δὲ ἐστὶ πολλοῖσι
 τεκμηρίοις=ἡ θεῖα τῶν γῆνων πραγμάτων διάταξις φανερά
 ἐστὶν ἐκ πολλῶν τεκμηρίων.—εἰ καὶ τότε ῳῆμν τοῖσι Ἐλ-
 λοῖσι τοῖσι ταύτην ἐδάπικετο]=ἐὰν καὶ τότε φήμη ἔφθασεν εἰς
 τοὺς Ἕλληνας τοὺς ἐκεῖ (παρὰ τὴν Μυκάλην) εὐρισκομένους.. —
 τῆς ἡμέρας συμπιπτούσης]=ἂν καὶ ἡ ἡμέρα συνέπιπτε.
 ὥστε θαρσῆσαι]=ὥστε νὰ λάβῃ θάρρος.—Κεφάλ. 101.
 συνέπεσε γενόμενον]=κατὰ σύμπτωσιν ἐγένετο.—τεμένεα
 ... εἶναι] καὶ ἐνταῦθα ἐννοητέον ἐκ τῶν προηγουμένων τὸ
 συνέπεσε.=συνέλεσε νὰ ὦσι τεμένη· τέμενος—ἦν τεμάχιον
 γῆς ἀποκεχωρισμένον καὶ θεῶ τινι ἀφιερωμένον, συνήθως ἰσρὸν
 ἄλλος μετὰ νεοῦ ἢ βωμοῦ.—παρ' ἀμφοτέρων τὰς συμβο-
 λὰς]=πλησίον τῶν πεδίων καὶ τῶν δύο μαχῶν.—συμβολῇ]
 =μάχη· ἐνταῦθα δὲ σημαίνει πεδῖον μάχης.—ἐν τῇ Πλαται-
 ῖδι (γῆ). |=ἐν τῇ Πλαταικῇ γῇ.—τὸ Δημήτριον]=ὁ ναὸς
 τῆς Δήμητρος.—μοι εἴρηται]=ὅπ' ἐμοῦ..—γεγονέναι δὲ
 νίκην.... συνέβαιεν ἐλθοῦσα]=τινταῖς. ὁρθῶς συνέβαινε
 ἐλθοῦσά σφι ἡ φήμη γεγονέναι νίκην τῶν μετὰ Πανσανίειω Ἐλ-
 λήνων (=νικητὰς γεγονέναι τοὺς μετὰ Πικύσ. Ἕλληνας).—

ἐγένετο δὴλὰ σφί ἀναμανθάνουσι]=πυνθανομένοις αὐ-
 τοῖς (τοῖς Ἑλλήσι) γνωσὶδὲν ἐγένετο. — ἦν δὲ ἄρρωδιῇ σφί]
 =ἦν δὲ ὁ ἄρρωδιᾶ αὐτοῖς=ἄρρωδουν (ἐφοβοῦντο) δ' αὐτοί.
 οὔτι περὶ σφόντων αὐτῶν οὔτω]=οὐχὶ τόσον περὶ ἑαυτῶν..
 — ὥς τῶν Ἑλλήνων (τῶν μετὰ Πικυσιέω)] = ὅσον περὶ
 τῶν Ἑλλήνων. — μὴ περὶ Μαροδονίῳ πταίσῃ ἢ Ἑλλάς]
 =μήπως ἢ Ἑλλάς προσκρούσῃ (ἡττηθῇ πολεμῶσα) πρὸς τὸν
 Μαροδόνιον. — ὥς μέντοι]=ἅμα ὁμως. — ἡ κληδὼν αὐτῇ]
 =ἡ περὶ τῆς ἐν Πλαταιαῖς νίκης τῶν μετὰ Πανσανίου Ἑλλήνων
 φήμη. — τὴν προδόσθον ἐποίησαν]=τὴν ἔφοδον ἐποιοῦντο,
 ἐφόρων. — ὥς σφί. ἄεθλα προσέκετο]=διότι εἰς αὐτοὺς
 ὡς ἑπαθλα (ὡς βραβεῖα τῆς νίκης) προέκειντο. — Κεφάλ. 102.
 καὶ τοῖσι προσεχέσι τούτοις τεταγμένοις]=καὶ τοῖς
 ἀμέσως πλησίον τούτων (τῶν Ἀθηναίων) μεταγμένοις. — μέχρι
 κου τῶν ἡμίσεων]=μέχρι τοῦ ἡμίσεως περιῖπου τοῦ ὅλου στρα-
 τοῦ. ἐγένετο ἡ ὁδός]=ἐγίνετο ἡ πορεία· οἱ Ἀθηναῖοι δὴλον
 ὅτι καὶ οἱ ἀμέσως πλησίον τούτων τεταγμένοι. ἐπορεύοντο
 κατ' αἰγιαλὸν καὶ χῶραν ἄπεδον (ὁμαλὴν). — καὶ τοῖς
 ἐπεξῆς τούτοις]=καὶ τοῖσι τούτοις προσεχέσι. — κατὰ χα-
 ράσθον καὶ οὐρεα] ἡ ὁδός ἐγίνετο. — συμπληρωματικῶς
 παραληπτέον ἐκ τῶν ἡγουμένων· ἐν ᾧ δὲ οἱ Λακεδαιμό-
 νιοι περιήϊσαν]=ἐν ᾧ δὲ χρόνῳ οἱ Λακεδαιμόνιοι ἐπορεύ-
 οντο περὶ τὰ ὄρη. — οὔτοι οἱ ἐπὶ τῷ ἐτέρῳ κέρει (=ἐν τῇ
 ἐτέρᾳ πτέρυγι...) δῆλ. οἱ Ἀθηναῖοι καὶ οἱ τούτοις προσεχέες τε-
 ταγμένοι. — καὶ δὴ]=ἀκριβῶς ἤδη. — καὶ οὐδὲν ἔλασ-
 δον εἶχον τῇ μάχῃ]=καὶ οὐδόλως κατώτεροι ἦσαν ἐν τῇ
 μάχῃ. — ἐπεῖτε δὲ]=διε δὲ. — καὶ τῶν προσεχέων]=καὶ
 τῶν ἀμέσως πλησίον αὐτῶν τεταγμένων. — ὁκως ἑαυτῶν
 γέννηται τὸ ἔργον]=ἵνα τὸ ἔργον (δῆλ. ἡ νίκη)
 θεωρηθῇ ὡς ἰδικόν. — παρακλευσάμενοι]=δῆλ. ἀλ-
 λήλοισι=προτρέφαντες ἀλλήλους. — ἔργου εἶχοντο
 προθυμότερον]=ἐπελαμβάνοντο τοῦ ἔργου (=ἐπολέ-
 μουν) προθυμότερον. — ἐνθεῦτεν ἑτεροιοῦτο τὸ πρῆ-
 γμα]=ἀπὸ τῆς συγμῆς ταύτης τὸ πρᾶγμα (=ἡ μάχη) ἦλ-

λασσανδῶνιν. — **διωσάμενοι γὰρ τὰ γέγραφα**] = ἡλωθήσαντες δὴλ.
τὰ γέγραφα — **οὗτοι**] = οἱ Ἀθηναῖοι μετὰ τῶν προσεχέων. — **ῥε-**
ρόμενοι ἐπέπεσον] = μεθ' ὁρμῆς ἐπέπεσον. — **ἀλλέες**] = ἀ-
θρόοι, ὄλοι ὁμοῦ. — **οἱ δὲ δεξάμενοι**] = οἱ δὲ Πέρσαι) ἐν ἀν-
τιστάσει ὑποδεχθέντες αὐτοὺς. — **χρόνον θυγνόν**] = χρό. πολὺν.
— τέλεις ἔθρευγον] = τέλος ἤρχιζον γὰ φεύγωνι. — **ἐπεξῆς...**
= μετὰ τοιούτους εἰς τὴν σειρὰν τειταγμένοι. — **συνεπισπόμε-**
νοι] = μ.τ.χ. ἀορ. β' = συνεπακολουθοῦντες. — **συνεσέπιπτον**] =
συνεισήρχοντο ὁρμητικῶς. — **ἀραΐροντο**] ἀπ. ἤρηντο = εἶχε κυ-
ριευθῆ. — **οὗτ' ἔτι πρὸς ἀλκὴν ἐτράποντο οἱ βάροβαροι**
= οὐκέτι ἐπεχείρησαν ἀνιστῆναι οἱ βάροβαροι. — **ὤρυσάτο**] ὤρυσ.
ὤρυντο = εἶχον ὁρμήσει. — **οὗτοι (οἱ Πέρσαι) κατ' ὀλίγους**
γενόμενοι ἐμάχοντο] = οὗτοι εἰς μικρὰ διαιρεθέντες τμήματα
(ἀποσπάσματα) ἐμάχοντο. — **τοῖσι αἰεί. ἐσπίπτονσι**] = κατὰ
τῶν ἐκάστοτε εἰσερχομένων εἰς τὸ τεῖχος. — **ἀποθρεύουσι**] = φυ-
γόντες σάζονται — Κεφάλ. 103 **καὶ τὰ τοιαῦτα συνδιεχρί-**
ριζον] = συνέλκρυνον (τοῖς Ἀθηναίοις) πρὸς ἀποπεράτωσιν τοῦ
ἔργου (τῆς ἀρξαμένης) νίκης. — **θυχοὶ ἐνθαῦτα**] = πολλοὶ τότε
(ἐν τῇ συμπλοκῇ τούτῃ). — **καὶ ἀπαρσιζομένοι τὰ ὄπλα**
— καὶ ἀγρημέναι = ἐπιτεργμένοι) τὰ ὄπλα. — **αὐτίκα κατ' ἀρ-**
χὰς] = εὐθὺς ἐν τῇ ἀρχῇ. — **γενομένην ἐτεραλκέα τὴν**
μάχην] = οὐ ἐκλίπε ἐπὶ τοῦ ἐτέρου τῶν μαχομένων (ὑπὲρ τῶν
Ἑλλήνων) ἡ μάχη. — **ἔρδον ὅσον ἐδυνάτο**] = ἔπρατον ὅσον
ἠδύναντο. — **προσώρϊ λείπει ἐθείλοντες**] = ἐπειδὴ ἠθελον βο-
ηθεῖν. — **Σαμίους. ἄρξονται**] δὴλ. τοῦ ἀποσπῆναι. —
ἐπέθεντο] = ἐπειθήσαν. — Κεφάλ. 104. **σωτηρίας εἵνεκεν**
σφῖ] = χάριν τῆς σωτηρίας των (δὴλ. τῶν Περσῶν). — **ὥς ἢν**
ἄρα σφῆας καταλαμβάνῃ τοιαῦτα οἷάπερ κατέ-
λαβε σῶζονται] = ἵνα ἐὰν τυχὸν συμβῇ εἰς αὐτοὺς (δὴλ. τοὺς
Πέρσας) οὐ συνέβη. σῶζονται. — **ἔχοντες ἡγεμόνας**] = ἔχον-
τες ὁδηγούς. — **ἐπὶ τοῦτο τὸ προῆγμα**] = διὰ τοῦτο τὸ προῆγμα.
— οἱ δὲ πᾶν τὸ ἐναντίον.] = οἱ δὲ Μιλήσιοι ὅλως τὸ ἐναν-
τίον. — **ἐποίουν** — **ἄλλας κατηγεόμενοί σφῖ**
ὁδοὺς φεύγουσι] = ἄλλας ὁδοὺς (ἢ τὰς δι' ὧν ἠδύναντο σώ-

(εσθαι) δεικνύοντες εἰς αὐτοὺς (τοὺς Πέρσας) φεύγοντας. — αἱ δὲ] = αἱ ὅποῖαι βεβαίως. — σφί] = αὐτοῖς, τοῖς Πέρσας. — Κεφάλ. 105. παγκράτιον ἐπασκήσας] = ἐκγεγυμνασμένος εἰς τὸ παγκράτιον (= εἰς τὸν πάλης καὶ πυγμαῆς ἀγῶνα). — κατέλαβε κέεσθαι] = συνέβη... φονευθεὶς ἐν μάχῃ γὰρ εἶναι τεθαμμένος. — ἐπὶ Γεραισὶ ὧ] = ἐπὶ τοῦ ἀκρωτηρίου τῆς Εὐβοίας Γεραιστοῦ. Κεφάλ. 106. — ἐπεῖτε δὲ κατεργάσαντο] = ἀφ' οὗ δὲ ἐφόνευσαν. — τὴν ληΐην προεξαγόντες] = τὴν λείαν πρότερον (πρὸ τῆς ἐμπρήσεως δὴλ. τῶν νεῶν καὶ τοῦ τείχους.) ἐξαγαγόντες..

Τ Ε Λ Ο Σ

ΠΑΡΟΡΑΜΑΤΑ

(Βιβλ. VIII κεφ. 40, 42, 49-55).

Ἐν τῷ κειμ. σελ. 1η, σειρ. 3η, θανμασιὰ διόρθωνε εἰς θωμασιὰ.

» » 5η, » 13η εἰρωτώμενον » εἰς εἰρωτώμενον.

» » 30η, » 15η ἀτροπὸν » » ἀτραπὸν.

